

Quile ppriū ius: ac leges sacratissi.
 vniuersitatis terre Sarnani: eidē
 vtra cōe ius diutina expiētia: ad bñ bea-
 teq; viuēdū: tutā dāq; inter iprobos ino-
 cētā seruāde: necessario vel pbabilr faitē
 cōsulto parate: pbis iprobis ac iudicib;
 tribunalia regētib;: tū putiles: tū iucun-
 de: breui quodā ac miro spēdio cōgeste:
 hic felicitē icipiūt a sacris primū: vt par-
 est: de: diēdo a qb^o vez habuere initiū.

Invenit 1593

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА
 ОУНІВЕРСИТЕТУ
 ІМЕНІ
 ПЕТРА МОГИЛИЦЬКОГО
 НА ІВАНКА-КАРПАТІВ
 1593

¶ Praxantiff. R. gemini eiusq; Almx̄ uniuerſitati terræ Sarnani.
Cornelius Salimbenus. I. V. Doct. felicitatem.

EX Sancionibus huius municipalibus iuribusque uiristi p̄cipaciff. ingenui & per paucorum profecto; quod iudicium ex rerum experimentis ac necessitate iuggerē te præcioſiora; ueluti terræ tri oraculo uel cœlius transmissa potiustad huius Almx̄ republicæ incoluitatem moreſq; politicos ediderenti admodum totiq; tuæ posteritati utilitatem laudem; parit & honorem; perennem parari uideo. In ipsis enim eam profecto faciendam; eamq; Doctrinam ac in subeundis bene gerendisq; muneribus publicis prouidentiam comperi. Vt sane uisum fuerit opus illud immortale; summa uisitate; commodis beneficiisq; reſertiffimum; commendandum profecto; ut merito Chriſtuum appellemus; in eo plurimum profecisse profitear. Nihil enim penē in toto iuris ſiua ad republicæ ſalubre regimen ita reperitur abſtruſum; aut in facti cōiugentia abſconditum; quod hiſdem decretis miro quodam breuiſſimo ac recto compēdion non eruiatur uel proferatur in Clarum; recto rigido & honesto ſapienter æqua lance aſſiſten. Hic ſimplex uel pictari R. cētā lætantur iura; inuicta dominatur. Equi taſta inconcuſſa demum ſibi placet Alſtea potiſſimum; exinde uel Ciuiles diſentione neſurgit; alites; diſcordias; exulare. R. erumq; omniſi uerbatem; honoreſque decus om̄hic degere deprehendi. Quia de re ſollicem ſui patriam auſpicatus Diuini uatis exortem diſuſper ſententia allec. Tunc dicendum ſollicem orbem cum Sapienter re gerēt aut R. Reges ſapere ceſſiffent. Semotus enim iſtiſteſte; Anſiſite R. Regna nō eſſent niſi rapina; & latrocinia; ad malū prona exiſtente natura. Cōgratulare igitur ſingulare præſidium Amicis in diſq; collectis & uicinis. Dragmam enim quam perdideras inueniſti; gratias agentes Domino a quo omne datum; optimum omne bonum perfectum eſt. ¶ Quo uſo itaq; ut has Sacras ſumma; curā; diligentia; impendiq; Diuino aſſiſtuæ iudicis legem; unius quidem præexcellens & egregium huius Almx̄ republicæ tibi poſteſtiq; tuis ad bene beatq; uiuendū; Sanctamq; in pace ſeruan dam ſocietatem; perpetuo comparatum. Non nimis; on grandines nec iſpſum deniq; louē extimeſcens; iucundiori quo poteris animo ſuſcipiſti; ſuſcepit totis uiribus ſeu glebe aſcipiūm; atq; uti m̄cipiū Impatori ſpirituſi ſummo ſtudio de uicinas; culodias & exequari; ut cū ſatis non ſit eſſe iura in loco niſi ſint qui ea executioni mandent; Tum ob conſeruatix labem munerisq; in iunctum onus. Nam ea negligere piaculum putant eadem uer ſeruare; & ſic Deo obſequi; regnare eſſe. Sic dilatat R. Regna; perſiſti munerat; exultat; tranquillitate; creſcit; prudentia; ac omnis deniq; uirtus exuberat. Sic propriis quis ne ſcit affectus. Ex eundē res publica incoluit; iuſtiſſi; degit & ordinata; iraditur. Vale Cornelium Salimbenum ut ſoles ama tui quippe ſtudioſiſſ. ac tuq; amantiff.

Ad Cæſare Pontiffiq; iuris profeſſorem ſaniffimum Cornelium Salimb.
Sarnani patriæ patrem atq; certiffimū Sobolem. Alphazus.

¶ Qui conſeſſus eſt Sanctas euoluere leges.
Legibus eſ patriæ firma columna tuæ.
Dii tibi dent quod uiſtantum tua mœnia debent.
Quantum noſtra tibi Mantua Virgilio.

¶ Propertius Saluarellus Phy. ad lectorem. Diſtico.

¶ Accipe Serrani; Diuino flamine leges
Inſcriptas; Nullas ſub breuitate pares.

¶ Cornelius Salimbenus Doct. ad lectorem. Theſtaſtico.
Vigila hic ſoloniatur uumma; Moſes adorans.
Quid demon; recti; præ; gata cuncta uigenti
quem tenes odia; ma; punit; conſeruat; honorat
Nequitiam; leges; crimina; iura probos.

¶ Vincentius Thomeus Nouemontanus. Ad lectorem.
Eſt homo diuinus; reſtus; quoq; factus ad unguem
ſi legem ſeruet; quam dedit iſſe Deus.
Non autem minos; Dragon; Non ille Ligurgus
Non Solon; hominon non dedit alma Ceres.
Mox; Ciuille datum eſt; luſ; reſtaq; deinde ſtatutz
(Quæ dicunt;) populis; quæ bona cuncta ſerunt.
ſi pariet; cunctis ſemper dominentur in Vrbe
ſi teneant; lances ſemper & iſſa; pares.
Hæc igitur ſeruent; Ciuēs; patriæq; Colonit
Hiſ R. ector; meritis; præmia; digna ſerat.
Vnanimis ſic Ciuis; entiffic; Turba; paribit
Hiſ tibi perpetuo; Nobile nomen; Opes.

¶ Alexander Carſi. Bodi. Cancellarius ad lectorem. Diſtico.
Nobile Sarnanum bello; doctaq; Minuetur
Legibus æternis; lura dabit; Populo.

¶ Ad Magnificos. D. Priores Sapientiffimoſq; Patrios decem
Viros; Statuarios; cæterofq; peregre; gios; Ciuis; terræ Serrani; de
Cōſtitutionibus ſiue ſtatutis; eorum; impreſſis; Anconæ; Bartholo
meus; Alph. Anconitanus; Amantiff. ſummam; Felicitatem.

Iura; magiſtratus; legum; quoq; Sacra; Poſteſtas;
Conſeruat; Ciuēs; oppida; R. Regna; domos.
Hiſ merito; gaudes; ſcripſi; R. omnia; Propagor
Serranumq; uetus; Nobile; municipium.
Liber; enim; hic; ſtabit; donec; formica; Marinof;
Ebibet; ſtactus; Dum; uehet; annis; Aquas.
O fortunatos; Proceres; Quos; docta; Minuetur.
E; docet; & Nautis; lac; dabit; illa; uitis.

¶ Ad Lectorem.
¶ Impreſſor; Ianus; Vates; Corrector; Vterq;
Serrani; Alphæus; tempus; in; omne; Memor.

¶ Rubricæ Primi Libri De Offitiis.

De Veneratione assumptionis
Beate M. Virginis de men-
se Augusti. rub. prima. ca. i.
De electione patris. r. ii. ca. i.
De electione Medici Cæcella-
rii Sinici Cæmerarii & cænararii. r. iiii. ca. ii.
De electione Sindicorum Ecclesie Sancte
Mariæ gratias. rub. iii. ca. ii.
De cõsilio generali. rub. v. ca. ii.
De cõsilio credentis. rub. vi. ca. iii.
De propositis fendis in concilio generali &
credentis. rub. vii. ca. iii.
De modo mittendi ad partita arrengationes
seu cõsultationes sup. ppositis. r. viii. ca. iii.
De generali parlameto. rub. ix. ca. iii.
De offio dnois Priorg. rub. x. ca. iii.
De offio reg. seu approbstog. r. xi. ca. iv.
De sindicatu patris & offalii. rub. xii. c. y.
De electione & offio Bayulori & præconi-
i nostri communis. rub. xiii. ca. yi.
De iurameto patris & offalii. r. xiiii. c. yi.
De iurameto cæcellarii & ei offio. r. xv. c. yi.
De iurameto cæmerarii & ei offio. r. xvi. c. yi.
De iurameto sindici & ei offio. r. xvii. c. yi.
De rone reddenda a quibuscunq; administra-
tionibus. rub. xviii. ca. yi.
De offio legatorum seu oratorum & eorum
salario. rub. xix. ca. yi.
De debitoribus nostri cõis. rub. xx. ca. yi.
De offio Notarii pefæ nri cõis. r. xxi. c. yi.
De electione ualium & extimatorum & eorū
offio. rub. xxii. ca. ix.
De Ianitorib; seu portanariis cõis. r. xxiii. ix.
De treuga & pace. rub. xxiiii. ca. ix.
De obseruatiõne otium stanog. r. xxv. c. x.
De offio sotū militis nri r. cõis. r. xxvi. c. x.
De offio Notarii ciuiliū & craliū. r. xxvii. c. x.
Quod potestas eiusq; offitiales & familia nō
possint durante offio se abfentare a no-
stra terra. rub. xxviii. ca. x.
De offio Notarii dnois. d. r. xxix. c. xi.
De modo & forma seruandi in locutionibus
uenditionibus puētū cõis. r. xxx. ca. xi.

¶ Rubricæ Secundi Libri de iudiciis & ci-
uilibus causis.

De citationibus. rubri. prima. c. xi.
De citationibus fendis die feriatæ pro
non feriatæ. rub. ii. ca. xii.
De modo procedendi contra presentes in ci-
uilibus causis. rub. iii. ca. xii.
De summaris & extraordinariis causis & ex-
tremis instantia. rub. iii. ca. xii.
De copia dandi de omnibus actis scripturis
instrumentis iudicio exhibendis & cus-
tus expensis. rub. y. ca. xiii.
De causis seu questionibus per iuramentum
decidentis. rub. yi. ca. xiii.
De positionibus. rub. vii. ca. xiii.
De preparatoris iudiciorū. rub. viii. c. xiiii.
De pena negãtis filiationem agnationem
aliofationem officialem uel dignitatem uel
notariatus seu alienius mortem: & eorum
probatione. rub. ix. ca. xiii.
De feris & dilationibus. rub. x. ca. xiii.
De noui operis nominatione. rub. xi. c. xiv.
De modo pcedendi cõtra cõtumaces. r. xii. c. xv.
De recuperatione tenute cõtumaciter date
& qualiter ad secundum decretum proce-
dat & de tenuta uoluntarie data. r. xiii. c. xv.
De cõtradictionibus & defensionib; pigno-
rum & tenuratum. rub. xiiii. ca. xvi.
De fideiuffione pstanta per forenses & alios
inmobilia nō possidentes. rub. xv. c. xvi.
De sequestratione de rebus forensis & fugati-
uorum. rub. xvi. ca. xvi.
De executionib; in ftago. rub. xvii. ca. xvi.
De instrumento confistendo de promissu seu
solutus & de pado refutido. r. xviii. c. xvi.
De debitore suspecto capiedo. r. xix. c. xvii.
De debitore possidente immobilia non cau-
cerando. rub. xx. ca. xvii.
De tutoribus & curatorib;. rub. xxi. c. xvii.
De ratione reddenda a tutoribus & curatoribus.
rub. xxii. ca. xvii.
De administratione bonorū absentis uel eius
qui mortuus diceretur. rub. xxiii. c. xviii.
De arbitris & arbitratoribus & compromissis.
rub. xxiiii. ca. xviii.
De non faciendo executionem contra aliquē
debitorem absq; bullæta. r. xxv. c. xviii.
De muro & sepe interuicinis fienda & refu-
tiada & fenestra claudeda. r. xxvi. c. xviii.
Quod uendatur murus uolenti appodia.

re. rub. xxvii. ca. xix.
De modo & forma seruandi in contractibus
minorum furiosissime capiti: prodigi: &
mulieris nuptæ. rub. xxviii. ca. xix.
De excusationibus. rub. xxix. ca. xx.
De cõputatione graduū. rub. xxx. ca. xx.
De cõsilio sapientis dādo in ciuilibus & crimi-
nalibus causis. rub. xxxi. ca. xx.
Qd Notarius forensis nō ualeat in hac terra
instrumenta cõficere. rub. xxxii. c. xxx.
De præscriptionibus. rub. xxxiii. ca. xxx.
De quarta parte dotis lucra p mariti & de
uelfibus uidualibus. rub. xxxiiii. c. xxx.
De nominando dñm in iudicio & pena inter
ueritūs possessiõem. rub. xxxv. c. xxx.
De defecitibus carceris ad pentionē ascē
denium & funicis. rub. xxxvi. c. xxx.
De testibus cogendis. rub. xxxvii. ca. xxxi.
De cõtra dictibus & ultimis uoluntatibus per
dos Nota. cõfistēdis. r. xxxviii. c. xxxi.
De fideiufforibus cõfensūdis indennibus &
de reprefalis. rub. xxxix. ca. xxxi.
De adoptionibus atrogationibus & emanci-
pationibus. rub. xl. ca. xxxi.
De mulienbus dotatis uel nō dotatis excludē-
dis a successiõne stab; masculis. r. xli. xvii.
De alienatione immobilium prohibita in fo-
rensem. rub. xlii. ca. xxxi.
De non discastellando. rub. xliii. ca. xxxi.
De Aduacato & Procuratore dando penen-
ti. rub. xliiii. ca. xxxi.
De auctoritate fidei cõmissarii. r. xlv. c. xxxii.
Que iura debeant in obseruantia præuale-
te. rub. xlv. ca. xxxii.
De collectis & danijs ipondenis & pena nō
soluentium. rub. xlvii. ca. xxxii.
De generali quietatione sienda debitori-
bus. rub. xlviii. ca. xxxii.
¶ Rubricæ Terii Libri. Maleficionum.
De modo procedendi in criminalibus.
rub. i. ca. xxxiii.
In quibus casibus liceat per inquisitionem p-
cedere. rub. ii. ca. xxxiii.
De excusationibus reog. r. iii. c. xxxiii.
De testib; craliib; recipiēdis. r. iiii. c. xxxv.
De questionib; & tormētis. r. v. c. xxxv.
De bñficio cõfessiõis pacis & solutionis in te-
minum. rub. yi. ca. xxxv.
Quod filiusfamilias uel minor in deliciis ha-
beat legimus personis. rub. vii. c. xxxv.
De abolitionibus. rub. viii. ca. xxxv.
Infra quātū tēpus debeat processus expedi-
& de bñficio. rub. ix. ca. xxxv.
De fctēdis craliib; ferēdis. r. x. ca. xxxv.
Qualiter pater uel auus paternus teneat pro
filio uel nepote. rub. xi. ca. xxxv.
De pena non probantis accusam/denuntia-
uē querelam. rub. xii. ca. xxxv.
De pena iuramentum uel blasphemantium
& dequantium uel percutientium ali-
quam figuram dei. rub. xiii. c. xxxv.
De uerbis iniurijs & matoris. r. xiiii. c. xxxv.
De pena facientis ficus uel ostendens tēm-
bra pudibundam. rub. xv. ca. xxxv.
De pena antēdictis uerbo cõmittere aliq; deli-
ctū pub. uel infidijs. rub. xvi. c. xxxv.
De pena ifultatis euagiatīs eleuatis manū &
aliq; de capite cader facietis. r. xvii. c. xxxv.
De pã adinatis pñcia balistis iaculis
& aliq; d capite cader facietis. r. xviii. c. xxxv.
De pã pcutiēdis aliq; sin armis. r. xix. c. xxxv.
De pã pcutiēdis aliq; ei armis. r. xx. c. xxxv.
De pluribus percussoribus uno ictu seu si-
mul factis. rub. xxi. ca. xxxv.
De libellis factis & apponētis conuena uel aliq;
diffamatoriã ad domū aliq;. r. xxii. xxxv.
De pã turbatis diuinis offiis. r. xxiii. c. xxxv.
De pena frangenti pacem uel treugam &
affasnantis & facientis uindictam tran-
uerfam. rub. xxiiii. ca. xxxv.
De falsis & termino moto apperientis litteras
& scribitis cõtra cõe. r. xxv. ca. xxxv.
De pã uēditis rē duobus & propter terrore
alienatione recipientis. rub. xxvi. c. xxxv.
De pena petentis plus debito uel iam solu-
tum. rub. xxvii. ca. xxxv.
De pena imitentis ignē. rub. xxviii. c. xxxv.
De furibus expulsiõibus ambigebis & pium
rem accipientibus. rub. xxix. ca. xxxv.
De receptoribus auxiliatorib; mã datorib;
infigitoribus & dantibus causam deli-
cto. rub. xxx. ca. xxxv.
De duplicatione pcrnas. r. xxxi. ca. xxxv.
De rapina mulieris adulteri in cõfessu: fustro:
forficati: & pñcia ofculantis mulie.

rum. rub. xxxii. car. xxxi.
 De pena contrahentium clandestina matrimonia. rub. xxxiii. car. xxxi
 Quod bona delinquentium censetur cōi pōna obligata. rub. xxxiii. ca. xxxi.
 De modo procedendi & puniendi de delictis de quibus alias per statuta non esset pena ordinata. rub. xxxv. car. xxxi.
 De pena proiuentis lapides ad domum aliquis supra domū. ru. xxxvi. c. xxxi.
 De pena destruentium domum uel cassi nam. rub. xxxvii. car. xxxi.
 De pena capientis alienos columbos et pisces in aliena pisceria. r. xxxviii. c. xxxi.
 De modo mulctarum & arbitrio nostrorum officialium. rub. xxxix. car. xxxi.
 De pena turbantis possessionem uel tenentiam alterius & ius sibi ipsi dicentis & rem locatā non restituentis & q. possessio intelligat cōiunata in herede. r. xl. ca. xxxi.
 De pena feminatis de qua sitis effudit uel corruptentis uinum dapes & alias res alterius. rub. xli. car. xxxii.
 De pena intrantium uel exeunantium aliunde q. per portas & eas uel murū cōis aperientium uel de qua sitis. ru. xlii. ca. xxxii.
 De pena feminatis discordia cum celantis credentiam & usulantis. ru. xliii. car. xxxii.
 De pena prohibentis uel compellentis aliquid temerarij uel cōtrahere uel per uim uel metū aliquid extorqueris. ru. xliii. ca. xxxii.
 De pena priuati carceris. ru. xlv. c. xxxii.
 De pena extrahentis causas & alibi cognoscitur. rub. xlv. ca. xxxi.
 De pena rēpētis carcerē seu cāmerā cōis uel uinctā & recedētis d. palatio. r. xlv. c. xxxii.
 De pena de qua sitis uel discōrdia cum celantis credentiam & usulantis. ru. xliii. car. xxxii.
 De pena cedētis iura sua potentioni uel non subiecto & pacifcentis de quatuor litijs cōsuetis utiq. parti. rub. l. ca. xxxiii.
 De pena capientis uel subducētis puerum uel puellā seu mulierē. rub. li. car. xxxiii.
 De iniuriis in defectu uel eius sepultura arma uel imaginē illatis. rub. li. ca. xxxiii.

De pena facientis bellū. rub. liii. c. xxxiii.
 De pena aliquid donantis officiali uel cōi comedentis. rub. liiii. car. xxxiii.
 De pena facientis aliquam incurfionem uel caualcatam. rub. ly. car. xxxiii.
 De pena facientis rōmōrē cōuentūcūlā seditionem accipientis uexillū. r. ly. c. xxxiii.
 De pēa delictis extra territorij. r. ly. c. xxxiii.
 De pena impedientis locū pub. uel priuati uel impedientis aliquid piscari. ru. ly. c. xxxiii.
 De pena extrahentis aues pisces & alia animalia syluestria de rebus & in genens alie nis. rub. lix. car. xxxiii.
 De pena mutantis sibi nomen uel illud negantis. rub. lx. car. xxxiii.
 Quod ultimo mēse offitij nō possint sōiam absolutorij ferri. rub. lxi. car. xxxiii.
 De libris cōgnōdis an sine. r. lxii. c. xxxiii.
 De pēis malōis q. remittētis. r. lxiii. c. xxxiii.
 De pena portatūm frumta ad alia loca uigore nostrae bullae uel bollechinis forensibus tradentium. rub. lxiii. ca. xxxv.
 De pena ipe dētūm bayulos. r. lxy. c. xxxv.
 De pena cōiū i auxilij alie. r. lxy. c. xxxv.
 De pena aliquid delentū uel ecclētiā de statu nostri cōis. rub. lxvii. ca. xxxv.
 De mitiq. pēas exercētis cōis. r. lxviii. c. xxxv.
 De pēa puocantū aliquid ad duellū. r. lxix. c. xxxv.
 De denicatorijs uel maleficio. r. lxx. c. xxxv.
 De pena maleficiorum iter terrogenas & iocentes committōs. ru. lxxi. c. xxxv.
 De inceptoribus nīas. ru. lxxii. c. xxxv.
 De pena uulnerātis uel interficientis animalium. rub. lxxiii. car. xxxv.
 De pena officialium non habentium manus mundas. rub. lxxiii. car. xxxv.
 De exactionibus & dēnationū. r. lxxv. c. xxxv.
 De pena in iurē uel calcē uel qd. file i fluminibus pu. uel priuatis sui. r. lxxvi. xxxv.
 De pignōio cōcēssō capientij futem & cuius assignatū. rub. lxxvii. ca. xxxv.
 De pēa cōducētis decias. r. lxxviii. c. xxxv.
 De pena retinentium pecudes seu alia animalia forensiū in territorio. r. lxxix. c. xxxv.
 De pena uendentis rem immobilem prope confines. rub. lxxx. car. xxxv.
 De pena ipe dētūm reductionē fieri ad curia de aialib. dānū dātū. r. lxxxii. c. xxxv.

¶ Rubricae Quatuor Libri De Extraordinariis criminibus.

De Extraordinariis criminibus & mō & forma in eis procedendis. r. i. c. xxxvii.
 De diebus festis collendis & pena contrafacientium. rub. ii. car. xxxvii.
 De pena euntium post tertium sonum campanae uel retinentium aliquem in hospitio uel taberna. rub. iii. car. xxxvii.
 De pena ludendum receptantium & cum ludentibus cōtrahentis. rub. liii. c. xxxvii.
 De pena portatū arma & iugietū an familiaria & nō punitentis si remari. r. v. c. xxxvii.
 De pondentibus & mēsum. r. vi. car. xxxvii.
 De non faciendo quid turpe in muro communis. rub. vii. car. xxxvii.
 De uis publicis & uicinalibus purgandis manentibus & non occupandis & fontibus communis. rub. viii. car. xxxix.
 De pena facientis uel proiuentis aliquam bructuram in stratis & uis publicis uel plateis uel in psonā alicuius. ru. ix. c. xxxix.
 De pena extrahentium giffas de possessione alterius. rub. x. car. xxxix.
 De cursu aquae pluuialis & antrone seu foueo purgando. rub. xi. car. xxxix.
 De artificibus & aliis fraudem committentibus in eorum arte. rub. xii. car. xxxix.
 De panificulis tabernatis & hospitatorijs. rub. xiii. car. xxxix.
 De molariis surmanis purgatoribus & conciatoribus. ru. xiiii. c. xxxix.
 Quod priuatum uel iniuriatum non fiat de uersatorio & caute terram alie nam. rub. xv. car. xl.
 De lincolnbladoscainaris gurgite & strami. ne. rub. xvi. car. xl.
 De occupantibus uenarum uin demianibus & portatū uas d. sua uia. r. xvii. c. xl.
 De non faciendo bructurā iuxta Ecclesiā uel picturā uel domos cōis. ru. xviii. c. xl.
 De arboribus sepe & lama. rub. xix. ca. xl.
 De non laborando iuxta terminum & limite alienum & de tribulis fossa celata & efcā in suo ponenda. rub. xx. car. xl.

De pena facientis atal sub ab alio cōiuri contra dñi uolūtate uel i locis pub. r. xxi. car. xl.
 De macellarijs seu beccariis. rub. xxii. c. xl.
 De pena facientis bructurā i fontibus uel eorum uis uel cōducētis rūpēdo. r. xxiii. c. xli.
 De pena extrahentis aliquid genus bladū uenientis forensi. rub. xxiiii. car. xli.
 De pena luctum facientis de defuncto extradomum. rub. xxv. car. xli.
 De remouentium terrarum in catastis contenturam. rub. xxvi. car. xli.
 De pena ludētis i Ecclesijs. ru. xxvii. c. xli.
 De non soluendis aliquid pro carceribus. rub. xxviii. car. xli.
 De pēa i remouētis lama de uis. r. xxix. xlii.
 De terrano pro uis seu foueo cōiuris accipiendi. rub. xxx. car. xlii.
 De foueis de nouo fendis. rub. xxxi. c. xlii.
 De pena cauantium prope muros communis. rub. xxxii. car. xlii.
 De laborantibus seu claudentibus uiam publicam uel uicinalē. rub. xxxiii. car. xlii.
 De domibus & possessionibus non habentibus uiam uel introitum. ru. xxxiiii. c. xlii.
 De nō imittēdo aquā i uias cōis. r. xxxv. c. xlii.
 De foro & pena ementium uel uisualia causa reuendendi. rub. xxxvi. car. xlii.
 De carnis morticinis uel insectis prociendis. rub. xxxvii. car. xlii.
 De pena permittentis porcos ire per hanc terram. rub. xxxviii. car. xlii.
 De pena rotulianum casum uel lapides. rub. xxxix. car. xlii.
 De latitudine stratis i terrā. ru. xl. car. xlii.
 De latitudine uias extra terrā. ru. xli. c. xlii.
 De uolentibus edificare iuxta uias & bona cōiuris. rub. xli. car. xlii.
 De habitibus possessiones iuxta uias cōiuris. rub. xlii. car. xlii.
 De priuatio & sciaquatio exeunte in uias cōiuris. rub. xliii. car. xlii.
 De pena euntium ad aliena mōdēdina & folia q. nō tria communis. rub. xli. ca. xlii.
 De uadēdū panē uis i sal & oleo. r. xlv. xlii.
 De nō uin demiando per octo dies ante Kalendaras octobris. rub. xlvii. car. xlii.

¶ Rubricæ quinti Libri damnos; datorum,

DE generalibus accusationibus damno-
rum datoris. rub. prima. car. xliiii.
De poena damnum dantis personaliter in ui-
nea & orto alterius. rub. ii. car. xliiii.
De poena dantis. d. c. i. a. lib. 9. ru. iiii. car. xliiii.
De poena damnum dantis personaliter in syl-
uis. rub. iiii. car. xliiii.
De poena iciditū arboros. ru. y. car. xliiii.
De poena accipientis bladum uel legumē de
meta alterius. rub. yi. car. xliiii.
De poena metrentis herbam de prato alte-
rius. rub. vii. car. xliiii.
De habente arborem iuxta possessionem al-
terius. rub. viii. car. xly.
De damno dato in estimo emendo per uici-
nos. rub. ix. car. xly.
De poena damnum dantium in capō uel mae-
se cum animalibus. rub. x. car. xly.
De poena portantis de sua uinea ultra duos ra-
cemos. rub. xi. car. xly.
De poena portantis uel retinentis fructus nō
suos. rub. xii. car. xly.

Quod credatur iuramento accusatoris usq;
in quinq; solidis. rub. xiii. car. xly.
Si unus animal nocuerit animalī alte-
rius. rub. xiiii. car. xly.
Quod canes teneantur ligati. ru. x. y. ca. xly.
Quod mulieres & maiores decem annorum
admittant ad testimoniu. ru. xvi. c. xly.
Quod si feroce icedit sine baculo. r. xvii. c. xly.
De capris nō retinendis infra confines infcri-
ptos. rub. xviii. car. xly.
Quod si iuramēto unius testis usq; in quā
titatem decem sol. rub. xix. car. xly.
De poena forestis iciditū arboros. r. xx. c. xly.
De poena forestium exportantium bladē de
possessione alterius. rub. xxi. car. xly.
De gualdatis eligendis ad denuntiam lo-
tenses. rub. xxii. car. xly.
Quod per intentionem procedi non ualeat
contra habentes licentiā. ru. xxiii. c. xly.
De poena pernōctantium in alienis possessio-
nibus. rub. xxiiii. car. xly.
Quod accusatiōes dānotis. d. retrahi possint
infra octauam diem. rub. xxv. car. xly.
De uinea & orto claudēdo. ru. xxvi. c. xly.

Voniam ad bene beatę
uiuendum humanamq;
seruandam societatem nil
medius uel sanctius nil de-
niq; commodius magisq;
necessarium fore ducimus
q; sub iustari legum uiue-
re disciplina quandoquidē illis femoris si pro
arbitrio oia ageretur adeo est moralis uel ad ma-
li pna naturasq; nullas iustias & honestati
locus superfler. Et regna & urbes & oppida
non nisi cedes rapinae & nephanda huiusmo-
di forent scelera & quod q; uellet armis uiri-
busq; deceraret. Et sic humani generis socie-
tas constaret nō postesse potius ē diffolui
necesse foret. Vnde hō abree Mosem primū
genti abere. Foronei Regē græcis Ligur-
gū Lacedæmonis Metumum Trimegistrā
ægyptis Solonē Athenisibus Numam Pē-
piliū Rōmanis. Et demum innumeros alios
Reges & populos innumeros sibi leges edi-
disse cōperimus ut eas. s. metu humana co-
hereret audacia utaq; esset inter improbos
innocentia & in ipsis formidato supplicio re-
strenetur temeritas & nocēdi facultas. ¶ Et
licet ipsa maios; in instituta adeo recta ac salu-
bria & ad bene uiuendū ad comoda data uideā-
tur ut nil. s. Autū quia ex tēpori locoq; & mo-
ri uarietate statuta uariant humana. Ideo p-
cedēte mox tēpē mutatiq; morib; antiqua; re-
ges quasi maiore ex pte exoluēti in diuersa
dineq; abierunt & diuersæ nationes diuersas
leges eoz moribus cōgruentes sibi confinxer-
ūt. ¶ Et Sarnanenſis noster hie populū ex
potestate sibi tam a iure q; a summis Pontifi-
cibus tradita olim & municipalia sibi iura cō-
stituit quæ licet satis iusta & honesta forent
tamen quia partim obscura partim defectiua
partim etiam nostris modenis tēporibus mi-
nus congruentia essent. Decretū ut infra scri-
ptæ nouæ leges ederentur per quas uniuersa
hæc res publica posset salubriter gubernari.
Nos igitur.

¶ Dominus Persanti Salimbefi.

¶ Dominus Venantius Boncombandus.

¶ Dominus Anſouinus Aredus.

¶ Iohannes Paulus Morus.
¶ Ser. Gaudius Iohannis.
¶ Ser. Marinus Perri.
¶ Petrus Venantius Venantii.
¶ Thomas Perdomini.
¶ Iohannes xpoforus Christofori &
¶ Petrus Paulus Baptistæ.

Quibus has nouas condendi leges Potestas
& arbitrium a nostro generali Concilio attri-
buita est. Vacantes circa huiusmodi nobis in-
iunctum officium & omni quo possumus cu-
ra studio & diligentia excogitantes quæ hui-
us patriæ eiusq; uniuersi populi saluti quieti
politici deniq; moribus magis conducere &
expedire uiderentur infra scripta municipalia
iura quæ uulgo statuta nuncupantur. Perpe-
tuis seruata temporibus eius primo inuoca-
to & suffragante præsidio a quo leges & om-
nia quæ in celo & sub celo sunt sumptere ex-
ordium facimus. Stantimus edimus & ordina-
mus mō & ordine infra scripto ad ipsius uicini
cōditoris Dei optimi maximiq; & Almx Ma-
rie Virginis sub cuius protectione & patroci-
nio uiuimus decus & laudem. Ac etiam Sa-
croſanctæ Romanæ Ecclesiæ & Sanctissimi
Domini Nostri Domini Iulii secundi de Ponti-
maximi. Et Reuer. D. A. Cardinalis de Far-
nesio in piceno agro eius Legato benemerito
to quibus fidem & deuotionem omnem no-
stram deuouimus statum; gloriam & hono-
rem. ¶ Præfens autem statutarium opus in
quinq; partes duximus diuidendum.
¶ Primum quidem de regimine rei publicæ
¶ Secundum de iudiciis & ciuilibus causis.
¶ Tertium de publicis & priuatis delictis.
¶ Quartum de extraordinariis criminibus.
¶ Quintum de damnis datis.

¶ De ueneratione & assumptionis beatæ Ma-
rie Virginis de mēse Augusti Rubrica. I.

Non ab re maiores nri festi Assump-
tionis Dnæ Mariæ Virginis pæteris ex-
coluere tāquā reliquis excellentius & laude &
ueneratione maius & ex cuius celebritate &
deuotione Sarnanenſem hunc populū in pa-
cifico Statu præseruauit & ab aduersis semper

defensum fuisse cōperimus. ¶ Nos iſgi mā-
iōſq; nroſq; uſſigis inherentes cupientēſq; tā-
to uberriores ſue gratiæ fructus cōſequi quā
to tam eum ſolita ueſq; maior celebra-
ta ueneremus. ¶ Idcirco ſtatimūſ & hac in
perpetuū nra municipalē lege ſancim⁹ q; Sin-
dicus nri cōſis una cum Cāmerario teneat &
debeat ſingulis annis emere unū Palliū de Sy-
rico eius coloris qui D. Prioribus uidebit ſua
loris quatuor ſtorenoſq; monetæ de ære nri cō-
munis quod iuxta conſuetudinē hactenus
obſeruata. D. Priores annuatim in feſto aſſū-
ptionis Beate. M. de Menſe Auguſti offerre
debeant in eius Eccleſiæ que eſt in platea cōſis
una cū cetero hactenus conſueto pœna dictis
Sindico & Cāmerario non ementibus & pa-
ratū nō hūibus deſti palliū in dicto feſto offe-
rendum. x. lib. den. p. quolibet die facti inſi-
genda decernentes q; loco dicti Palli pecu-
niæ ſolui non poſſint. ¶ In ſuper ſtatim⁹ q;
Notarii Agricultores Lanarii Cerdōſes Suro-
res Architectores ſeu Muratores Magiſtrali
gnōſq; & oēs alii artiſices p. viii. dies ante deſti
feſtum debeāt ad inſtrum congregarī in Pala-
tio nri cōſis ſtatim factō bñnimento & pulſata
cāpana magna cōſis & ibide a nriſq; diſcedat de-
beant q̄libet artiſices creare & eligere unū ex
eis q; ſit eoſ. Capitaneus de ſua arte. Ac etiā
unū Cāmerariū ſue exactorem q; habeat exi-
gere collectā tunc imponendā p. cetera emēda
in ueneratione dictæ feſtiuitatis. Et ſinguli ar-
tiſices teneant ratā impoſitionis ſibi tangetē
ſoluere dōs Cāmerario infra quatuor dies a
die impoſitionis ſua pœna dupli quātitatis ipſo
ſite & nō ſoluit cōuertēda ſit in uenerationē
& comodū dictæ Eccleſiæ. Et ſi inuenus fue-
rit aliquē ſe in diuerſis artib⁹ exercutiūſ teneat
tur in ea arte ſoluerē in q; magis fe exercutiūſ
quod arbitrio nri R. ectoris & eius declaratio
nri incōueniēti ſiendā remittimus. ¶ Prædi-
cti aut Capitanei & Cāmerarii eoſq; omnia te-
neant incōueniēti acceptare pœna. xl. ſol. cui
libet non acceptū ipſo facto inſigenda. Te-
neatur noster potestas & eoſq; offiales dicto
Cāmerario cōſis laudē pſtare in exactiōe di-
ctarum collectarum ſub dicta pœna. ¶ Vol-
lumus etiam Capitaneos artium die ipſius fe-

ſtiuitatis ſimul conuenire cum aliis de ſua arte
ſtatim factō bannimēto & pulſata cāpana
magna cōſis ad eccleſiā ſancti Sabaltia-
ni & ibide q̄libet ſm ordinē hactenus obſer-
uati pœſſionaliter ſe cetero offerendo & eo p-
ſeſſio pcedente a nri feſto offerendo & eo p-
ſeſſio aliōs de ſua arte & comitato a duob⁹
dignioribus & religis binis ſubſequentibus cū
eidem uſq; ad dictā Eccleſiā ubi oblationem
faciant de cetero & eidem more ſolito. ¶ De
beantq; oēs artiſices eoſq; Capitaneo in dicto
feſto obediēte circa cōcermentā dictā ſolleni-
tate pœna. xl. ſol. habeantq; arbitriū dicti Ca-
pitanei pignorati & pignorari faciēdi quocūq;
q; nō ſoluerēt debita poſſita p. quēcūq; Baiu-
m & demū ea ſub pignorandi p. collecta &
pœna facta prius eis notificatione & dato ter-
mino ad relinendū eoſq; arbitrio ſtatuendū.
¶ Addentes inſup q; noster Rector teneat
p. quatuor dies ante feſtū p̄dictū publice bñniri
facere per loca conſueſta q; oēs debeāt uſq;
& ſtratas inſus nram terrā mundallæ ac digiſom
borallæ ſitā tres dies inſequentibus ſua pœna
x. ſol. de facto auferēda ac etiā q; nemo ex
cep. p̄is hoibus deputatis p. cōe de armata audeat
arma portare p̄ dictam terrā & eius burgos p.
tres dies pcedentes & tres ſequentes dictæ fe-
ſtiuitatis & in ipſo die feſtiuitatis ſua pœna
dupli et⁹ quod alſ ex forma nroſq; ſtatutoꝝ uel
decretōꝝ emanatoꝝ a nriſq; ſuperioribus ſta-
tutū uel ordinatū eſſet q; de facto exigat & cō-
muni p. tribus partibus applicet & p. qua-
ta officiali inuenienti & exequenti.

¶ De electione Præſis. Rub. II.

¶ Vniūſ fructa eſſe haſ nraſ munici-
pales leges conſedere nri eſſent per quos
canonem diſpoſito debite exequutioni man-
dare. Ideo ſtatimū� q; ad iuſtitiam hactenus
ſitā terra miſtrandā ſemp ſit unū Rector
ſue Potestas cui⁹ electio hoc modo fieri de-
beat uidelicet q; in primū menſem introit⁹ nri
ipſo Potestatis ſat gnale Cociliū in quo eligan-
tur & deputentur quatuor boni & prudētes
uſq; per quolibet contraria. Q. u. incōueniēti
ſi facta electiōe a nriſq; diſceſſam de palatio cog-
tur p. nri Rectorē ad eligendū dictū futuſq;

potestatem & q; nullus eoſq; de dicto palatio
exiat priuſq; dicti electionem fecerit ſua pœ-
na. x. lib. den. p. quolibet elector cōſtraliē
te. Q. u. electores teneant tres p̄tates eligere
uidelicet primū ſimpli ſecundū ſub cōditione
primus non acceptauerit tertius nō primus
nō acceptauerit acceptauerit. ¶ Q. u. p̄tates ſint
& eſſe debeāt legi doctores & q; tpe ſui t̄ro-
tus de ſuo doctoratu ſide faciat p. ſuis priuile-
gium alſ eius electio ſit nulla & ad om̄i non
admittat pœna. D. Priorib⁹ & Cācellario ei
admittentibus. l. lib. ¶ Itē q; nō poſſint eligi
de loco ubi nri hoies offiū hñe uel exercere
phibent. ¶ Item q; nō ſint cōſanguinei uel
affines aliquius de nra terra nec om̄i inimici.
¶ Item q; ſint de terris fidelibus & deuotis
uel ſaltē amicis & beniuolis ſancti R. ecc.
¶ Itē q; eligi nō poſſint q; ſaltē p. triennii offi-
tium aliquē in hac terra geſſerit uel etiā tē ge-
rerent nec in ipſo offiō modo aliquo reſtricti
¶ Item nec q; eſſent de loco offiſtali in dicta
nra terra tpe electionis ſtatiū. ¶ Item nec eli-
gi ualeat conuicini & exites de loco non di-
ſtā a nra terra ultra. x. millaria. ¶ Item nec
q; ſuerit alſ in hac terra in eius ſindicatu cōde-
natus. ¶ Modificatio ſup. nriſq; ſentia nriſq;
poſtea ſuerit legitime abſolutus. Tex. & q; fuerit
a ſua p̄tā exiuitus ſeu exul p. partitatem.
Alias autem electio facta contra prædictam
formam in quolibet caſuum p̄dictōꝝ ſit ipſo
iure nulla & q̄libet dictōꝝ eligentium pœna
decem lib. ipſo facto incurrat. ¶ Volumus
etiam ne electores de p̄miſſis nullam ualeant
p. tere ignoratiā q; p. nri Cācellariū tpe ſiē
daſq; electionis p̄tis ſtatuti legatur & vulgari-
zetur ipſis electoribus pœna. x. lib. den. ipſe
Cācellario hoc non obſeruari. ¶ Præter-
ea & ſi contrigerit electionem cōtra p̄miſſam
formam ſieri electio ſit nulla ſus queratur ele-
cti & electores ipſo iure ſit iure eligendi pri-
uati & nra elector electionis in conſiſio ſiē-
ti debeat qui modum & formam prædictam
ſeruatione teneatur. ¶ Volumus autem q; ante
praſentationem & acceptationem electionis
nullū ſus querat electo. ¶ Decernentes inſup
per electiones aſſe cumulat nō poſſe & q; nō
poſt introitū noui Rectoris de alio prouideri

nō ualeat quoquomō pœna dñis Prio. p̄poſi-
tū aſſe faciendū. xxy. lib. p. quolibet inſiſſe-
da ſimlem pœnā incurſurū q; ſup hoc arēga-
uerint ſus ſuffragia p̄ſtinent. ¶ Et ſi q; ſue-
rit ſemel de electōꝝ numero ſequeſti uice ipſe
aut alius de eius domo elector eſſe nō ualeat
pœnā. x. lib. den. p. quolibet. ¶ Decernentes
etiā q; dictus Potestas aliquem officialē ſeci-
nō ducat nec retineat qui ſit eius compariora
uel ſibi uſq; in tertio gradu cōſanguinitatis uel
affinitatis atineat ſub dicta pœna & nihilo-
minus talis officialis ab offiſio incōueniēti re-
mouetur. Q. uod exprimi in capitulis ipſi
p̄ ſuo Potestate trāſmittent decernim⁹ ne
ullā de p̄miſſis ualeat p̄tendere ignorantiā.

¶ De electiōe Medici Cācellarij Sindici Cā- merarij & Cānauarij. Rub. III.

¶ Medici Cācellarij Sindici Cāmerarij
& Cānauarij cōis eligi uolum⁹ in gra-
ti Conſilio more hactenus cōſueto cū ſalario
hactenus ſolito & put ipſi graſi conſilio uide-
bitur. Et idem obſeruari in Magſto ſcolay de
certinūſ quoſq; offiſium p. anni ſm̄i dare. nec
ualeat in dicto offiſio reſtricti nri eoſq; reſtr-
icta ſua fuerit per tres partes de quatuor dictiſ
Cōſili obſenta. Et nri ratio admiſtrationis offi-
tiū ab his qui redere teneatur fuerit prius ab
eis reddita uidelicet ab ipſo Cāmerario & Cā-
nauario & per eos nreſtro cōi ſatiſfactū de oi-
eo & toto quod reuſa eoſq; ratione conſterit
eos remanere debitoꝝ em̄iſdem. alias ſorte
reſtina ſeu noua electio ſit nulla ipſo iure &
nihilominus ipſi eſſe acceptantes incurtū ipſo
facto pœnā. xxy. lib. Nec alſ ex p̄dictis du-
bitē eoſq; offi ualeat fe abſentare a dicta terra
& eius territorio ſine expreſſa licentia Cōciliū
credentē q; eis p. deſti Cōciliū cōdeſ ualeat p.
quinq; dies & nō ultra. Pro longiore uide
abſentem non niſi a graſi Conſilio diſpenſetur.
¶ Et caſu quo cōtra formā p̄tis ſtatuti fe ab-
ſententur pro quolibet die eorum abſentia
retineantur per noſtrum cōe & eius Cāmerari-
um ſolidi. xx. de eoſq; ſalario a quolibet fe ab-
ſentente. ¶ Teneaturq; ſingulis diebus ab-
ſentē ad inſtrum conuenire ad Palatiū creden-
tē dominiūſ Priorum & eos comitari ſeu

affociare ad Ecclesiam ad diuina audienda officia & una cum eis stare & redire poena. xx. fol. pro quolibet & vice quolibet de qbus n. Rector continue diligenter requisitionem facere te neatur & contrafactiones punire ut. s. alias ipse poenam decem librarum incurrat quousque in premissis negligens fuerit.

¶ De electione Syndicorum Ecclesie sancte Marie gratiarum. Rub. IIII.

¶ Cum Ecclesia sancte Marie gratiarum in plura non maliani sit haec non solita gubernari per se nro coe: & Syndicos ad eos deputatos ne a uetere instituto non minus pioq. laudabili desinamus. Statuimus q. quolibet anno in nro gñali Consilio eligant duo probi uiri op time opinionis & fama & uix confimentate ad officium s. dicitur dictae Ecclesie quousq. alit sit depositarij res & introitus & exitus dictae Ecclesie. Et alter libere introitus & exitus deficiat. ¶ Ipso autem officio p. annu tñ daret & non ultra: & uerf. in regendo & gubernandi do res & bona dictae ecclesie. In petendo etia & exigendo omnia & singula legata & credita & alia ad dictam Ecclesiam p. nentia & de solutis quietando fructus & oblationes percipiendo ipsam officium faciendo per Capellanum a nro coe deputatum seu deputandū. ¶ Habereq. censent plenū mādaturā tā ad iudicia uidelicet in agendo & defendendo q. ad negotia dictae Ecclesie. ¶ Teneanturq. dicti Syndici priusq. bona dictae Ecclesie attingant eorum Dñis Prio. tollente p. stare iuramentum de bene & fideliter administranda etia inuenturā conficere de bonis rebus & iuribus eiusdem citi idonea cautione de reddendo rōnem de administratis in fine anni cū integra reliquoq. reassignmentatione. Et non possit dicti Syndici modo aliquo in dicto offiō reformari sed anno finito censent offiō administratione priuati & ulterius se intronittere non audeat poena. l. lib. deñ. per quolibet ipsoq. contrafactionem ipso iure incurrenda & cōi applicanda. Et teneant Dñi Prio. qui p. erunt per mensum ante finem offiij dictoꝝ Syndicorū in gñali Consilio de futuris Syndicis prouide re reformam autem extimū nullo modo p. ponere sub poena praedicta.

¶ De Concilio generali. Rub. V.
Statuimus & ordinamus q. Concilij generale nostrae terrae sit & esse debet ducentorum & uiginti uirorum de dicta terra & maioris & minoris numeri prout generali parlamento uidebit qui eligi debeant in generali Concilio per ueteres consiliarios eiusdem Cōciliū uidelicet q. quilibet contra eligat rōm suorum consiliariorum. ¶ Qui consiliari te neantur & debeant in pmo eorum congregatione sollempne praestare iuramentū de bene & fideliter & sine fraude consulendo a rectore & dominio Prioꝝ quod iuramentum p. stare debeant in manibus dicti nro Rectoris & dñorū Priorum & Cāmerarū p. nro cōmuni recipientium. ¶ Dicti autem consiliarij congregari & coadunari debeāt modo infra scripto uidelicet q. de sero praecedere pro die sequente in locis publicis & consuetis ex cōmissionio nostri Rectoris & dominioꝝ Prioꝝ per publicā p. rōnem nostri cōis debeāt bā niri q. omnes q. sunt de gñali Concilio debeant die sequente post fontem ultimū campanae cōis accedere ad dictum Concilium in palatio nostri cōis s. iudicium sub poena infra scripta. ¶ Cāpana autē debeat pulsari uidelicet. Primo die praecedente de sero. Secundo die sequente de mane. Terrio eadem die post ternas fies ante p. magis fuerit expediens & Dñis Prio. assum fuerit. Excepto casu iminentis necessitatis in quo possit eadem die bā niri & cāpana pulsari & Concilium ipsum coadunari etiā non seruata forma praedicta. ¶ Dictum autem Concilium coadunari & fieri non possit nisi ex deliberatione Dñorū Prioꝝ & Cōcilio credentis p. prius facta die salte praecedente nisi necessitas imineat & tps sit nro cōi mora dñis ad latuā uel periculum inducitur quo casu sufficit sola deliberatio Dñorū Prioꝝ. ¶ Dicti autē Concilij daret per annum. Renouaretur aut fieri debeat in fine ipsius palio annoꝝ

per ueteres cōsiliarios mō & forma qua supra. ¶ Congregari autem debeat in sala magna Palatii nostri communis prout auctoritas extitit cōsuetum nisi aliquid impedimentum uel necessitas aliud suaderet. ¶ Prohibemꝝ autem esse de dicto Concilio minores .xxy. annis. ¶ Item plures simul habitare uno & eodem tempore. ¶ Item pater & filius etiam diuisim intrantes. ¶ Item & qui non est oriundus de hac nra terra & eius districti & t. est effectus Cuius uel pro Cite habitus. ¶ Item & illi qui essent exempti onera non habent. ¶ Item & qui immobilia non possiderent in nostra terra & territorio uidelicet cuius extimū non accideret ad .y. lib. ¶ Modifi. sup. nisi docti seu mobilij gñe natus uel astr. pelarus. ¶ Item qui non soluit integrū fūmantem. ¶ Item de bitores cōis ex quacunq. causa p. t. datusq. & collectas p. nostrum cōe ipsoq. t. Et idem dicitur de eo in cuius domo cohabitauerit aliquis debitor nostri cōis ex causis antedictis. ¶ Item q. fuerit ex bannium p. suo p. prio & non cōis excessu. ¶ Item q. fuerit dñatus de prouisione seu falso. ¶ Item homicidam & alios de furto uel crimine famoso damnatos. ¶ Praedicti autē omnes de dicto Concilio esse non possint nec eligi ualeant: & electio de eis facta sit nulla & electi contra formā praesentis status uocem in eo non habeant & suffragia p. bere non ualeat. Et nihilominus tam ipsi electi q. acceptauerint q. ipsi eligentes poenam decem libra. ipso facto incurrant p. quolibet & oīno tales electi a Concilio remoueantur & alij habiles eorū loco subrogentur per alios Consiliarios eiusdem cōit. ex qua esset t. h. res mortuus. ¶ Teneantur autē dicti Consiliarij hora debita celebrādi Concilij ante factam de eis requisitionem uel saltem ante q. hāt p. p. p. praesentes esse dicto Concilio & inde non discedere donec in eo gerenda fuerint expedita sine licentia nostri Rectoris sub poena quousq. sol. ipso facto in cippo cōis immitenda a quolibet contrafaciēte & plus & minus p. uo nostro Rectori uidebitur. ¶ In dicto autē Concilio non proponi arrenq. stantū & reformari possit quod est contra publicam utilitatem nostri cōis & contra statū. S. R. romanæ

Ecclesie & summorū Pontificū sub poena. x. lib. deñ. imponenda cuiuslibet Concilio non solum uel arrenq. t. & ipsi Capellani scribē t. & nihilominus quod alit gestum fuerit non ualeat ipso iure. ¶ Auctoritatem autem potestatem & arbitrium dicti generalis Concilij talem & t. tam fore decernimus qualis & quāta est totius nostri populi & cōis seu cōi poterit in futurū. Et ideo quod in dicto Concilio factū & reformatum extiterit perpetuū & praefatum optineat firmatē dummodo cōtra supra & infra scripta nostra statuta non fuerit & duae partes saltem ex tribus dictoꝝ Cōsiliarioꝝ interuenerint. ¶ Quod uero in dicto Concilio p. positum fuerit & non obtentum non possit infra annum in alio Concilio p. ponui super eodem casu arrenq. arri reformari & quod factum fuerit non teneat & nihilominus contra faciētes poenam praedictam. x. lib. incurrant pro quolibet ipso facto. ¶ Licet in super cuiuslibet de dicto Concilio quod utilius melius & magis expediens pro dicto cōi uiderit & cognouerit arrenq. consulerē & in eo explicare dummodo tantū super propositis dicat & consulat. Si autē uel per non p. positus dixerit cōsulerit uel arrenq. gauerit eius arrenq. uel consilium non ualeat in his quae non sunt super propositis dicta. xx. fol. incurrat. ¶ Qui autem in dicto Concilio dixerit arrenq. gauerit quod in honorem & utilitatem nostri cōis t. daret & ex inde quocunq. aliq. dñum uel detrimentū pateret uel p. s. fuerit dñmō nō esset. contra statū. S. R. E. & summorū Pont. t. talis debet a nostro cōmuni indēns cōferari & expētis nostri communi ubiq. defendit ita q. lesionem & damni aliquod inde non consequatur.

¶ De Cōsilio credentis. Rub. VI.

¶ Concilium credentis cōstitui & ordinari decernimus ex numero. lx. hominum ultra Priores quos etiā semper dicto Cōsilio interesse uolumus. Debeantq. dicti. lx. hoies eligi in generali Concilio hoc mō uidelicet q. consiliarij cuiuslibet cōtēte in uno coadunā

ti primo iurent eligere eos qui sibi uisi fuerint idoneos de sua contrata. Et demum eligant duodecim de quolibet contrata & qui finit de numero Cōcilii gñalis q. xii. de qualibet cōtra ta sint ad offitū dicti Cōcilii credentia. Et si in eligendo fuerint discordes fiat palluctatio de oibus & qui plures fabas habuerint illi sint de dicto Cōcilio. Et facta tali de eius electione si ant de oibus tres cattalæ & in qualibet eaq; uiginti ex eis describant & assentent prara cō tratay. put ipsi Dominis Priore. uidebit e cō ueniens. Et demū inbullent dictæ tres car tuta; & una ex eis extrahat singulis quatuor mensibus & q; sic forte fuerint extra cōtra intelli gantur & sint de dicto Cōcilio credentia. p dictis quatuor mensibus. ¶ Teneant autē di cti. xxx. consiliani credentia: in prima eor; co ductione in manibus nostri Cancellarii iura re ad sancta Dei euēgia oia p nostro cōi me lora & uiliora sup ppositis corā eis factis di cere cōsultare & arrēgare & quæ pposita cō sulta & arrēgata ac cōsulta in dicto Cōcilio fuerint reticere & secreta tenere donec fuerint si expedit in Cōcilio gñali pposita: & de clarata nisi aliter idem Cōcilio creditū d sponeretur & relaxatio dicti iuramentū fieret. ¶ Eisdē autē cōsiliariis credenti obstat decer nimus oēs & singulas exceptiones quas uoluimus obstatē gñalis Cōcilii cōsiliariis de qbus in pcedētū statuto diximus. ¶ Coadunari autē & cōgregari dictum Consilium debeat in lo co consueto habita prius deliberatione Dño; Priore; tam de ipso cōgregatō; q; de pro ppositis in eo sēdiis quæ: coadunatio fiat ad ba tochos cāpanæ cōs. ¶ Authoritas autē pote stas & arbitriū supradicti Cōcilii ueritē & fide extendat ad deliberandū ppositas fendas ad non fendas in nostro gñali Cōcilio. Id au tem qd in dicto Cōcilio ppositis cōsultū & obtentū non fuerit in gñali Cōcilio pposita tui & reformari non possit. In quo. qui de Cō cilio saltem duæ partes ex tribus ipso; consi liarior; ultra Priores interesse debeat. ¶ Post se autē in dicto Cōcilio p uilitate & necessi tate nisi cōs. pnoto cōsultū & reformari absq; alio gñali Cōcilio de qualibet expensa non excedētē summā. xxy. lib. deñ. dummodo

expensa de qua tractaretur in dicto Cōcilio non esset per statuta in presenti uolumine cō tenta alit uelita uel improbatā. ¶ Decernimus autem dictum Cōciliū de dictis. lx. homini bus per annū tantum durare & nō ultra. Et q; renouatio eiusdem fiat in ultimo mense dicti anni in generali Cōcilio modo & forma ut supra ordinauimus.

¶ De ppositis fiendis in Cōcilio genera li & credentia. Rub. VII.

Statuim⁹ etiam atq; ordinamus q; Cācel larius nostri cōis omnes & singulas ppo sitas fiendas in Cōcilio cernita: ex delibera tione Dominor; Priore; Ac etiā ppositas fias ex deliberatione Cōcilii cernita: essent fiendæ in Cōcilio generali debeat prius anno tate & scripsisse & eas demum distincte & si gillatim in dictis Cōciliis legere & declarare Et similiter cōsulta & arrēgata cuiuscunq; cōsultentis ipsi domino Potestati & Domi nis Priore; legere ut quæ eis meliora uisa fue rint & uiliora pro nostro cōi ualeant ad paritā mittere sub pena. xxx. sol. ipsi Cancellario quociens in prædictis contraxerit.

¶ De mō mītēdi ad pūta arrēgatiōes seu cō sultatiōes sup ppositis. Rub. VIII.

Item statuim⁹ q; arrēgata & cōsulta sup ppositis tā in Cōcilio gñali q; etiā in Cō cilio credenti ex deliberatione Dño; Priore; per nrm Cancellariū mittant & mitti debeat ad partia in dictis Cōciliis quæ uiliora & me liora uisa fuerint pro nostro cōi. ¶ Parita uel ro p dicitā uinci & optineri debeat in quolibet dictor; cōcior; p maiorem ptem cōgregato rū. Ita tñ q; duæ ptes ex tribus pibus ipor; cō cilior; interfuerint aliis gesta non ualeant. ¶ Saluo q; si tractaret de donatiōe i cōfessōel cōcessiōe remissiōe uel relaxatiōe alior; dantiū gabellæ rei quitatis & bonor; & iurū quorū cūq; ad nrm cōe pūctū seu spēctatū: tunc parita optineri debeat in utroq; Cōcilio p. y. ptes ex sex pibus cōciliarior; als nō censent optenta sed denegata ac etiā ipso iure nulla.

Et si aliter fuerit per litteras uel rescripta super iorum super hoc statuto dispensatum seu de rogatum. Teneantur Domini Priores ad su peniorem Oratorem transmittere sumpibus nostri cōmunis ad supplicandum & impetrā dum q; præfens statutum in sua obseruantia remaneat pena ipsi Priore; ibidem non obser uantibus decem librarum denarior;. ¶ Sta tuentes etiam omnia & singula parita mitti & obtineri debere ad bullas & palluctas p sū beas uel lapideas uel saltem ad fabas more ha etenus obseruato. Et q; omnes conciliarij de beant eorum palluctas seu fabas secreto mo do mittere in ipsi bullis immittēdo ambas manus in utraq; bullā adeo q; discerni nō possint quam fabam immiserint pena contra faciēti. xl. sol. de facta opulentiā cuius quat ta debeat officiali inueniēti & executionē fa cētī. Dicitur autē bullas debeat esse ligentē una alba quæ intelligatur bullula del sicilete rā nigra quæ censetur del non. ¶ Decernē tes q; si quando cōtēgerit in aliquo dicto; cō ciliorum tractari negotium seu factum alior; is cuius negotium seu factū tractabit & eius consanguinei & affines etiam si essent de nu mero Priore; usq; in tertium gradum Cō ciliū locum exire teneantur & assistere uel fabas reddere non ualeant seu alia suffragia præsta re pena. xxy. lib. deñ. cōmunis applicandat & quod alē gestum fuerit non ualeat. ¶ Item ad obuidandū eor; malignitatē qui eor; inuolunt & cauillosis præstationibus & appellationib⁹ ppositas & parita impedire nituntur. Statui mus q; nemini liceat ab ipsi ppositis & parti eis ante q; palluctent seu fabas super eis red dā tur appellare uel ptestari. Et si appellatū uel protestatum fuerint non ualeat & nihilominus ad palluctationē ppositas & paritor; pcedat appellatiōe uel præstatione nō obstatē re feruato iure appelladi post ipsam palluctatiō nē. Et præfens statutū uolumus præfice & in uiolabiliter obseruari. Et quicquid alē q; mo do p dicitō gestū fuerit fit ipso iure nullum.

¶ De gñali parlamento. Rub. IX.

Statuim⁹ equam ac rationale arbitantes: ut publica negotia & maxime q; maiore in

digent Consilio non a paucis sed ab uniuersō populo petra tractentur. Idcirco statuimus q; semel tantum in anno uel pluries fiat neces sitas exegerit & generali Cōcilio uidebitur fiat & congreget generale parlamentum in quo interesse possit & debeat unus homo pa terfamilias de quolibet fumante & non plures exceptis minoribus uiginti quinq; annis & nō solentibus fumantibus. In eo autem damus li centiam & arbitrium unicuique arrēgandi & cō sultendi circa concernentia publicam utilitatē etiam absq; alia præcedente pposita. ¶ In dicto autem parlamento sufficiat interesse ma iorem partem sumātiū solentium & habilium & q; a maiori eorum parte obtentum fuerit roboris obtineat firmitatem. Nec per gene rale consilium alio modo mutari possit quouiam eius auctoritatem & potestatem talem & tan tam esse uolumus qualis & quanta fit esse uel potest totius nostri communis.

¶ De offitio Dominor; Priore; Rub. X.

Quoniam etiam natura docet ut unum quodq; corpus caput habeat a quo regat. Idcirco maiorem nostrorum sedentes uel sigia & antiquæ adherentes consuetudini. Statuimus q; ad regimen & gubernium hui⁹ nostræ terræ sint eide debeat decem pro bi & idonei uiri qui Priores nō cupunt. uide delect duo de qualibet contrata. ¶ Ipso; au tem electio in bullatio & extracto fieri de beat modo infra scripto uidelicet q; Priores ul timo extracti de bullula defūctibus palluctis prioratus generale faciant cōadunare cō siliū & in eo preponent & proponi faciant de noua bullula prioratus fienda duratura p ārum. Quas pposita facta cōsiliariis pibus be contrate debeat eligere duodecim uiros & idoneos uiros aptos ad regimen & offitium prioratus de sua contrata & ipsos electos in scriptis Dominis Priore; dare & præfata re. Vbi autem discordia uerteretur circa dictā electionem tunc inter se fiat de oibus palluctatio & qui plures palluctas seu fabas habue rint illi obtineat. ¶ Post hæc autē dicti Do mini Priores habiunt nominibus electorū una

Confilarios eiusdem. Ita q; in totū sint & esse debent decē homines de quibus fiat dux earum & in qualibet ipsarum quinque ex eis describantur & demum imbusulatur & in ipso primo die scindicatus de mane p̄ Dominos Priores extrahatur una de dictis cartis. Et qui reperitur in ea descripti sint & esse intelligantur. Scindicatos dicti Potestatis officialium & familiarum & qui de dicto numero semel fuerint sequenti anno ad idem eligi non ualeat. ¶ Dicit autē Scindicatus inconuenient facta extrahere teneatur iurare in manibus Dominorum priorum gerendo eos officii recte & fideliter & de bene & iuste cognoscendo & iudicando sicut formam iuris & nostrorum statutorum. ¶ Renouatio autē & noua imbusulatio fiat desistente priore bullata in ultimo mense modo & forma ut prius diximus. ¶ Inter predictos autem Scindicatos sit & esse debeat unus de nostris Notariis per quem cuncta acta scindicatus annotentur & describantur & etiam tanquam actuario in eius scripturis plena adhibeatur fides qui gratia teneatur acta recipere & pro eorum productione nil consequi ualeat. Salarium autem dictorum Scindicatorum sit. x. sol. pro quolibet. Notarius autem mercedē habeat duplicatam. ¶ De quatuor autem diebus quos dicto scindicatus praefiximus decernimus duos primos integros esse petitionum seu querelarum coram eis proponendarum quibus elapsis etiā absq; alia protestatione seu declaratione petitiones & querelae amplius nō admittant nec super eis quispiam audiri debeat & processus desuper agatur & sit nullus. R. eliqui autem duo dies circa cognitionem & desensionem propositarum in tempore querelae uerent. ¶ De cernentes q; si nulla petitio seu querela alicuius particularis personae fuerit contra dictos Potestatem officiales & familiam portecta infra primos duos dies eos scindicatus tertio die hora uespertina debeant a petitione Scindicatus & inquisitione generali absolui uel condemnari prout iuri consonum fuerit. Si autem aliqua contra eos fuerit exhibitā petitio seu querela alicuius particularis personae tunc eorum scindicatus duret per quatuor dies ut. s. Ita tamē

q; die quarta sententia praedictae condemnatoria uel absolutoria feratur condemnando uel absolueno non autē remittendo ipsam sententiam ferendam arbitrio superioris uel consilio sapientum. ¶ Quod si cōiugerit in dicto termino sententiam condemnatoriam uel absolutoria de dictis Potestate officialibus & familia non profertur tunc autoritate praedictae. Item potestas officiales & familia sint absoluti ipso iure & pro absoluti habeat. Et Scindicatos ipsi quorum culpa id uenerit poenā. l. lib. pro quolibet incurrant & ad interesse parit sententiam. ¶ Dicit autē Scindicatos sint & esse intelligantur iudices ordinarii & iurisdictionē habeant in ciuilibus & criminalibus causis & mixtis diuibus scindicatum concernentibus ac etiā cognitionē habeant de oibus gestis & negotiis commissis uel omissis per dictam Potestatem officiales & familiam durante eorum officio tam cōtemporatione eorum officii q; etiam de commissis extra officium in hac nostra terra & eius districtu dicto tempore de quibus potestas ipsi teneantur coram dictis Scindicatorum respondere. ¶ In dicto autem scindicatu uolumus procedi summarie & de plano sine strepitu & figura iudicii diebus quibuslibet feriatis etiam in honorem Dei. Et petitionem admittantur etiam sine scriptis dummodo in scripturam per actuarium redigantur. ¶ Teneantur etiam praedicti Scindicatos bene & diligenter reuidere omnes & singulos eorum libros & scripturas & maxime p̄cessus criminales & eorum condemnationes uel absolutiones. Et si inuenierint male uel iniuste eos ab soluisse uel condemnasse seu in plus uel minus de iure & forma nostrorum statutorum deherent tunc dicti Scindicatos dictum Potestatem seu eius officiales qui contrafecerint in praemissis uel aliquo praemissorum condemnentur ad totale interesse nostro communi seu particularibus personis quae ex dictis sententiis fuerint laesae. Ac etiam in poenam uiginti quinque librarum denariorum nostro cōmuni applicandas p̄ quolibet & uice quilibet non obstatē in dictis sententiis inserta clausula. Saluo s̄p̄ & referato &c. p̄ quā eos nō intendim⁹ nō aliquo excusati. ¶ Debeant etiā dicti praes

& familia & officiales in prima eorum ratione sicut ad gñali inquisitioni idoneos p̄stare fidei iussorem de iudicio fitti & iudicari soluedo. Quod si deficiunt eo ipso intelligantur obligati ne diū ad id quod dicti praes officiales & familia teneantur uigore generalis inquisitionis fides etiam petentium & querelarum particularium performari. Ita q; ad omnia dictum sindicatum concernentia teneantur in quacumq; instantia & corā quo cumq; iudice etiam sine aliqua excussione de ipsi potestate officialibus & familia sicut. ¶ Volumus autem ultimam tertiarum saluarum dicti Potestatis retinere per nostrum commune donec ipse & alii officiales & familia fuerint absoluti. ¶ Decernentes insuper q; dicti Scindicatos super prolatioe sententiarum in causis dubiis adhibeant Consilium sapientium partibus non suspecti sumpibus nostri communitatis & sicut illud iudicare teneant. ¶ Statuimus etiā q; Potestas & alii eius officiales scindicatum petere uel consequi non ualeant durante eorum officio nec infra tēpus officii sindicari poena quinquaginta libra. Item ipsi Potestati & officialibus petentibus q; Prioribus proponentibus & alius super hoc arrēgatis ipso facto incurrenda & communi applicanda & nihilominus scindicatus ipso iure non ualeat. ¶ Decernentes etiam q; si quando contingeret dictum Potestatem in officio reformari seu eius officiales eorum & cuiusq; eorum scindicatus totius temporis in fine ipsius reformae referatur & prius scindicari non debeant sub poena praedicta & nihilominus scindicatus ipso iure non ualeat.

¶ De electione & officio Bayulorum & Praecorum nostri communitatis. Rub. XIII.

¶ Quoniam sine ministris nō possunt officiales eorum officia exercere. Ideo statum⁹ q; in hac nostra terra sint & esse debeant cōtinuo duo Bayuli & duo Praecores seu Tibicines quorum electio fiat in nostro generali Concilio per annum cum salario quo eadem cōsilio uidebitur. ¶ Quod si Bayuli & praecores teneantur in principio eorum officii solenne praestare iuramentum in manibus Do-

minorum. Priorum de bene fideliter & sine fraude eorum officia exercendo. Praedictis autem Bayulis & Praecoribus in citationibus & bannimentis eorum relationibus plenā uolumus fidem adhiberi. ¶ Teneantur nostro Rectori & eius officialibus ac etiā Dominis Prioribus in concernentibus eorum officia uel uel dicti Praecores facere omnia & singula bannimenta eis iniuncta per nostrum Rectorem eiusq; officiales & Dominos Priores & alios officiales nostri communitatis de spectantibus ad eorum officia in ciuilibus & criminalibus causis damnorum datorum & alius quibuscunq; de causis. Et quod per eos bannitum fuerit sine citandisq; prohibendo uel poenam imponendo uel aliter quomodo docuerit faciendo ualeat & teneat ac si quocumq; alio modo legitimo factum esset uel fieri posset quae bannimenta fieri debeant in locis publicis & habitentibus conuersis in nostra terra. ¶ Offitium autem dictorum Bayulorum sit in citando quoscunq; citandos & referendo intentas dādo executiones faciēdo in praecipiendo ex parte nostrorum potestatis & officialium prout eis fuerit iniunctum. Et eorum citationes uel lectiones ciuilibus causis etiam absq; alia commissione. In criminalibus autem non nisi de commissione aliter appareat. ¶ Dicit autem Bayuli non possint pro aliquo pignone uel tenuta capiēdo domum aliquam aperire seu intrare sine praesentia habitatoris uel alicuius de eius familia uel saltem in praesentia unius Testis poena uiginti solidorum pro quolibet & uice qualibet incurrenda. ¶ Non liceat autē dictis Bayulis subsistentibus aliis rebus mobilibus uel se mouentibus ad debitum sufficienter accipere pro pignone uel tenuta paucos delecto uel arma sub poena praedicta. ¶ Teneantur omnia & singula pignota ex quacumq; causa accepta bene & secure custodire & retinere & nemini reddere sine licentia eius ad cuius retentionem fuerint accepta. ¶ Rectori & officialium ex quorum mandato captae fuerint tunc etiam ea in propriis usus conuertere sub dicta poena & ad emēdā amissionis & deteriorationis ipsos; pignot; p̄ Rectorem cōpellant. ¶ Debeant esse diligentes

cum Cancellario faciant sex scriptulas seu cartulas & palluctas immittendo decem homines ex dictis electis in qualibet pallucta duos uidelicet de qualibet contrata & ipsos partiēdo & associando prout eis magis conueniens uisum fuerit uidelicet immiscendo senes cum iuuenibus doctos cum indoctis & minus idoneos cum idoneis dummodo in eadem pallucta non affortientur consanguinei & affines usq; in tertium gradum. De quibus quidē decem hominibus eligat unum de magis idoneis q̄ sit futurus dictator. Et cū durate tpe sui prioratus sit iniūctū officio die dñi p̄ponēdi & rēdēdi quolibet loco & tēpore nomine suo & aliorum collegarū put facti qualitas exegerit. Et ad hoc discernendum in ipsa scriptula nominē q̄ addat uerbū istud dictator. ¶ Quibus palluctis sic factis quæ nō sūt in scriptis in fine eorum prioratus & ciuilibet alterius debeat de dictis palluctis una extrahi in generali Concilio publice & palam per manū p̄beat ad hoc doli nō capis quæ extractio fieri debeat saltem per octo dies ante finē ipsius prioratus pena ipsius Prioribus prædicta non obseruatis. x. lib. den. ipso facto a quolibet in currenda & cōi applicāda. ¶ Dicitur autē busiula debeat manere sigillate sigillo nostri cōmunis & ille recōdi in castella quæ reponi debeat in casta magna quæ est in sacristia Ecclesie sancte Marie de platea clausa duabus labiuis quarum una reuincatur per Priorem dictæ Ecclesie & altera per nostros Pri. ¶ Officiū dictorum Dominorum Priorum duret per duos menses & non ultra & ad dictū officium eligi nō possit nisi quid sit de numero generalis Cōsiliū nec qui sit minor. xxv. annis. Nec aliquis alius qui prohiberetur esse de Cōsilioz causis de quibus in statuto sub Rubrica de Concilio generali diximus. ¶ Debeat q̄ dicti Priores in principio eorum officii iurare bene fidei & sine fraude eorum officium exercere & omnia occurrētia & prioratus officio incumbētia & iuxta formam nostrorum statutorum eorum tpe expedite fieri expediri facere per se seu nostros Rectorem & eius officiales uel alios pro ut res exegerit. ¶ Et ad mature & consulte occurrētia negotia nostri

cōmunis expediantur dicti Dñi Priores qualibet die durante eorū officio de mane usq; ad tertiam ad minus ac etiā toto die si necesse fuerit teneantur conuenire & residere in palatio nostro cōmunis & ibidem per se & nō per substitutos tractare discute ordinare & exequi negotia nostri cōis pena pro quolibet Priore & uice qualibet. x. solidi. ipso facto incurrenda. ¶ Ad dū sup. duo salte ex Prioribus restidēat p̄ totā diem sab dicta pena Tex. ¶ Cū rety noster potestas ut ipsi Priores restidēat ut. s. & a cōtrafaciētibz penas exigat pena ipsi potestati negligēti & praximilla obseruati nō satient centum sol. Quæ autē per eos expedita non fuerint teneantur per inuentariū eorum successorum relinquere ut per eos debet executioni mandentur. ¶ Auctoritas autē & arbitriū dictorū Priorū sit in coadunando Concilio quando uiderint expedire in faciēdo & fieri faciēdo propositas in ipsius filijs partia super consulat capiendo & deliberando noscā etiam expedite uale de bonis & reze nostris cōis pro eis utilitate & necessitate etiā sine alterius Cōsiliū deliberatione usq; in centum solidos & non ultra. ¶ Teneantur etiam facere & curare q̄ expēse per nostrum facte sāt tēpore suoꝝ p̄cessorū & durante ipsorum officio in gnali Concilio circa principium eorum officii hēndo descriptæ per nostrum Cancellarium legant diuisim & intelli gibiliter. Ita q̄ in omnium instantium consilia norum noticiam trāscant ut ipsas in dicto cōsilio approbatio uel reprobatio fiat. Et dictæ expensarū approbatio facta liber siue qn̄ tēmus ubi fuerint annotata debeat in eius finē bulari seu sigillari sigillo nostri cōis ac etiā nostri Rectoris. Itaq; post dictā approbationē nisi ualeat supaddi. Et si dicti Priores omiserint uel ualeat supaddi. Et si dicti Priores omiserint uel legi facere in dicto cōsilio de proprio referat cōpellantur & de cetero in cōi seu ad eorū computum mitti non ualeant. ¶ Et quia de certum unumquemq; parem se officio gerere decernimus ut dicti Priores durante tpe eorum officii iustibus attriūctis & diuisis non utantur sed pannis honestis & ciuilibz & coloratis huiusmodi cōdecētibz officio indu-

nī semper in cedat grauitatem in oibus actibz seruent ita q̄ aliis non sint lubrici & durante dicto tpe eorū operas alteri nō locēt nec famulantur. ¶ Nec etiā ualeat dicto durante tēpore palatium nostri Rectoris quolibet intrare nisi in sala magna palatii tempore celebratio nis Cōsiliū. ¶ Debeat etiā quolibet die dominico & aliis festis sollempnibz ad insinul cōgregari in eorū palatio & in de cum Potestate & aliis officialibus nostri cōis ad cetera ad Ecclesiam per eos eligendam ad missam audendam & alia diuina officia & una cū eis stare & sedere in locis dignioribus prout haecenus exiterit consuetū. ¶ Item durante eorū officio non possint aliud officium exercere in hac nostra terra nec ire pro ambasciatori nostri cōis superiorem aliquis specialis persone ad aliquē superiorē dominū uel cōmunitatem. ¶ Itē pro honore & reuerentia tanti officii decernimus eo durante ipsos non posse agere uel conuenire ciuilibet uel criminaliter totā nō Rectore & suis officialibus quæ uolunt in instantis causis; ipso iure non currere. ¶ Si quicquid autē nri cōis retineat in Caspecta exi stente in Cancellaria nostri cōis reclusa duabus clauibus retinet disper duos ex ipsi Pri oribus uidelicet una pro quolibet prout inter eos determinatum fuerit. Quæ uidem sigilla apponi non possint in litteris & aliis q̄buscunq; scripturis nisi de uoluntate & cōsilio eorum ipsorū processerit uel salte maioris partis ipsorū pena dictis Prioribus & ipsi Cancellario aliter sigillābz uel las noie nostri cōis scribentibz sine uolūtate dictæ maioris partis. x. lib. den. ipso facto incurrenda a quolibet contrafaciente. ¶ Qui autē in p̄dictis uel aliquo p̄dictorū deliquerit uel mō aliquo cōtrafecerit pena. x. li. de. p̄ quolibet & uice qualibet puniat. ¶ Renouatio autē dicti officii fiat mō & ordine quo. s. Decernētēs q̄ qui in dicto officio semel extiterit non possint in sequenti anno ad idem eligi uel assumi nisi euident causa renouatio eorū uiros illius cōtrate alios suaderet. ¶ Nō possint autē dicti Priores expensas factas seu debita cōis cōtrata nō suo sed suoꝝ in dicto p̄cessorū tpe q̄ in exitu cōis non essent appolita uel ad quæ cōe uigore in stru-

menti nō fuerit obligati persoluere uel pone re ad exitū eorū seu cōmittere q̄ de are cōis sol uant pena. x. lib. den. p̄ quolibet cōtrafaciente & de eorū p̄prio nro cōi reficere cōpellatur.

¶ De offio Reg. seu ad p̄batoꝝ Ru. XI. Regulatorū seu approbatorū officii tanq̄ uile & necessarii ad moderandas reue nandaz superfluas expensas nri cōis arbitrat. Statim q̄ quolibet anno t̄pore uocatio nis bullate Dñorū priorū in gnali Cōsilio una cum electione Reg. fiat p̄ri modo & forma electio & deputatio per quolibet Cōsiliarios de sua contrata de tribus probis & idoneis uis. Itaq; inter omnes cōtratas. xy. eligat & imbuflentur quia imbuflatiōe facta qnq; sorte de ea extrahant qui sint & esse debeant Regulatores quorū officii duret p̄ quatuor mē ses quo tempore finito tempore extrahitōis nouorum Priorum alii extrahantur. Et finito anno fiat renouatio tempore modo & forma ut. s. ¶ Eorū autē officium uertatur circa ad p̄bationem & reprobatōnem experientiarū itaq; cū tēpore eorū officii fuerit debeat pri us q̄ in gnali Cōsilio dictæ expensæ lectæ sue rint. Et illæ expensæ quæ fuerint p̄ dictos Regulatores improbate in dicto Cōsilio amplius uenire non possint & cedat datum eorum Priorum qui eas fecerint & ad eorum reflectio nem compellantur.

¶ De scindicatu Ptatis & offaliū. R. XII.

Non in merito Diuini & humanis legibus sancitum est ut qui publicis gerendis muneribus p̄suntent congruam de gestis rōnem redderēt alie ipsi anagistratus ex nimia licētia lassatis iusticie habentis deteriora p̄p̄rēt. ¶ Ideo & nos hmo maiorū laudabilibz institutis adherētēs hac nra municipal lege decernimus q̄ nosstr Ptatis eiusq; offales & familia finito tpe eorū officii teneat stare ad scindicatu p̄ quatuor dies integros & cōtinuos immedie scētes corā Scindicatoribus a nro cōi deputatis uel deputatis. ¶ Electio autē dictorū Scindicatorū fiat in nro gnali Cōsilio p̄ cōsiliarios cuiuslibet cōtrate hoc mō Vobis de quibet cōtrata eligant duo p̄bi & idonei uiri p̄

in faciendo executiones eis committas sine aliqua mora. ¶ Salarium autem dictorum Bayulorum & Praeconum sit prout fuerit inter eos & commune conuentum. ¶ Pro citacionibus bannimentis & aliis feruicis per eos non solum communi impendendis nisi ulterius poterit aut recipere ualeant. ¶ Volumus autem quod unus ex dictis Bayulis sit & esse debeat de denuntiator ad denuntiationem & referendum maleficia in curia generali firmam constitutionem prouincialium & pro sua mercede & labore ultra dictam salarium consequi debeat solidos, xii. quolibet die accessus moris & redit. ¶ A particularibus autem psonis mercedem recipiant in officio scripto, uidelicet pro qualibet executione seu pignone sicut in terra de natiis quatuor extra autem solidi unum. Et predicta loca sibi uendicare uolumus quod ipse Bayulus solus sine alio officiale uel executor executione faceret. Si autem cū socio militet uel alio nro officiale incederet ultra quatuor dies, ut. s. t. intus quod extra terram accipere non ualeat pro qualibet pignone. Si autem cū alio officiale alio tenus curie incederet non cōsequi ualeat. ¶ Tenenturque dicti Bayuli p. camerarius & alius executoribus nri cōis quacumque executiones facere gratis & sine mercede aliqua. ¶ Si autem Bayuli in aliquo similibus contraxerint ius facto poenā. xx. sol. incurantur pro qualibet & uice qualibet & dupli eius quod indebit acciperint restituere cōpellant. ¶ Praecones autem recipere ualeant pro singulo bannimento ad instantiam particularis personarum per eos fido solidos duos. ¶ Decernimus autem quod omnes electiones sicut pro nostrum cōe quolibet officiale nri cōis deferri & presentari eis non ualeant nisi per ipsos psones etiam si dicti electi in hac nostra terra morarentur poena de minoribus & Cancellario contrafractiouis bus. x. lib. den. pro qualibet intelligenda & communi applicanda nisi in casu quo dicti Praecones renuerunt uel alio iusto impedimento de tenentur eas deferre non possent habere pro eorum mercede quolibet die accessus moris & reditus solidos sedecim si electio non fuerit acceptata. Si autem acceptata extierit nisi a nostro communi consequi ualeat. ¶ Volumus

etiam quod dicti pracones debeat singulis diebus septuaginta associare dominos Priores ad Ecclesias seu alibi quo ipsos collegialiter inter conuenerint psona decem solidorum pro qualibet & uice qualibet. ¶ Tenenturque etiam in hoc currentibus necessitatibus ad mandatum de minoribus Priorum uocare homines de cōsuetudine uel alios ciues pro ut eis fuerit iniunctum sine mercede aliqua. ¶ Nec possint dicti Bayuli & Praecones se absentare a dicta terra & eius territorio sine expressa licentia de minoribus Priorum saltem duarum partium ipsorum ex tribus sub poena uiginti solidorum pro qualibet & die qualibet qua fuerint absentes. ¶ Statuentes etiam quod si dicti Bayuli quomodo docuerint negligentes extierint uel delinquentes in eorum officio arbitrio nostri Rectoris falsis tamen casibus supra expressis multati & puniri ualeant eos etiam caterando uel aliter corrigendo pro ut ei uidebitur.

¶ De iuramento Potestatis & officialium. Rub. XIII.

Rector seu Potestas noster priusquam eius officium exercere incipiat coram dominis Prioribus & Cancellario sollempniter praestare debeat iuramentum quod summo officium bona fide & sine fraude exercituri odio aut timore & preceptis aliis non remotis. ¶ Ma iuramentum etiam nostram terram in fidelitate & obedientia Sanctae, R. E. & summi Pon. & le gatorum eiusdem. ¶ Iura libertates & franchitias in munitione & priuilegia dictae terre possit de fendere nec opprimi sinet. ¶ Ministrabit & ministrare curabitur & iustitiam fauorabilem Ecclesiis & aliis pijs locis uiduis orphanis & pupillis & aliis miserabilibus personis ac pro eis petentibus & generaliter unicuique nostrorum terrigenarum uel forensium. ¶ Sedebit ad bancochium iuris pro tribunali sibi deputati qualibet die iudicaria semel saltem in die de mane ius & iustitiam petentibus reddimus. ¶ Processus ciuiles & criminales & mixtos infra tempus a statutis praefixum expediet. ¶ Executiones cōdēnationum si latae per eum in officio pfectores uel ius tpe ferendae & et daturae & alioquin iuriam

nri cōis requisitus gratis faciet & fieri faciet ¶ Statuta reformationes & alia ordinamenta nri cōis tunc scilicet sienda obseruabit & faciet ab aliis obseruari. ¶ In fine eius officii ad findicatum eius officii & familia sicut iuxta formam suae electionis & nroge continetia statuto. ¶ Et gñat oia alia & singula faciet & obseruabit ad quod forma dictae suae electionis & capitulorum & nroge stat. & reformationum tenebit. ¶ De iuramento Cancellarii & eius officio. R. xy.

Cancellarius nri cōis priusquam exercere incipiat iurabit coram Dñis Pñis & die bñ fidei & sine fraude alij nroge exercendo & de oia obseruando ad quod forma nroge statuti. & sicut tenet suae electionis & scriptorum tenet. ¶ Eius autem officium sit in scribendo & annotando & iudicando reformationes introitus & exitus nri cōis & gñat in iura electiones & capla quorūcumque nroge officialium & missuas & rñtius bullectiones casualium & gñat & als quascumque scripturas ad nram cōe uel pfectas psonas eiusdem pntes & eius officio incumbentes sine pñio & mercede aliqua. ¶ Tenet & quotiens necessitas iminebit pro nro cōis ire p. ambasiatore quocumque oportuerit sine salario sed tantum expensas uictus p se & equo expensis cōducendo a nro cōis cōsequi. ¶ Debeat etiam commitari seu associare dños Priores quocumque ipsi collegialiter accesserint. ¶ Retinebit autem diligenter & cōseruabit oēs & singulos libros actoyr ueteris. Rectoris actum in filzas copias pfectultras & alias scripturas alias retinere solitas in cancellaria nri cōis. Crederit & fieri ipsos uel quod fuerint filz sicuti reuendit pro bono statu nrae terrae & pace & gete oium ueritate & nemini proptare. Et gñat oia alia faciet ad quod forma suae electionis & nroge statuto tenet. ¶ Debeatque cōiunere residere in Cancellaria nri cōis ad hoc ut occurrerit ne gociis nostro cōmuni semper ad sit & eius copia ab omnibus haberi possit facere & debeat omnibus petentibus copia uidebitur legendi & copiam di oēs & singulas scripturas in dicta cancellaria existētes & ad ipsum petente pntes & pfectas dimo de ipsa cancellaria non extrahant. ¶ Nec possit dicti Cancellarii bullecti

nri aliqui soloni facere nisi hoc de uoluntate duarum pñis ex tribus Dñis Pñis. pcesserit. Et si dictus Cancellarius in aliquo predictorum contraxerit poenam centum solidorum incurat pro qualibet uice.

¶ De iuramento Camerarii & eius officio. Rub. XVI.

Camerarius nostri communitatis priusquam exercere officium incipiat sollempniter praestare debeat iuramentum de bene fideliter & sine fraude aliqua eius officium exercendo & de obseruando omnia ad quae ex forma suorum capitulorum tenet. ¶ Versetur autem eius officium in exigendo & recipiendo omnes & singulas pecuniarum summas nostro communi debitas quacumque ex causa nisi de aliquo spetiali introitu dicti communitatis aliter per Dominos Priores & Consilium credentur pro necessitatibus imminentes disponetur. ¶ Item in soluendo & satisfaciendo de honoribus nostri communis habentibus bullecti manu nostri Cancellarii & sigillo communitatis signatis & aliter de pecuniis nostri communitatis aliquid soluere non debeat. ¶ Offendentes autem & offendentibus dictum bullectum teneantur iudice Camerarius statim soluere quantitate in ius bullecti contentam tamen alias ius facto incurat poenam. x. lib. den. nisi onderit in eius introitu non superesse tantum quod ad satisfacionem dicti bullecti sufficiat. ¶ Et similiter teneatur dictus Camerarius soluere diei Theaurore recipienti pro Camera Apostolica debitas tales & eius censum suo congruo loco & tempore. ppris suas expensis accessus more & reditus. Alias si ratione retardatae per eum solutionis dictarum Taleorum & census & etiam aliorum debito nro dicti communis de quibus debitis forent sibi exhibiti bullecti contingeret aliquem executorum contra nostrum cōmune transmitti & aliqd dant & interese patid totū dicti Camerari tenent de facto absq. alio iudicio non cō se rescire & rescare. ¶ Tenet etiam dicti Camerari exigere oēs & singulas dānas collectas pntas impotas & credita quacumque

dicti cōis ad suum introitum sibi consignatas seu cōsignata usq; ad decimā mensū sui of-
fīi inclusiue & si sui negligentia nō exegerit
habeantur p exactis & ad eius computū & in
troitum ponantur pinde ac si exacta fuissent.
Nec possint p malapsa reassignari seu restitu-
ti nisi cōi quatenus penes ipsos debitorum re-
periretur de bonis mobilibus seu se mouenti-
bus in gbus fieri posset executio seu extant
tot stabilita ex quoq; fructibus possit debito
satisfieri. ¶ Nec possit dictus Cāmerariū nō
aliquo aliq; retinere seu lucrari ex solutioni-
bus p et siendis creditoribus nisi cōis sed gra-
tis solutiones p et fieri debeant pōna. x. lib.
den. p. qualibet uice. ¶ Ad exitū autē & cōpu-
tum suū rōnū ille utri pecunias ponant quā
confluit et uere & effectualiter soluisse pre-
sentationem bulletinō. De his autē de
gbus bulletinō p nō cōndēnt nulla ratio
habeatur p rōnatores & calculatores p nostrū
cōe deputandos ad reuidendū eorū offīi pō-
na. xxy. lib. den. per quemlibet rōnatorū icur-
renda & cōi applicāda si cōtrafecerint & qua
libet postea seu parcia aliter admīssa & nihilō-
minus dicti rōnatores ad interesse nri cōis ten-
neant. ¶ Teneat etiā dictus Cāmerariū cui
libet soluenti apocham de recepto facere seu
in libro soluentis solutionem ipsam annotare
& eius scripturā cōtra eā plena fide adhibe-
tur. ¶ Nec possit aliquē cōtra debitorū recipere
uel exigere alias in duplū eius qd̄ eius recipere
debitōri restituere compellat & in. x. lib.
den. p. qualibet uice nro cōi cōdēnt. ¶ De
claratis insuper q; solutiones fide ad debi-
toribus censentur primo facte in satisfactiōe
debitū sumatice & salarij & demū quoq; super-
esset cedat satisfactiōem libraj & extimi nisi
alī p soluentē fuerit tpe solutionis declaratum.

¶ De iuramento Sindici et eius
offīio.

Rub. XVIII.

Sindici nostri cōis teneatur in principio
sui offīi in manibus dnoꝝ Priorū iurare
de eius offīio bene et fidei delicti & sine dolo
& fraude aliqua gerendo & exercendo. Eius
autē offīi uerbet in gubernādo admīnistran-
do p regendo cōseruādo & defendendo res

bona iura priuilegia & immunitates quascunq;
nostrū cōis. ¶ Debeat etiā uacare circa manu
tenentē in temptationē & restauratiōē utriusq;
Palatii. Ac etiā Molendinorū. Follas. & alijs
domoꝝ nri cōis itaq; ex aliquo defectu non
numeralis dictus Sindicus ad interesse nostrū
cōis teneat & pōna. x. lib. icurati. ¶ Teneat
tur et semel in anno una cū Cācellario & duo
bus testib; fines nri territorij circūcirca requi-
rere reuerentē orōq; possessionē cōtinuare de
gbus idem Cācellarius in firmā publicā cōfite-
re debeat & illud describere in suo libro ordi-
nario reformationis pōna ipsi Sinco & Cā-
cellario p dicta nō obseruātibus. xxy. lib. den.
p. qualibet & uice qualibet. ¶ Teneat etiā
saltem bis in mense & pluries si dnoꝝ Priorib;
uobis expedire monstrā & requisitiōem fa-
cere nro Potestati de eius officialibus & fami-
lia & de deficiētibus cō rogatione nri Cācel-
larij sibi annotationem & punctaturas facere
Et eas tpe findicatus ipsi Sindicatoribus ex-
hibere & super his querelā proponere pōna
dicto Sindico. c. sol. quotiens contrauerit
& nihilominus ad interesse nri cōis teneatur.
¶ Debeat etiā assistere in gbusq; Cōcilij
& parlamentis & ibide Rectore Prioribus &
cōsiliaris ptestari & inhibere de aliq; nro p
ponendo arrendādo & reformādo qd̄ tēdat
cōtra uoluntatem nri cōis & sit contra fidei
nostrū statū. pōna. xx. sol. quotiens p dca non
obseruatiōe de facto p soluenta. ¶ Teneat
etiā sub pōna. x. libra. petitionem gñalem ac
specialem si uiderit expedire contra nostrum
Rectorem eiusq; officialis & familiaris in eo-
rum findicatu facere & corā Sindicatoribus
exhibere & super eis insisterē prout expedi-
ens fuerit. ¶ Item teneatur inuentarium con-
ficere & confici facere de omnibus rebus mo-
bilibus nostrū communis existentibus in Pala-
tio residenēti Potestatis & officialium foren-
sium. Et in fine eorum offīi eas recipere. Et
si que desiderent uel de quaestua forent cura-
re q; a dictis officialibus restituatur uel emen-
datur pōna quadraginta solidorum. ¶ De-
beat etiā dictus Sindicus esse diligens & solli-
citus in nō pmittēdo stratas uias & alia bona
cōis ab alijs occupari sed occupatas curare ut

relaxent. ¶ Supradictus etiā Sindicus præ-
sentis legis auctoritate sit & esse intelligatur
uerus legitimus & idoneus Sindicus nri cōis
cō pleno mandato ad quascunq; lites & cau-
sas ciuiles & criminales uel mixtas ad nrm cōe
pertinentes & spectantes in agendo & defen-
dendo cum gbuscunq; personis uniuersitatibus
bus collegijs publicis & priuatis ecclesiasticis
uel secularibus & coram gbuscunq; iudicib;
ordinarijs uel delegatis agere & defendere &
cetera alia facere quæ quilibet legitimus Sin-
dicus cum pleno & libero mandato ordinari-
um ad lites & causas facere possit. ¶ Et ge-
neraliter dictus Sindicus oia & singula agere
& gerere possit ad q̄ta ex forma statutorū nroꝝ
q̄ etiam cōsuetudinibus hactenus obseruatae
teneatur. ¶ Debeat deniq; in fine sui offīi ta-
tionem de gestis & neglectis per se reddere
coram ratiōatoribus sibi deputandis p nros
Priores uidelicet uno de qualibet cōtra. Et
religū nouo Sindico successorū cōfignare in
fide octo dies post dictam rationem redditam
sub pōna. c. sol. si fecerit.

¶ De rōne reddenda a quibuscunq; admīni-
stratoribus.

Rub. XVIII.

Ecce unumquemq; uillicationis suæ ra-
tionem reddere. Ideo statumus q; Cā-
merariū pfectus anno q; cānuarijs uel
go appellat & quilibet alius exactor & admīni-
strator bonorū & res nri cōis teneat rōne ad
ministratiōnis reddere statim finito eius offīo
mō & ordine infra scripto uidelicet q; Prio. p
tpe exites in ultimo mense offīi p dicitōꝝ de-
beant in gñali cōcilio deputatū rōnatores ui-
delicet. v. bonos & idoneos uiros uno de qua
libet contrata ad reuidendum & calculandū
cōputū & rationem prædictorum & cuiusli-
bet eorum. Qui ratiōatores debeant in ma-
nibus Priorum iurare de eorum offīio bene
fideliter & sine fraude aliqua gerendo & de-
mum infra decem dies a die finiti offīi pno-
minatorū seu alius ipsorum cuius ratio est
reuidenda debeant reuidisse & calculasse dilige-
nter rationem cōdemnando uel absoluendo
talem exactorem uel admīnistratorem prout

facti qualitas exegerit. Pōna ipsi ratiōato-
ribus infra dictū tps nō expedientibus. xxv.
lib. den. de facto per unumquemq; ipsorū per
quem steterit incurrenda & cōi applicanda.
¶ Cācellarius autem nri ita se habeat diligē-
ter q; in fine offīi prædictorū descriptos habeat
libros introitus & exitus talis Cāmerarij
Cannauarij & alterius cuiuslibet admīnistrato-
ris & eos tradat & assignet dictis ratiōato-
ribus sub pōna p dicitā. ¶ Calculata deniq;
& reuisa eoꝝ rōne si cōiigerit eos uel ipsorum
aliquem cōdemnari nro cōi in aliquo teneatur
illud infra terminū. x. dieꝝ a die cōdemna-
tionis computandorum soluere & satisfacere
nro cōmuni sub pōna iam dicta ut. s. Et nihī
lominus realiter & personaliter & de facto sol-
uere compellatur id totum in quo fuerit cō-
demnatus. ¶ Decernens etiā q; qui una
uice extiterit de dictis ratiōatoribus uel alius
uis prædictorum non possit sequenti uice ad
idem offīum quomodolibet eligi uel assumi
nro etiam si fuerit ratiōator alterius ex præ-
dictis exactoribus uel admīstratoribus sub pō-
na. y. lib. den. de facto solueda tam p electum
acceptantem q̄ etiam per eligentem contra p
sentem dispositionem. ¶ Salarium autem
prædictorum ratiōatorū sit. xl. sol. pro quolibet.
¶ Volumus autem q; unus ex eis sit No-
tarius qui sententiam scribat eam annotando
in libro sententiarum nostrū communis & pro
eius labore ultra salarium supra constitutū
habeat solutos uiginti. ¶ Nec ad dictum of-
fīum eligi uel assumi ualeat cōsanguineus uel
affinis usq; in tertium gradum eius cuius
ratio foret reuidenda nec alius eius domesti-
cus pōna decem librarum denariorū tam eli-
gentibus q̄ electo insignenda pro qualibet
uice qualibet nro cōi applicanda.

¶ De offīio legatorum seu oratorum & eo-
rum salario.

Rub. XIX.

Salarium etiam atq; decernimus q; in-
minuere necessitate nro cōi oratores tras
mittēdi ad aliquē superiōrē dñm cuiuslibet
sitarē collegium uel alij quocumq; tpe eorū de
finatio seu deliberatio transmittēdi fieri de-

beat p consilium gnale si extra puinciam eēt
fienda transfilio. Si autem intra puinciam
per Concilium creditur. Q uo deliberatione
facta fin in priores cōsiliis electio facta non fuerit
ipsi priores eligere & deputare ualeant unum
uel plures Oratores iuxta deliberationem fa-
ctam. ¶ Addito super, expresse phibemus
ne soli Priores eligantur. T ex. ¶ Eoꝝ autem
offitium sit in habendo se pꝛudenter bñ fide-
liter & diligēter circa ea q̄ eis fuerint cōmissa
in q̄ explicando eis in iuncta uerbis q̄bus ma-
gis poterūt ornarioribus. ¶ Teneatur q̄
secti deferre sras credentibz nri cōis ac etiā me
moriale in quo sigillatim hecopia p eum expli-
canda fuerint annotata manu nri Cancellarii
scriptis & sigillo nri cōis munitis. Et super con-
tens in eo tñi eius uersee offitium legatōis
& non sup aliis. A deo q̄ fines sui midati quo
modolibet nō excedat in plus uel min⁹ in sub
stantia. ¶ Nec tpe sue legationis quicq̄ pro
se aut p alius agere aut tractare possint uigore
dicta q̄ sras creditur. Q uod si secus fecerint
in pdictis uel aliquo pdictos: penam. x. lib.
ipso facto incurant p quolibet & solvere cō-
pellantur & talis transgressio in gnali Consi-
lio ppaleat & ab offitiis & bñficiis oibus nri
cōis fit & esse intelligatur omnino exclusus.
¶ Salarij aut dictos Oratoꝝ seu Ambassa-
toꝝ: tale esse decernimus. uidelicet. Si Ora-
tor iturus erit eques usq̄ ad. x. miliaria p suo
salario die qualibet Anconitanos sex conse-
quatur. Si uero usq̄ ad. xx. Anconitanos octo.
A. xx. uero usq̄ ad. l. Anconitanos nouem. A
quinquaginta autem supra quantacūq̄ fue-
rit itineris lōginudo Anconitanos duodecim
quolibet die pro se & equo habere debeat.
¶ Si autem pedes Orator adcesserit & usq̄
ad. x. miliaria Anconitanos quatuor a. r. au-
tem usq̄ ad. xx. Anconitanos quor. A. b. in de
uero supra Anconitanos sex consequatur &
nō ultra. ¶ Pro famulo autem quem Amba-
sator secum duxerit salarium cōsequi debeat
put per nros Priores fuerit ordinatum.

¶ De debitoribus nri cōis. Rub. XX.

¶ Item statuimus q̄ nullus debitor nri cōis
ex qua cūq̄; cā prater q̄ ex causa dantiq̄;

& collectarij p cōe impositione possit eligi uel
assumi ad aliquod offitium nri cōis nec gaude-
re aliquo honore q̄ modo dñ bñficiis & immu-
nitate dicti cōis donec uere & cū effectu solu-
uerit. alias ipsius electio & assumptio fit ipso
uere seu se in eo quolibet ingesserit pena. l.
lib. ipso facto incurat. ¶ Teneatur Cācel-
larius Cāmerarius & Syndicus nri cōis qui de
dicto debito sciam habuerit tpe assumptionis
dicti offitij. ppalare dñis Pri. & pcellariis
ab assumptio pena cuiuslibet ipsoꝝ: contrafacien-
ti. xl. solidos; & nihilominus talis assumptus
ab offitio remoueat. ¶ Teneatur noster
Potestas & ceteri eius officiales ad petitionē
cuiuscūq̄ petētis & etiā ex offō pꝛtere & iue-
stigare dictos debitores & ipsi reperitis & cui
liber egoꝝ: precipere ut infra terminū eius arbi-
trio stantē dñ q̄ tñ. x. dies nō excedat debeat
soluere & restituere & reassignasse dicto cōi seu
eius ministris omne id & totū ad quod ipsi cōi
māni tenentur sub pena. l. lib. def. & minore
put eidē potestati uidebit inspecta rei qualitate
& cōditione personar. Q uo termino da-
to cōtrafaciens ipso iure dicta pena incur-
rat & solvere cōpellatur & nihilominus reali-
ter & psonalē cogat ad debitū satisfactionē

¶ De offō Notarij p e nri cōis. R. XXI.

¶ Statuimus etiā tpe ordinamus q̄ in gnali
S In nro cōsilio fiat electio nominatio & de-
putatio officialium p e nri cōis q̄ electio fieri
debeat de Notariis terrar nrostr & aliis ad id
dictum offitium idoneis nisi fuerint in dicto Cō-
silio reprobati. ¶ Eoꝝ aut offitij sit in pōde-
stantio omne genus frumenti quod ad molen-
dina nri cōis portaretur ad molendū: & etiā
in reponderando farina quā ex ipsius molendini
nri reportaretur & utriq̄ pondus diligenter
annotando & in faciendo bulleas more folio.
¶ Volumus autē ut in oia oium qui fue-
rint ad dem offitij electi singulariter in caru-
tis describant & demū in bulleas & singu-
lis duobus mēribus una ex dictis cartis ex-
trahatur & cui fors contigerit ille fit offitij
lis dictar p e p e dictis duobus mēribus.

¶ Offitium

¶ Offitium autē dictorum officialiū duret tā-
tū p duos menses ut. s. quo tpe finius alius ex-
trahat donec dicta bulla durauerit quā
nita alio remoue mō & forma ut. ¶ Tene-
atur autē dicti officialiū ante q̄ offitij exercere in-
cipiat in manibus Dños Prio. sollempne pta-
riamentū de bñ fideliter & sine fraude ali-
qua dem offitij gerendo. Q uo si minus fidelē
se gessit uel fraude commissit in dicto suo
offitio fuerit competentis penam centum li-
brarum denario. ipso facto incurat & nihilo-
minus a dicto offitio remoueat & de cetero
ad illud non admittat sed fit imperpetuū ex-
clusus. ¶ Salarij autē dicti officialiū sit duos. lib.
renos: quolibet mense. ¶ Debeat etiā dicti
officialiū continue residere in solita p efa dicti
cōis tpe quo hoies adcedunt uel accedere licē
tpe possunt ad molendinū ad dicta molendina
uidelicet ab horu solis usq̄ ad occasum & in-
de non discedere sub pena. xx. fol. p. qualibet
vice qua fuerit abiens cuius quarta pars
fit officiali inuenientis uel executionem facien-
tis. ¶ Debeat etiā curare ut emend retineat
in dca p efa cōtinue iuxta formā salteꝝ nri sta-
tuti sub Rub. de Molariis uel alterē eidē mo-
lariis denunciare sub pena i dco statu. cōtēta.

¶ De electione uialium & extimatorum &
eorum offitio. Rub. XXII.

¶ Uales & extimatōres singulis annis crea-
ri decernimus in nro gnali Consilio. uel
delicti duos uiales & duos extimatōres de q̄
liber contrata p consiliarios cuiuslibet contra-
ta quoꝝ offitij duret p annū. ¶ Uialij autem
offitij uersee circa receptionē uiar; & strata-
rum nisi cōis tunc & extra terrā & extra reater
minationē & in pcurando q̄ uix & strata nri
cōis occupata relaxent & dequalitate reatē
tur p uicinos. ¶ Arbitrii q̄ habeant cōuocā-
ti de cōiucis & penā pōndē contra nō obe-
dientes usq̄ in quitatem. x. fol. p tamq̄ p e-
nam conuertendi in actationem dictar; uiar;
& stratar;. ¶ Debeant q̄ offales nri Recto-
ris quoties fuerint ab eis requisiti p uiales
omnem oportūm fauore p e p e pena. x. lib.
def. ¶ Volum⁹ aut q̄ terminationes dictar;
uiar; & stratar; p eos fieri. ualeat & tolli nō

possint dāng facta fuerint uocatis uocādis.
¶ Si q̄ extraxerit terminos p eos in iustis
incurat pena. xx. fol. & p sumas extrahētes
q̄ iuxta dicta uis ab eo dem latera terā posside-
re at maxime si cōtentionem aliquā habuerit sup
dicta uia & eius confinitus. ¶ Et ita fe habeant
aut diligenter dicti uiales in actatione dictar;
uiar; ut ex eaz; dequalitate cōtras nullū dā-
nū ab officialibus curie gnalis patiat & de suo
pprio ipse uialis cuius negligentia id contige-
rit reficere nro cōi cōpellat. ¶ Extimatōres
autē teneantur extimare oia & singula dāna illa-
ta psonalē uel cū ai alibus in sua contrata & de-
beat ambo extimare & unus alteri uices suas
cōmittere nō ualeat als extimatio non tenet.
¶ Mercedē autē consequant ab eos conduē-
tibus p eoz; labore arbitrio nri Rectoris mo-
deratā actenta loci distantia & dāni qualitate
more eis restituē dā in ferentibus dāni sine ali-
qua mora. ¶ Teneat autē sup relatione p eos
fieda curia dāni extimatio iurare de bene re-
tē & fidelē extimido als extimatio nō ualeat.

¶ De lanionibus seu portanariis commu-
nis. Rnb. XXIII.

¶ Item statuimus q̄ in nro gnali Consilio ele-
gant lanitores seu Portanarij habeant
clauē portar; nre terre retinere nec eligi ua-
leat nisi bona stabilia i districtu nre terre possi-
deant saltem ualorem. c. floren. excedentia.
¶ Teneatur tempore quo sibi clauē tra-
dunt iurare de bñ fideliter & sine fraude eiꝝ of-
fitijs exercēdo & sup hoc idoneos p e p e fide-
iustos p libris saltem mille def. ¶ Eoꝝ autē
offitij sit in aperiendo & claudendo ipsas por-
tas horis congruis. uidelicet aperiendo de ma-
ne post clarificationem diei & in claudēdo de
sero in primo sono cipante cōis q̄ pulsat post
laudes tpe quo coepit nec cōis tenebat & in
terim alieui nō aperire nisi duobus saltem uic-
is nisi pñibus. Et debeat ipas clauē penes fe cō-
tinue retinere & alteri non tradere sub pena
xxv. lib. def. nisi ex aliqua rōnabili cā seu ne-
cessitate fuerint ab eis requisiti tunc alud per-
tinet Dños Prio. seu Cōsilio fuerit ordinatū. ¶ Sa-
larij autē dicti Portanarij consequantur putin-
ter eos & cōtate fuerit cōuentū & uil ulterius

ab ipso cōi seu a particularibus hominibꝫ dictæ
terrarꝫ p̄ ipsiꝫ portis apertendis cōsequatꝫ. Por
tanarꝫ autꝫ q̄ supradictis tpe nō retineant por
tā sibi cōmissā clausam cū clauibus penā. xx.
sol. incurrat ipso facto cuius quartam partem
officiali inuenienti concedimus.

De treuga & pace. Rub. XXVIII.

Civiles discensionis fatis nra rei publi
cæ p̄nitiosas arbitrates & ex priuatoꝝ
odij q̄re publicā s̄penumero turbari inue
tes. Statuimꝫ q. singulis annis in nro gñali cō
silio eligatꝫ v. viri de magistris idoneis & digno
ribus. uidelet unus de qualibet cōtra qua
uorū offm sit in obuādo futuris scādalis ac etiā
in pacificandō & ad pacē reducēdo quocūqꝫ
odiosos & inimicos quocūqꝫ tpe maxime qua
traqꝫsalua una cum nro Præte & Dñis Priore.
¶ Decernimꝫ etiā p̄ quocūqꝫ cōtergentio
odij inimitiā tūā uel offensendū cōd uel fō
ster aliquos exoriri ex qua de aliquo futuro scā
dalo uentis timere qđ nri Rēctores arbitrio
remittimus tē Præs ad instātia cuiuscūqꝫ petē
tis & etiā ex mero eius offō psonalē cogati p
latio pres discordes odiosas & inimicas ad se
ipsas obligadū cū iuramento & obligationem
bonorꝫ ac etiā cū idoneis fideiussoribꝫ q̄ una
p̄ eis uicqꝫ confanguinei & affines usqꝫ in tertij
gradū fm cōputatiōē. Iuris canonici nō offen
det nec offendit faciat alterā ptem eiusqꝫ cōsan
guineos & affines usqꝫ in dēij gradū sub po
nā. c. flo. p̄ tpe Cāmeræ apollo. & p̄ tpe nro
cōi applicadū ipso facto ac etiā maiore p̄tū
micitā qualitas expostulabit qđ sit ipsius Po
tēstatis arbitrio referamꝫ. Dictaqꝫ treuga seu
obligatio duret toto durante offō ipsius Rē
ctoris & per. xij. dies post sui successoris ad
uentū nisi aliud fuerit in stipulatione expressū.
Et stipulatio etiā simplr cōcepta ut. s. ualeat &
teneat quāuis fuerit de alieno facto & quāuis
etiā Notarius stipulatus nō fuerit noie Cāme
ræ Apollo. & nri cōis p̄inde. si noie dictari
Cāmeræ stipulatus fuisset. Et anqꝫ tps dictæ
Treuge labat teneat qđ tps pres ipius treugā
testimare mō & forma ut. s. donec pac̄ inter
ipsas pres fuerit subsequata. ¶ Decernentes
treugā p̄ximissimā nō censeri fractā suo sup̄tā

& sit ipsam pacē ex noua supueniente causa.
¶ Modific. supe. prouiam est p breue. Te xem
item per uerba iniuriōsa insolus sine armis &
rixus uulney. & minorꝫ. xliiii. annorꝫ. Et ad p̄
dicta cogant ipsi principales offendentes &
offensū sui inimici. ¶ Et si aliqꝫ ex dictis parti
bus nō esset supposita iurisdictioni nri Rēcto
ris & eius mādato in pmissis dimplere recusa
ret uel nollet uel nō possit eius iurisdictione
subiecte uel alit̄ lateret seu se abintereat p̄tās
cogere possit p̄ximiores cōsanquineos prio
& demū affines usqꝫ in tertij gradū clausiue di
cti nō subiecti uel recusantis seu latētis uel se
abintereat ad p̄nitendū & se obligadū cum
idoneis fideiussoribus; dictus eorꝫ cōsanqui
neos uel affinis nō offendet nec offendit faciet
p̄ se & cōsanquineos & affines usqꝫ in ter
tij gradū alterā ptem & eius cōsanquineos &
affines in dicti gradū ut. s. Et si illi p̄ quo fa
cta fuerit dicta pmissio fuerit cōterfactū uel in
aliquo cōtrauentū tū p̄ executione p̄notē cō
trauentem & eius bona q̄ uolumus ipso iu
re censeri obnoxia & obligata p̄ p̄notē p̄ctā
Et quotiens principalis cogi nō possit uel eiꝫ
bona nō sufficerent tū ipsi p̄ximiores cōsan
guinei se obligātes cor̄qꝫ fideiussores penā
incurram solutere compellant. Quibus uis
& actionem concedimus sumāne & de facto ab
eis cōsequendū & recuperandū iustit qđ p̄ eis
cōtrauentū bꝫ soluetur & dāna & interesse qđ
p̄ se sustinuerint & sup̄ eorū bōis. ¶ Et
qm̄ ut exp̄tētia docet cōsueuere difficultate in
duci ad inuicē treugas in eundem dēo in pmissis
fideiussoribus nri Rēctori plenū & largū arbit
riū & liberā p̄tatem & facultatē cōcedimꝫ cō
dē de tenēdē carcerā di multādū & p̄nitēdū
quocūqꝫ nolentes in pmissis eiꝫ mādatis pare
re & de facto penas ab eis exigendū quas mō
in infrascripto iponere ualeat. uidelet. Pro pri
mo p̄cepto lib. xxy. Pro secundo. l. Pro primo
uero usqꝫ in c. lib. den. etiam una die diuersis
tū horis. ¶ Possit etiam simul & semel dictā
penā. c. lib. & maiore iponere etiā cōsūndū
ad certū tps arbitrio statuedū pur timor
imminentis scādali subdebit ap̄ aliqua nō
obstāt. ¶ Teneaturqꝫ etiam nostri Priores

eidem Rēctori oēm fauorem in pmissis p̄sta
re una cū hoibus per eos deputandis ad hoc
ne partes ad arma deueniant.

De obseruatiōe oīum statū. R. XXV.

Item statuimꝫ & ordinamꝫ q̄ oīa & sin
gula statuta in hoc p̄tū uolumine descrip
ta p̄tuo p̄ se & inuolubiler obseruentꝫ &
obseruari debeant lege canonica uel ciuili seu
constitutioe aliqua incontrariū nō obstātē
per nostrū Rēctorem & alios officales ad quē
seu quos perueniret pena culibet ipsoꝝ nō
obseruantū. l. lib. den. de suo salario tpe sindi
catus retinenda in casibꝫ in quibus per aliqđ
ipsoꝝ statutoꝝ nō reperiret pena specialiter
ip̄tota uel determinata. Nec uolumus dictis
statutis posse p̄ nostrū Conciliū derogari nisi
ad bullas & palliātas partiū fūerit optentū
p̄ tres ptes de quatuor uerisqꝫ cōsiliū casibus
in quibus ex forma dictorꝫ statū. derogatio nō
esset p̄hibita. ¶ Modific. supe. Nō possit nisi
per superiorem pōs aliquo derogari. Tex.
Et qđ cōtra p̄ter & ultra formā p̄tū statū. fa
ctū deliberatū reformatū & executum exite
rit non ualeat ipso iure & nullam fortiatuꝫ ro
boris firmatē.

De oīo fōi militis nri rēctoris. R. xxvj.

Statuimꝫ q̄ totius miles nri Rēctoris in
iurisdictionē & cognitiōē habeat cāy. cui
lū nō excedēt sumā & ualorē. c. sol. usqꝫ iijꝫ
ultra dictā sumā & nō ultra cognoscere ualeat
& sumāne & de plano sine strepitu & figura iu
diciū sola factū ueniat inspecta. Eius etiā offm
uerbet in faciendis q̄bulcūqꝫ executiōibꝫ i
uilibus & criminalibꝫ causis & missis & dānis
datis ac etiā circa inuentiōē cognitiōē & pu
nitiōē quocūqꝫ extraordinariorꝫ. ¶ Teneat
turqꝫ singulis diebꝫ festiuis de die & de nocte
& sit in die louis ire p̄ nram terrā p̄quirendō &
p̄seruandō p̄ deserentibꝫ armato cōtūdientibꝫ
sub ipsas festiuitates & alia crimina cōmittē
tibꝫ. pena. x. lib. den. ¶ Debeaturqꝫ etiā copū
oīum f̄azꝫ inuentiōis in extraordinariis in
quentem diem mittere ad cāmerā nisi cōs
p̄nta p̄missa als etiā inuenti sit nulla & miles

teneat de suo restatire nro cōi. ¶ Teneat
ad instātia nri cōis & p̄ nris Cāmerariis &
actiōibus facere qualicūqꝫ executiones gratis
& sine mercede aliqua a nro cōi uel a p̄cula
ribꝫ cōtra quos fuerit minie p̄soluēda. ¶ Pro
executionibus autē ad instātia p̄cularitꝫ p̄sona
rū cōtra p̄cularēs p̄sonas nra tērx uel in ea
habitatē stendit tā intus q̄ extra terrā p̄ eius
uillās & territoriū ex suo offiō casibus de q̄
bus cognitiōē habet uel ex cōmissiōē nri Rē
ctoris seu nroꝝ superiorū uel alteriꝫ cuiuscūqꝫ
Iudicis accipere ualeat ab ipsis debitoribꝫ cō
tra quos fuerit executio solidū unū p̄ quolibet
flo. p̄ eius mercede & ab uno flo. infra p̄ rata
& nil ultraꝫ a debitoribꝫ p̄tā sponte soluenti
bus accipere ualeat sub pena infrascripta. Acre
dicionibus autē uel cōseq̄ ualeat. A forensibꝫ autē
debitoribus cōtra quos executio fieret mer
cedem recipiat duplicatā. ¶ Decernimꝫ autē
q̄ ip̄m sōm mittere ad aliquā executionem
p̄cedi nō possit nisi cōtra cōtestatū iudicio &
& tēria eis p̄fixo ad soluentū elapso. ¶ Item
& cōtra cōdemnatos & alios cōtra quos uigo
re pub. instrū fuisse in iudicio cōstitū executio
uel et uigore apocæ seu priuate scripturæ
elapso tpe. x. dieꝫ ad appellādū p̄fixo. ¶ Et
& cōtra cōtūmāces de quorꝫ cōtūmātia factis
cōstaret & in cōsumptis foret cōtra ipsoꝝ com
missa executio fm formam nroꝝ stat. & hoc
in casu quo p̄ nros baiulos factū excessū cōtra
ipsoꝝ cōtūmāces uel eorꝫ bona ex eorꝫ reſone
cōstitat p̄ nros baiulos p̄ debitoris uel alteriꝫ
de eius familia reſistentia ipsoꝝ baiulos nō po
tuisse executionē facere. ¶ Et & cōtra de bi
toribus nri cōis q̄ p̄ debitoribus fuerint sibi assi
gnati p̄ Sindici nri cōis uel nros Priores seu p
nsum Cāmerariū uel alios exactoris nri cōis.
¶ Et & cōtra suspectos de figura cōtra quos
fuisse cōmissa executio seruat seruitus fm
forma nroꝝ statū. Als autē & in aliis casibus q̄
p̄missis executio scā nō ualeat & reticēctari de
beat & mercede aliquā ipse totus miles p̄ hu
i in modo inualla executione hie fit debeat &
ad interesse p̄ri cōtra quā facti foret executio
teneat. ¶ Teneat etiā dictus totius miles li
brū seu bastardelli cōficere et quo tā cas q̄ de
bus cognouerit qđ etiā inuētiōes extraordi
nariorꝫ & alia ad eiꝫ offm spectātia debeat ino
B ii

tare dictiq; libri in fine sui officii reassignare dñis Sindicatonib; & de gestis redderet nē. ¶ De petitionib; corā eo fiendis seu, p ducendis & de iuramentis pñtādis & aliis actib; pter q; de testib; examinatione mercedem aliq; petere uel exigere nō ualeat. Si autē ipse miles in pmissis uel aliquo pmissio; cōtrafecerit poenā. x. lib. incurrat; & nihilominus q; qd contra formā pmissam accepit uel extorsit duplicatū restituere cōpellat. ¶ Decernentes etiā q; si qñ cōgierit nrm R.ectorem fore absentem a nra terra uel infirmare seu talipe dimento detentū q; ius reddere nō possit ipse solius miles in pmissis casib; ei; uices gerat & parem iurisdictionem quā habet nosset Prās ualeat exercere in cognitionibus q; rēciq; qd farum tam ordinariarum q; etiā delegatarū pter q; in diffinitiuis sententijs uel uim diffinitiuarum habentibus profertendis.

¶ De officio Notarii ciuiliū & criminaliū. Rub. XXVII.

STatimus etiā atq; ordinamus q; officii q; fuerit p nrm R.ectorem cōductus & deputatus ad ciuilia & criminalia & ad expeditionem accusationū dāno; dato; deputat; debeat oia & singula acta in dictis causis fient da fideles & diligenter describere & annotare apponendo notatū dem exhibitionis pntentia; & abñiam parū citatione; telone; pñtias interloquorū & diffinitiuas offiū & omnes & singulos alios act; ad dem offiū pñtentes & ea oia describere & integratē registrare in suo libro ordinario ciuiliū & criminaliū & dāno; dato; ita q; sentiat oia acta seu pducta p ptes etiā trasapplicaciones cō rescriptis & infra pub. uel priuata ac omnes pñtias & suā nrm R.ectoris descripta & registrata appareant in dicto eius librodicitq; registris plena adhibeat fidesals p quolibet actū & scriptura nō registrata poenā. x. lib. incurrat; & nihilominus registrare cōpellat quā registrationem idem Notarius gratis & sine mercede aliqua facere teneat. ¶ Mercedem autē dicti Notarii taxamus & ordinamus nō srascriptis uel idelicet p copijs quocūq; actonum & scripturaz parti petenti simplr reddendos ual. unū trū. p quolibet carta petere & exigere ualeat & ab inde infra p rata; & ulterius

quocūq; cōsuetudine hactenus obseruata nō obstante. Si autē in publicā formā quis dictas copias sibi reddi mallet teneat idem Notarius eas publicas facere & uolenti restituere & duplicat. dictas mercedis consequat uel idelicet bol. duos p qualibet carta & abinde infra p miltos p rata & non ultra. ¶ Pro examinatione autē testiu habet p quolibet teste examinato in quacūq; cā ab eos iudicente bol. duos inter se & nostri R.ectorē aequaliter partē dos. ¶ Pro exhibitionibus autē seu pductio nibus quocūq; actoz; scripturaz; instrū; lic teraz; & supplicationū ac etiā p rñtionibus; p testationibus; contra dictio; & aliis quibuscūq; actis in iudicio fiendis seu. p ducendis q; oia in actis annotari p etiā debeat tā in ciuilib; q; in criminalibus causis & dānis dāis; & aliis quibuscūq; actis ordinarijs q; delegatis nō penius petere aut exigere ualeat etiā ipse solente. Et sicut p rñtionibus fiendis inquisitioni uel accusationi seu denuntiationi nil cōsequi possit. ¶ Pro rogatu autē pacis uel treguz; & mandator; bol. trū recipiat & non ultra. Item etiā dictus Notarius facere & annotare p nro cōi oia acta fias & scripturas quocūq; ac etiā infra & de eis copias etiā in publicā formā eadem restituere in quibuscūq; causis & maxime in criminalibus gratis & sine mercede aliqua. ¶ Si autē dictus Notarius in pmissis uel aliquo pmissio; cōtrafecerit poenā. x. lib. incurrat. Et nihilominus q; pter & ultra formā pñtatis statuti accepit uel extorsit idē Notarius duplicatū restituere cōpellatur.

¶ Quid Potestas iudicialis & Familia non possint durante officio se absentare a nostra terra. Rub. XXVIII.

STatimus etiā q; Potestas & alii eius officiales & famuli non possint eoz; durante officio se absentare a nra terra & eius territorio sine expressa licentia nro; Dño; Priori qui autē habet eis & cuiuslibet ipsor; nō tamen oibus simul & eodem tpe durare ab absentē; sed diuerso & diuisim licentiam concedendi se absentandi per tres dies trū & nō ultra. ¶ A dicto autē tpe. se absentare nō possint sine licentia Cōsiliū credentia; a quo p sex dies trū licentia eis cōcedat & cōcedi ualeat ut. s. & nō ultra. ¶ Abinde uero. s. nō nisi

per gñale cōsiliū licentia consequi ualeat q; optineri in eo saltē p. y. ptes ex sex debeat abs non ualeat & habeat p inde se obtenta nō fuerit ¶ Si autē Prās & ei; offiales & famuli alij q; s. expremittit est se absentauerit seu abites steterit p qualibet die non cōcessit licentia qua Prās fuerit abñs solidi. xl. de pñtario tēpore sui fñdicaz; retineant p qualibet uero die absentie militis & alio; offaliū solidi. xx. pro quolibet autē famulo; solidi. x. sicut de salario Prās retineant & a nro cōi applicent p eis interesse. ¶ Decernentes ut nri Priores Cācellarius & Syndicus teneatur de dictis Potestate offaliū & familia diligenter registris nem facere tpe eoz; abñia; & etiā saltē bis quolibet mense & pñtaturas deficientibus seu absentibus facere & annotare & fieri & annotari facere. Et ipsas dicti Cācellarius & Syndicus in fine officii p ractoz; offaliū eoz; Syndicatōnibus tradere & pñtare q; Sindicatos dem; p dictis punctaturis eoz; dem; cōdem dem; iuxta formā. s. tradit. ¶ Si autē dicti Priores Cācellarius & Syndicus in p dicitis uel aliquo p dicitoz; cōtrafecerit poenā. x. lib. pro quolibet incurrant & dictas punctaturas de eoz; p primo nro cōi reficere teneat.

¶ De officio Notarii dāno; d. Ru. XXIX.

Quilibet R.ector teneat in principio sui officii facti ducere & cōtinuo retinere in hac terra unū idoneū & expertū offalē dāno; dato; q; teneat etiā in princ. sui officii iurare de bñ fide & sine fraude aliqua eius officij exercendo & maxime de nullis cōpositionib; faciendis cum aliquo nro terrigena uel forensi. Qui officialis teneatur die noctuq; diligenter inquirere p dāni dāibus in possessionib; alienis psonale uel cū aialib; Ac etiā corā nō custodientes sessiuitates fm formā nro; statuto; eiusq; intentionibus plena adhibeat fides. ¶ Teneat autē ipse offaliū copia quarūcūq; suaz; inuentionū ad Cāmeram nri cōis transmittere p totā seqntē die post factū iudicium nē als iudicium sit nulla & offaliū poenā. x. lib. incurrat p qualibet inuentione & ad interesse nri cōis & picularis teneat. ¶ Possitq; de facto etiā absq; aliquo processu pcedere ad exactione;

nē poenā eoz; dāni dātes & sessiuitates nō custodientes dānis eius cōmissis prius citent inuentiuel dñi aialiu inuentionoz; dare dāni & cū termino. y. die; ad facien dñi eoz; defensionē in quo si nō cōparuerit uel cōpessit sit articuli rē defensionē ad soluendū legellat ut. s. & ad emendationem dāni dño patienti & quar tā partem lucratur poenam quā cū effectu in cōi fecerit deuenire ex suis inuentionibus.

¶ De modo & forma seruanda in locationibus uediūtib; p uetiū cōis. Rub. XXX.

Locationes uentiones cōcessiones ga; bellaz; pedagog; dāno; & fructuū quo rumcūq; nri cōis fieri decernimus quolibet anno ex deliberatione gñalis Cōsiliū eius tractate tur plus offerentib; q; idoneis filiū uentorib; qui auctoritate pntentis statuti absq; aliqua executione fienda de principali de facto exigi ualent concedentes eis facultatem similem de facto recuperandi ab eoz; principalib; que qd pro eis soluerit cū dānis & interesse absq; ali quo iudicio. ¶ Decernentes ipsas locationes seu uentiones censeri factas oī ipso; condicio; seu empto; piculo & fortuna & pestis & guerre ac etiā stritilitas & cuiuscūq; alterius casus fortuū solui uel in solui. ¶ Qui cō ductores teneat singulis duob; mētib; rata suaz; pñtionū seu dāni soluere nō Cammerā nō alias ad interesse & expensas executoris q; pro tales uenire pro rata non facte solutionis de facto teneatur contribuere. ¶ Statutes etiam q; hospitatorius unus siue plures teneatur quolibet anno soluere nostro cōmunī florenis uiginti quatuor inter eos de duobus mētib; in duos menses pro rata uel habitus cōsuetum fuit. & hoc casu illi intelligatur hospitatorius qui forenses receptauerit et dando eis de nocte ad dormiēdum nec aliq; hospitari ualeat nisi fecerit se pro hospitatore scribi per nostrum Cācellarium in libro cōmunis & se obligauerit cum fideiussore de soluendo p ractū datum poenā uiginti quolibet q; librarum & cum obligatus fuerit semper sol uere teneat donec se legit facit a dicto libro cassa si quamuis hospitatus non fuerit.

¶ Proemium secundi libri.

VR E illo naturali primo quo omnia inter mortales communia habebat Platone testat uter res illas Ciuitates recte institutas esse felices fuisse dicebat in quibus prius quisque nesciebat affectus nullasque di formas nullaque Iudicium ordinis remedium ut pote sub mota litigiorum & discordiarum maribus penitus superuacuas. p'ditum fuisse ceterum. ¶ Mox crescente in dies magnitudine hominum avaritia cepissentque proeminam et tunc per hominum ora uersantibus exorte lites hinc iurgialibet in munere & penam in exitibus quales actiones iugiter emanant. ¶ Quare opere pretium fuit ut actiones & ciuili remedia per Iuriconsultos & Principes ad inuenirentur: quibus licentique quod fuit esset & consequi & tueri liceret. Super quo satis prolata a maioribus ipsis exiit iudicaria tela contexta: prout ex sacris Iuris scripturis tã Cæsarej quã Pontificij uoluminibus clarissime ipsique potest. ¶ Nos ideo eorundem maiorum nostrorum adherentes institutis cupientes nostrã hæc rem publicam sanam Iuris & æquitatis metas salubriter gubernari intendentesque litigios obuiare & litigiosum dispendis ac laboribus quoad possimus commiserere explosa p'lixitate ac obscuritate leges diffusileque Iudicarij ordinis tractatus ad breuem clarumque huius secundi Libri cõpendij quod de iudicijs & ciuilibus causis inscribitur per hanc nras municipales leges reducere nos diximus. ¶ Et quoniam uiculisque iudicij in situendi in principium ab ea parte edicti exoritur quod Prætoris de in ius uocando eduxit. Ideo de cõtationibus ipsis & modo & forma in eis seruanda statuendoy inuicium faciemus.

¶ De citationibus.

Rub. I.

STATUIMUS igitur atque ordinamus quod Baiuli & Iurati Nuntij nostri cõs possint & ualeant ad cuiuscunque petitionem in ciuilibus & criminalibus causis ciuiliiter tunc intentatis citare qualicunque personas collegij uel uniuersitatem eius abscque aliqua Rectoris uel alterius officialis cõmissione & causæ expressione & hu-

iusmodi citationes plene ualeant & teneant & iuris sortiantur effectum peninde ac si quæ libet ipsarum peremptorie & de Iudicij uel alterius officialis cõmissione & cum esse expressione facta esset. Volumus tamen quod citatio fiat una die pro altera sequente iudiciali p'sonaliter uel ad domum propriam habitacionis ipsius citandi. Ac etiã submissa citatione de mane eodem die fieri: tamõ quis personaliter citet ante banchum p' illo mane ponat. ¶ Et de cõmissione & citatione huiusmodi relationis eiusdem Bayuli plenã decernimus fidem adhibendam. Paremq; fidem præstãdam censemus relationi alicuius Præconis nisi cõs circa p'onia uel bannimentis per unum fradem de cõmissione seu mandato dicti Rectoris seu suoy officialium uel Dñoy Prio. dictæ terre uel ad istãtũ alicuius priuari. ¶ Vbi autem ad petitionẽ aliquid desiderat citari hæc sub hoc nomine appellatio hæreticis super tali citatione per Rectoris uel alium officialem fiat inscriptis cõmissio & Bayulus cui cõmittitur secti cadula citationis formã cõtinentem deferat sigillo ipsius cõmittentis muniamt quã facta prius proclamatio citationis de hæredẽ ad domũ in qua solitus erat habitare defunctus contra cuius hæredem agi intendit dimittat in hostio dictæ domus in xamita quod uisibiliter a quocunque uolente legi possit. In qua citatione si nemo pro tali hæredẽ comparuerit per Bayulum cõmissio nẽ prædicta ad dictã domũ alia uoce de dicto hæredẽ citatio fiat & quælibet dictæ citationis fiat una die pro altera sequente iudiciali uel supra. ¶ Hæc autem forma quã de cõsibus hæredibus tradimus locũ tantum sibi uidebit in ipsis primis citationibus quæ in prædictis Iuris exordio causæ fieri cõtingit. ¶ In reliquis uero citationibus quæ ad alios est iter medius ac de hæredibus fierent seruetur forma supra in principio tradita. ¶ Insuper si persona citanda non haberet domum habitacionis in dicta terra Samani & eius territorio & districtu uel esset forensis in dicta terra non habitans uel in eius districtu per Bayulum cõmissione Rectoris uel officialis proclamado alia uoce citatur ad banchũ iuris & in casibus Palatii residens uel eiusdem Rectoris exprimendo ad cuius petitionem fiat citatio: quia de causa & ad

quem actum: & nomen ipsius citati quæ citatio similiter una die pro sequente die iudiciali fieri debeat. Vbi uero fieret de aliqua uniuersitate collegio uel arte: sic sufficit citari p' Priores Consules Syndicos uel alios primarios una die pro alia sequente iudiciali sine alij cõmissione uel. Et aliter factæ citationes in ciuilibus causis uel criminalibus ciuiliiter tunc intentatis nõ ualeant & sit nulla: penitus ipse iure. Et quælibet prædictæ citationis ad dictis Bayulis factæ pro legitimis & peremptorijs habeant. ¶ Dicitur autem Bayuli cõpetente recepta mercede quælibet citationes & retones ad unius cuiuscunque instantiã facere teneant. Ac eã quolibet die quo ius reddi hora Iuris ad banchũ præsentare & relationes facere & permanere p' eandem cõgruacientibus. y. sol. insingenda & de facto p' solueda p' quolibet & quilibet iurati. ¶ Item uolumus quod si cõtingeret allegari etiam si fuisset absente a dicta terra & eius districtu ante citationem de eo facti tunc p'stito per rectorem uel officialem iuramento talia allegata si quæ sit p'statur eidem termino octo diebus ad sciendũ cõpetere principale & nõ aliter etiam si allegati fuerint iustum impedimentum uel alia iusta & rãonabilis absentia causa saluo semper dicto reo iure in integrũ restitutionem petendi quatenus sibi de iure competeret. Si autem in dicto citationis termino reo cõparuerit uel nõ comparuerit procedatur cõtra eum secundum formã aliorum nostrorum statutorum nõ obstanti quacunque alia allegatioe abintus. et hinc in omnibus actibus iudicialibus

¶ De citationibus sciendis die feriatæ pro nõ feriatæ. et hinc in omnibus actibus iudicialibus Rub. II.

ITEM quæ p'sepe in dubijs reuocari solet in citatione facta die feriatæ etiam in honorem Deipri non feriatæ ualeat. Statuimus quod in quibuscunque causis citatio facta die quilibet feriatæ etiã in honorem Deipri non feriatæ ualeat & teneat peninde ac si die iudiciali & non feriatæ facta esset. Et eadem iuris esse censemus in præconis seu bannimentis per præconem communis die feriatæ sciendis ad cuiuscunque instantiã quibuscunque non obstantibus.

¶ De modo procedendi cõtra presentes in ciuilibus causis. et hinc in omnibus actibus iudicialibus Rub. III.

STATUIMUS igitur in causis ciuilibus uel criminalibus ciuiliiter intentatis excedentibus summam & ualorem. xxv. lib. non summarum uel extraordinarijs libellus seu petitio ab actore reo citato uel in iudicio præsentate offeratur Rectori seu Iudici. Eidemque reo triã diebus p' illo statuatur ad opponendũ quicquid uult & potest per uiam exceptionis duplicationis quadrupli canonis officiali Iudicis uel alterius cuiuscunque modi tam contra personas actoris & Iudicis seu Rectoris quã etiã cõtra libellum seu petitio nem. Et hoc quando ipsi cõparentes principales. ¶ Si uero principales nõ essent tutores curatores Syndici actores procuratores uel huiusmodi & negarent esse tales quales se affirmantur contra eos copia mandati tunc uel cure fundicatus procuracionis & famulium huiusmodi petentur eã termino ad opponendum tunc tali affirmanti uel neganti & copiam petenti iuris in diem utilium ad producendum uel opponendum & probandum & probatur habendum statuatur. Infra quem si nihil producat uel producat & nil opponatur uel ipsi opposita non obstantem obstant & infra dictum terminũ p'batã nõ fuerint legitimè uel recitantur personæ pro alijs comparentes prout iuris consensum fuerit singulari singularis in præmissis casibus congrue referendo. Et semper talis personæ se recitãt in expensis legitimis cõdemnetur etiam interloquendo. ¶ Quod si quis p'sonam legitimum statuatur parti reo cõparenti dicto termino triã die rum. Quod elapso si pars reo aliquid oppoñerit in termino tunc parti actoris dilatio trium dierum utilium præstatur ad replicandum & opponendum tunc pro ducta pro p'arterre que quid uult & potest per uiam replicacionis quadruplicacionis officiali Iudicis uel alterius cuiuscunque modi. ¶ Vbi autem pars reo actoris in dilacionibus præmissis casibus præmissis oppoñerit uel non oppoñerit ipsius dilacionibus clausis ulterior dilatio non detur sed tantum terminus p'batibus præstatur duorum dierum ad iurandum de calumnia & litem contestãdum in quo per partes litem contestetur & de calumnia iuretur & hoc per principales si comode haberi possunt alias sufficit per ipsos Procuratores. Et in ipsalitem contestatione solantur

tur capita solidorum in manibus nostri. Cam
merarij per collectam manu aduarii fidam &
per ipsium Cammerarium subscribendam
uide licet denarii sex p. qualibet libra. den. quā
titas petat seu uolens rei in petitione dedu-
ctis inter utraq. partem. Et hoc si ad plenam
rei proprietatem agere. ¶ Si autem ad pos-
sessionem tantum seu aliquo iudicio possessio-
rio uel usus seu usufructus seu feruitus aut rei
in corporalibus ageretur: tunc dimidiam eius qd
supra dictum est de quantitate seu re plenā p-
rietatis soluere partes compellantur uideli-
cet den. tres pro libra inter ambas partes. als
iudicium pro parte eius qui ratam suam non so-
luerit non teneat ipso iure & acta per eum facta
sibi non opulentur. ¶ Decernentes dicta
capita solidorum solui modo & forma qua su-
pra tam in ordinarij q. etiam in fumanis & cō-
militaris causis tempore litis cōtestationis uel
habitis pro cōtestata etiam de eis non R. edo
si fere alteri eius officiali nullum portione de
beri pena. xxy. lib. sibi aliquid ex eis applicā-
ti pro uice qualibet infligēda & cōmuni appli-
canda. ¶ Si autem in dicto termino neutra
partium comparuerit uel una tantum: elap-
so dicto termino lis habeat pro legitime cō-
testata auctoritate presentis statui & reus ha-
beat pro negante si alias in iudicio cōfessus
non fuerit. Et nihilominus utraq. pars ad solu-
tionem dictorum capitum solidorum per R. e-
ctorem de facto cōpellatur alias i ipsius R. e-
ctoris salario impuret. ¶ Volam autem q.
p. taxatissis pactis utriq. parti p. octo uel uni
presenti & alteri absenti dilatio octo dierum
utilium proxime subsequentiū statuatur ad
probandum & probatum habendum pro eō
genus & spem probationis etiā per instru-
menta & infra primos duos dies utiles dictae
dilationis utraq. pars positiones & articulos
debeat produxisse & infra duos alios dies uti-
les a die factae responsionis super positionib.
uel productionis articulorum debeat in iuro
gationis produxisse sed dicta parti absenti uel
eius procurari dicta dilatio octo dierum p. no-
nabit uel ad domum solite habitacionis sui
uideri debet citari: debeat per Bayulū notificari.
¶ Testes autem recipiantur ad iuramenta
parre presente uel saltem monita seu citata in

telligantur q. reseruatē tēpore iuramenti oēs
exceptiones contra personas T. estium cōpe-
tentes etiā absq. alia protestatione nomina-
tim per partem fienda. ¶ Deinceps publicē
tur testes & ipsorum dicta & totus processus
& dilatio mium dies: utilium postea sequen-
tium utriq. parti statuantur ad opponendū cō-
tra omnia & singula producta contra perso-
nas T. estium ipsorūq. dicta & totū processum
& opposita probandū & probatum habēdū
per omne genus & spem probationis etiā
per instrumenta. ¶ Dicti autem termini pro
batoriū uel aliqui ipsorū non possint proroga-
ri uel iterum dari ultra tres dies utiles etiā si
iussum fuerit aliis impedimentis. ¶ Suc-
cessiue autem dilatio triū dierum utilium utriq.
parti ad allegandū statuatur. Q. uo elapso si
ne alia conclusionē in causa sententia feratur.
¶ In causis autē & differentiis praedictis di-
cta pars actoris se habeat diligenter q. causa
infra quatuoraginta dies utiles a die contestati-
onis litis uel habitae pro contestata expeditur
quod tempus quatuoraginta dierū metam instā-
tiae huiusmodi causis esse decernimus. Ipsis
q. quatuoraginta diebus elapsis dicta instātia sit
ipso iure perempta etiā absq. alia iudicis pro-
nunciatione uel declaratione: & actor ad refe-
ctionē expensarū in cā factaq. ipsi reo cōuen-
to cōpellat. ¶ Et si steterit p. R. edo: uel lu-
dicem quomuis causa infra dēcti p. instātia
expeditur in quinquaginta lib. den. cōi cōde-
netur: Et nihilominus ad dāna expensarū & ins-
teresse actoris ipsius sacramento declaradas
ab aliis alia iudicis taxatione ipsa cōdēne-
ret. ¶ Successor uers in offiō habeat octo
dies utiles ultra residuū p. dictae instātiaē ad
expediendū dictā causam alias similitur cōde-
netur: quō octo dies in casu praedicto autori-
tate presentis statui instātiaē praedictae ad-
dici censentur. ¶ Possint tamen ipsae partes
fieri uel diuersis uicibus in totū usq. ad uigin-
ti dies utiles de cōi. consensu tempus supra di-
ctae instātiaē prorogare & non ultra. Et tem-
pus instātiaē non currat quo pars steterit ad
respondendū dicto positionibus. Ac etiā testes et
fieri testes extra hanc terrā & eius districtū iurave-
nit deponerent & ipsorū dicta & attestatiōes
sigillata reportata fuerint. In quibus casibus

termini p. dicti p. batoriū & instātiaē non currat
et absq. alia iudicis p. nōtatiōe. ¶ Petentes it
estis examinationē extra hāc terrā cōmētis &
eius districtū qui nil p. barent in lib. xxy. den.
puniat quae negatiua p. ipsa acta p. bari suffi-
ciat. ¶ Teneant autē iudex seu R. edo: uel i-
tra territorij examinare fieri ultra termi-
nū supra expressum etiā aliquā breuē dilatio-
nem eius arbitrio moderatā concedere testib.
nōtro & loci districta pensata infra quā debeat
pars testes fecisse examinari & totū depositio-
nes sigillatas reportasse & p. duos dies elap-
sa alia dilatio non cōcedat. ¶ Si uero re? in p.
iudicis esse uel in quacūq. iudicij pte confessus
fuerit cōtenta in libello uel in quacūq. alia pe-
titione statuat eisdem terminis decē dieq.
soluendū uel faciendū restituendū dāna p. nō-
tandum uel tradendū cōtenta in dicto libello seu
petitione cōi expensis p. iudicem uel R. edo:
taxandis & ipsi actori restituendis & hoc in casu
quo reus añ? cōuenerit fuisse in mora consti-
tutus uel p. dici lapsus uel interpellationem i-
bi a creditore seu actore factā alias ad refectio-
nem casū expensarū minime teneat. Vel ma-
ioris p. reo consenti statuatur dilatio arbitrio
iudicis qualitate personae rei uel facti pensata
nisi res uel pecunia petita esset. x. sol. uel a. x.
sol. in quo casu eisdem reo mandet uel de Pala-
tino non recedat donec actori satisfecerit cum
expensis restituendis uel supra. ¶ Sed si reus cō-
fessus fuerit parte cōtento in libello uel peti-
tione & non negauerit uel de his quae iure
cōfessus sit sibi p. ceptus uel supra. Sed su-
per negatis non excedentibus dictā summā uel
uolorem. xxy. lib. p. cedatur & diffinitur put
infra tradit in statuto sub Rub. de summaris
& extraordinariis causis. Si autē excefserit pro-
cedatur uel supra. ¶ Si uero confessus fuerit
reus contenta in libello uel petitione & allega-
uerit aliquam exceptionem statuatur eidē q. nq.
dierum dilatio infra quā probasse & probatū
habuisse debeat per omne genus & probatio-
nū spem etiā per instrumenta infra quā ter-
minium si nō probauerit eisdem reo praecipiat
uel desolatur: faciat uel restitit prout supra sta-
tutum est de confessis simpliciter. ¶ Insuper
decernimus q. contra iniuriā in fauorem
agens actione iniuriarū possit iniuriā taxari

& extimari p. iudicem uel rectorē usq. ad summā
penae quae iniuriarū esset cōdēnatus uel con-
demnatus quo nostro cōmuni soluitur ac et
maiore pro modo qualitatis iniuriarū & perso-
nā iniuriarū passae.

¶ De summaris & extraordinariis causis &
eorum instātia. Rub. IIII.

Item ad releuandum eos qui pro modica
re seu causa eēt litigaturi a magnis litigio-
ris p. pendis & laboribus: cū foretibus sup
huiusmodi breuioribus causis ordinariē litigā-
tibus plus incogno di iudiciorum prolixitas q.
utilitatis sperata esset ad iurata uictoria: etiā
ut esse quae fauorem celeritatemq. desiderant
maturius minorūq. cum partium dispendio si-
ne debito terminent. Statuimus q. super cau-
sis differentiis uel controuersis alimentorū
carceratorum uel detentorum fraternitatis uel lega-
torum ad pias causas ac quatuorcomq. merce-
dum uel salariorum ac etiam decimarū instru-
mentorum pertinentiū ad uindemias uel mes-
ses dequalitatis alicuius rei pensionum uel
horum iorentis dāni iuncti uel opinatiōis
& alius causis & differentiis celeritate desiderā-
tibus cognoscatur: procedatur & diffinitur
summe simplici & de plano fine strepitū & figura i-
dini sola facti ueritate inspecta iuris ordine sub
stantialitatis uel sollemnitatib. praetermissis
in quibuscūq. senis & in honorem Dei iudic-
tis. ¶ Modis. super. Q. uo ad ferias in honore
Dei feruetur uel cōe. T. ex. ¶ In aliorum
causis & differentiis summae uel uolorem. xxy.
lib. den. uel abinde infra. Item dōmū iudicium
rum miserabilium personarū & aliorum pio-
rum locorum quorumcūq. similitur procedatur
cognoscatur & diffinitur uel supra proxime est
dictum excepto q. in temporibus in honorem
Dei feruetur cognoscatur & diffinitur non possint.
¶ Nemini autem licet summam uel spem
diuidere ut causa efficiatur summaria pena
decem liberarum: & nihilominus in residuo i-
re suo priuē quod prius non petierit. ¶ Di-
lationes autē in dictis causis & differentiis R. e-
ctoris arbitrio statuitur. Et si reus confessus fue-
rit contenta in petitione in totum uel in pte uel
et aliqua exceptione fiat prout supra dictum

est in primo statuto accepto q̄ dilaciones sint breuiores ne cause inflāta pereat. ¶ Et ita se habet diligenter pars actionis in praxibus q̄ cause predictæ in uiginti quinque dies utiles a die factæ uel productæ petitionis computa dōs diffinatur. Quod tempus dictarum causarum instantia intelligatur esse præfixit quo elapso instantia censetur ipso iure perempta.

¶ Et si steterit per Rectorem seu Iudicem Idem Rector uel Iudex in libris uiginti quinque puniatur & nihilominus ad damna expensarum & interesse iuramento a Actoris declaranda sine aliqua taxatione condētur. Successore uero in officio ultra tempus instantiæ q̄d supersub habeat quinque dies utiles ad diffinendū dictam causam. ¶ In causis autem quādo procedatur contra contumaces nullum fit instantiæ tempus. ¶ Perempta autem instantiā de qua in presenti statuto & in alio præcedente diximus Iudex seu Rector reum ab exsēratione iudicii absoluti & a Actorem in exsēsis legisimus con demnet & con demnatum ad earum refectionem de facto absq̄ aliquo iudicio compellat.

¶ De copia danda de omnibus actis & scripturis instrumentis in iudicio exhibendis & suis expensis. Rub. vi.

O Viarij & equitati conuenit præsentis in iudicio conditionem ex alterius absentia minime deteriorē fieri. Statum 9̄ ut copie mandatorum tutelarum curacionum findicatum actoriarum & inuentariorum per tales aliorum administratores confectorum per Rectorem seu Iudicem producerit expensis decernatur petenti & eidem ipsius productis sumptibus dens in ista instrumenta fuerint apud acta confecta ipsa parte præsentē quæ modo dictas copias peteret quæ casu prius ipsius petentis sumptibus decernatur & dentur. ¶ Copiæ autem libellorum seu petitionum quarumcumq̄ uel supplantationum cum recto loco petitionis uel absq̄ petitione in præiudiciis & exordis causarum productarum pro ducentium sumptibus petentibus dentur.

¶ Aliorum uero actorum scripturarum & instrumentorum quarumcumq̄ in iudicio facto

rum seu productoy copias ipsore petenti & uolenti sumptibus accipiuntur. ¶ Teneat autem Notarius actorum præbere facultatem culibet parti uolenti uendi legendi scriben di exemplandi & copiandi per se uel alium ab eo deputandi & scripturas & acta quæcumq̄ in iudicio facta uel producta gratis & sine merce de aliqua pena decem librarum denariorum pro qualibet uice qua ipse Notarius præmissa denegauerit seu non obserauerit.

¶ De causis seu questionibus per iuramentum decidendis. Rub. vi.

Quoniam maximum expediendarum litium remedium & officium est iuramentum. Statutum q̄ si quid in iudicio fuerit peti tum seu deductum ex parte actoris uel rei in illo bello petitione / exceptionibus replicationibus & his similibus & partium factum fuerit in scriptis hoc modo uidelicet q̄ si ille cuius factum fuerit iuramentum in iudicio petita uel deducta uera non esse uult stare eius iuramentum uel referat quoniam præsumptio uult iurare uera esse tunc siue partiū fiat de toto iure de parte dimodo res sit gesta inter ipsas partes & partium sit clarum purum & non cōsummum ille cui factum iuramentum tenetur infra tres dies iurare uel referre alias si infra dictos tres dies non iurauerit uel referre licet eui fit dictum partium pro confesso & conuictio & testibus superato habeatur. ¶ Si uero res non esset gesta inter partes uel partium predictarum non esset purum & clarum uel esset cōsummum tunc non tenetur iurare nec referre. ¶ Vbi uero actor uel reus iurauerit secundum partium sibi factum / habeat pars contra quam iuratum est quinq̄ dies ad reptorandum iuramentum etiam si dicto partito ius reprobandi dictum iuramentum non fuerit referatum. Si iuramentum reprobatum extiterit iurans in libris uiginti quinque denariorum puniatur sit remissio. Tale igitur iuramentum non reprobatur factum occasione dicit partium habeat ipso iure uim re iudicæ & sicut diffinitiua sententiæ executioni mandatur.

¶ De positionibus. Rub. vii.

¶ De positionibus. Rub. vii.

Quia positiones in ciuilibus causis ad faciliorem litium expeditionem propter prius cōfessiones usus sōgeus admittit. Idcirco statumim q̄ pōnes & a¹⁴ in ciuilibus causis acti & criminalibus iudicio pducti p Rectore seu Iudice in termino admittat & ipso iure aucte prius fiat. intelligit admitti saluo iure spertentiū & si admittēdos. ¶ Et si sup ipetentiū uel nō admittendis fuerit p aduersam partem responsum ipso iure habeat. p nō rīso. ¶ Cēstant aut positiones uel articuli esse puentes ex pte actoris si fuerint extracti de libello petitionis uel oppōnib⁹ suis uel depēdētib⁹ & cēdētib⁹ & emergētibus ab eis de. Ex parte rei si fuerint extracti de exceptionibus uel aliis suis oppositionibus uel depēdētib⁹ & emergētibus ab eisdem aliis in pertinentes declarantur. ¶ Ad euitandū autem amplexitatem & pplexitatē quælibet positio nō possit ultra duas orōnes continere super qb⁹ possit fieri rīso & nō rīso. ¶ Quibus rīsoibus pductis si principalis persona ex aduerso fuerit pns in iudicio Iudex seu Rector statim deserat eidem calūniarum iuramentum & mādē p eis ipsis positionibus ante recessum de palatio rīdemque demū te neatur rīdere statim ipsis positionibus sibi fectis & declaratis uel omissis. In cuius rīsoe nulli eius a duocati procuratorem seu aliā psonā quæ possit rīdentē instruere interuenire uolunt. Immo an ipsam rīsonem personis prædictis per Rectorem Iudicem seu Notarium nulla facultas uidenti seu legendi dicitas positiones seu aliter eas tenorem eis manifestandis penitus concedatur p̄na. xxy. libra. den. ¶ Si uero talis rīdere iussus. Itē monit⁹ nō rīdēdū uel rīdēdū recusauerit & positiones prædictæ sint ad cām pertinentes exticē p cōfesso & cōuictio habeatur super oibus & singulis in eis contentis ipso iure et absq̄ alia Iudicis pronuntiatione seu declaratione. ¶ Vbi aut ipsa principalis psona debens rīdere non fuerit pns in iudicio tunc bis citat̄ cū quadula inscriptis cū termino duoy dies utilio / quo qualibet citatōe uel cōpareat ad rīdēdū pōmb⁹ & a¹⁴ quæ citatio fieri suffiat psonali uel domi sui alibi ubi citari deberet put in primo statuto dixim⁹ sub Rub. b. de citationib⁹. ¶ Et si in termino citationis nō cōpareuerit ad respon-

dēdū super eis & positiones sint ad causam pertinentes p cōfesso & conuictio habeat uel. n. nisi ipse principalis nō per se sed per Procuratorem causam agitaret & etiā pparet q̄ fuerit ablenste pte dicit termini ad pbandū tūc. n. & eo casu tūc pcur. ipse si sufficiens mandatū habeat ad respondēdū possit ipsis positionibus respondere si principalis eū tunc fuerit absens a dicta terra & eius districta & contra eū dicto casu pcedat ad ipsam finem dē respon sionem quemadmodum cōtra ipsam principale supra statumim pcedēdū. ¶ Emptor autem pmutator uel alius in quem fuerit facta alienatio corūq̄ hæres dē positionib⁹ cōtinentibus dñū eum cētens respondere mīme teōatur. ¶ Et p dēta loci nō habeant in memoriis. xxy. annis rīsois iustitiam mente capris. p digis collegiis uenerit iustitiam nō ualentibus per se cōparere nisi uel binus iussus uel duplex citatio fietet de Tutoribus Curatoribus Syndicis uel Procuratoribus prædictorum.

¶ Negans autem aliquam positionem esse fit de facto p pprio rīdentis uel cuius ipse scētā haberit si pbat extiterit in .xx. solidis puniatur pro qualibet eadem die parte præter uel absente quæ hoc casu habeat pro præterente se non cortexit.

¶ De pparatoris iudicio. Rub. viii.

Iuditorium preparatoria quæ a ueteris iuris con ditionibus interrogatoria appellatur etiam ad faciliorem controuersiarum exitum instituta fuisse constat. Si quis igitur agere intendens contra aliquam actionem re ipsa psonali uel mixta seu officio Iudicis uel quocūq̄ alio modo uel contra aliquos defunctos hæredem & suum aduersarium fecerit in iudicio uocari & contra eum preparatorium aliquod producerit. Si reus comparuerit & terminum petierit ad respondendum Iudex seu Rector statuat ei dilationem quinque dierum ad deliberatè respondendum cētens in ipso preparatorio: etiam si in ipso contineretur reū interrogari sit hæres aliuscu⁹ & p qua parte & an ex testio uel ab interlato ad q̄ dicit ipse rīdere teneat nec audiri debeat⁹ pteriores iudicis seu dilaciones puta anni seu cētū dierum uel aliud tempus arbitrarium iuxta iur-

ris cõis dispositionem: cõ tale tempus intelligi uelimus coartatum & redactũ ad prædictam metam quorundam dies. ¶ Et si in dicto termino reus non responderit negãdo uel cõfiteãdo simpliciter contenta in ipso præparatorio: sic ipso iure habeat pro negante uel confitente contenta in eo prout uulius & magis expeditus fuerit producti. ¶ Si autem in ipsa prima citatione nõ cõparuerit: nec iterum citet in scriptis cõ cadula in qua citeat uel cõpareat ad deliberate respondendũ tali præparatorio inferendo effectũ ipsius præparatorio. Et in hac secunda citatione præsgatur terminus quicquid diem in quo si non cõparuerit uel cõparet: rit & deliberate non responderit habeatur ipso facto pro confitente uel negate uel supra etiam absq; alia iudicis pronuntiatione.

¶ De pena negantis filiationem agnationem affinitatem officialem uel dignitatem uel notarium seu alterius mortem & eorum probationem. Rub. IX.

Item ad comprimendas quorundam cauillationes. Statuimus q; si per aliquam partem in iudicio super positionibus exceptionibus seu alius actus negare uel aliquid esse uel fuisse patrem / matrem / autum / auum / filium / nepotem / nepem / fratrem / sororem / uirum / uxorem / agnatum / cognatum / affinem / iudicem / uel R. cto rem / Bayulum / Praeconem / alium / Episcopum / Abatem / Priorem / Praeb. bytres / Diaconum / Subdiaconum / R. cto rem / Procuratorem / R. cto rem alicuius Ecclesie / Doctorem / uel alium habentem aliquã dignitatem / Notarium / Procuratorem huius / & his similes uel mortem alicuius. Si contrarium eius qd in præmissis uel pmissori aliquo fuerit negat: postea p bare talis negans in pena. x. lib. den. cõi cõdemnetur. Licet tamen sic negant per totã diem qua negauit parte præsentem uel absente q; hoc casu habeatur pro præsentem dictam negotiationem corrigere. Et talis sic corrigens pro dicta negotiatione nime puniat. ¶ In aliis necantibus alias positiones seruentur ea que supra in alio statuto sub Rub. de positionibus diximus. ¶ Ad plenã probationem prædictorum uel alicuius ipsorum: sufficit probatio qua-

tur testium attestatium audiuisse dici in hac terra publice & palam aliquid prædictorum uel si probetur per testes q; uidentur se gerere uel gestisse in tentos reputatos habitos uel nominatos esse uel fuisse in dicta terra uel in pro uinita uel alibi p talibus uel p mortuo uel pro pub. Notario uel p las loci ubi talis Notari? degit eius sigillo munita in qbus dicat q; talis sit pub. Notarius & p pub. Notario habet & reputat / & eius scriptura plena dat fides & p similia uerba uel sufficit q; per duos bayulos dictæ terræ ex cõmissione sibi p R. cto rem uel iudicis facta referat audiuisse publice dici aliquid prædictorum in dicta terra. Admittant tamen in quolibet casu prædictorum probatio nec incontrarium.

¶ De Feris & dilationibus. Rub. X.

Feriatos dies esse decernim? i civilibus causis corã R. cto re fore iudice dictæ terræ uel alio quocunq; ordinario uel delegato in dicta terra agrandis in qbus ius reddi phibe mus nisi p aliud statutum aliud disponere uide licet oes dies dicitur. Festi natiuitatis. D. N. I. se u xpici quatuor hebentibus & sequentibus e qdem usq; ad secundã diem post Epiphaniam inclusiue. Beati Thomæ Apostoli. Dies cineris cõ duobus pcedentibus. Festum Paschalis resurrectionis Dñi cõ. vii. diebus pcedentibus & vii. sequentibus. Festus Ascensionis Dñi cõ uno die sequente & tribus pcedentibus q sunt dies rogationum Sactõrum: Philippi & Iacobi cum uno sequente. Sex dies festiuitatis. B. M. Virginis uidelicet Cõceptionis Natiuitatis. Ascensionis Purificationis. Visitationis & Assumptionis. Dies festiuitatis. xii. Apostolorum. Dies festiuitatis oium Euangelistarum. Dies festiuitatis quatuor Doctõrum Ecclesie: festiuitatis Penthecosten cõ duobus sequentibus. S. Siluestri. S. Nicolai. S. Bñdicti. S. Geor. S. Frãcis. Item Sancti Dominici. Sancti Michaelis. Sancti Bernardini utruq; scq. Sacti Antonii tam de Vienna quam de Padua. S. Laurentii. S. Crucis tã intentionis q; exaltationis Sancti Sebastiani. S. Blasii. S. Nicole de Tolentino. S. Martini Episcopi. S. Catharinæ sanctæ Lucie. S. M. Magdalene & generaliter

omniũ sanctõrum & sanctarũ Dei sub quorũ uel quoruocabulis ecclesie reperiunt edificata in hac nra terra & eius districtu. ¶ Ferie autem Mensis intelligantur & sint ipso iure in dicta uigilia Apostolorum Petri & Pauli usq; ad Kalendas Augusti inclusiue. ¶ Ferie autem uel demiarum ipso iure etiam in dicta censentur a festo Sancti Michaelis de mense Septembris usq; ad festum Sancti Lucae de mense Octobris. Dictæ autem ultimæ ferie sint & in dicta intelligantur ob hominum necessitatē. Aliæ autem primæ in honorem Dei. ¶ Aliis autem singulari iudicis dieb? sedere debet R. cto r seu Iudex ad bancũ ad ius uiciniq; reddendum sub pena. xxy. lib. den. pro die qua libet qua non sederit nisi cum licentia esset absens a dicta terra & eius districtu uel taliter in firmitate ipeditus q; sedere nõ posset. ¶ Voluntas autem q; Notarius ciuiliu in principio ipso offitio tenet librum conficere in quo debeat notare omnes dies tam iudicis q; feriatos sui officii pena. x. lib. den. ¶ Dilationes autem decernimus fore arbitrarias in his casibus in quibus aliter per nostra statuta determinate seu expresse non reperirent. Et si tiliu dies alicuius dilationis continue caderent in diem feriatam uolumus illam in proximam feriantem omnes dies delationum fore cõtinuosi nisi in casibus in quibus eos fore utiles per alia nostra statuta expresse declarauerimus.

¶ De noui operis nuntiatione. Rub. XI.

Nuntiatione noui operis facta madoato R. cto ris seu quocunq; alio modo iuridico laboratores operariarifices Domini in quilibet magistri aliquid in dicta re ubi est facta nuntiatione non operent. labore uel adificionem fieri aliquid prædictorum faciãt pena. xxy. lib. den. pro quolibet contrafaciente & uice quilibet nisi prius idoneo satisfatum fuerit de demolendo opere adificando si apparet postea cõ iniuste adificasse. Modulos affumendo seu locum designãdo ut differatur adificatum ab adificãdo si contigerit demoliri uel nisi dictam satisfationem cõ effectu obtulerit in iudicio coram R. cto re & per

eum non steterit quominus satisfadere. ¶ In hac autem causa nqui operis hoc ordine procedat uideat q; per R. cto rem seu Iudicē & ex suo mero officio extrajudiciali utriq; ppi stantia dilatio octo dierum ad producendã omnia eorum iura & ad probandum & pbatum habendum per oẽ genus & spetiem pbationis etiam per instrumenta. ¶ Quo elapso ppi plicetur pcessus & statuat paribus terminis trium dierum ad opponendum probandã & probatum habẽdũ ut. s. proxime. ¶ Quæ dilaciones uel alia ipsarũ non possit prorogari uel de nouo dari ultra duos dies etiam si iustum subsisteret impedimẽtum. ¶ Demum statuat dilatio duorum dierum ad allegandum sine aliqua conclusione in ea. Et postea dicta finita dilacione ea per sententiam terminetur infra decem dies immediate sequens pena uiginti quinq; librarum ipsi R. cto ri uel Iudici si per eum steterit quomin? causa infra prædictum tempus per sententiam expedita.

¶ De modo procedendi contra contumaces. Rub. XII.

Facta citatione & eius relatione iuxta formã supra de citationibus traditam siquidem pars actoris non comparuerit Iudice sedente pro tribunaliteo componente & actoris cõtumaciam incusante facta relatione per Bayulum q; reus prædictus siue ad petitionem ipsius actoris citatus pulsataq; campana contra contumaces eo ipso reus intelligatur licentias & ut licentias recedere ualeat & contra eum non audiatur actor ulterius nisi prius solutus per eum reo bononidis duob? pro expensis & interesse. Et eadem fiat si actor & reus comparuerint & contra reum nisi petierit pro soluti uel protestatus fuerit. ¶ Si uero cõtra reum contumacem in prima citatione actor petierit executionem alicuius sententia: laudi precepti uel alterius instrumenti seruetur forma statuti sub Rubrica de executionibus instrumentõrum. ¶ Sed si persona citata in prima citatione non comparuerit & contumax fuerit soluat reus ipsi actori sol. umã. Et demũ eo in prima nõ cõparuerit iteq; citeat p secunda citatione dimõ secunda citatio fiat infra octo

diea a die primæ citationis alias prima citatio non valeat ipso iure & secunda habeatur p̄ prima & dummodo inter primam & secundam citationem saltem unius diei spatium intercedat in qua secunda citatione si res contumax in prima comparuerit non audiatur nisi dicto solido respecto actori. ¶ Si uero reus nō comparuerit incusata prius non cōparens cōmunita per actorem factaq̄ proclamatione alia uoce per Bayulo de reo & eius relatione si ipse ibi est uel alius qui eū defendere uelit pulsataq̄ campana contra contumaces ipsosq̄ actore iurante q̄ contenta in eius libello seu petitione animo calumnie non petit & q̄ sunt uera & q̄ de eis non est sibi satisfactū in totum uel in partem solutūq̄ per eum capitiuus solidos. uidelicet denariis sex pro qualibet libra iuxta forma supra tradita in statuto sub Rub. de modo procedendi contra presentes si quidem ageretur reali ciuili uel prætorialia seu mixta uel aliquo iudicio possessorio tunc pronuntiet rei esse legitime contumacem & actorem imittendū in tenentā eius q̄d petiur si esset penes reum & pro expensis in aliqua re mobilium & in omnibusq̄ debitorum gradatim & successiue. Si uero non esset penes reū per Bayulum mittat in tenentā ex primo decreto. Primo mobilium in duplo. Secundo immobilium in triplo. Tertio non minū debitoris in quadruplo rei petite pro expensis & quantitate extimationis ipsius rei petite actoris iuramento declaranda. ¶ Si uero ageretur personali & tunc si quidem reus eēt obligatus ad dādū & reddendū aliquā rem q̄ penes reū esset pronuntiet & cōmittatur Bayulo ut supra qñ res est penes reum. Sed si penes reū non esset tunc pronuntiet rei legitime contumacē & actorem imittendū in tenentā & possessionem bonorum ipsius debitoris eo modo quo supra & cōmittatur Bayulo ut ex primo decreto actorem imittat in tenentā debitoris bonorum pro quantitate extimationis rei petite & pro expensis. ¶ Si uero ageretur ad interesse uel ad factū uel non factū uel ad pecuniā uel quid simile pronuntiet & mittat in tenentā ut supra quando res ad quā est obligatus reus non est penes eū de qua imissio sitet relationi dicti Bayuli. ¶ Licetq̄ actori fructus pensiuos uel copiam rei sibi in tenentam

assignatū colligere & exigere ipsosq̄ fructus tenentē bona fide etiā reo nō citato; qui in expensis prius & demū in fortem sibi excōpuit dummodo fiat talis uenitio sono tubæ & in p̄sētia Rectoris uel Iudicis. Dictaq̄ tenentā p̄ residuo semper salua. ¶ Decernimus etiā q̄ interim dictus iussus per Rectorē in tenentā defendat & maneat adeo ut possit & ualeat reū ipsam colere laborare fructare seu colere laborari & fructari facere ac etiā locare absq̄ aliqua ipsius rei uel alterius p̄ eo cōtradictione multando & puniendo dictū rei seu aliū in debite molestante uel impediēte. put sibi uidebitur saluo sp̄ in prædictis iure tertii.

¶ Quibus tenentis acceptis per unum ex Bayulis ex Rectoris uel Iudicis cōmissionē notificetur reo personaliter uel domi si tergenia esset uel habitator sed si esset forēsis sufficiat notificari ad banchū iuris qualiter tenentā talis rei eī sibi accepta & assignata tali actori tali de cā de qua notificatione dicto Bayulo plena adhibeat fides. ¶ Vbi uero allegaretur tpe prius seu secūdo citationis paliquem tertii ipsam reū esse absentem cū iuramento a dicta tenentā & eius districti ante aliquā citationem statuat terminus fm loci distantia dimodo nō excedat terminū octo dies; etiā si maxima alibi fuerit distantia. Sed si allegaret dicta absentia ipso reo manente in hac terra & eius districti tēpore primæ uel secundæ citationis nulla deur alia dilatio.

¶ De recuperatione tenentæ cōsummatæ datæ & qualiter ad secūdo decretū p̄cedat & de tenentā uoluntarie data. Rub. XIII.

Statuimus etiā q̄ si contingit tenentam aliquam alicui dari pro aliqua quantitate reu factio in bonis alicuius secūdo formam supra in præcedente statuto traditā licet ipsi reo infra triginta dies a die notificationis dato tenentæ numerando tenentam ipsam recupearere respectis tamen prius ipsi actori omnibus expensis coram ipso Rectorē seu Iudice & idonea præstata cautione de iudicio sibi & iudicatum soluendo. Et hoc si summa res seu factum petita ascēderet ad summā uiginti quinq̄ librarum denarijs uel abinde. ¶ Si uero

esset abinde in fratre tenentam ipsam in quā decim dies computandos ut. s. recuperare si mulier respectis expensis & dicta cautione præstata. Quibus peractis Rector seu Iudex statim tenentam extromittat & reo restitui faciat possitq̄ sup tali tenentā factus penitus annul leat. Et de nouo actor agat si agere uoluerit & fm modum debitum in causa procedatur. ¶ Si uero reus tenentā nō recuperauerit in dictis terminis Actor autē pbauerit suā intentionem seu contenta in eius petitione seu libello reus elapsis prædictis terminis tenentā amplius recuperare nō possit & ulterius nō audiat: nisi integre suo satisfecerit creditor de sorte & expensis legitimis sed cōtra eū ad secundum de cretus hoc ordine p̄cedat. uidelicet q̄ elapsis diebus. xxx. uel. xy. dieb; fm prædictā distinctionem & facta dicta pbatione licentia cōcedat actori uendendi dictā tenentā cum auctate de creto Iudicis captā plus offerenti ad dēri bāchum tūbus p̄cedentibus bānimentis & sub astantibus quolibet dictosq̄ bannimento; diuerso die factosq̄ cū interuallo duosq̄ dies; pro quolibet bānimento q̄ bānimenta in platea & in strada pub. cōtē bānitionis fieri debeat. ¶ Et si in dictis tribusq̄ bānimentis cōpauerit emptor plus offerenti elapsis dictis bannimento; terminis p̄ actorē iure creditoris cū dictis auctate & decreto uendat & alienet. ¶ Si uero tpe dictosq̄ bānimento; nullus cōpauerit tpe facta extimatione p̄ duos extimatorē cōiter p̄ actorem & Iudicem seu Rectorē deputados de re in tenentā data seu captā eidē actori p̄ Iudicem fm dictā extimationem pleno iure det & adiudicet ex secūdo decreto. Iure tertii semper saluo. Et dictus reus ipso iure sit priuatus & priuatus intelligat oī suo iure qd̄ in dicta re uē dita uel ad iudicata haberet. & in quolibet capitulis Statuti idem reus actori de euicitione tenentæ p̄inde ac si p̄ eū res uendita uel insoluita data esset. Et si plures uendēt uel ad iudicatur ultra debitū & expensas illud plus debitor restituat uel p̄ eo penes tertii p̄ Rectorē deputados p̄cedat. ¶ Vbi uero dicta tenentā p̄ debito & expensis nō sufficiet alia tenentā totiens capiat uendat uel ad iudicet donec actori exiterit de debito & expensis integre satisfacta. ¶ Si uero dicta tenentā esset facta

uel capta p̄ actione reali ciuili p̄teriori negotiorum confessionaria uel mixta uel scripta in re uel confessionario uel p̄ aliqua re debita in ipsa re elapsis dictis terminis ad recuperandū ipsam fm dictā distinctionē declaret & adiudicet eidē actori ex secūdo decreto fm illud ius qd̄ per ipsum actorem in eius prima petitione seu libello fuerit inuentū seu petiit. Iure tertii p̄ saluo. Et hoc si aliquo p̄dictosq̄ esset penes reū alioquin uendat & adiudicet tenentā ut. s. in principio huius Statuti. ¶ Quia ad iudicationem facta dictus reus in dictis rebus p̄ dicta tenentā capis nō possit amplius ire regressum p̄ iure quo facta esset ad iudicatio. Immo oī iure qd̄ dictus reus in dicta re haberet sit ipso iure priuatus. ¶ Ad executionē autē pignoris uel tenentæ uoluntarie datorum procedatur ad notificationem ipsius & alia acta uēditionem & ad iudicationem prout supra dictum est de tenentā non uoluntarie facta nisi aliud fuerit inter partes conuentum quo casu conuentio tenentæ decernimus.

¶ De cōtraditionibus & defensionibus pignorum & tenentiarum. Rub. XIII.

Quia solet plerūq̄ in acceptationibus tenentiarum & pignorum cōtraditiones insurgere quarum obstaculo executiones retardantur. Idcirco statuiimus ut supra ne dabit reuocaretur an dēro in tenentam & pignus accepta seu data sit ipsius rei conuēti uel alterius si quidem res ipsa apud seu penes reū uel in domo seu possessione eiusdem fuerit reperta uel ipse reus esset eiusdem rei possessor uel detentor tunc ipsa repertio & Bayuli de hoc relatione præsumptionem in ducant q̄ sit propria ipsius rei adeo q̄ contra dictosque quantum ad dominiā uel ipothecam uel aliud ius ipsorum onus probandi sublinēat. ¶ Vbi autem nō apud seu penes Reum uel alius modis prædictis res aliqua in tenentam uel pignus accepta seu data reperta fuerit sed apud uel penes contraditores uel ipsosq̄ domo uel possessione uel ipsi essent possessores seu detentores ipsi reus in obte Bayuli relatione aliter facta ipsum esse illosq̄ quosq̄ domo uel possessione uel alius modis prædictis reperta fuerint nisi per confessionē

possessoris seu detentatoris aut alijs pbatōne
seu equalē psumptionem aut p facti euiden-
tiam uel alia iudicia manifestā contrarij pba-
ret. ¶ Vbi autem res p̄dicta non penes ali-
quā ex ipsius p̄bitus uel p̄dicti sed penes tertij di-
centem non h̄nt usin in reuocā t̄ creditorj
contradictōib⁹ p̄bitōn̄i onus incūbat de eor-
iuribus. ¶ Decernimus etiā q̄ in huiusmodi
contradictōnib⁹ litigij seu alijs impedimen-
tis quæ occurrerit circa aliquā tenuit̄ uel pi-
gnus p̄cedat summariæ & de plano sine stre-
tu & figura iudicij sola facti ueritate inspecta.

¶ Vbi autem contradictor optinuerit p
Iudicem ad acceptationē & datōnem alen⁹
tenuit̄ procedatur sine alio processu in bonis
ei⁹dem rei ut supra.

¶ De fideiussione p̄stāda p̄ forenses & alios
immobilia non possidentes. Rub. XV.

Statuimus etiā q̄ q̄cunq̄ forensis seu ali⁹
de hac terra q̄ in ea uel eius districtu non
possideret mobilia uoluerit ciuilit̄ agere cō-
tra aliquē de eā terra debeat idoneos p̄stare
fideiussores ipsi reo petenti in cām declinatē su-
per qua intendit q̄ reconuenire ac etiā iurij
q̄ non aō calūnie id faciat sed p̄ ueritate t̄ntū
de iudicio sibi & iudicij soluendo p̄ expens-
dānis & interesse si in cā succubuerit & de se re-
conueniendo corā R̄ctorē dictæ terræ & ta-
ti h̄ndo iudicij & si fatidat uel pignora da-
re recuset iudicij non debeat & si fuerit iudicij
iudicium non ualeat & R̄ctor in p̄cenam in-
cidat decem librarum.

¶ De sequestratione de rebus forensium &
fugiuorum. Rub. XVI.

Item statuimus q̄ si aliquis forensis teneret
seu obligatus esset ad aliq̄ dādū uel faciē-
dū alicui n̄o terrogena uel habitatori & talis
forensis reit̄er̄ hic h̄re aliqua bona mobilia
penes se seu aliū tertij seu aliq̄ sibi debent
R̄ctor seu Iudex ad creditoris instātia tenē-
tur tales res seu pecunias ei debitas sequestra-
ri facere penes tertij uel in sequestro tam diu re-
maneant donec creditor fuerit integre satisfac-
tū uel aliter idonee cautū. Et idem obseruati

decernimus in rebus debitorj huius terræ im-
mobilia nō possiderēt uel de fuga alij suspecto-
ri. Et talis sequestratio huiusmodi rem sequestra-
ta sine R̄ctoris licentia restitueret seu soluere
non debeat p̄cena uiginti quinq̄ librarum de no-
narij & nihilominus priā interesse teneat

¶ De executionib⁹ in f̄sop̄. Ru. XVII.

¶ In causis instrumentarijs celeriter expe-
diantur. Statuimus & ordinamus q̄ si
in termino iuxta uel ulterioris citationis de
reo facta iuxta formā. s. de citationibus tradi-
tā contra d̄ctū reū p̄duceret aliq̄ p̄ceptū sen-
tentia laudis cū cōpromisso cōtractus testame-
nti cōdicillus uel quolibet alia uoluntas
aut aliq̄ instr̄m̄ pub. & in pub. formā redactū
& alicuius p̄dictorj executioni peteret & esset
pur̄ & liquidū uel eius cōditio seu dies esset pu-
rificata & impleta hoc ordine decernimus p̄-
cedendū. uidelicet q̄ p̄ducto in iudicio aliquo
p̄cepto sententia dicto laudo cū cōpromisso
uel quolibet alio instr̄o ex p̄missis et̄ sine
alio libello seu petitione inscriptis dummodo
qualis qualis petitiō etiā uerbotenus facta p̄-
cesserit & in actis redigat in qua fuerit petitiō
instr̄m̄ exequi in totū uel in partē habeat reus
terminū octo dieḡ ut illi immediate sequenti
ad accipiendū copiā & opponendū si copia
accipere & opponere uoluerit contra p̄dictū
et̄ instr̄m̄ seu id de quo peteret exequio &
ad p̄bandū & p̄batū h̄ndū p̄ omne genus &
speciem p̄bationis & p̄ instr̄m̄ quo termino
possit aliqui de infrascriptis exceptionib⁹ op-
ponere & nullā aliā etiā p̄ off̄m̄ Iudicis. Q̄
terminus reo abijū p̄sonale uel domi notifica-
tur sed forensi uel nō habitati in dicta terra &
eius districtu notificet p̄ Bayulū ad bācham
iuris facta. p̄clamatione si ipse se uel alius eum
defensur̄ uelit. ¶ Et si in d̄cō termino idem
reus nullā oppoſuerit de infrascriptis exceptio-
nibus & defensionibus uel oppoſuerit & non
p̄bauerit elapso d̄cō termino facta unica ci-
tatione de reo ad audientiam cōmissionē exe-
cutionis dictū p̄ceptū sua laudis cū cōprom-
misso uel aliud publicū instr̄m̄ executioni mā-
det corā reū realē & p̄sonale ad uoluntatem
creditoris p̄ quietate in eo cōtenta in totum

seu iū

seu in partem put petitiū fuerit & p̄ expens-
Et una uel electa possit ad aliam reuerti tot-
iens doct̄ de debito & expens- fuerit electa
integre satisfacta. ¶ Si uero elegerit execu-
tionem realem elapsi. y. diebus dādū debito-
ri ad relendū tenuit̄ si est p̄ns sed si est abis
notificet p̄sonale uel domi si est habitator alij
ad banchū p̄ Bayu. notificet uendat uel aliud
dicef̄ fm̄ formā traditā. s. in Statuto de recu-
p̄latione tenuit̄ & c. Nō expectatis. xxx. uel
xv. dieḡ in principio illius Statuti descriptis.
¶ Si uero peteret in dicto citationis termino
exequio alicuius ultimæ uoluntatis pure uel liq̄
de uel cōditionalis uel in diem quæ essent im-
plexat in publicā formā redacta p̄ducto pri⁹
per legatariū uel aliū cui ex tali uoluntate
re aliquid debet p̄paratorios et̄ heres uni-
uersalis uel in quora pte definit p̄sona cui⁹
esset uolūta uolūtas iuxta formā. s. in Statuto
de p̄paratorios iudicij traditam eo confesso
uel habito p̄ cōfesso q̄ ipse reus est heres uel
alius qui debet dictā ultimā uoluntatem imple-
re & q̄ cōdens dictā ultimā uoluntate est mor-
tus in dicta executione p̄cedat ut. s. dictū ē.

De executione p̄cepti uel instr̄. ¶ Et eodē mo-
do p̄cedat si petat exequio alicuius instr̄ p̄-
cepti uel laudi cōtra heredem uel successorē
debitoris. ¶ Si uero nō esset liquidū in ipa
executionis petitione ligent̄ sumariæ simpli-
citer & de plano sine strepitu & figura iudicij
sola facti ueritate inspecta qua ligatione facta
statuatur termin⁹. viii. dieḡ & p̄cedat ut. s. d̄ctū
est q̄ instr̄m̄ est pur̄ & liquidū. ¶ In sup̄ si reus
in dicto termino aliquā de infrascriptis exceptio-
nibus uel defensionibus oppoſuerit & p̄bauerit
pub̄licet̄ Testes & p̄cessus & utiq̄ pari
terminus quinq̄ dieḡ ut illi statuatur ad opponē-
dum p̄bandū & p̄batū h̄ndū p̄ omne gen⁹
p̄bationis. Demū p̄cessus publicet̄ dicto ter-
mino elapso quid corā oppoſitū & p̄batū
fuerit. Postea p̄ponit̄ illud de quo petita ex-
ecutio esse uel non esse exequendū put
iuris fuerit. ¶ Exequio si priuata scriptura
pure & liquide uel cōditionalis seu in diem cu-
ius cōditio uel dies exiterit fieri possit. put
di. s. de executione instr̄m̄ p̄ debitorem fue-
rit prius cōfessata ip̄sam fuisse scriptā manu p̄-
pria uel p̄ alij de uoluntate & mandato ipsius de

bitoris uel si p̄ debitorem negaret aliq̄ p̄di-
ctore & p̄ p̄cedentem p̄bare p̄ duo testes
sumariæ simplicet̄ & de plano sine strepitu & si-
gura iudicij. deā scriptura priuata fuerit scri-
pta p̄ ipsūm debitōrē uel aliū de eius mandato
seu uoluntate. p̄cedat & exequat̄ perinde
ac si esset cōfessata ut supra. ¶ Teneatur
debitor ad ipsius creditoris & eius heredis
instāntiam medio iuramento responderē an
dicta priuata scriptura fuerit sua manu scripta
uel per alium de eius mandato uel uoluntate.
¶ Dicti autem termini non possint proroga-
ri uel de nouo dari ultra duos dies p̄ quolibet
ip̄sōr̄ et̄ si iustū subsisteret & allegaret impedi-
mentū. ¶ Volumus etiā q̄ reus infrascriptas
posse opponere exceptōnes & nullā aliā nec
etiā Iudicis off̄m̄ implorare. Videlicet nullā
uoluntatis solutiōnis compensationis quietatio-
nis r̄str̄actionis pacti de nō petendo lius fini-
tu et̄ uel simulatū cōtractus uel dolo seu me-
tu ficti & p̄scriptiōnis. Et si opponeret ex-
ceptio falsitatis & nō p̄bare incurrat oppo-
nens p̄cenam. xxy. librarum denariorum.

¶ De instrumento cōfessō de p̄missis seu
solutis & dep̄ditō restitūdo. Rub. XVIII.

Statuimus et̄ ad hoc ut rei gestæ ueritas
str̄actu t̄pis ex p̄bationi inopia nō deper-
reat sed p̄ elucet̄ cōtrahens seu quorū
si cōtrahens pacificens & ipsularis transgens li-
beras soluens uel aliter satisfaciens uel densio-
cans & mutans & his similes possit cōtra alterā
partem petere de cōtractis uel quasi & distra-
ctis solutis seu satisfactis uel de alijs p̄missis
solutis & obligatiōnib⁹ seu alijs gestis inter eas
ut de his sibi publici cōstitat instr̄m̄. ¶ Et in
p̄missis p̄cedat sine libello seu petitione sumari-
æ & de plano sine strepitu & figura iudicij
sola facti ueritate inspecta hoc ordine. uidelicet
q̄ per R̄ctorem ad petitionem petentis
sibi fieri dictū instr̄m̄ interroget̄ pars aduentū
cū iuramento an sint uera narrata per petentē.
Et si dixerit q̄ sic fiat sibi p̄ceptū q̄ de Palatio
nō disceret p̄cena. x. lib. donec petenti de cō-
uentis & cōfessatis per eī rogatione Notarij
publici & cū clausulis cōfatis cōfessent instr̄m̄.
¶ Si uero negauerit statuatur p̄tenti

terminus. y. dieg: ad pbandū & pbatū hñdū quo elapso publicē pcessas & def terminus trū dieg: utiq: pti ad opponendū pbandū pbatū hñdū. Et termini pñcti ultra duos dies pro quolibet proari vel de novo dari non valeant etiā si iustā aduerit ipedimentū. Postea feras sñia cōdemnatoria vel absolutoria puti iuri cōsoni fuerit. ¶ Si uero ptem cōfessus fuerit: & pte nagauerit de cōfessis fiat ut. 5. De nega tis acti sūt ut. 5. pcedat put q: totinegauerit. ¶ Prædicta aut locū sibi non uendicent cōtra minores. xxy. annis & alios indigētes tutore uel curatore. ¶ Decernimus insup q: si p holum seu originale instrū foret depditi & nō re perit & ex ipso pthocollo nulli publici trāsumptū appareat ex quo negotiū pbari possit postea ad petitionem cuiuslibet partis altera pps cōpellat aliud instrū cōstituendū modo quo. 5. & de dicta pñctiōe ipsius Notarii rogati uel eius haredis dicto cō iuramento standū & plenā decernimus fore fidem adhibendū nisi contrarium manifeste probatur.

¶ De debitor suspecto capiēdo. R. XIX.

¶ **Q**uoniam interdū locū & tps nō patit̄ s̄gius deliberandi cōsiliū & p̄sape in mo ra periculū uerfat. Idcirco statuimus q: si quis habuerit eius debitorem de fuga suspectū & cōparauerit corā R. ectorē seu Iud. dixit tētorē etiā extra iudiciū & quolibet die etiā in horre Dei feriatū & dixerit se hñe sūt debitorem de fuga suspectū & nō possidere immobilia saltē debito æquialentia in terra Sarmani & ei⁹ districū. Et talis creditor pprie uel i pprie actus se cōprensauerit talē ei⁹ debitorē pprie uel in pprie fore & esse suspectū de fuga & e nōc detentoris cōditionis i q̄ tpe dicti corācti debiti uel quasi esset. Et de ipso credito aliquā sum mariā fidem fecerit saltē p ppriū iuramentū uel aliā plenā p̄bationem etiā pte non citata sine sollempnitate iuris & iudiciū & in ipsius debitoris absētia: R. ector seu Iudex incōnienti teneat dictū debitorem capi facere & detinere ad ip̄s⁹ debitoris petitionem donec dictus debitor de iudicio sisti & iudiciū soluendo idoneū p̄siterit cautionem uel suo satisfecerit creditori aut donec dicta causa inter ipos

fuerit terminata. ¶ Interim autē dicitur de bitor p se uel aliū ei⁹ nōc cōparentem in oib⁹ suis defensionibus audiā. Et si dict⁹ creditor postea in terminis a R. ectorē seu Iudice statūe dum dictā captū s̄ i iusticiariū p legitimas p̄bationes uel in cū crediti succubent de factō oia dāta expensas & interesse ipsius debitoris iuramento declaranda absq: alia Iudicis taxatione restituere eidem debitori cōpellat & nihilominus p̄cna. x. lib. incurrat. ¶ Decernē nētē q: si talis debitor tāta inopia & egesta te laboraret q: ex se suisq: facultatibus uictā habere non possit tunc tali debitori detento seu quomodo libet carcerato creditor ipse expensas uictus exhibere & p̄stare teneat repetitur⁹ ab eodem una cū aliis expensis si iustā causam fuerit. Alias dicto casu eo expensas non exhibente R. ector facta saltē p bidū ante protestationem de debitore relaxandō expensas prædictas creditor ei non p̄siterit etiā ex tra iudicium: liberabit eidem R. ectori uel Iudici ei debitorem relaxandi & dimittendi concedi mus facultatem.

¶ De debitore possidente immobilia nō carcerando. Rubr. XX.

¶ **I**tem cū carcerato debitoris immobilia in dicta terra & eius districtu possidentis & aliter de fuga non suspecti tatis iniquissimū ignominiosa fore oibus uidetur. Statuimus ut si quādo contigerit debitorem aliquem pro cuius debito uel criminali. xxy. florenis infra debere psonalē detineri & talis debitor possideret in dicta terra & eius districtu bona immobilia alteri non obligata saltē in duplo debito æquialentia: tunc huiusmodi debitor per R. ectorē. Iudicem Militem seu quemcuq: aliū officiale in carceribus cōmunis uel in Camere rami sive seu alibi reclusus quo quomodo non detinetur sed sicut dictum debitorē in sala magna Palatii nō reclusum detineri & eidē preceptum fieri de non discendo donec in tegre satisfecerit & sine exp̄sa ipsi⁹ R. ectoris seu alterius officialis detinentis licentia. Quo casu si debitor cōsacerit p̄cna quinquaginta lib. ipso facto incurrat & de cetero dicto beneficiū nō gaudeat. ¶ Et eidem obseruari de

cernim⁹ in quolibet debitore idoneo cū esse etū offerente & p̄stante fidei iustores de nō discendo de dicto Palatio ut supra.

¶ De tutoribus & curatoribus. R. XXI.

¶ **I**tem eorum indēnitati consulere cupientes qui ob ætatis uel naturæ defectum sub aliorum tutela seu cura cōstituti debeāt in cotū ne gociis & rebus p̄ragendis salubriter gubernari. Decernimus q: in creatis tutoribus pupillis uel curatoribus prodigis mutis iudis iurioris s̄mentecapiss⁹ deficiētib⁹ tutoribus uel curatoribus testamentariis & non existentibus Matre: Auia: Proauia: Viduis⁹ uel existentibus tutrices uel curatrices esse uolentibus talis ordo seruati debeat. uidelicet q: citatis oib⁹ bus agnatis & cognatis masculis usq: in tertio gradu talis persona in dēnitatis tutore uel curatore p̄sentiens deficiētib⁹ citentur uicini dēnitatis masculi circum circa domum dictæ personæ proximioribus uidelicet uno pro quolibet domo: & per eos singulariter & secreta cum iuramento dictū & declarato aliquo uel alio q: ex eis R. ectori uel Iudici in p̄sētia Notarii cōs⁹ p idoneore uel idoneoribus tutoribus uel curatoribus publicata dicta discussione in continētia ille agnatus uel cognatus qui plures habuerit uoces per Iudicē uel R. ectorē tutor uel curator declaratur & decernatur. Et ipsi deficiētib⁹ uel uicini de dictis uicinis qui plures habuerit uoces pro idoneore pronuntietur & claratur & sit Tutor uel Curator. Et ad accēptandū qualibet sic declaratus compellatur nisi infra decem dies proximos a die dictæ publicationis computandos iustam & legitimam allegauerit & p̄bauerit excusationem: quo casu si probauerit simili modo & forma de alio idoneore prouideatur. Et si interuenit cōcur sus in pluribus habentibus æquales uoces: tunc omnes prædicti sint tutores uel curatores nisi dictam habuerint excusationem allegandam & probandam ut supra. ¶ Teneaturq: idem tutor & curator idoneus satisfare & alia facere ad que de iure teneat. Nec non inuentarium conficere & administrare teneatur infra decē dies factæ publicationis & decreta tutelæ seu curæ p̄cna centum librarum denariorum. Et ni

hilominus ad omnia & singula dāna interesse persone cuius est tutor seu curator teneatur p banda folio iuramento legitimi tutoris seu curatoris talis persona ¶ Vbi uero talis persona indigens tutore habuerit matrem matrem uicini xxy. annis auiam uel proauiam uicinas quarum aliqua durante uideatur secundū gradū prerogatiua uel esse tutrix uel curatrix tunc illa ceteris p̄feratur: aliter non compellatur. ¶ Matre autē minore exiitēte uicini q: nō annis tutela auo: auia: seu proauia deficiēt daturata donec mater ad legitimam ætatem uenerit quibus auo: auia: & proauia non existentibus de tutore prouideatur ut supra cuius officium uel tutela finiat matre effecta maiore & uolente eam suscipere. ¶ Adulēs uero nō sursorios uel prodigis non mutis uel surdis de curatore secūdo iuris cōmunis dispositionem prouideatur. ¶ Comparētib⁹ autē trib⁹ uel pluribus agnatis: cognatis uel uicinis alicuius persone: coram R. ectorē uel Iudice & cum iuramento affirmantibus q: talis agnatus: cognatus: uel uicini⁹ est p̄dignus & dissipator sua rum restituti per dem R. ectorē uel Iudicē prouideatur sibi de curatore ut supra dictum est in principio & nihilominus si fiat ban nimentum generale per dictam terram: nemo cōtrahat cum eo: nec alienationem ab eo suorum bonorum sine curatore recipiat cum sit prodigus sub p̄cna uiginti quinq: librarū De quo bannimento & eius relatione fiat mōtio apud acta ciuilia. Et dicta persona post dictum bannimentum censetur & reputetur semper prodiga donec in moribus resipuerit.

¶ De ratione reddenda a tutoribus & curatoribus. Rub. XXII.

¶ **Q**uoniam iuri & æquitati cōuenit ut unusquisq: uilitionis sui rationē reddat. Idcirco decernim⁹ q: quolibet anno in nostro generali Consilio cōgruū duo probatores & sufficientes utri pro qualibet contrata q: sint & esse debeant calculatores reuifores & indices super redditione rationum omnium & singularum tutelaram & curarum in eorum & cuiusq: ipsorum contras existentium. ¶ Teneaturq: & debeāt omnes & singuli tutores

& curatores de quibus in præcedenti Statuto diximus quolibet anno adire dictos duos viros eius contrarie cuius est ipse pupillus/adultum mentecaptus seu furiosus & coram eis congruè non reddere de gestis & administratis per eos. ¶ Quod iuri ad hoc ex publico deputate teneantur adhibitis duobus seu tribus proximioribus agnatis vel cognatis eorum qui sub tutela vel cura consistunt qui ipsorum iura tueantur & adhibito uno Notario diligenter ac fideliter rationem dictæ administrationis reddere calculare & sup administratis absolvere vel condemnare prout facti qualitatibus iterum procedendo in præmissis extrajudicialiter tantum & sola facti veritate inspecta. Quod si inueniant male dictos Tutores & Curatores tutelam seu curam gefississe nostro Rectore referant qui remaneat cognita eo propter malam administrationem a tutela & cura remoueat & nihilominus eisdem ad omne damnum & interesse ipsorum pupillorum & adultorum condemnent & aliter eos puniant prout facta quæ ipsa exegerit & de alio Tutore & Curatore prout uidetur modo & ordine quo in præcedenti statuto diximus. ¶ Quod si Tutores & Curatores si annuatim & anno quolibet saltem infra decem dies post annum finitum dictam administrationis rationem vel præmissum esse non reddiderint ipso facto pena vigintiquinque librarum denariorum incurrant pro quolibet & vice qualibet. Simili pena plectendi & ipsi Rationatores si per eos steterit quo minus ratio ipsa administrationis anno quolibet fuerit ut supra reuista. ¶ Teneanturq; Tutores & Curatores sub pena præmissa librum quolibet annum conficere in quo introitus & exitus eorum expressione esse per sonarum & temporis diligenter & fideliter annotentur & illum ipsis rationatoribus exhibere tempore reddendi per eos rationis. ¶ Declarantes præfens hoc statutum in Curatoribus ad lites locum sibi minime uendicare sed in eis commune seruati. ¶ Et quia officium sui nemini debet esse denotum uolumus ut pro tempore & labore per dictos Tutores & Curatores posito sine impedimento in gerendis negociis dictorum pupillorum & adultorum mercedem eis dicti Rationatores constituere ualeant prout eis eorum uisum fue-

rit quod eorum arbitrio remittitur. Quæ uero in quolibet Tutore & Curatore obseruari mandamus.

¶ De administratione bonorum absentium uel eius qui mortuus diceretur. Rub. XXIII.

ITEM ad obuiandum disensionibus & contrarietatis que super absentium uel eorum qui mortui dicerentur bonis administrationis plerumque exoriri solent. Statuimus quod bona absentis ultra biennium continuam a dicta terra & eius territorio illius qui mortuus diceretur detineantur & administrantur ab eis quibus eorum hereditas iure tunc mortui essent ab intestato deberetur. Præstita tamen prius satisfactione cum sollempni promissione coram Rectore dictæ terre seu eius iudice de bene diligenter & fideliter administrando & de plenam reddendo rationem cum residuis dicto asserito mortuo seu absentis postea reuerso uel alii personæ cuius interest seu interesse quomodolibet possit in futurum. Et per tales administratores sollempne de dictis bonis & iuribus consueuerit inuentarium & administratio per Rectorem seu iudicem decernatur ut supra in decem diebus a die dictæ præfatis satisfactionis & promissionis computandis alias ad administrationem prædictam sit ipso iure priuati & ad alios deuoluat proximiores qui præmissa omnia seruate teneantur. ¶ Præmissa autem minime locum habere decernimus in habentibus Tutorem / Curatorem / Procuratorem ad negocia uel aliam legitimum administratorem. ¶ Datus autem administrator sit supra constitutus inuentario confecto possit & ualeat in iudicio & extra quascunq; actiones dicto absentis competentes exercere credita exigere & de receptis quotationem facere. Et similiter conueniri exigi & contra eum quascunq; actiones intentari tanquam contra suum principalem; & generaliter omnia & singula facere que quilibet legitimus Tutor seu Curator facere & exercere de iure permittitur in omnibus & per omnia.

¶ De arbitris & arbitratoribus & compromissis. Rub. XXIII.

COMPROMISSORUM remedium satis utile fatisq; necessarium ad sopiendas terminandasq; dubias & intricatas conuentionum & aliorum lites & differentias arbitrariis duximus statuendum. quod inter agnatos / cognatos & affines usq; in tertium gradum & uicinos usq; ad tres domos inclusive circum circa domum uicini uel inter socios de quacumque alia re controuersa uel differentia. ¶ Inter alios autem personas occasione finium senarum terminationis mercantiarum calculatio nummi / diuisionis alicuius reuimur fabricæ uel residui alicuius uicis seu introitus sine extræcilicidii uel alterius seruitutis & maxime de ipso immittendo uel occasione alicuius rei spectantis ad partem ipsam. Rector seu Iudex ad partis cuiuslibet petitionem / experimentis in sepe litem seu differentiam super qua petitur compromitti & iurantis quod non animo calumnie nec animo aliquid indebite extorque di per uiam compromissi ab altera parte compromissum fieri petit / compellat partes ad compromittendum de iure & de facto in duos bonos uiros uel artifices seu in arte peritos uel mercatores uel uicinos prout ipsi Rectori uel Iudici uidebitur esse conueniens secundum qualitatem differentiarum inter ipsas partes uenturum in ipsarum partium arbitros & arbitratores & amicos communes. ¶ Quod si arbitri acceptare compellantur. Et si dicti arbitri non essent in concordia / partes tertium eligere cogantur. Et casu qui in ipso tertio eligendo discordarent Iudex seu Rector dictæ tertium eligere ualeat in procedendo & sententiando uel insententiando tantum. Et ad procedendum / sententiandum terminandum & laudandum sufficiat unus ex dictis arbitris cum dicto tertio etiam altero absente & inrequisito uel dicti arbitri sine dicto tertio etiam in reposito. ¶ Quod si arbitri & arbitratores uel maior pars ipsorum aliis absentibus & in requisitis possint & ualeant dictas differentias causas uel controuersas cognoscere / procedere / diffinire / sententiarum terminare / declarare & laudare summarie simpliciter & de plano sine strepitu & figura iudicii extrajudicialiter sola facti ueritate inspecta reiectis omnibus sollempnitatibus & substantialitatibus

iuris omnibus diebus feriatis etiam in honorem Dei & non feriatis / de non stando / stando / & in omni loco in scriptis & sine scriptis paribus presentibus uel absentibus tamen citatis. Et eorumdem diffinitionum / terminationum / laudum & sententiarum quolibet partium compromittentium stare teneatur & contra eam etiam per uiam petitionis / reductionis ad arbitrium boni iuris appellations uel officii iudicis uenire non possit pena quinquaginta librarum denariorum per quamlibet partium contrauentientem incurrenda & pro dimidia parti obseruati & pro altera dimidia communiter applicanda nisi dolus arbitrorum expositus uel re ipsa interfecerit quo casu sola infra dies reclamandi uel recurrenti ad Rectorem dictæ terre uel aliter contraueniendi per quem cumq; modum a iure permittimus concedimus facultatem. Et dictis decem diebus elapsis uel tertius dictis casu audiri aliquo modo non debeat etiam per uiam officii Iudicis implorari. Et si de dicto dolo ex proposito uel re ipsa arbitratorum in termino per Rectorem seu Iudicem dictæ terre de grauiamine seu lesione non cognoscendum statuendo probatum non fuerit ad obseruantiam dicti laudi / sententiæ / terminationis & declarationis præfate compellantur. Et nihilominus dictam penam quinquaginta librarum solbere alioquo processu sed eisdem casu teneatur. ¶ Prædicta autem que de compromissis fiendis supra statuimus uolumus locum non habere in rebus finitis uel ubi apparet publicum instrumentum uel in exceptionibus que opponerentur contra laudum / sententiarum præceptum ultimatum uoluntatem uel aliud instrumentum publicum que discutiantur & probentur coram eodem Iudice uel officiali coram quo petita est executio. Nec etiam uendicent sibi locum post litem coactam uel habitam pro contestata uel post terminum datum ad probandum in causa. ¶ Ita autem diligenter se habeant dicti arbitri & tertius & dictas causas & differentias infra duos menses a die acceptationis numeratis dos expediant pena uiginti quinq; librarum denariorum pro quolibet ipsorum per quem steterit. Iurareq; debeat dicti arbitri & tertius dictas lites & differ-

rentias cognoscere diffinire & terminare bona fide sine fraude & dolo. ¶ Cōpromissum autem per annum tantum a die confectionis ipsius numerandum durare decernimus quo elapso ipso iure sit nullum nulliusque roboris et momenti. Et nihilominus partes ad iterū compromittendum tenentur & compelli ualent modo & forma ut supra.

¶ De non fatiendo executionem contra alii quem de debito absque ballecta. R. XXV.

ITEM ne communitas nostra debita capitulum solidorum portione que de executionibus percipi consuevit ualeat ab officialibus ipsius modo aliquo fraudari. Statuimusque, Rector seu Iudex Miles uel quilibet alius officialis non possit nec ualeat p debito ciuili ad aliquos creditoris instantiā ad aliquā executionē deuenire seu executionē aliquā reāle uel psonāle facere cetera aliquē debitore nisi per? habita ballecta manu nostri Cancellari scripta in qua quāritas & causa debiti fuerit expressa etiam si vigore aliquis rescripti de iure summario ad executionem contra ipsum debitorem procederet alias exequio sit nulla & debitor si esset detentus non tenetur uia dicta forma possit libere & impune de loco ubi detineretur recedere. Et nihilominus officialis contra fatiens uiginti quinq; librarum pœna puuiatur. Et prædicta locum habeant in exequilibus tantum de quibus supra diximus in præcedenti libro sub Rupri ca de officio soti Militis.

¶ De muro & sepe inter uicinos fienda & reficienda & fenestra claudenda. R. XXVI.

STATUIMUS etiam quod ubi inter uicinos inter utriusque domum non esset murus uel esset reficiendus seu aptandus altera pars ad petitionem alterius ad faciendum sui reficiendum uel aptandum super solo cōmuni expensis communibus compellatur. Et si de munilitudine uel grossitie seu de modo faciendi reficiendo uel aptandi discutere tur declarationi iudicis uel Rectoris & duorum peritorum in arte communiter eligendo

tum stare compellantur pœna uiginti quinq; librarum denariorum. ¶ Nulli autem dictarum partium liceat dictum murum scindere uel fragere nisi causa signum imittendi de uel priuatum fenestram uel quid simile fatiendi ita quod dimidia dicti muri communis non transeandat & ex hoc nullus setor seu aliud rationabile nocerunt uicino suo dicto muro non in feratur pœna uiginti quinq; librarum denariorum. ¶ Si autem in una & eadem domo unus partem superiorem alter inferiorem haberint tunc quilibet quatenus portio suæ domus capiet seu se pretendat tenetur muro solarium seu stillicidium munire seu reficere tenetur. propriis suis sumptibus & expensis sub pœna prædicta. Ita quod habens solarium superius & ipsum solarium seu planctum ac etiam stillicidium & murum a loco supra reficere & manuteneere tenetur de suo ut supra.

¶ Quod uendatur murus uolenti appodiate. Rub. XXVII.

ITEM statutum quod habens aliquod spatium hortuū uel domum in dicta terra & eius districtu si ædificatio uoluerit appodiare uel alius tollere uel signum seu aliud immittere in muro uicini contiguo ipsi spatio hortu uel domo tenetur ille uicinus uendere pro pretio per duos peritos in arte communiter eligendos cum potestate eligendi tertium ipsi duobus discordantibus dummodo dictus murus iudicio dictorum peritorum sit sufficiens ad ipsa onera sustinenda pœna centum librarum si fuerit recusatus nisi aliud per pactum seu conventionem esset initium inter partes. Dictique periti in arte & tertius accepta te per Rectorem seu Iudicem compellantur.

¶ De modo & forma seruanda in contractibus minorum iuniorum mentecapi prodigi & mulieris nuptæ. Rub. XXVIII.

QUONIAM ut experientia docet plerique uocant minores uiginti quinq; annis mentecaptos iunios prodigos & mulieres nuptas in alienationibus obligationibus ces-

sionibus quietationibus & renuntiationibus suarum rerum & iurium dolo fraude terroribus uerbibus & minis induci ad alienandum se obligandum cedendum quietandū & renuntiantium. Ideo coram fragilitate succurrere cupientes. Statuimus quod donationes uenitiones & alie quocunque alienationes: ac etiam cessiones remissiones quietationes uel renuntiationes promissiones conuentiones & obligationes quascunque rerum actionum uel iurium sub quocunque contrarium uel uerborum forma ab aliqua prædictarum personarum non interueniente Tutoris Curatoris dictarum personarum auctoritate curatorem habuerint & absque præsentia consensu & uoluntate duorum uel trium proximorum agnatorum uel cognatorum earumdem uel mixim si habent in dicta terra Samani & eius districtu uel eis non existerit saltem alfinium alias dictis agnaticogonatis & affinitibus non existentibus sine presentia & consensu duorum uel trium proximorum uicinatorum iurantium ipsos esse proximiores agnatos uel cognatos aut uicinos talis presentia alienantis obligatis seu alter contrahentis ut supra: & illud fieri pro dictarum personarum utilitate seu in eorum utilitate non cedere. Et sine presentia auctoritate & decreto Rectoris seu Iudicis cum quibuscumque uniuersitatibus collegiis communitatibus & personis quibuscumque specialibus fieri non possint nec aliquatenus celebrari. Et si facte seu celebratae fuerint sine omnibus dictis sollemnitatibus non ualent ipso iure. Et præsumantur & fingantur dolo & fraude extoræ quam præsumptionem & fictionem intelligi & censeri uolumus esse iuris & de iure contra quam nullam incouenientiam decernimus auctoritate presentis statuti fore probationem admittendam & nihilominus contra hentes uel quasi cum dictis personis contra formam superius traditam in uiginti quinq; libris puniantur. Decernentes insuper quod uicinos nuptæ testamentum codicillis donationem causa mortis aut aliam quamcumque uoluntatem condere se facere non possint sine presentia & consensu duorum uel trium proximorum agnatorum uel cognatorum seu in eorum defectum alfinium ut supra & aliter facta non ualent ipso iure.

¶ De excusationibus. Rub. XXX.

ITEM statutum quod si in aliqua causa differentia uel cōtrouerfia de iure deberet se de fiderat fieri excusio talis debeat ordo feruari uidelet quod citato eo cuius interest secundum formam supra de citationibus traditam Rector uel Iudex ad petitionem petentis executionem fieri de bonis uel personis comitatur duobus Bayulis uel duobus Praeconibus seu uni Bayulo & uni Praeconis ut audent & diligenter uisitent & perquirant de dictis bonis uel personis excutendis per hanc terram & eius districtum qui si reuerberit medio iuramento diligeret pro dictis bonis uel personis inuestigare & perquiri uisite in dicta terra & eius districtu & ea se eas non inuenisse dictæ relationi plena adhibetur fides & talis discussio habeatur pro uera & legitima excusatione.

¶ De computatione graduum. R. XXX.

ADOME dubium tollendum. Statuimus quod ubi cum in nostris statutis cogitur de gradibus agnationis cognationis uel affinitatis fieri mentionem huiusmodi gradus accipiantur intelligantur & commutentur secundum iuris canonici computationem.

¶ De consilio Sapientis dando in ciuibus & criminalibus causis. Rub. XXXI.

STATVIMVS etiam quod ubique in civilibus & criminalibus causis & dānis datis super aliquo incidite uel esset super quocunque aliquo negotio etiam extradiuitaliter aliqua iuris dubitatio uerretur super eius decisione & pars super eo peteret consilium sapientis Rector seu Iudex cogat partes ad faciendum punctum commanem de dubio seu questione inter eas uerretur & si partes informatione puncti non concordauerint Rector ipse punctum firmi facit ueritatem fore.

mare debeat: & demum det seu decernat tali petenti aliquem consultorem paribus nō suo spectum p̄ quem talis articulus seu casus deest daturū in iudicibus quidem sumptibus succubentis. In criminalibus vero expensis petentis statuendo tali petenti terminum trium mēsum ad habendum & producendum tale cōsilium quo elapso amplius super hoc non valet interuenire Rector seu Iudex ad eius desicionem & declarationem p̄cedat prout iuri cōsonum fuerit.

¶ Quid Notarius forensis nō valeat in hac terra instrumenta cōficere. Rub. XXXII.

Ad hoc instrumenta hinc cōfecta ad alia loca cum maximo patium in quomodo non transferantur sed tamenant & eorum copiam quando uoluerint partes habere ualeant. Statuimus q̄ Notarius forensis nō possit in dicta terra & eius districtu se rogare seu ab aliquo rogari aliq̄ instrumenti cōficere de aliquo contractu uel rogari donationis uel ditionis cessionis quietationis uentilationis alienationis & obligationis cuiuscunq̄ depositi mutui testamenti cōdictionis uel alienis cuiuscunq̄ iustis cōtractibus uel ultimis uoluntatis & si se rogaret uel instrumētum cōficere non ualeat ipso iure. ¶ Et forensis intelligatur quicunq̄ oriundus non fuerit de hac terra & eius districtu uel qui per decēsis in ea habitatio domicilium non contraxerit quous fuerit Cancellarius uel Notarius seu Officialis nostri cōmunis quos hoc casu uolumus non pro ciuibus sed p̄ forensibus haberi. Saluo q̄ ipse est Cancellarius super cōcērentibus eius officium & pro nostro cōmunis possit quoscunq̄ rogatus suscipere & in scriba publica exinde cōficere. Et Notarius actorū similiter despectantibus ad eius officium & maxime de pacetregua mandatis procuratorū & curatorum ad lites apud acta consistorum rogari ualeat & eius rogatus & instrumenta dictis casibus ualeant hoc statuto nō obstante in reliquis autem predictis officiales rogatus suscipere prohibemur p̄ pena uiginti quinq̄ librarum denarij. Modific. lu.

Non extendatur hoc p̄ns capitulum quo ad Notarios principis & huiusmodi curie. Tex.

¶ De prescriptionibus. Ru. XXXIII.

Ad præcedendam uiam malitias & mulas deceptionibus & simulationibus obuiandum quæ propter temporis cursum sæpenumero fieri & comiti solent. Statuimus q̄ quicunq̄ de aliquibus possessionibus urbanae uel rusticæ uel de aliqua uenditione donatione cessione cessione iure seruitutis uel alienis cuiuscunq̄ iuris instrumentum aliq̄ d̄ habuerit uel cum instrumento aut etiam sine instrumento in bonis seu contra bona alius cuius quocunq̄ titulo uel casus aut contra personam alius pro aliquo debito mutui depositi uel alienis cuiuscunq̄ contractibus seu obligationis suis præterderet seu actionem haberet uel habere crederet. Et instrumentū illud est iudicio cō partis citatione nō produxerit eius executionem petendo uel per modum excepitiōis eo usus non fuerit uel debitor illud quod dicitur in iudicio nō petierit seu actionem nō mouerit coram nostro Rectorē seu alio competente Iudice & litem contestatus non fuerit intra decem annos a die obligationis uel contractus. Aut possessionem illam uel banam uel rusticam infra dictum tempus decem annorum non possiderit q̄ post decem annos tale debitor seu actio uel ius quod dicitur sit & qualicunq̄ occasione competat sit præscripti p̄ se pro prescripto legitime habeatur. Ita q̄ dicto tempore elapso nec in iudicio extra peti possit & petens non audiat. Quæ locum habere decernimus in præteritis præsentibus & futuris. ¶ Predicta autem quæ de prescriptionibus supra statuumus locum sibi non ueniunt in hereditariis & fideicommissis uniuersalibus & in dotibus constant in quibus nō in mōnitione petēdis seu repetēdis in quibus cōtra in tacta & in tacta remanent.

¶ De quarta parte dotis lucranda per maritū & de uerbis uidualibus. R. XXXIII.

STATVIMVS q̄ muliere tradita nupti & per carnalem copulam matrimonio

consummato uel transfusa ad domum habitationis uiri præcedente in matrimonio sine liberis ex eodem matrimonio procreatis Maritus superstes lucratur quartam partem dotis solute promissæ consecretate constitutione uel relicte. Pactis transactionibus uel promissionibus incontractis non obstantibus quæ in præteritis presentibus & futuris locum habere decernimus. ¶ Mulier autem uida postea alteri desponsata seu nupta testes & alia uidualia de bonis uiri defuncti habita qualia sunt hereditaria ipsius uiri restituere teneatur propter habitum susceptionem spernendum duxit. Panni uero iocalia & alia quæcunq̄ ornamenta tempore nuptiarum ante donata uxori a uiro uel eius cōstitis ad uirum & eius heredes pertineant. Dotis uero a copunctis uxoris idem seu suis hereditibus debeat matrimonio per mortem alterius soluto.

¶ Denominando dominū in iudicio & per non interuentū possessionē. R. XXXV.

ITEM statuimus. Laborator Colonis Iniquinus/Comodatarius Superstitarius/Prætorio possidens usufructuarius & his similes conuenti actione reali uel mixta uel aliqua seruuitute teneatur in tres dies a die petitionis cōtra eos p̄ductæ Dominum in iudicio nominare alias conueniri & in causa prodactæ possit ac si essent ueri possessores. Lure tamen Domini uel quasi seu possessoris non citari semper saluo. ¶ Interueniens autem aliquid deperationem seu possessionē eius a quo habuerit dicendo rem habuisse ab alio uel esse alterius si a quo habuerit uel dicendo se uel ad alium pertinere & his familia in libris uiginti quinq̄ puniatur & nihilominus ad restitutionem ipsius rei ei a quo habuerit de facto compellatur.

¶ De decedentibus carceratis ad petitionem ascendentium & iustis. Rub. XXXVI.

QVILIBET Officialis ad petitionem ascendentis etiam sine alia citatione

& sine scriptis de facto teneatur eius descendentes carcerare & carceratum detinere & cum non relaxare absq̄ expressa licentia dicti ascendentis præcedente tamen aliqua rationabili causa quam proprio iuramento ipsius ascendentis probari sufficit. ¶ Fusiō autem ad eorum proximioribus coniunctis uniuersali & carcerati detineantur poena nostri Rectoris arbitrio dictis cōiunctis imponenda si contrafecerint.

¶ De testibus cogēdis. Ru. XXXVII.

STATVIMVS q̄ si testis semel citatus non comparuerit compellatur per multas impositionem & pignoriū & capis & postea iterum citetur quasi non comparuerit & iustum non habuerit impedimentum Iudicis arbitrio declarandum uel non fuerit absq̄ contra eum tanquam cōtra testes in iudicio legitime iuratum occurrentem ueritatem per inquisitionem procedatur & puniatur & nihilominus ad interesse & damna partis ad cuius petitionem producebatur teneatur de quibus ipsius producentis iuramento stetur præcedente Rectoris taxatione. ¶ Decerentes q̄ Testes ad testimonium in causa quæ causa uocati in accessu mora & reditu tui sint & liberi & plena securitate letæ. Ita q̄ pro aliquo pecuniario debito ciuili uel criminali detentari uel modo aliquo molestanti non ualeant.

¶ De cōtractibus & ultimis uoluntatibus duos Notarios cōstitūdis. R. XXXVIII.

CVPIENTES salutaribus quoad possimus obuiare decernimus q̄ nullum instrumentum publicum uel ultima uoluntas publica cōfici possit de quocunq̄ summa uel re ualente & ascendente summam fidei renorum monet quin quingenta nisi cum rogatione duos Notarios uidebitur q̄ ad scribendū & alterius uel subscrībendū & alter factus facta non ualeat ipso iure. Et si aliquis Notarius non senata dicta forma & solenni

are ferogauerit in libris centum punitur. ¶ Predicta autem nõ uendicent sibi locum in actis & sententiis quibuscq; ciuilibus uel criminalibus in licetis manõs findicatum pcuratiõis tutelæ uel curatõis iudicialis instrumentis pacis uel treguæ uel iuramentis seu ulimi uoluntatibus nõ excedentibus summa quinquaginta florenorum inclusive in qua summa nõ impunitur adie õto pœnæ dupli triplici uel quadrupli. ¶ Quilibet autem dicto rum Notarium dictum instrumentum possit in suo libro extense scribere & mentionem in eo facere de Notario secum rogato & de õto casu si ambo libri sunt publicati & dicta instrumenta nõ essent in effectu discrepantia adhibeatur dictis instrumentis plena fides. ¶ Teneaturq; dictus Notarius rogatus ad scribendum antequam se roget in baltardo uel uo alia carta instrumentum uel ultimam uoluntatem scribere & demum paribus legere uulgari sermone pecna uiginti quinq; lib. de nariorum. Et in quinquem dies primos debeat in suo libro autentico extense scripsisse & Notarius subrogatus subscripsisse pecna culibet ipsorum contrafacienti uiginti quinq; lib. ¶ Deniq; si conigerit aliquem Notarium esse rogatum ad subscribendum ita men prius motiarur quõd subscriberet hæ redes dicti Notarii teneatur ad damna ex pensas & interesse & ad conõita in dicto instrumento cuilibet parti uel personæ in cuius fauorem conditum esset dictum instrumentum quod in isto casu tantum plenam contra dictum Notarium & eius hæredes fidem faciat licet nõ fuerit subscriptus. Et si conigerit aliquam differentiã exoritur inter dictos Notarios occasio eorum de quibus fuerint rogati per Iudicem examinetur testes cui in teruerunt negotio & secundum ipsorum p bationem confici debeat per eos publicum instrumentum. ¶ Et subscriptio alienari Notarii sufficit si facta esset in ambreuiatura uel in libro autentico alterius Notarii conrogati. ¶ Prohibemus autem in eodem instrumento seu ultima uoluntate ad scribendum & subscribendum simul rogari patrem & filium fratres carnales & alios simul ad unum panem & unum habitantes.

De fideiussoribus conferendis in demnis bus & de re presaliis. Rub. XXXIX.

Statimus insuper q; Rector seu Iudex ad petitionem fideiussoris & promissoris uel alterius obligati pro altero teneatur & debeat etiam nõ expectato alio tempore factu uel conditione compellere principalem reator & personaliter ad uoluntatem ipsius fideiussoris promissoris uel alterius obligati pro alio etiam extraiudicialiter in omni loco & diebus etiam feriatis in honorem Dei etiã carcerado ipsum principalem debeat ad conferendum ipsum indemnem. Et electa una uia possit ad aliam redire & sup utraq; pcedere donec dictus fideiussor fuerit & exite rit idonee indemnis conferatus. ¶ Et idem uolubus obseruari. Si aliqua persona de hac terra & eius districtu aliquod substinuerit dãmnum occasione reprobularum concessorum cõtra commune huius terræ uel particularia personas eiusdem uel ipsorum bonauit sua quacunq; causa occasione alicuius personæ de hac terra uel eius districtu uel cõtra taleam personam ad petitionem substinentis dãmnum procedatur & fiat prout supra dictum est de fideiussoribus. ¶ Vbi autem repressaliis forent commissæ pro facto seu debito non firmi committis & particulares personæ eiusdem ex hoc aliquod dãmnum substinuerit id totum patienti per cõmune restituatur omni mora postposita.

De adoptionibus et arrogationibus & ems cipationibus. Rub. XL.

Quamuis arrogatio de eo fiat qui sui filius esse nõ potest tamen super utraq; subdistingui debet potestate tamen super utraq; fuerit aliam decernimus formam seruandã uidelicet q; arrogator seu adoptator existens cõtra Rector seu Iudice dixit terræ pet Notarium indere rogandum interrogat an uelit eum quem adoptaturus uel arrogatus est iustum suum filium esse. Et si qui adoptatur uel arrogator interroget an id fieri patur. Et si in ididerit sic Rector seu Iudex suus interponat auctoritate in predictis. Et eo de mo-

do fiat si aliquis uoluerit aliquam in suam filiam adoptare uel arrogare. Quibus sic per actis dictæ personæ pro legitime adoptatis uel arrogatis habeatur. ¶ Teneatur autem adoptans uel arrogans infra quinq; dies a die factæ adoptionis uel arrogationis computandis inuẽntarium de bonis adoptati uel arrogati facere & satisfationem id eam præstare de restituẽdo res ad se penentias his ad quos peruentura sunt si adoptans uel arrogatus in pristinum statum rediret. ¶ Et omnia iura loquentia & disponantia in adoptantibus uel arrogantibus & in adoptatis & arrogatis locum sibi uendicent in predictis. ¶ Dicta autem adoptatio uel arrogatio nõ habeat locum in minoribus uiginti quinq; annis nisi interueniente sollempnitate requisita supra in Statuto de alienatione rerum minoris. ¶ Emancipatio autem eorum Rector uel Iudice fieri possit eius auctoritate filium familias capiẽdo per manum ab eo sub cuius nexibus est et eumq; a paternis nexibus relaxando & liberando etiam nil dato in præmiũ emancipationis & huiusmodi emancipatio habeatur pro uera & legitima emancipatio. Et in ea uendicent sibi locum omnia iura de emancipationibus loquentia. Dictæ q; emancipationes arrogationes & adoptiones fieri possint quolibet loco & tempore a die etiam in honorem Dei feriata auctoritate presentis Statuti.

De mulieribus dotatis uel non dotatis excludendis a successione stantibus masculis. Rub. XLI.

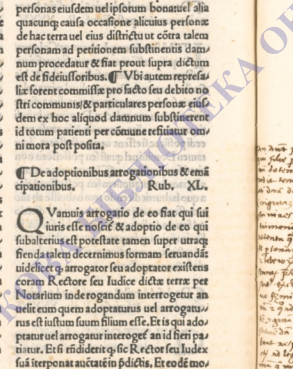
Statimus atque decernimus q; filia seu nephis uel pronepis dotata a patre uel a tate uel a uia uel a proaua uel ab aliis eorum nomine stantibus liberis masculis in bonis parentis dotantis ipsa & decedentes ex ea ab intestato nõ succedant nisi dotæ cõtente & amplius de ipsis dotantis bonis petere non possint occasione legitime uel eius supplementi seu successione. ¶ Et dotata intelligatur etiam ea cui licet adhuc impuberi uel infanti fuerit pro parentem in testamentis uel codicillis uel alia uia uoluntate deo relin-

ctæ uel cui inter uos fuit dos constituta seu sibi uel alterius pro ea data uel promissa uel alter concessa. ¶ Si autem tempore mortis parentis cui õnus cum dotandis incumbet & de late successione nõ reperiretur dotatane stantibus liberis masculis in bonis eiusdem defunctis nõ succedat ut supra; sed debeat per ipsos bonis concedi dotari attenda qualitate personæ & pro modo facultatum defuncti. ¶ Et si in constituta dote mulier & liberi nõ concordant tunc eadem dos attentis præmissis constituatur per duos proximiores consanguineos unum p parte mulieris & alterum pro parte liberorum deputados & eis discordantibus tertius per ipsam mulierem & liberos deputetur. Ad quam deputationem dictis casibus siendam Rector seu Iudex de facto partes compellat & prout per dictos consanguineos sine tercio uel cum tercio dos constituta fuerit liberis suis facere teneatur & mulier a residuo bonorum eius de cuius bonis constituta dos fuerit penitus intelligatur & sit excluda perinde ac si ab ipso ascendente dotata existisset.

¶ Volumus autem q; bona ipsius ascendentes tenentur etiam expresse obligata possit eius mortem pro dote dictæ mulieris constituenda. Quas dotes dicti liberi soluere teneantur eo tempore quo mulier nuptiarum facta fuerit uel monasterium intrauerit & nõ ante Interim autem donec nupserit & etiam post ista quandoqueq; aidum remanserit dicta durante uiduitate & ea honeste & caste uiuente sibi alimenta concedenda debeantur in domo paterna uel alia secudum uires patrimonii ipsius defuncti conferendo fructus dote & ipsis suis si quas operas præstare poterit attenda qualitate & conditionibus suæ personæ.

De alienatione immobilium prohibita in foretenu. Rub. XLII.

STATIMVS q; uenitiones concessiones renuntiationes donationes queritiones & alienationes cuiuscunq; generis res inibi licet in hac nra terra & eius terminis existitẽt etiam ex causa dote uel alterius cuiuscunq;

contractus interuiuos fieri minime possunt in forensem et factio ipso iure non ualent. ¶ Et forenses intelligantur qui non sunt de hac nostra terra oriundi & qui saltem per decennium in ea continue non habitauerint & in obsequiis realibus & personalibus nostris communi non responderint licet fuerint ex decreto nostri comunis ciuillitate donati seu aliorum ciuiliu numero aggregati. ¶ Contra trahentes autem seu aliter alienantes contra formam presentis Statuti poenam centum librarum ipso facto incurrant.

¶ De non discastellando. Rub. XLIII.

QVIA rei publice interest copia habere in colitium. Statuimus q. nullus de nostra terra audeat uel praesumat de ea discedere & alio ire ad habitadum animo discastellandi seu animo alibi domicilium constituendi alias in uiginti quinque libris sine diminutione aliqua condemnetur. ¶ Modis. super hoc capitulum locum non habeat iusta causa subsistente per superiores declaranda. **Tex.** ¶ Et praesumat q. animo discastellandi discesserit si una cum eius familia discesserit de hac nostra terra & alibi per quinque annorum cum familia continuam moram traxerit. ¶ Addi. super. pro rogamus ad decennium. **Tex.** Et qui omnia et bona uel saltem maiorem partem infra annum post discessum alienauerit. Quia alienationem decernimus non ualere usq. ad quartam partem dictorum bonorum taliter discastellantis quam decernimus ipso facto nostro comuni fore applicatam non obstat dicta alienatio & nihilominus poenam praedictam soluere compellat.

¶ De Aduocato & Procuratore dando penam. Rubr. XLIIII.

Item statuimus q. Receptor noster ad requisitionem cuiuscumque petentis teneatur & debeat dare Procuratorem uel Aduocatum non habenti ne in defensionis praetextu habeat in lite succumbere quantum alia pars procuratorem uel Aduocatum haberentem ipse Aduocatus per se seu procurator esset. Qui

procurator & aduocatus teneatur pcuracione & aduocationem suscipere mercede exinde condigna forma Sacramur constitutionum prouinciae eisdem perfoluenda prout ipsi procuratori uel aduocato renuenti Receptoris arbitrio insidenda nisi idem procurator uel aduocatus iustam renouendi excusationem haberet cuius cognitionem eiusdem Receptoris arbitrio remittimus. Volumus autem q. dilaciones & termini aliqui non currant quousq. tali petenti de procuratore uel Aduocato fuerit praouisum. Et praemissa locum si habuerint decernimus in causis summam quinque librarum denariorum excedentibus. In non excedentibus autem dictam summam uolumus nulli procuratorem admitteri.

¶ De auctate fidelitatis. R. XLV

EXecutores testamentorum & aliarum uoluntatum liberam habeant potestatem & arbitrium pias defunctorum uoluntates exequendi & pro ipsis adimplendis de bonis defuncti obligandi uendendi & alieban diuersi ad in tegram omnium relictorum satisfacionem & instrumeta & cau telas plenas & in forma de iure ualida faciendi. ¶ Addi. super. Ad idius re sitis haredibus causa necessaria praecedente. **Tex.** Quae omnia ualent & teneant penes de acti ab ipsis haredibus facta essent & p ipsos haredes contra ueniri aut impediri quomodolibet non possint penes decem librarum denariorum. Immo haredes de euicione obligati ipso iure censeantur temporibus.

¶ Quae iura debeant in obseruancia praesentate. Rub. XLVI.

Quoniam omnis casus per has nostras municipales leges decidere non ualemus. Ideo statuimus q. in oibus & singulis casibus & negociis cognoscendis & decidendis ac terminandis quae cognitionem habemus. Primo obseruari decernimus omnia nostra statuta & ordinamenta. Et ubi ea deficeret sacras constitutiones prouinciae & in earum defectibus ius ciuile quod definit ius canonicum.

Quibus omnibus defensionibus laudabiles nostras consuetudines a iure non improbatas uolumus inuiolabiliter obseruari. Verum quia plerumque contingere poterit experientia doceret & huiusmodi nostris statutis plerumque & scripta nostrorum superiorum per importunitatem & fallas subiectiones impetrandum de rogi. Decernimus ut si quando cogigerit per aliquem ex ipsis nostris superioribus dispensari seu quomodolibet derogari in aliquo de contentis in praesenti uolumine statutorum & eorum litteras rescripta seu decreta teneantur. Mini Piores qui pro tempore fuerint recursum facere ad ipsum superiorem de motu unum seu plures prout eis uisum fuerit expedire transmittendo suspensus nostri comunis ad supplicandum & ab eo impetrandum q. ipsa nostra Statuta praesente obseruentur poena ipsi Prioribus praemissa non seruandis decem librarum denariorum pro quolibet & uice quae libet insidenda.

¶ De collectis & datus imponendis & poena non soluentium. Rubr. XLVII.

Collectae & datus ex deliberatione generalis Consilii seu parliamenti imponi debeant & non aliter hoc est per appetium & extimum modo ramen infrascripto. uidelicet q. si contigerit imponi solidos duos quolibet libra extimitur debeat imponi & impositi intelligantur solidi uiginti pro quolibet fumante inter pro & solidi decem pro quo libra medio fumante. Si imponerentur solidi tres pro libra tunc imponatur solidi triginta pro integro & quindecim pro medio fumante & ab eo supra & infra prout respectu morte hactenus obseruato. Ex per huiusmodi impositionem onera comunis persoluantur.

¶ Excepto salario Receptoris & Officialium quod per focalaria tantum imponatur ad quod quidem salarium contribuere teneantur omnes terrigenae etiam forenses qui uenerint ad habitadum in hac terra & in ea mori traxerint saltem per duos menses. ¶ Et exceptis oneribus seu impositionibus q. per nostros superiores imponerentur per capita hominum seu singularia focalaria quae prout in dicta fuerint

per superiores soluantur. ¶ Et ad hoc ne aliquis ab hmoi munerijs & abstrahere audeat. Decernimus q. non soluetes collectas datus & salaria & cetera non subeunt alia munera realia & personalia nisi penitus exclusi ab officio nostri comunis & ad aliquod officium eligi non possint alias tam ipse eligens q. etiam electus acceptans poenam decem librarum incurrat pro quolibet & electio fit ipso iure nulla.

¶ Nec possint esse Aduocati & Procuratores in causa nostra nec pro aliquo intercedere ualent. ¶ Et inferentes aliquod damnum in possessionibus de quibus collectae seu datus non soluerentur personaliter seu cum animalibus ad poenam aliquam non teneantur. Et contra eos modo aliquo procedi non possit.

¶ De generali quatione fienda debito ribus. Rub. XLVIII.

STatuimus q. quilibet compelli ualeat ad satisfaciendum generalem quationem suo debitori id fieri petenti de omni eo & toto quousq. in diem petita quationis ab eo quousq. qui possit illi allegare & probare iura terminum sibi nostro Receptor statuendum debere sibi aliquod solui uel fieri ab ipso quationem generalem petite de quo satisfactum fuisse non probauerit quo casu de eo quatione non teneatur fed de reliquis tantum. alias recusans ipsam quationem generalem facere poenam decem librarum incurrat. Et nihilominus ad eam fatiendum compellatur & Receptor in praemissis procedat summarie ad simplicem narrationem petentis etiam sine scriptis sine libello litis contestatione & alis iuris & iudicii sollempnitatibus praetermissis sola datus taxata facta ueritate inspecta.

Explicit Liber Secundus.

¶ Proemium Tertii Libri,

De publicis & Priuatis Delictis,

ABSOLVIMVS haecenus Deo propitio in anterioribus libris ea quae ad re tu publicis tu priuatâ bene regendam/gubernandamq; pertinere maxime uis debantur. Verum quia ad humanâ seruandâ societatem/cômuniemq; tuendam quietem de licitorum coercionem naturalis conferre putamus sic quos iuris multum conserre putamus a malo nō retrahit eorum saltem poenae metus a noxa deterrēt & qui de eor; criminibus semel meritas penas dederūt ad frugē melioris uitae redeāt & reliq; sint ex plout ab iniuriis abstinēt & iuris naturalis praeptra seclent ut qd sibi nolint alteri nō faciat. Maxime naq; rei pub^l interesse existimatis crimina debita ad auersionē puniri. Ciuitates enim & regna cōstare pacto ullo nō posse arbitramur nisi inefrenata improborum temeritas peccatum feruere comprimatur ex hoc nocendi sol-

larum facultas: & tunc bene recteq; uiuendi locis non estis pbi quieti cōsulere cupiētis tertii hunc liberū aggressi sumus quē de publicis & priuatis delictis scripsim; in quo ipsor; criminū qualitates accurate distinguimus: & quae lo re animaduersione digna eque explicauimus. Ad ipsius Imperatoris Dei optimi/maximiq; laudē q; ne di nouis & antiquis suis Sāctissimis legibus nos instituit sed & factō saepe docuit. Malos fore debita poena plectendos dum in ipso rerum omnium principio/superbos angelicos spiritus diuinitati se equare tentantes eicelesti Regno ad tartareos cruciatus deiecit. Et demum q; plures facinorosos populos diuersasq; nationes improbam uitam agētes & suis legibus nō obtempētib; alios armos uerūe periculosos alios crudeli famae ac peste affectos miseranda strage peremerit ne impunita eos abirent scelera. A quibus summus idem reus omnium opifex & auctor Deus suum hunc populū pro sua pietate defendat & p summa eius misericordia in salutem custodiat. Qui est benedictus in saecula. AMEN.

¶ De mō pcedendi i criminalib;. Rub. I.

STatimus q; noster Rector seu Iudex q; p tpe fuerit in hac terra possit & ualeat de oibus & singulis maleficiis seu delictis cōmissis in terra Sarnani & ei; districtu de qbus cognitionem habemus ac etiā teneat p inquisitionem pcedere et nulla fama publica pcedere etiā per accusationem denuntia uel q; relâ & puiâ Notarij etiâ si nesciret uel cognoscere psona offensa. Ac etiâ de Maleficiis seu delictis cōmissis per nostros terminis etiā extra districtum quae praefatum manū facta in districtu tam quo ad pcedendi facultatem q; etiam poenae impositionem. ¶ Et delicta inuelligantur oīa de quibus poena uenit cōmuni applicada: seu fisco uel Camera: fm formam huius statuti uel constitutionis & nō p uis p uel uel stipulâ pter q; in pace uel treuga. ¶ Et praeter superuenientia accusationis uel denuntiationis non tollatur inquisitio nec ecclēa. Ita q; super utraq; procedatur: dum tamen de uno & eodem delicto non possit nisi semel & unica tantū poena puniri. Cuius quidem inquisitionis/accusationis/querelae seu denuntiationis copia eodem die uel sequente quae formata seu producta fuerit mittere teneatur ad Cameram cōmuniis poena decem librarum denarium ipsi Rectori contrafaciētū. ¶ Denum accusatus/denuntiatu/s uel inquisitū ex speciali cōmissione ipsius Rectoris uel Iudicis per Bayulum cōmuniis citetur pro die sequente ut ueniat ad se excusandum ab accusatione/inquisitione uel denuntiatione cōtra eum producta uel formata. Et si personaliter fuerit citat; & in dicto termino non comparuerit/reus habeatur pro cōfesso & conuictor; & contra eum ad executionē poenae procedatur. Si uero domi fuerit citat; & non comparuerit ut supra. Iteum citatur & si in termino secundae citationis non comparuerit & se non excusauerit habeatur pro cōfesso & cōuictor; ut supra & poena de facto solueri compellatur. Et praedicta locum habere decernimus in delictis quorum poena non excederet uiginti solidos & a uiginti solidis infra solutae. ¶ Si uero poena delicti uel a uiginti solidis supra: tunc hoc ordine decimus procedendum: uidelicet q; in q;ntus accusatus uel

denunciatus per Rectorem uel Iudicem citetur cum caudala pcedenda per Bayulum cōmuniem tenore & effectum ipsius inquisitionis/accusationis uel denuntiationis in qua terminus trium dierum assignetur ad personalitē comparandum & non per procuratorem etiā speciale mandatum habentem & excusandum & defendendum ab accusatione/denuntiatione uel inquisitione praedicta & contentis in ea. ¶ Quae caudala per ipsū Bayulum Rectoris personaliter inuenito assignet uel saltem in hostio domus suae solite habitationis ponatur & relaxetur. ¶ Si autem reus citadus non esset habitator dictae terrae uel eius districtus: tunc dicta caudala assignat; & relaxetur in hostio Palatii solite residentiae ipsius Domini Potestatis. ¶ Et si per aliquem allegaretur dictum reum esse absentem a dicta terra & eius districtu cum iuramento deur terminus decem dierum & nō ultra etiā si iustum allegaretur impeditum. ¶ Elapso autem termino dictae primae citationis & ipso Reo in dicto termino non comparente & se nō excusante iterum citetur etiam cum caudala abique tamen aliquo tempore citationis denuntiationis seu inquisitionis cum eodem termino emdo & forma ut supra. ¶ Vbi uero dicta persona sic citata in termino dictae secundae citationis nō comparuerit uel comparuerit tamen se non excusauerit: bannianur & in banno ponat; extra Sarnani & eius districtu per Praeconem cōmuniis ad portas Palatii residentiae ipsius Rectoris alta uoce fono tubae praemisso in quo poena exprimitur imponenda occasione delicti de quo pcedatur in maiore uel minori poena fm formā nostrorum Statutorum in quo etiā assignetur terminus trium dierum ad si milititer comparandum se excusandum & defendendum ut supra. Si uero poena non esset in statutis expressa poena dicti banni per Rectorem assignetur uel arbitretur secundum formam aliorum Statutorum. ¶ Quod bannum cum caudala eius tenore cōtinēte sibi officet per Bayulū psonaliter uel domi cuius assignatio relaxatioe & affixioe ut. s. dicta est in citationibus. Et si infra dictos terminos banni primae & secundae citationis reus nō comparuerit seu se nō excusauerit exte & ipso iur-

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ

re habeat p̄ sponte confesso & uicto & testib⁹ superato de oibus & singulari in ipsa inquisitione & accusatione seu denuntia cōtēns & possit diffinituē cōdemnari. Etia abq̄ alia de claratione & incusatione contumacie in ultima die dīctorum terminorū. ¶ Licet autē talē bānito uel alteri eius notie cōparēti cōfiteri pure & simpliciter oia & singularia in ipsa accusatione denūcia & inquisitione cōtēta & confessionis hīstōia gaudeat q̄nticq̄ an̄ sitam nō ob̄ lapsu termini ipsius banni: & sibi nullus terminus p̄st̄at̄ seu deē ad defensionē faciē dā. ¶ Accusator autē denūciator seu querelator tenet t̄pe p̄ducta accusationis denūciatoris facta querelaturate de calūnia & fatidare de soluendo expensas ac etiā penā in statuto cōtēta si non fuerit p̄secutus uel in p̄bāno plena uel semiplena defecerit. ¶ Accusatus autē uel denūciatus possit accusare uel denūciare suum accusatorem uel denūciatorem: licet nomen accusati uel denūciati sit receptum uel non receptum inter reos.

¶ In quibus casibus liceat per inquisitionem procedere. Rub. II.

¶ Statuimus q̄ de delictis uerbali⁹ & realib⁹ uel personalib⁹ cō sanguine uel sine cōmissis inter domesticos Magistri & discipuli dñm & famulum inter agnatos cognatos & affines usq̄ in secūdo gradu inclusive s̄m ius canonici cōputādi uel cōtra diuifores rixasq̄ cōtra iniquitates turbantes ut per uim occupatē possessionē alterius nō possit p̄ inquisitionē p̄cedi nisi ad querelam iniuriā passī seu accusationem. ¶ Modif. sup. Nolum⁹ p̄cedere iterum in sanguine. Tex. uel nisi intenerent morsū signū in facie uicturabile nō offis fractura debilitatio alicuius membri uel eius abscisio. ¶ Et simile p̄ inquisitionē p̄cedi nō possit de attentione pudicitie alicui⁹ mulieris ubi uolentia nō intenerent. Item cōtra percutientes uel interficientes alios aialia. Cōtra petentes plus debito uel debiti iā soluti. Et de uerbis iniuriōsis de q̄b⁹ minor pena a. fof. p̄ quolibet uerbo imponeret. Contra discipulū ad delinquentē cōtra eius magistruē sine aliqua querela procedi & inquiri possit.

¶ De excusationibus reos. Rub. III.

¶ Statuimus q̄ in quilibet excusatione a reo in iudicio in cā aīali s̄nda siue cōstēdo siue negando & in testium examinatione etiā ad informationem curiā intēuēre debeat nostri Cācellarij p̄sūa & in eius absentia p̄sentiū uel Notarij de hac terra per Rēctōrem seu Iudicē eligendū: & aliter facta non ualeant ipso iure. ¶ Item q̄ quilibet reus t̄pe excusationis seu r̄sionis teneatur idē p̄stare fiduciam sicut a p̄batorē de te toties repetat sententia corā qua quotiens fuerit requisiti: & desolouendo omnem penā & cōdemnationē cōtra se ferendā tū cā principali q̄ ap̄t̄ & nullitatis & corā quocunq̄ Iudice alias sibi s̄da retineat custodia etiā si pena esset pecuniaria. Et si deficiat etiā simpliciter facta cēntur facta in omnem casum ut. s. ¶ Fidei iurorū autē & approbatorū esse nō possunt in huiusmodi causis (Aduocati Procuratores) & Medici. Tali⁹ q̄ excusatio re admittat & ualeat etiā sine citatione uel p̄sūa accusatoris uel denūciatoris. ¶ Habeat reus excusans dilatoriē. y. dies ad omnem factū defensionem faciendam ad p̄bādi & p̄bati habendū per omne genus & speciem p̄bationis etiā per infra. Et si simile terminus habeat accusator uel denūciator ad p̄bandum & p̄bati habendū p̄ omne gen⁹ p̄bationis ut supra cōtēda in accusatione uel denuntia. Si est p̄sūsi uero et ab eis sibi dicta dilatio p̄sonalē uel domi nō sificerit. ¶ In q̄b⁹ terminis si reus accusator uel denūciator in p̄batione defecerit non audiat ulterius nisi ex iusto & rationabili impedimento & possit eis dicta dilatio usq̄ ad duos dies p̄rogari & p̄rogari intelligatur aucte p̄sūsi ita tū & ulterius nō audiat et si iusti & rōnabile uel et̄t impedimētū. ¶ Possit autē idem Rēctor seu Iudex & debeat q̄nticq̄ ex suo officio de nocentia uel innocētia rei quere nō ob̄ aliq̄ quo termino lapsu. ¶ Demū publicent p̄cessus & testes & terminus. y. dies: statuat ad opponendū cōtra personas & dicta ipsos testium & totū processum & ad p̄bādi & p̄bātum habendum per omne genus & speciem p̄bationis etiam per instrumenta: quā dīlatio aucte p̄sūsi itaui p̄rogata intelligat ad duos

ad duos dies t̄m iusto subsistente impedimento & ulterius nō audiat etiā si iusti subsistere impedimētū. ¶ In aliis aut̄ occurrentibus casibus in ipsi⁹ p̄cessibus dilatioēs sit arbitrarie. Nulla autē p̄sona etiā uel p̄curator hīs sp̄ale mādātū uel alius in criminali ad aliqd̄ negādū admittat nisi dītaxat principalis p̄sona. ¶ Ad cōstēdū autē pure & simpliciter ipsoni tur pena pecuniaria quilibet defensorio nomine admittatur & non aliter.

¶ De testib⁹ in citalib⁹ recipiēdis. R. III.

¶ Statuimus q̄ testes in criminalib⁹ causis recipiant & examinent p̄ n̄m Rēctorē una cū n̄o Cācellario tū ad offensam q̄ ad defensionē & eos dicta innotent extense nō autē p̄ uerba sic esse uel putari inquisitione uel capto cōtēte uel p̄t̄ alter testis dixit & descibant p̄ Notarij curiā & p̄ Cācellarij subseribant alias depōsitiones nō ualeat & Rēctor pecniā. x. lib. incurat. ¶ Nec possit receptio & examinatio dictos testis alteri cōmitti nisi testes essent forefēs uel alibi hītarēs seu alē eos copia hic haberi nō possit q̄b⁹ casib⁹ eos receptio ad iuramenta & dicta ordinarij illoꝝ locos cōmitti possit & pleno iure ualeat. ¶ Decernimus et̄ q̄ testimonij tū masculos q̄ feminas maiori xiiii. annos in criminalibus ualeat non obstant sex uel minore etate. ¶ Minores sc̄. xiiii. testimonij ferre ualeat solū ad sciendū in dīctis sufficiens ad torturā. Si duo dicat̄ at̄ens de seip̄o inditio aut̄ sufficienti de iure testificēt uel cum dicto unius ex eis directo deponentis de delicto alia ad mīnucula fō cōiecturā concurrent quod Rēctoris arbitrio remittimus. ¶ Itē cō sanguine & affines usq̄ in tertiū gradū p̄rogatē offēnsē s̄m ius canonici cōputandā a testimonio ferendo cōtra offēnsē det̄pellā nisi pari gradu offensum & offendentem attingeret. ¶ Item ne malitia p̄terit ad impunita decernimus q̄ cōsanguine & affines delinquentium alia s̄m gradū cōputādi ut. s. cōgi possint ad testificandū cōtra talem cōsanguineum uel affinem delinquentem uel alix p̄bationes haberi possint uel non possint. ¶ Volumus etiā q̄ omnes exceptiones cōpetentes cōtra p̄sonas & dicta testiu intelligant̄ auctoritate p̄sūsi ita

tuti feruatur tempore iuramenti etiam absq̄ protellatione & reueracione.

¶ De questionib⁹ & tormētis. Rub. V.

¶ Statuimus q̄ in omnibus & singulari delictis uel criminalibus hoc ordine ad torturā p̄cedat. Videlicet q̄ p̄bato delicto etiā uel uel bali p̄ unū testem idoneū de uisu uel p̄ aliud inditū legitimū uel p̄ quatuor testes de fama una cū aliqua alia uerisimili cōiectura. Rēctor seu Iudex dicta torra publicato p̄cessu uel alio p̄o termino ad opponendū & p̄bādi s̄m fore mādatur: & reo in dicto termino uel oppone uel opponere & opposita nō p̄bātē q̄ releuat fatuat p̄ cādulā reū citare ut p̄sonaliter corā eo cōparet in termino duos dies in P̄batio eius reſtēntie ad cōstēdū delictis uel delicta de qua cōtra et̄ p̄cedit uel ad subſcībū dīcti de tortura & purgandū inditā contra et̄ urgentia. ¶ Qui reus in dicto termino nō cōparuerit habeat p̄ confesso & cōuicto & testibus superato de oibus & singulari in p̄cessu cōtētis sine alia incusatione cōtūmācie. ¶ Si uero in dicto termino cōparuerit torquet̄ a bitrio Rēctoris seu Iudicis donec in dīna fuerit purgata quibus purgatis absoluat̄. Si uero p̄ torturā uel citationē in fuerit cōuictus cōdemnet̄ sine aliqua cōfessionis hīstōia. ¶ Et p̄missa uolumus t̄m locū sibi uendicare in criminibus seu delictis quos pena excederet summas. xxy. lib. den. & hoc casu uolumus coactionem inferri p̄nā: oium delictos uno & eodē t̄pe & n̄xā cōtra aliquē cōmissorū. ¶ Qui autē in dīna seu coniectura sint legitima seu legitime Rēctoris seu Iudicis orbitio remittit̄.

¶ De beneficio confessionis pacis & solutio nis in terminum. Rub. VI.

¶ Statuimus q̄ cōtēntis crimē uel delictum in prima sua excusatione ita q̄ ex sua cōfessione cōdemnari possit sine alia p̄batione plena uel semiplena in quarta p̄te minus totius p̄nā debeat cōdemnari. ¶ Si uero pacem habuerit ab iniurijs passio etiā si consensu tutoris cura totis prius uel aui uel alioꝝ cōsanguineos seu ab eius p̄sūo (marito) tutore tutoris in

dico etiã gñali alicui? Ecclesie uniuersitatis ca-
pituli uel collegij de qua publicè pduxerit in
frumentu qñcũq; ante sententiam apud acta
uel alius p eo in tertia pre minus residui pce-
nã condẽtẽ. Soluẽs uero añ statim uel post
infra .x. dies alia tertia ps sibi residui dictã pe-
nã relaxat. ¶ In sententijs uero ubi pœna eã
arbitraria dedaret integra pœna & demã de ea
pud dictã bñstia fiat relaxatio nõ & forma ut
supra. ¶ In blasphemijs atq; pñis seu falsis
iuramentis ludis trapis uarijs & incendijs &
in delictis in qbus p nra statuta pœna in ipõif
ipso facto uel ipso iure uel sine remissione seu
diminutione seu quocq; pœna nõ excederet sũ-
mam uiginti solidorum nullum penitus prædi-
ctorum beneficiorum admittatur.

¶ Quod filius familias uel minor in delictis
habeat legimam personam. Rub. VII.

S filius familias uel minor .xxy. annis maior
tñ .xiii. dũ modo non sit ueniosus uel men-
te captus habeat & habere intelligat habitem
& legimã psonã standi in iudicio in criminali-
bus causis etiã sine pñta consensu & auctore
pccũtũ pro uel curatoris & gesta p eos uel
contra eos ualeant & teneant siliatione uel mi-
noritate non obstatẽ. ¶ Quod in filiabus sce-
minis minoribus locũ hñe decernimus.

¶ De abolitionibus. Rub. VIII.

S Tatimus q; sup accusatõẽ denũtiatione
uel in qñstione in criminalibus nulla
abolitio concedat nisi de uerbis diffamatoris
reimprobationis contumeliosus fue alr iniurio
sua contra aliquem non tñ contra Deũ & San-
ctos uel sanctas prolas. Et nisi de turbatione
molestatione uel spoliatione possessionis fue
tenurẽ rei mobilis uel immobilis & de præce-
pis spretis uel neglectis & nisi de delictis cul-
pa uel a minore .xy. añs commissis in qbus casu
pœna etiã si delictũ esset confessum uel pbatu-
m paribus consentientibus & uolentibus
abolitio concedatur quãdocũq; ante senten-
tiam. Soluis tamen per denũtiatione accusatũ
uel inquisitũ pro qualibet iniuria uerbali &
quelibet pcepto solidis decem & pro alijs de-

licitijs prædictis solidis uiginti pro quolibet de-
nũtiatione accusato uel inquisito pro bullatã
in manibus nobili cãmẽrarij. Concessa autem
abolitio in alijs casibus criminalib; pter qñ
missis & in dãnis datis non ualeat ipso iure.

¶ Infra quantum tempus debeant pcessus
expediti & de bannimentis. Rub. IX.

S Tatimus q; officiales malefitorũ tene-
antur copiam omnium actorũ criminaliũ
publicũ uel non publicũ recepta competente
mercede cuiuscũq; petenti dare præter q de re-
sibus non publicatis pœna .xxy. lib. denario-
ri. ¶ Teneat insuper Rector seu Iudex pu-
blica bannimenta fieri facere per tres dies an-
te sententias in criminalibus ferendis q; om-
nis denũtiatione uel inquisiti p malefitijs
& delictis in curia ipsius Rectoris copare-
ant corã eo siue Iudice p dũcto in tres dies pxi-
mos ad allegãdũ in dictis eorũ causis crimina-
libus & ad pducendũ pacis infra. ¶ Deniq;
idem Rector teneat expedite omnes & sin-
gulas accusationes denũtiationes & inqñ-
siones suo tpe factas p ductas uel formatas infra
triginta dies a die eorũ pductionis uel forma-
tionis in contumacias & infra dictũ tps a die
excusationis nõ cõtumacias. ¶ Prohibemus
uero sui præcessoris infra dictum tps triginta
dies a die signationis libroꝝ in cõtumacia &
infra idem tempus a die excusationis in nõ cõt-
umacias pœna eã de Rector seu Iudice .xxy. li-
brarum deni. p quolibet pcellu non expedi-
to in dicta tps nisi iusta subestit causa impedi-
mentis de qua ipse Rector seu Iudex docere te-
neat. & nihilominus dictus pcessus possit qñ
quo expediri. ¶ Propter abitiam autem te-
sum nõ possit ultra biennũ suspenderi de quo
rum absentia duorũ Bayulorũ & relationi ste-
tur & similiter de ipsoꝝ testium morte.

¶ De sententijs in criminalib; ferendis. Rub. X.

In criminalibus sententijs ferendis in ferri-
pñis nõ & ordine pcedat. Videlicet q; po-
testas Rector seu Iudex de pcedenti banni-
mentis fiat per publicũ pœnem & p loca publica &
cõsuetã dictã tetrã q; omnes de gñali cõsilio

etere prædictã die sequente ad sonum capna-
nã uenire debeant ad consilium in palatio re-
sidẽtis ipsius Rectoris. Et q; oẽs accusati in-
quisiti uel denũtiatione eius curia pro delictis
uel dãmnis datis ueniant dicta die & hora co-
pẽs eo ad audiendas sententias per eum in crimi-
nalibus uel dãmnis datis ferendis. Et huius-
iurmodi bannimenta habeantur per uerba per
emporia & legimã citatione ad audiendam
sententiam acti de iure esset sollempniter cele-
brata; & bannimenta apud acta annotent.

¶ Pro quibus sententijs ferendis campana cõ-
munis pulsentur & demõ dicta sententia; ferri
possint quacuq; hora diei sine presentia ali-
cuius de dicto consilio dum nõ interit duo
de Dominis Prioribus una cum Cancellario
eas consulente & duo testes. ¶ Sufficiat
etiam in selectis dictis sententijs per Notarium
accusarium Rector dicat condemnatum uel
absolutum prout lectum est uel quod Nota-
rius legat de mandato ipsius Rectoris & ha-
beat perinde acti Rector ipse legit uel reci-
tasset. ¶ Ad dentes q; dicta; sententiã dũ
sint publicè scripturã. Vna in carta bomba-
cica q; remanere debeat penes Rectorem. Et
altera in mēbrana quã detur Cancellario seu
Notario cãmẽrarij quõ feruntur expẽs ipsi
us Rectoris. ¶ Porro prohibemus in dictis
sententijs apponi clausulam illam faluo habeat
& referuato &c. & si fuerit apposta habeat
pro non apposta; quã ad excusationem ipsi
us Rectoris in plus uel minus q; deberet con-
dẽnantes ac quo ad argumentum uel dimi-
nutionem ipsius pœnã in sententia expectet; que
postea uigore dictã clausule augeri uel mi-
nui per ipsum Rectorem non possit. ¶ De-
cerentes etiam q; si idẽ Rector seu eius offi-
ciales absq; aliquo pcessu pœnam aliquam
quacuq; ex causa soluere faceret per bullatã
de aliquo crimine extraordinario seu dãmno
dato ultra uel præter & contra formam iuris
uel statutorum in totum uel in plus uel minus
id totum idẽ Rector nostro cõmuni seu par-
tialẽ de suo proprio rescire teneat. ¶ Itẽ
prohibemus dictas sententias ferri per uerba
condemnationis & condemnationum si est proba-
tum & absolutum absoluentium si non est p-
batur uel familia & habeat perinde acti senten-

tiam non esset. Et Rector hoc casu potẽt
uiginti quinq; librarum denariorum incurat
p qualibet uice. ¶ Volum; etiã dictas sen-
tentias condẽnatorias eadẽ die uel sequente
per Bayulum ex cõmissionẽ nostri Rectoris
notificari ipsi; condẽnatis personaliter uel
domi eorum solite habitationis sub pœna p-
dictã & dictã notificatio sufficiat de qua No-
tarius malefitorum in sine ipsatũ mentionẽ
facere teneatur sub pœna prædictã.

¶ Quãtũ pater uel auus paternus teneat
pro filio uel nepote. Rubi. XI.

Ut parentes liberis suos in potestate co-
stitutos seu emancipatos in bonis mo-
ribus agere studeant. Decernimus q; omnia
bona ipsius filij uel nepotis uel delecti quæsta
etiam aduentitia uel materna seu extranea
lines uel alionẽ de sibi quomodo uocant; quæsta
ueniant in executionem sententiã criminalis nõ
obstã q; pater uel auus in illis prætererit uel
fuerit uel uis administratiois. ¶ Volumus
etiã q; pater & auus paternus condemnatio-
nem filij soluere teneant usq; ad legimam
ipõif filio seu nepoti debitam ac si tunc dictus
pater & auus mortu; esset. Ita q; pater & demõ
in subsidij auus teneat. ¶ Post mortem uero
patris & aij exequitio condẽnatiois in-
tergrit in personis ac etiã in bñs ad ipsũ
legitum ex successione prædictorum peruentis
fieri debeat.

¶ De pœna non probatis accusam denũ-
tiatione uel querelam. Rubi. XII.

S Tatimus q; si quis aliquẽ denũtiationẽ uel
querelam seu querelam de aliquo maleficio
seu delicto & accusam denũtiationẽ seu querelã nõ
fuerit psequutus uel nõ pbauerit plene uel semi-
plene uel p famã in totũ uel in pte in lib. .x. deni
condẽnetur & expensã legitimã parti ad-
uersariẽ facere teneatur.

¶ De pœna iuratiõis uel blasphematiõis & de
quæstionũ uel pœnitentiã aliq; figurã etc. r. xii.

Si quis maledixerit de pœnitentiã uel dixit
sibi malhaberi malgra cõfessione & dona-
D ii

¶ Quod si quis in iudicio crimine accusatus
uel inquisitus non comparuerit ad iudicium
in die & hora assignata per iudicem vel
iudicem legalem sine legitima causa
excusationis condẽnatus sit ad pœnam
quãdam in iudicio assignatã. ¶ Si quis
in iudicio crimine accusatus uel inquisitus
non comparuerit ad iudicium in die & hora
assignata per iudicem vel iudicem legalem
sine legitima causa excusationis condẽnatus
sit ad pœnam quãdam in iudicio assignatã.

¶ De pœna iuratiõis uel blasphematiõis & de
quæstionũ uel pœnitentiã aliq; figurã etc. r. xii.

¶ De pœna iuratiõis uel blasphematiõis & de
quæstionũ uel pœnitentiã aliq; figurã etc. r. xii.

¶ De pœna iuratiõis uel blasphematiõis & de
quæstionũ uel pœnitentiã aliq; figurã etc. r. xii.

¶ De pœna iuratiõis uel blasphematiõis & de
quæstionũ uel pœnitentiã aliq; figurã etc. r. xii.

¶ De pœna iuratiõis uel blasphematiõis & de
quæstionũ uel pœnitentiã aliq; figurã etc. r. xii.

¶ De pœna iuratiõis uel blasphematiõis & de
quæstionũ uel pœnitentiã aliq; figurã etc. r. xii.

¶ De pœna iuratiõis uel blasphematiõis & de
quæstionũ uel pœnitentiã aliq; figurã etc. r. xii.

¶ De pœna iuratiõis uel blasphematiõis & de
quæstionũ uel pœnitentiã aliq; figurã etc. r. xii.

¶ De pœna iuratiõis uel blasphematiõis & de
quæstionũ uel pœnitentiã aliq; figurã etc. r. xii.

¶ De pœna iuratiõis uel blasphematiõis & de
quæstionũ uel pœnitentiã aliq; figurã etc. r. xii.

¶ De pœna iuratiõis uel blasphematiõis & de
quæstionũ uel pœnitentiã aliq; figurã etc. r. xii.

¶ De pœna iuratiõis uel blasphematiõis & de
quæstionũ uel pœnitentiã aliq; figurã etc. r. xii.

¶ De pœna iuratiõis uel blasphematiõis & de
quæstionũ uel pœnitentiã aliq; figurã etc. r. xii.

¶ De pœna iuratiõis uel blasphematiõis & de
quæstionũ uel pœnitentiã aliq; figurã etc. r. xii.

ad despecto ouero se porte el diuulo dirigit
do talia uerba in Deum Iesum xpm Trinitate
aut Mariam Virginem seu aliter blasphemau-
erit nec iorsuerit per la pecta o plu culo uel
alia membra pudipond alicuius praedictori
in libris *xxxvii*. den. condemnatur. Iurans uero
uero per corpus sanguinem uel alia membra
uel uiscera praedictorum in solidis uiginti pu-
nias. ¶ Si quis uero iniuriose petuisset uel
degrauatae in totum uel in partem aliqua
figura Beatae Mariae Virginis seu Dei uel no-
stri Redemptoris in libris ducentis den. sine
aliqua diminutione condemnatur. Et ad re-
fationem figurarum dequatae de facto compellatur. ¶ In figuris autem aliorum sanctorum
dimidia poena puniatur. Et ad refationem co-
pellatur ut supra. ¶ Delinques uel de iudis
in sereno do aliquid contra religionem Missam
Sacerdotum uel Episcoporum officium uel alio
modo in libris decem puniatur. ¶ Et in quo
libet diebus casus quilibet possit delinque-
re tunc accusate uel denuntiare & habeat quanti-
partem poenae quam in communi facti delin-
ti & teneatur secretus. Ad probationem autem
praedictorum flatur & credatur assertioni cui-
uslibet diei accusatoris citato uel fide digno.

De uerbis iniuriosis & matoris. R. XIII.

Proferens contra aliquem praesentem hu-
iusmodi uerba uel similia. Proditoris
similis. Leno. Meretricis. Homicidii. Cornutus.
Ballardus. Fur. Latro. Facturaria. In mentris
non sero commat non sum proditorum possit
ire et capite discopeto in lib. *xvii*. den. eodem
netur. ¶ Si uero alia leuora uerba iniuriosa
proleuerit uel in finis tritibus non dicis uerum
& his similia in libris quinq; punias. ¶ Diffa-
mans aliquem de aliquo delicto in spe in lib.
decem condemnatur si autem in genere poe-
na uerbis iniuriis punias. ¶ Bessans uel alio
modo deludens aliquem uel eum uocans alio
q; proprio & consueto nomine uel blasphemans
aliquem uel animam patris matris uel fratris in
solidis. *xl*. puniatur. ¶ Dicens autem coponens
seu scribens aliqua cantilena loquens per ballata
uersus uel prolam uel de ferens aliquid in oby-
probrium & iniuria alicuius directe uel indire-

cte excite uel expresse uel iniuriose transiens
ante domum alicuius propriam uel conducta
seu apothecam uel ante eius personam aut re-
improperans aliqua uerba directe uel indire-
cte de aliqua iniuria sibi illata uel alicui suo
conuicti usq; in fin gradum inclusiue uel de ali-
qua iniuria corporali alicui predicto facta uel
sibi in libris decem puniatur. ¶ Transiens ue-
ro cum comitia uel societate ubi uel iuxta do-
mum uel personam iniuriose in libris uiginti &
quibuslibet solidis simili poena punias. ¶ Prae-
sumatur autem transiens iniuriose fieri: si
interuenisset aliqua iniuria seu iuxta inter-
uentum & illum cuius ante domum personam
uel apothecam transiuit fieri quod Reo-
ris arbitrio remittimus attenta qualitate perso-
narum locorum & temporis. ¶ Et comitia
intelligit usq; ad personas quatuor simul eu-
tes & abinde etiam supra. ¶ Et praedicta lo-
cum sibi uenire decemimus si dicta facta
uel composita fuerint in praesentia iniurati. Si
autem in absentia media poenam quolibet
praedictorum casuum puniatur. ¶ Protestas uel
quo modo docentis dicens uel prohibens q; ma-
trimonium cum aliqua non contrahatur ex
eo q; illa sit ob oculata: corrupta seu sibi
promissam uel deponata & his similia
& causam eorum competente Iudice non de
dixerit uel probauerit in quinquaginta flore-
nis puniatur hoc tamen casu procedi non
possit nisi ad petitionem patris fratris patris
aueculi aut ipsi uel matris in quo casu ad pe-
titionem alicuius praedictorum inquisitio fore
metur & super ea procedatur. Et si inquisitio
in fra decem dies de facta excoletationis legi-
time pbauerit quod asseruitur etis quod
a se factum est uel licium absoluitur: alias
in diebus quinquaginta floren. puniatur. ¶ Si
quis autem iniurius fuerit alicui praesentem uel
absentem de eum uulnerando uel aliter offen-
dendo in libris uiginti quinq;. Si autem de eum
occidendo in libris quinquaginta punias &
nihilominus ad cauendum idonee de eum no
offendendo secundum formam aliorum nostro-
rum statutorum de facto compellatur.

De poena fatentis scis uel offenditis me-
bra pudibunda. Rub. XV.

Stauimus q; si quis iniuriose cum manu fe-
cerit scis uel offendit anu uel aliquid me-
brum pudibundum cooperatum uel discopetum
uol frullans cum ore uel alio modo uocif-
erans dicendo pagala uel quid simile dicendo
uel fatiendo si contra personam bonae fame
in libris uiginti quinq; si autem male fatinx
medietate poenae praedictae condemnatur.

De poena attentantis uerbo committere
aliquid delicti pub. uel infidiat. R. XVI.

Si quis attentauerit ordinauerit seu infliga-
uerit uerbo tantum aliquid delictum sibi
cum q; poena centum libras excederet in libris
centum puniatur. Licet etiam effectus non fue-
rit sublegetus. Si uero poena esset abinde in-
fra eadem poena quae pro illo delicto impone-
retur delinquenti puniatur. Infidians autem
cui si aliquid offendendi puniatur acti in sulstat.
Sed si infidians fuerit causa capiedi aliquem
uel praedam de animalibus uel in his rebus ali-
quis fatendi in libris ducentis puniatur.

De poena insultantis euagantis uel uantis ma-
nis & aliq; de capite cader fatiens. R. XVII.

Si quis insultauerit aliquem cum armis quo-
cumq; per eum delatus uel cum aliqua re offen-
dibili si ad domum possessionem uel castellum uel
techam propriam uel conductam seu ap-
peticum logiam uel trasannam insuriati cum co-
micia armatorum quae intelligatur a duobus
hominibus supra puoiatur principalis insultans
in libris uiginti quinq; & quilibet de co-
micia in libris decem. ¶ Si uero sine armis
& cum comicia uel cum armis & sine comicia
in medietate dictae poenae condemnentur.
¶ Si autem sine armis & sine comicia quis
ad praedicta loca alium insultauerit in lib. sex
puniatur. ¶ Insultus autem factus intelligatur
ad loca praedicta etiam iniuriato existente
in ipsi locis uel ante aliquem dictorum loco-
rum. Et in sulstatis appropinquauerit se alicui
dictorum locorum per duas cinas ad manus ad
cannam communis. In aliis autem casibus in
sulatus intelligatur. Si quis iniuriose iuriter con-
tra alium per plures & plures passus & tantum

insultato ad propinquauerit q; potuerit eum
armis uel sine offendi. ¶ In aliis uero locis
excepissis in quibus uel aliquid aliorum no-
strorum statutorum debet poena duplicari. Si
cum armis in libris quinq;. Si uero sine armis
in solidis quinquaginta puniatur. ¶ Si uero
quis armatus uel inermis detentus fuerit cum
intenderit alium offendere punias & si in sul-
tasset. ¶ Euagians autem uel capiens arma
lapidem uel aliud offensibile uel alium offen-
dant cum manu in libris quinq; punias. ¶ Co-
fundatur autem captura armorum cum euagi-
natione ac etiam adminio & insultus cum
percussione mox sequita. ¶ Eleuans manum
in alium cum armis uel re offendibilis causa
percipiendi non tamen adminio in libris quinq;
qu. Si uero sine armis seu alia re offendibilis in
medietate dictae poenae puniatur. ¶ Si uero
occafise alicuius facti ex praedictis iniuriis
aufugerit & ceciderit puniatur iniuriarum per-
inde ac si cader facisset.

De poena adminantis prohitentis ba-
llistans uel scalantis & aliq; de capite
cadere fatiens. Rub. XVIII.

Si quis contra aliquem cum aliquo gene-
rae armorum uel alia re offendibilis admi-
nauerit in calauerit uel aliquid praedictorum
proiecerit in libris decem puniatur. ¶ Prohi-
tens uero niuem letis putum: arena: terram
uel aliquid liquidum iniuriose contra aliquem
in libris tribus condemnatur. ¶ Ballistans ue-
ro uel cum arcu supposito & simili trahens co-
tra aliquem in libris tritibus puniatur. ¶ Si
quis autem iniuriose birretum & caputium: ue-
lum uel uestem eleuauerit de capite manu uel
dorso sine sanguine uel percussione in libris
sex. ¶ Si autem cum percussione ultra poe-
nam percussione in dicta poena puniatur.

Admoians contra aliquem manu uacua uel
pede in solidis quinquaginta condemnatur.

De poena percipientis aliquem sine armis
Rubrica. XIX.

PERCVTIENS aliquem manu uacua
genus percipientis uel cum aliquo alio

liquido feidoneuelligans aliquem non tamen animo redimendi si a collo supra uidelicet in facie & ex tali percussione sanguis exierit pro qualibet percussione in libris sexaginta puniatur. ¶ Si uero sine sanguine sed cum tumefactione uel fluore in libris triginta condemnatur. ¶ Si sine fluore uero uel tumefactione & sine sanguine in libris decem. ¶ In collo autem uel a collo supra alibi q̄ in facie si cum sanguine in libris triginta pro qualibet percussione. ¶ Si uero sine sanguine cum tumefactione tamen uel fluore in libris quindecim puniatur. ¶ Si autem sine sanguine & sine fluore uel tumefactione in libris decem. ¶ A collo autem infra in qualibet parte corporis si sanguine in libris uiginti sine sanguine & cum tumefactione uel fluore in libris decem. Si autem sine sanguine tumefactione & fluore in libris tribus puniatur. ¶ Momordens uero aliquem in facie cum sanguine sine cicatrice in libris quindecim condemnatur. ¶ Sed sine sanguine sed cum fluore uel tumefactione in libris uiginti quinque. ¶ Si uero sine fluore uel tumefactione & sine sanguine in libris decem puniatur. ¶ Si quis autem in alia parte corporis aliquem momordens cum sanguine in libris uiginti quinque. Si sine sanguine sed cum fluore uel tumefactione in libris duodecim. Sed si sine fluore tumefactione & sine sanguine in libris quinque puniatur. ¶ Si quis uero percussit iniurie sine sanguine cum niue puluere resoluta tena uel alio liquido non feruente carido seu feido. Si in collo uel a collo supra in libris quinque. A collo uero infra in dimidia dictæ poenæ puniatur. ¶ Si uero cum sanguine tumefactione uel fluore factum fuerit puniatur ac si factum fuisset manu uacua in collo liber dictorum casuum. ¶ Si quis uero aliquem cepserit per capillos uel barbam uel de barba pilos extraxerit in libris decem puniatur. ¶ Si autem cepserit per aures uel in aures ita q̄ sanguis exierit in libris uiginti quinque denario puniatur. Si uero sanguis non exierit in medietate dictæ poenæ condemnatur. ¶ Si quis autem iniurie aliquem impioerit uel cepserit per personam panpis uel habnam equi super quo est eques in libris quatuor puniatur. ¶ Si uero propter aliquod

prædictorum ceciderit & sanguis non exierit in libris sex puniatur. Si uero ex dicta casu ta sanguis exierit de facie in libris sexaginta puniatur. ¶ Si uero ex alia parte corporis in medietate dictæ poenæ condemnatur. ¶ Proitiens autem uel cadere faciens aliquem personam in terram uel in alium locum uel tra sinas & ex tali casura seu trahatione sanguis exierit si de facie in libris sexaginta ex alia parte corporis in libris triginta puniatur. ¶ Sed si sanguis non exierit in libris quindecim condemnatur. ¶ Si quis uero aliquem cum manu uel cum unguibus exgraffauerit si in pede cum sanguine & sanguis ex uno tantum loco exierit in libris sexaginta puniatur. ¶ Si uero ex pluribus locis faciei ob talem sgraffaturam sanguis exierit ultra dictam poenâ sexaginta librari pro qualibet sgraffatura in libris quinque puniatur. ¶ In alia uero parte corporis in medietate dictarum poenarum condemnatur. ¶ Si uero ex dicta impioerit ne casuram trahatur & sgraffatura sanguis non exierit de lior seu timor apparuerit in medietate prædictorum poenæ puniatur si in gula singulis cogere referend. ¶ Pro sgraffatura sine sanguine uel fluore uel tumore puniatur ac si manu uacua percussisset. ¶ In omnibus autem prædictis casibus si ex dictis percussioibus uel aliqua ipsarum cicatrix erit uel signum enorme in facie remaneret & erit perpetuo remansurum in duplo dictarum poenarum debeat condemnari. ¶ Pessidans autem aliquem cum equo uel alio grosso animali puniatur ac si percussisset cum armis si dolose id fecerit. ¶ Si uero pessidauerit proprio pede uel cum pede alicuius animalis inini puniatur ac si cum pede percussisset. ¶ Patiens uel dans causam q̄ quis se ipsum cum armis uel sine percussit puniatur ac si eum percussisset.

¶ De poena percipientis aliquem cum armis. Rubr. XX.

¶ Si quis percussit aliquem cum armis feris seu ferratis bastono uel lapide si a collo uel gula supra uidelicet in capite cum fractura cranei & sanguinis effusione in ducentis

in libris denario condemnatur. ¶ Si uero cum sanguine sine fractura cranei in libris centum puniatur. ¶ Si uero sine sanguine & sine fractura cranei sed cum fluore uel tumefactione in libris quinquaginta. ¶ Si sine tumefactione autem uel fluore & sine sanguine in collo uel gula uel abinde supra alibi q̄ in facie pro qualibet percussione in libris uiginti quinque condemnatur. ¶ Si quis uero aliquem percussit in facie uel gula cum prædictis armis cum cicatrice enormi perpetuo remanura & cum sanguinis effusione in libris quinquaginta denario condemnatur. ¶ Si autem ex dicta percussione sanguis exierit & cicatrix enormis non remaneret in libris centum denario puniatur. Sed si sine sanguine cum fluore & tumefactione percussit in libris quinquaginta puniatur. ¶ Si sine fluore uero & tumefactione & sine sanguine si in facie in libris uiginti quinque condemnatur. ¶ In alia uero parte corporis a collo uel gula infra si quis cū dictis armis aliquem percussit & sanguis in de exierit in libris octuaginta denario condemnatur. ¶ Si uero sanguis non exierit & tumor uel lior apparuerit in triginta libris puniatur. ¶ Vbi nec sanguis exierit nec tumor uel lior interuenit in libris uiginti condemnatur. ¶ Si quis uero aliquem percussit cū uirga cappello uel alia re offendibili dura uel alia armis a prædictis in quolibet casu prædictorum in medietate dictarum poenarum condemnatur singula singulis congrue referendo nisi cum fractura cranei uel cicatrice enormi perpetuo remanura quo casu puniatur ac si cū armis feris percussisset. ¶ Si quis uero cum prædictis armis seu alio quoque genere armorum genere uel cum dentibus alicuius nasi amputauerit uel oculum effoderit pro naso in libris quingentes denario; cōdē nec & pro quolibet oculo effuso eadem poenā quingentarum librarum plectatur. ¶ Amputans uero alicui auriculam in libris ducentis pro quolibet auricula puniatur. ¶ Si uero quis amputauerit alicui pedem: manum: Tibiam uel aliquod aliud membrum uel dantus sit causa incisionis alicuius ex prædictis membris ita q̄ a corpore separetur: pro quolibet

membro in libris sexcentis condemnatur. ¶ Si uero debilitauerit non amputando dicta membra in libris trecentis pro quolibet membro puniatur. ¶ Si uero quis digitem manus alicui amputauerit a corpore separando in libris trecentis condemnatur. ¶ Si uero debilitauerit non amputando in medietate dictæ poenæ condemnatur. ¶ Si quis uero digitem pedis alicui amputauerit in libris centum pro quolibet digito puniatur. Si uero illud debilitauerit non amputando in medietate dictæ poenæ condemnatur. ¶ Percutens uero aliquem ita q̄ dētem sibi cadere statim in eum uel in libris denario puniatur. ¶ Si autem plures cadere fecerit pro quolibet ultra primum in quattuaginta libris condemnatur. ¶ Si uero decem unum uel plures fregerit in parte in medietate dictæ poenæ puniatur. ¶ Si quis uero aliquem percussit cum igne aqua calidius seu alia re liquida feruente puniatur ac si cum armis percussisset. ¶ Patiens aliquem mutum surdum uel fatuum uel balbutientem in libris mille denario condemnatur. ¶ Et in quolibet prædictorum scilicet circa fractura cranei cicatrice debilitacionem & alia huiusmodi stetur declaracione cum iura uero duorum Medicorum si haberi possunt in dicta terra alias unius tantum expensis ipsius delinquentis si contra eum fuerit iudicatum alias nostri committis.

¶ De pluribus percussioibus uno ictu seu simul factis. Rubr. XXI.

¶ Si quis aliquem uno ictu percussit cum habente puta cum rastro forbice & alio simili in strumeto: & in de plures cum sanguine fluore uel tumefactione percussiones resolutare p̄ qualibet percussione seu uoluerit uel loco unde sanguis exierit uel fluore super statu op parent in poenâ de quibus supra in statuto de poena percipientis cū armis debeat cōdēnari in singula singulis congrue referendo. ¶ Sed si dicta percussio seu uoluerit uno ictu factum seu facta continuatur in collo & a collo supra. ¶ Si uero quis pluribus uicibus percussit

in eodem loco siue amplauerit uulnus siue nõ per quali percussione puniatur. ¶ Perforas autem uno ictu personam membrum uel offitium membri ab una parte in aliam pro duabus percussionibus puniatur. Et si ex dicto ictu perforantur talia pars corporis percuteretur: per alia percussione puniatur. Et hoc si percussit unam personam. ¶ Vbi uero uno ictu percussit uel unico actu alias iniurias personarum fecerit contra plures personas: de iniuria cui iussit illata puniri debeat. ¶ De iis q̄ quis domum frequenter uel castroam & ibidem aliqd̄ aliud delictum commiserit de utroq̄ puniatur. ¶ De delictis autem realibus iniuriis seu factis in una re pluribus communi puniatur ac si res effect unius tantum.

¶ De libellis famosis & apponitis contra uel aliud diffamatorum ad domum aliquis. Rubrica. XXII.

¶ Si quis studioso seu iniuriose posuerit in domo suas cornu animalium: inferioriter: cuius uel quid aliud turpe seu aliquam scripturam uel libellum diffamatorum seu aliud iniuriosum in muro uel hostio Palatii uel domus seu apothecae alicuius proprie uel conducte uel pro aliquo ipsorum usque ad medium uiam uel in plateam uel aliquo prædictorum pro fecerit in platea uel in uis publicis seu alibi obprobrium uel diffamationem alicuius in libris centum condemnatur.

¶ De poena turbantis diuinum officium. Rub. XXIII.

¶ Si quis iniuriose impedierit seu turbauerit diuinum officium: uel letanias in libris centum puniatur. ¶ Percussus autem uel iniuriatus Sacerdos diuinum officium uel letanias celebrans ultra poenas iniuriarum uel percussionum in libris centis puniatur. ¶ Offensus autem aliquem seu aliter iniuriatus propter quod diuinum officium uel letanias tur-

bentur si quidem factio ultra poenam facti in libris centum. ¶ Si uero uerbo ultra poenam uerbali iniuriis in libris quinquaginta puniatur. ¶ Vbi uero impediretur diuinum officium uel letanias non iniuriose sed alio modo culpabiliter uidelicet loquendo uel aliter exclamando in solidis decem puniatur.

¶ De poena frangens pacem uel treugam & assasinatus & fauentis iudicium transuersum. Rub. XXIII.

¶ Statuimus q̄ si quis aliquem per assasinatum factio offendit uel pacem seu treugam frequenter uel iudicium transuersum fecerit in libris centum puniatur ultra poenam offensionis & delicti & ultra poenam in contractu pacis uel treugæ promissam de qua in dicto contractu promissa procedi potest etiã per inquisitionem ex merito officio & in eodem processu inquisitionis & sententia deduci & per instrumentum probari. ¶ Propter insultum uel adimationem uel uerba iniuriosa dicta uel interuentum non intelligatur pax facta. ¶ Assasinus autem factio offendens ultra dictas poenas in decem tractibus seu scassis corde puniatur. ¶ Mediator & depositarius poena qua principalis offendi faciens tenetur puniatur. Et intelligatur assasinus quilibet offendens aliquem factio pro pecunia uel alia re uel spe alicuius mercedis seu rei. ¶ Preformatur autem fecisse ad uindictam transuersam si iniuriose offensus percussit aliquem agnatum cum prius offendit infra biennium a die primæ factæ offensionis.

¶ De falsis & termino moto ap perientis literas & scribentis contra commune. Rub. XXV.

¶ STATVIMVS q̄ si quis in actis publicis tam ciuilibus quam criminalibus uel in aliquo alio publico instrumento uel iura uoluntate sententia laudato uel compromisso Statutus uel alius scripturus nostri communis falsitatem aliquam commiserit siue fabricauerit uel

committi & fabricari fecerit siue in radendo siue scribendo: casu suo incidendo: lacerando: uel comburendo: siue alio quocunq̄ modo tam falsificans quam falsificari faciens in libris quatuordecim denariis condemnatur. ¶ Sed si in libris priuilegiis: rescriptis: dulcis uel alius scripturis sigillatus uel publicatis Dñi Papae Cardinalis: Episcopi: uel Reitoris Prouincie in florens ducentis monetæ condemnatur. ¶ Dissigillans literas alicuius prædictorum uel huius communis non tamen remouens sigillum in libris centum puniatur. ¶ Si quis uero stateram pòdera seu mensuras nostris communis falsificauerit uel nomen sibi mutauerit in præiudicium alicuius uel falso se doctorem uel Notarium asseruerit cum non sit in libris centum condemnatur. ¶ Afficiens sibi uel alicui habenti cum eo uel alicui suo ascendenti uel descendenti seu uxori in qualibet ultima uoluntate scripta ad peritorem contentum ipsam in lib. decem puniatur & dictum reditum non ualeat nisi aliquid pro sua mercede & labore idem Notarius sibi de uoluntate ultimæ uoluntatem conditis ascriberet. ¶ Testis seu in iudicio seu ad informationem curie uel coram Arbitris uel Arbitratoribus cui iuramentum sciens falsum deponens seu tacens uel occultans ueritatem in libris ducentis puniatur & eadẽ poena tenetur qui sciter in duxerit uel pduxerit ipos falsos testes seu dicta illi facta scripturas & alia huiusmodi falsa. ¶ Si quis uero sciter usus præmissis attestatoribus seu actis & instrumentis falsis in aliqua causa fuerit in libris centum puniatur. ¶ Subducens uero uel subducere attemptans aliquem testem uel Notarium uel aliam personam uel falsum dicentem: scriba uel ueritatem taceat & non peritens in libris quinquaginta condemnatur. Et qui fuerit ad præmissa requisitus si nõ acciperit fatiatur in diuinum ad torturam contra subducere attemptantem dummodo sit alias omnimodis exceptio maior. Si autem acciperit sibi non credatur in aliquo & simile poenam incurrat. ¶ Si quis uero fabricauerit uel aliter falsam monetam fecerit: uel bonam monetam raserit uel totoderit in libris quatuordecim condemnatur: & hoc casu quatuor Te-

stes de publica uoce & fama in diuinum ad torturam fustibus contra talem delinquentem fatiatur. ¶ Licet tamen impune tota de qua staret. ¶ Falsificans uero stateram in ceram autum: argentum: & alia metalla & alias quas cunq̄ res cum eis aliquo diuersæ speciei falso immiscendo ut emptorem seu alium decipiat ignorantem ipsam multuras si sit maioris ualoris q̄ duorum florenorum in libris centum Si minoris in quatuordecim puniatur. ¶ Expendens uero scienter falsam monetam & reprobis puniatur in scripto modo uidelicet pro quolibet aureo in libris quatuaginta. Pro quo libet anconitano uel grosso in libris uiginti & idem de alia moneta plures ualoris ab aureo in fra. Pro alia uero moneta minore in libris decem puniatur: & nihilominus talis moneta falsa per officium in præsentia Dominor̄ priorum incidatur & extra muros abiciatur. ¶ Falsitens aliquam stampam uel formatam cum ea falsa fabricetur moneta in libris ceterum puniatur. ¶ Domus uero uel possessio in qua fit moneta falsa si non sit pupilli communi nostro ipso facto applicetur. ¶ Praeco uel Barulus falsam fatiens relationem in libris uiginti quinq̄ puniatur & in carcere per octo dies detineatur. ¶ Falsus Procurator: Tutor: Curator: Creditore: & his similes agens: peritens uel exigens in libris uiginti quinq̄ condemnatur. ¶ Committens autem quancunq̄ aliam falsitatem in alterius præiudicium in aliis q̄ præmissis casibus in libris centum puniatur. ¶ Scribens dictans uel portans literas contra commune & ordina menta eiusdem poena centum librarum condemnatur: & nihilominus omni officio nostri communis sit ipso facto priuatus. ¶ Appertens uel dissigillans literas alicuius priuati uel alterius Domini uel legat quod introscriptum est in uiginti quinq̄ libris puniatur. ¶ Terminum pro confinio affixum fraudulenter remouens: ad mouens uel mutans in libris quinquaginta de nariis condemnatur pro quolibet termino. ¶ Et præsumatur Dominus possessio nis laborare uel non laborare iuxta dictum terminum id fecisse quæ præsumptio habeatur pro legitima probatione maxime si

dicitur dominus? uel quasi fuit de dicto termino conuictus saltem ad insidigdam pecunia de cem libr. tali contra quem uigetur dicta praesumptio. ¶ Et in omnibus & singulis casibus praemissis ad damna expensas & interesse parti laesae condemnatur.

¶ De pena uenditoris re dicitur & propter terrore alienatione recipiens. R. XXVI.

¶ Si quis eandem rem duobus in solidis uendiderit uel aliter alienauerit in libris centum denarium condemnatur: & nihilominus primo emptori tradatur & a secunda cui facta fuerit posterior alienatio auferatur: et si eidem secundo prior traditio uera uel facta fuisse. ¶ Accipiens uero aliquid seu alius contraatum uel quasi recipiens praerata simulati uel ueri terrore alicuius officialis uel alterius personae in libris uiginti quinque puniatur: & nihilominus acceptum restituat & contractus ipso iure non ualeat.

¶ De pecna petentis plus debito uel iam solutum. Rubr. XXVII.

¶ Si quis scilicet scienter petens in iudicio uel coram arbitris uel arbitratoribus plus debito proprie uel improprie fecerit debum illi solum datum factum uel satisfactum in libris uiginti quinque puniatur: & nihilominus in perditione totius debiti condemnatur: & petere intelligatur qui in iudicio uel coram diētis arbitris uel iudicibus per uiam petitionis libellae exceptionis uel alterius cuiuscumque modi & in eis uel aliquo praedictorum perseverauerit usque ad iuris contestationem uel habitam contestata inclusiue.

¶ De pena mittentis ignem. Rub. XXVIII.

¶ Quicumque scienter seu studiose ignem immiserit in aliqua domo in terra Saranani & eius burgis habitata uel non habitata in libris quingentis denarium condemnatur. ¶ Si uero in domo uel castrina habitata posita extra terram praedictam & eius bur-

gos in territorio tamen eiusdem in libris ducentis puniatur. ¶ Si autem in domo uel castrina non habitata in libris centum quingentis condemnatur. ¶ Si uero ignem quis immiserit in blado non messo seu messo trisulato uel non in uinea palea rila fenolo panis uel in herbis animalibus brutis & in pergulis in libris quingenta puniatur. ¶ In syluis uero arboribus fructiferis uel non fructiferis lignis fractis pignetis pratis uel stipularibus ignem immittens sine licentia nostri Rectoris uel sui uicem gerentis & non praestita idonea satisfactione de emendando dampni quod cumque ex tali immisione ignis contigerit in uiginti libris puniatur. ¶ Si quis autem uitium in arbore pergula seu uinea existentem incoisere pro qualibet uitio in libris decem condemnatur. ¶ Faciens quatuor in libris quingenta puniatur: & quatuor intelligatur omne dampnum manualiter uel com quacumque re acta ad nocendum factum in qualibet re mobili uel immobili usque ad ualorē quingentis lib. uel abinde supra extimandum per extimatores communis uel in uinea ortis & similibus. Et in quolibet supra dictorum casuum delinquens in duplo extimationis damni Domino debeat condemnari. ¶ Et in omnibus & singulis praedictis casibus Rector & quilibet alius officialis habeat iurisdictionem inquirendi cognoscendi & torquendi praecedentibus inditiis etiam leuioribus prout sibi uidebitur. ¶ Et reprobos culpabiles puniendi. ¶ Excepto contra immittentes ignem in syluis arboribus lignis fractis pignetis pratis uel stipularibus sine licentia praedicta procedi non ualeat nisi solum ad accusam uel querelam dampni passi. ¶ Si uero quis ex aliqua culpa etiam leuissima ignem in alieno immiserit uel eam in suo & exinde ignis lauis fuerit euasus & domum uel castrinam uel in eadem incidit uel aliud dampnum sibi intulerit ante emendationem dampni dimittat dampnum passio tenetur cuius extimatio fiat per duos in arte peritos communiter eligendos. Et idem decernitur in eo ex cuius domo incendium ortum habuerit ex culpa ibidem habitantium uel conuersantium ut ad dampni dimittat inde sequi extimatione tenetur.

¶ De furibus expilatoribus ambigeis & propter rem accipientibus. Rub. XXIX.

¶ STATVIMVS: quod si quis ambigetur uel expilationem alicuius rei hereditarie fecerit aut furatus fuerit seu furto subtraxerit alicui aliquid pecuniae quantitate uel aliam rem ualoris decem solidorum uel abinde infra in libris quinq; denarium puniatur. ¶ Si uero a decem solidis supra usque ad uiginti quinque aliquid praedictorum fecerit in libris decem denarium condemnatur. ¶ A uiginti uero solidis supra usque ad quatuoraginta in libris uiginti quinque puniatur. ¶ A quatuoraginta autem usque ad centum in libris quinquaginta denarium condemnatur. ¶ Si uero quis furatus fuerit seu aliquod praedictorum commiserit a centum solidis supra usque in decem libris in libris centum puniatur. ¶ A decem uero libris usque ad quatuoraginta si quis furatus fuerit uel aliquid ex praemissis commiserit in libris centum quinquaginta condemnatur. ¶ Abinde uero supra si quis furum uel aliquid ex praemissis fecerit quantacumque fuerit quatuor uel ualorē rei bigeat & expilat uel furto subtraxerit in libris ducentis denarium condemnatur. In iuriore autem accipiens uel per uim rapiens aliquid pecuniae quantitate uel aliam rem de manu capite uel dorso seu alio loco alterius in duplum supra dictorum pecuniarum debeat condemnari nisi animo non rapiendi seu derobandi id fecerit quod praefatum matur si incontinenti & absque mora rem restituerit. ¶ Furta autem domestica in medieta re supra dictorum pecuniarum puniatur. ¶ Furatius autem pecunias uel alias res nostras communis uel alicuius Ecclesiae in duplo dictorum pecuniarum condemnatur & ad restitutionem rerum furto subtraharum uel per uim ablatarum in quolibet praedictorum casuum Domino condemnatur & compellitur. ¶ Inueniens rem alienam & eam infra tres dies bananari non faciens madata Rectoris uel eam infra dictum tempus Domino non restituens in libris decem puniatur. Si res sit ualoris quinq; lib. & abinde de supra. ¶ Abinde uero infra in solidis quatuoraginta: & si fieri fecerit tale bananamentum non teneatur restituere nisi prius sibi restituo bononeno foluto Praeconis.

¶ Reaccipiens autem rem sibi furatam ad pecnam non teneatur.

¶ De receptoribus auxiliatoribus: mandatoribus: instigatoribus: & danibus cuiusdam delicto. Rubr. XXX.

¶ STATVIMVS: quod si quis scienter receperit autem leprosum bannitum uel condemnatum in curia generali uel communis Saranani aliqua domo castrina: uel possessionem in eadem conduxerit. Si quidem bannitum uel condemnatum pro homicidio uel alio crimine in pena capitali in libris ducentis condemnatur. ¶ Si autem in aliqua pecna pecuniaria in medieta eius pecnae qua ille fuit bannitus uel condemnatus puniatur. ¶ Si uero in aliquo ex praedictis locis rem furtiuum uel uoluntariam furem seu raptorem scienter receperit ablatam pecna pecnae qua fures seu raptores secundo formam statutorum ueniendi puniendi debeat condemnari. ¶ A praedictis autem excipiuntur pater mater filius nepotes & uxor receptantes per unam diem & noctem tantum & non ultra alias dicta pecna puniatur. Et Potestas dictum leprosum a dicta terra & eius districtu expellere teneatur in fra decem dies sub pena centum librarum.

¶ Madatores iustiores uel instigatores alio tunc ad aliquod delictum committendum: & delictum fuerit sequitur puniatur ac si ipsum delictum commississent. ¶ Auxiliarius uel confiliarius praestans delinquenti uel ipsum affortians ad delictum committendum media pecna qua principalis tenetur puniatur. ¶ Auxiliarius uel opes praestans delinquenti uel ipsum affortians post delictum commissum in quarta parte pecnae qua tenetur principalis delinquentis condemnatur: nisi esset cōiunx delinquentis usque ad secundum gradum quo casu in solidis quatuoraginta tantum puniatur. ¶ Affortians uero aliquem bannitum capitaliter sanctorum Romanae Ecclesiae per dictam terram & eius districtum in libris centum puniatur. ¶ Infigans aliquem canem ad mordendum qui quidem canis memoratus puniatur ac si ipse mordisset. ¶ Si uero non memor dicitur in libris quinq; puniatur. ¶ Si uero instigat ad mordendum aliquid animal infonale

& momorderit puniatur ac si pe percussisset. ¶ Si autem non momorderit non teneatur ad poenam. ¶ Si quis insidiguerit simulauerit uel ipsauent animal super quo aliquis sedetur & ex hoc equitatem cadere fecerit puniatur ac si pe cadere fecisset. ¶ Si uero equitans non ceciderit in solidis quatragesima puniatur. ¶ Mandans uero insignans per suadens uel consiliu praestans alicui uel delictum committat si delictum non fuerit fecerit poena talis delicti exercebit quinquaginta lib. puniat in libris uiginquinq. ¶ Si autem fuerit quinquaginta lib. & ab inde in libris decem condemnatur. ¶ De ceteris uero etiam q. Potestas & ceteri eius officiales teneantur quoscunq; banntos & condemnatos poena capitali in generali curia capere & captos praesentare praesidi prouinciae seu eius Iudici criminalium poena centum librarum.

¶ De duplicatiōe poenarū. Rub. XXXI.

Conuenit quandoq; ut ratione personarum loci & temporis delicta aggraventur. Idcirco statumus q; omnes poenae quorumcumq; delictorum occasione duplicentur in quolibet ista scriptorum locoge uidelicet in Palatio Dominorum Priorum ac etiam Maris de gentia nostri Rectoris & eorum portibus seu logis. ¶ In platea comunis & platea interligatur usq; ad Ecclesiam Sactae Mariae & domus eiusdem Ecclesiae & ad muros domorum existentium circū circa uerba dictam plateam & in Ecclesiis postis tate q; extra terrā Saranani & in ea q; cuiusq; earum claustris domus seu logis & transannis cōiugis & iuxta ipsas Ecclesias circum circa per unam cannā. ¶ In uia publica q; iurata dicta platea usq; ad portā nouam extra portam briunforis in clausis continuo eido recto tramite ante domos Abbatie siue dictae Ecclesiae sacrae Mariae usq; ad dictam portam. ¶ Et in uia publica qua iurata sancti Francisci usq; ad Ecclesiam Sancti Petri in clausis. ¶ Et in uia feu strata publica qua iurata dicta platea recto tramite usq; ad Ecclesiam sancti Michaelis extra portam pro dii in clausis. ¶ Et in strata publica qua iurata dicta platea ad portam nouam burgi castriue

teris usq; ad dictam portā inclusive. ¶ Item si fuerint commissa coram Rectore aut corā Dominis Prioribus nostrae terrae: domum simul omnes uel maior partem ipsorum essent coadunari uel coram Rectore prouinciae: Episcopo uel eius Vicario. ¶ In aliquo Cōsilio uel parlamento uel per aliquem seu contra aliquem ex ipsis Dominis Prioribus durante ipsius officio in domo apotheca & possessione ipsius in iurati propria uel conducta. ¶ Item in sponsalitiis nuptiis tempore celebrationis nouellae missae uel associationis fueris seu eius ex eaque uel in loco ubi esset multumdo. a. xx. hominibus supra uel tempore quo succurrit ad extinguendum incendium alicuius domus uel contra euntes & redentes ad Conciliū publicum praesentis credentis uel aliā adunatiā uel ad rogationes seu processiones. In festo natiuitatis Domini nostri Iesu xpi cum duobus sequenti bus. In die Veneti facti. In festo Augusti: Mariae de mense Augusti cū uno die precedente & duobus sequentibus. In die paschalis Resurrectionis cū duobus sequentibus. Corpis xpi Ascensionis. Pentecostes cū duobus sequentibus. In die fori qui est dies Iouis. ¶ Item de nocte & nox intelligatur a primo sono campanae q; pulsae de sero ad laudes usq; ad sonū campanae qui pulsatur de mane ad primū cū silibus Ecclesiae dictae terrae & eius coniuatis. ¶ Si autem contigerit campanas nō pulsari uel in loco nō exauriri nox intelligatur ab occasione solis usq; ad auroram inclusive. ¶ Item si commissa fuerint tempore durantis saluiciductus alicui facti per nostros Priores uel commune. ¶ Item si in personam magistri per discipulum uel in personam nostri incolae per discipulum uel in personam alicuius ex nostris officialibus uel ascendens per descendentes. ¶ Item si commissa fuerint per habentem dictum saluicum conductum eo durante in personam alterius. ¶ Adentes q; concurrentibus pluribus ex duplicatis qualitatibus poenae bis possint duplicari & non ultra. ¶ De clarantis q; ubi ex forma aliorum nostrorum statutorum fieret mentio de locis publicis q; loca p. intelligit oia supradicta & non alia. ¶ Ac et q; ubiq; p. nra ista. poena imponere ipso facto uel ipso iure uel sine diminutione

seu remissionem tunc augeri ex aliqua qualitate non possint nec etiam minui uigore beneficiorum & nostris statutis concessis sed iure grauer imponatur & persoluatur.

¶ De rapta inuoluta delincentis in statu profanatione & poena ofculantis mulierem. sup. n. s. l. o. l. o. m. d. n. Rub. XXXII.

STATVIMVS q; si quis mulierem in spem uel uirginem bonae fidei uolenter rapuerit seu ad terram causa libere prola ueritatur per uim carnaliter cognouerit & stuprum cum puero commiserit seu in peccatum sodomitico incidit ultra legales uel constitutionum poenas & maioribus iudicibus generalis curiae insignendis in ducenta Ducatis auri puniatur. ¶ Retinens uero uxorem alterius uolentem contra tamen uoluntatem mariti in eum Ducatis auri condemnatur. ¶ Cognoscens uero & non retinens in dactis quinquaginta puniatur. ¶ Si quis autem aliquam mulierem uerbis inuolens in ductus ad libidinem attentauerit aut ad se uenit coeundum quomodo cōuenit iniurauerit in libris centum puniatur. ¶ Si autem uenit aliquam mulierem nuptae uel uirginem uel habeat in uxorem aut uiduam uolenter ofculatus fuerit uel amplexus fuerit in centum Ducatis auri puniatur & nihilominus dotare eā condecet compellatur secundum ipsius mulieris qualitatem & conditionem. ¶ Vxoratus autem concubinam retinens domi uel extra in uiginti quinq; Ducatis auri puniatur. ¶ Si autem uxorem non haberet in libris quinquaginta condemnatur & dimittere compellatur. Quae omnes praedictae poenae sine diminutione persoluatur. ¶ Et quoniam propter falsas iniquitates aliquorum filiorum accusati ones denuntiationes seu querelas super in cestu & adulterio q; inter quas uel personas praedictas perpetratum interduum perturbantur matrimonia quietentia atq; thori periculose & in debite separantur odia & scandala ut plurimum graua generantur. Idcirco de remedio oportuno prauidere cupientes. Statuimus q; in criminibus incestus & ad alteri nullas ad accusandum de

nuntiantium uel querelantium priuatum uel publice ad iurari nisi maritus praesentem mater aut uel a matris & hepes utriusq; seu usq; ad secundum gradum in clausis fratres & sorores & filii fratrum & fororum qui admittantur ex quo domus & generis sui & suam quoddammodo profecturum iniuriam.

¶ De poena contractuum clandestinorum. Rub. XXXIII.

VIA consistit plerumque ut decuit experientia ex clandestinis matrimoniis nuptiis & incestuosa matrimonium contracti & consummari ac etiam clandestinorum quam plurima. Ideo statuimus q; si quis contraierit matrimonium cum aliqua muliere infans & inuitis parentibus uel ad domum suam mulierem cum qua sic contractus duxerit contra uoluntatem parentum in Ducatis centum auri fine remissione condempnatur. ¶ Si autem mulierem cum qua etiam confans & uolentibus parentibus matrimonium contractum fuerat de domo patrum uel alia in qua prius habitabat infans uel inuitis praedictis do loco clandestine uel uolenter ad domum suam transfudit uel tradidit fecerit quoquo modo in libris c. puniatur. ¶ Si autem in matrimonium per uerba de praesenti contractum fuerit prius q; in parochialibus Ecclesiis uiri & uxoris per Sacerdotes fuerit matrimonium publice denuntiatum ut si quis impedimentum aliquod legitimum subleuet & sic fit proclatib. debeat saltem duobus diebus Decis praesentibus publicantur contractus in libris uiginquique alij censuris canonice semper saluis. Voluimus autem q; in casibus hunc ultimam praecedentibus non nisi ad accusationem parentum procedat. Rub. XXXIII.

¶ De uia bona delinquentium censentur contra poena obligata. Rub. XXXIII.

VIA bona delinquentium saepe in fraudem & deum delinquentium alienantur. Ideo decreuimus q; oia bona mobilia & imobilia seu mouentia iura & actiōes delinquentis praesentia & futura si oportuerit nostro cois p. p. nris

obligata. ¶ Et omnia bona delinquentis per eisdem alienata infra annum preteritum a die commiſſi delicti uxori uel alii cuius fuo cogato agnato uel affini uſq; in tertium gradum proſumantur in fraudem alienata & pro dicto delicto & eius poena ſint obligata & cetera dicta bona ante alienata in dictas perſonas ſi dei deat excoꝛtio p̄inde acſi alienata no fuiſſent.

¶ De modo procedendi & puniendi delicta de quibus alias per ſtatuta non eſt poena ordinata. Rub. XXXV.

Quia non poſſumus ſup omnibus delictorum caſibus providere. Statuimus qſi de aliquo delicto damno dato uel excoꝛdinario per nra ſtatuta poenadeterminata no foret procedatur & condemnatio fiat de ſimilibus ad ſimilia: & id reputeſ ſimile & formalis delictum: damnum datum & excoꝛdinarium quod Rector noſter ſimul cum noſtro Cancellario declarauerit. ¶ Et ubi ſimile no eſſet recurrat ad ſacras conſtitutiones proximae. Quibus deſidentibus Rectoris arbitrio iuxta delicti qualitate imponatur.

¶ De poena proiciendis lapides ad domum alicuius ſeu ſupra domũ. Rub. XXXVI.

Si quis iniurioſe p̄cecerit lapides uel ligna ad domum uel ſupra domum alicuius p̄ priam uel conductam uel aliam iniuriam p̄ uiolentiam fecerit ſi fuerit de nocte ſoluat p̄o biſno comũni libras uiginti quinq; den. Si de die medietate dictae poenae debet condemnari. Sed ſi minor. xiii. annis & maior octo p̄ diebus conmiſerit Rectoris arbitrio puniatur.

¶ De poena deſtruentium domum uel caſtellanam. Rub. XXXVII.

Statuimus qſi quis deſtruxerit domum propriam exiſtentem in dicta terra uel eam diſcoꝛperauerit uel deſtruat inuicem noſtreſtendi uel in melius ctan di quod eo animo fiat domus praſumatur ſi infra annum tam non reſerit uel coꝛperuerit in libris quinquaginta puniatur & talis domus coꝛ applicetur. ¶ Licet

at tamen eam impune deſtrueret ipſo modico uel modico ſplatio pro ciſterna conuiguis domoſ habitacionis ipſius deſtinentis. Domus autem uel caſtella extra dictam terram exiſtentem propriam licet impune deſtrueret.

¶ Deſtruens uero domum alienam uſq; ad quintam partem & abinde ſupra in florens centum puniet abinde uero infra in quinquaginta. ¶ Deſtruens autem caſtella alienata in libris decem puniatur & ſi omnibus dictis caſibus ad emendis diſi diſino in duplum condemnatur. ¶ Decernimus etiam qſi pro excoꝛtione alicuius ciuillis debui domus uel caſtella in eius extra dictam terram deſtruat & diſcoꝛperit uel eam hoſtia tolli ſeu tegulae tolli non poſſint poena officiali uel alteri coꝛtati ſi uiginti quatuor librarioſ ad emendam in duplum teneatur uel ſupra. ¶ Velimus etia qſi quis habuerit domum comũnem. cum alio etiam pro diſiſio unica coꝛtatione uel clauſura contentam non liceat alteri ab altere ſueteꝛum diſcoꝛperere uel murum deſtrueret ſeu in totum uel in partem ſeu eius hoſtia aperta coꝛtione retinere ex quo poſſit alteri praedictam aliquod ſeu damnum generari donec fuerit in terꝛos partes medius interiectus comũnibus expenſis iuxta formam noſtrorum ſtatutorum poena uiginti quinq; libr. cubit & coꝛtraſatiem cum damno emendatione ſit ſupra.

¶ De poena capiendis alienos colombos uel ad eos balistis retinentis colubos triſtos & piſcatus in aliena piſcheria. Ru. XXXVIII.

Statuimus qſi mittens rete uel aliud artificioſum pro capiendis columbis domeſticis ſeu columbarum uel retinens trumſum ſibi proiciendis lapides uel trahens cum ae cu uel balista uel cum pallucteria ſupra aliquam columbariam uel alibi contra dictos columbos in libris decem puniatur. Et ultra poenam praedictam pro quolibet colombo capto uel intercepto in ſolidis uiginti puniatur & in emendationem damni domino in duplum teneatur. ¶ Expauentibus uero colombos de aliqua colubaria ſi de nocte in lib. xxy. Si de die in li. x. puniet. ¶ Piſcatis uero in aliena piſchena uel in ea imittens igeia p̄ piſcis capiendis

in libris decem puniatur: & pro quolibet piſce capto in ſolidis uiginti & ad emendationem damni in duplum domino condemnatur.

¶ De modo multarum & arbitrio noſtroru officialium. Rub. XXXIX.

Statuimus qſi noſto Rectori & eius Iudici liceat multa ſeu poena imponere p̄ priocepto uſq; ad. xl. ſol. p̄ ſecundo uſq; in. c. ſolidos. p̄ tertio uſq; in. x. lib. p̄ quarto uſq; in. xly. lib. Quae praepcepta poſſit eadem die ſeu in uno & eodeꝛ praepcepto ſieri inſcriptis mittendo ex aliqua iuſta cauſa prout Rectori uel Iudici uidebitur. ¶ Aliis uero officialibus uſq; ad quartam partem dictae multae poſſipedi & multatid concedimus facultate. ¶ Teꝛpoꝛe uero rixae uel uimoris ſeu tumultuſ ubi de alio quocunq; dubietur liceat eidem & aliis officialibus quacunq; multas & poenas imponere & ſine alij ſcriptura uſq; in. c. flo. p̄ quolibet praepcepto. ¶ Dicte autē multae & poenae poſſunt per dictu Rectorē & eius officialia leuonari & reduci: prout eis uidebitur uſq; ad coꝛdeminationem deſuper ſentendam.

¶ De poena turbans poſſeſſionem uel tenuitatem alterius & ius ſibi ipſi dicentis & rem locatam no reſtituentis & qſi poſſeſſio intelligatur continuata in haeredem. Rub. XL.

Si quis in aſerit turbacionem detrauerit uel moleſtauerit ſeu per ſum uel alio quocunq; modo occupauerit poſſeſſionem rei imobilis per alio poſſeſ. uel alicuius hereditatis facit uel adire quoquo mo uel aliquē in poſſeſſione praedicta ſine licentia poſſeſſionis uel haeredis uel ſucceſſoris uel abſq; licentia de iure uel ſida noſtri Rectoris in lib. xxy. puniet & ipſo facto ab oĩ iure quod in ipſa ſit habere cadat & priuatus ſit & ad relaxationē dictae poſſeſſionis occupat inuaſe uel turbate libere coꝛdenetur. ¶ Dicens autem ſeu fatiens ſibi uſq; priuata autoritate ſine auctoritate & licentia de iure ualida alicuius officialis uel debitoris ſiquidem ſit pro pecunia uel re ualoris decem librarum uel abinde ſupra in libris centum puniatur & in perditione iuris ſui ipſo facto in iura

to applicati. ¶ Abinde uero infra in libris uiginti quinq; & in perditione iuris ſui uel ſupra.

¶ Excepto qſi ipone cubit licet ſine dicta licentia capere debitorum ſum proprie uel impropre auſurgentem & curie piſitare. ¶ Ac etia excepto qſi cubit de dicta ac & gabello totaꝛe praedicta liceat capere & detinere forenſem & eius bona pro gabella ſeu pedagio & poena etiam ſine dicta licentia libere & impune. ¶ Ad tates qſi omnis res imobilis poſſeſſa per deſunctum tempore eius mortis cenſetur dicta poſſeſſio continuata ipſo iure cum haerede uel ſucceſſore uniuersali uno uel pluribus ſine alia apprehenſione. ¶ Committens uero aliquid praetorum in re immobili in renuſam data etiam ſi eſſet debitor in libris uiginti quinq; puniatur. Si uero in re mobili in libris quinq; puniatur. ¶ Et in quolibet deſorum caſum contra inuadentem turbantem uel inquietantem talis inuictus inuaſus uel ſpoliatuſ per coꝛnem & Rectorē dictae terrae in poſſeſſione manuteneatur & deſedatur.

¶ Laborator autem colonus uel inquilinus nito tempore conductioſ uel laborioſi denegans reddere uel reſtituere rem uel domum dati ad laborium uel locati quomoꝛquod in libris uiginti quinq; puniatur. Et nihilominus per Rectorē & eius curiam ſtati & de facto expellatur de dicta re conducta ſeu ad laborium ſibi conceſſa reponendo locatorem ſeu dantem ad laborium in pacifica eius poſſeſſione ſub dicta poena. Et idem fiat in quolibet alia re ſcario gratis conceſſa. ¶ Et de praedictis omnibus Rector no poſſit per inquisitionem & ex uero officio procedere contra praedictos delinquentes: ſed tantum ad accuſant denuntiam ſeu querelam Dni ſeu poſt ſloris uel alterius qui aliquid praedictorum paſſus fuerit.

¶ De poena feminantis de quaſtantiſ eſſum denis uel corrupentis unum dapes & alias res alterius. Rub. XLI.

Si quis iniurioſe feminauerit uel alienauerit uel aliquid aliud ſiſte in agro ab eo uel in uſu ſuo bladiſ alieni uſuſerit uel ſparſerit acceſſerit ſecuriter occupauerit uel in aliquo p̄dicio: uel in aliis reb; coꝛmeſtilib; ſeu dapiſ

arenam/securinā puluerem fuliginem seu alia immundum fecerit uel miscuerit. Si quidem aliquis ex eis comederit uel biberit in libris viginti quinque puniatur. Si uero nemo comedit in medietate dictae poenae condemnatur.

De poena intransium uel exitium alium/de q̄ per portas & eas uel muri cōmunis aperientium uel deguatiūm. Rub. XLII.

Item statuitur q̄ in grediens uel egrediens inius uel extra terram Sarmani aliunde q̄ per portas uel hostia in libris. x. puniatur. Supra uero portas clausas uel hostia prædicta intrans uel exiens in libris decem condemnatur. **A**periens uero aliquam portā cōmunis clauibus clausam aliter q̄ cum clauibus cōmunis sine licentia prioris uel portanarii in. xxy. lib. puniatur. Aperiens uero non clausam clauibus nullatenus puniatur. **F**rangens uel deguatiūm (metum) uel alias res cōmunis sine licentia Dominorū Priorum in libris. l. puniatur & nihilominus ad emendationem Dni dicto cōmuni in duplum condemnatur.

De poena seminantis discordiam cum cellis credentium & uoluntatis. Rub. XLIII.

Statuitur q̄ referens aliquod uerbum calidolum uel discordiam seminans uel dicens alicui talis ordinatio operatur contra te (& non esset uerum) uel res aliā credentium iuratum uel etiam non iuratum uel secretam recitat sibi imposita in Consilio generali uel crede: tūc per officialem uel Priori tempore & loco quo non debebat recitari in libris. xxy. puniatur & priuatur officio & benedictio nostri cōmunis. **V**isualis autem ad mansionem alicuius causa explorandi sine licentia seu commissione Priorum uel alicuius officialis in libris decem puniatur.

De poena prohibentis uel compellentis aliquem testari uel cōtrahere uel per uim uel metum aliquid extorquentis. Rub. XLIII.

Decernimus etiam q̄ cogens uel compellens aliquem ad testandum uel uitiam

uoluntatem facie dum/contrahendum distrahendum uel quasi uel ad aliquod instrumentum fatiendum. Item & prohibens aliquem testari seu alia uitiam uoluntatem facere contra here & distrahere uel quasi in lib. cc. puniatur & nihilominus ad damna & interesse in dupli illi in cuius præiudicium aliquod prædictum fuerit condemnatur. **M**inans aut alicui si non dat uel sibi uel alteri non promittit uel aliquem contrahendum seu obligationem non facit seu liberationem uel relicti uel ecōtra minas alicui si aliquid prædictorū facit uel dat in quinque/ginta lib. puniatur. Et similiter ad dicta dāna & interesse in duplum condemnatur. Et nihilominus talis cogens prohibens uel minans omni in quocūq̄ q̄ ex tali uoluntate cōtra te uel quasi consequens fuerit seu cōsequi potest fit ipso iure priuatus. **E**t prohibuisse testari intelligitur etiā si Notariū uel testes adducere seu intrare uel rogari prohibuerit uel aliter minis prece uel pretio eos abduxerit uel aliter impediuerit. **S**i quis autem per uim uel metum impressionem ab aliqua persona pecunias seu alias res extorserit uel etiā p̄ se uel alium (seu per litteras postularerit uel talia sibi ipsuerit uel alium redimi fecerit in quadruplo eius quod extorserit postularerit) fecerit uel attemptauerit cōi condemnatur & in dupli eius quod extorserit pari reuisionem facere compellatur. Et eadem poena mediatores nūcū & alii presentes in p̄missis cōsiliis auxiliis & fauore puniatur.

De poena priuati carceris. Rub. XLV.

Statuitur q̄ si quis retinuerit aliquem in priuato carcere in compediibus cippis uel caenis sine licentia Rectoris in libris cētum puniatur nisi persona detenta esset furiosa uel in te captā uel nisi filii? a parte uel descendens ab ascendente detineretur in quibus casibus exordem impetus fit detentioni.

De poena extrahēdis causis & alibi cognoscitur. Rub. XLVI.

Item statuitur q̄ nemini liceat trahere/ducere/citare uel citari facere directe uel indirecte aliquā personā iurisdictioni nostri cōmunis

nisi subiectam qualiter uel criminaliter uel quocumque modo etiā per respectu ad alii forum q̄ ad forum dicti cōmunis in his casibus in quibus dictū cōmune iuris dictionem habet etiā si in instrumento debitor se alicui posse conueniri/p̄missum uel fori priuilegio renuntiauerit uel etiā in casu per hoc cōtra que aliter q̄ iuramentum probata non esset poena cuiuslibet cōtraficienti centū lib. Et nihilominus omne iure sibi cōpetere fit ipso facto priuatus. Et talis tractus citatus defendatur per nostros Priores & cōmune sumptibus ipsius cōis. poena cuiuslibet ex Prioribus cētū lib. si contra fecerit nisi in dilectis de quibus infra mensem in hacra terra non esset cognitum quo casu præfens statutū sibi locum non uendit.

De poena r̄p̄tēdis carcerē seu cāmerā cōis uel uicis & recedētis de palatio. R. XLVII.

Statuitur & ordinatur q̄ studiose frangens tempus uel perforans seu per uim aperiens carcerē cōis uel hostiū cōis seu compedes aut manicas seu manecās cōis uel officialis si fuerit persona detenta in libris quinquaginta. Si autē alia persona in lib. quattu/gentis puniatur. Et nihilominus ad omnia & singula damna expensas & interesse cōmis & specialium personarum teneatur. **S**i uero aliquod prædictorum interuenierit in cāmera Palatii Residentie Potestatis uel eius hostio media poena puniatur fm prædictis dictionem. **R**ecedens uero de Palatio sine licentia Rectoris fol. xxy. puniatur nisi in mano alia fuerit poena expressa & nisi in debitoro detentioni in quo locum habere decernimus. **S**tat de debitoro possidēte imobilia postum supra in præcedente libro. Cuiuslibet. Rubrica. xx. **A**tentās aut aliq̄ d̄dictorū cum actū p̄xi mo & non p̄ficiēs media poena puniatur. **R**ecedens aut detentus de dicta cāmera non t̄n frangendo r̄pendo uel p̄forado uel p̄ uim ap̄erendo in lib. x. cōdemnetur. Et in quolibet d̄ictorū casus detentus p̄ cōsilio cōdicto & testibus superato de omnib⁹ & singulis delictis quorum occasione detinetur.

De poena de gustantis uestes & similia & frangens murum uel domum alterius seu las apponētis. Rubr. XLVIII.

Item statuitur q̄ si quis ferit/laecerit/uerit/deripuerit/ripuerit uel p̄surauerit/p̄nos/uel effecassim/piscinam/arma/trauerit/uel aqueductū alienū & his similia in lib. x. puniatur. Et ad dāna emendationem in dupli dno cōdemnetur. **S**igs uero fregerit uel iniuriē aperuerit seu repuit/domū/urg/cassina/uel monasteriū uel ipsos hostiū uel in aliquem p̄dictos locos maliciose intrauerit uel calas ap̄odia/uerit. Si q̄dem in eis aliqua mulier maior. xii. annis habitaret in lib. quattu/gentis desti. puniatur dimō mulier fit bonae fame als in lib. xxy. cōdemnetur. **S**i Siatē domū cassina non essent habitata in dicta poena. xxy. libris puniatur. **M**alcus aut maior. xxy. ann. in grediēs monasteriū monialis sine licentia Præs & D̄nos Priori t̄ nō maliciose in lib. v. puniatur. **P**atiens aut monopoliū in lib. xxy. puniatur.

De poena alienantis rem immobilem forēnsi. Rub. XLIX.

In pacis eorum res immobiles sitas i terra Sarmani & eius districtu decernimus esse quascūq̄ personas uniuersitas uillas & collegiū iuris dictioni nō cōis nō subiectas/stantes q̄ sigs quocūq̄ inter uiuos alienauerit/uel rem immobilem sitam uel supra aliuā personā uniuersitari collegiū dicti cōmis iurisdictioni nō subiecto in lib. c. puniatur & nihilominus talis alienatio ipso facto sine alia adprehensione fit dicti cōis exceptis ecclesiis quas in hmo prohibitionē includi nō intendimus.

De poena cedentis iura sua potentiori uel non subiecto & pacifcentis de quato litis & cōsolenitūis parti. Rub. L.

Decernimus q̄ cedens aliq̄ ius actionē petitionē uel defensionem alicuius iuris etiā ex titulo donationis nō subiecto iuris dictioni nō cōis terrae Sarmani uel aduocato/p̄curatori medico/notario/uel alteri potiori in lib. xxy.

ta ipse q̄ acceptis ipsam cessionem puniat. Et nihilominus tale vis cessum ipso iure fit dicto cōi applicati p̄ter q̄ inter cohærentes cōsocioſ & illos q̄ res p̄ debito possidet vel p̄ munificē & tutione res apud se constitutari receperit. Et p̄terquam in legatariis gibus debita uel actiōes seu res aliar̄ relictæ sūt. ¶ Pacis de quota litiſ uel cōsulens cōtraria sup̄ eadem cauſa uirgī parti uel aduocatus uel p̄curator manifestans iura suæ partis alteri parti p̄ter q̄ in iudicio sine uoluntate sui principalis in libris quinquaginta puniatur.

¶ De pena capientis uel subducentis puerū uel puellam seu mulierem. Rub. LVII.

Statuimus q̄ si quis subtraxerit uel subducentem aliquem masculū minorem. xvi. annis uolentem sine tamen uoluntate parentum uel proximioris agnati seu cognati p̄ parentes non habuerit animo ipsum ducendū extra territorium dictæ terræ in lib. l. puniat. Si tū cōtraria uoluerit ipsius minoris & ipsoſ parentū in lib. c. cōdemnet. ¶ Subducentis aut̄ uel subtrahens aliquā mulierem uolentē q̄ de bonæ famæ cōtra uoluntatem mariti parentū uel p̄ximos; agnatorū seu cognatorū; & alio dēductū in lib. quatuorcentis sine remissione cōdemnet. Si aut̄ cōtra ipsoſ muliens uoluerit in lib. sexcentis uel. x. puniat. ¶ Si aut̄ esset male famæ & uoluntarie subtraheret cōtra uoluntatē p̄d̄cōſ in lib. l. Si p̄ uim in lib. c. subtrahens cōdemnet.

¶ De iniuriis in defunctū uel eius sepulchrum arma uel imaginem illius. Rub. LVIII.

Decernim̄ q̄ si quis oēs & singulas iniurias d̄cō uel facto illar̄ defuncto seu cōtra defunctā personā puniat̄ ac si cōtra ipso� uiuētem illar̄ fuissent & ad iniuriā renouat̄. ¶ Si quis autem iniuriōse extraxerit uel proiecerit ossa aliquis defuncti uel eius corpus uel iniuriōse dequasiauerit sepulchrum aliquius in lib. centum puniatur. ¶ Si autem quis iniuriōse dequasiauerit uel percusserit arma figurā uel imaginem aliquiſ personæ uiuē uel defunctæ nō sanctæ in libris quinquaginta puniatur.

¶ De pena faciētis bellū. Rub. LIII.

Prohibemus bellum inter nostros habitatores fieri & iō si q̄s de una cōtraria cō aliis de alia cōtrata nostræ terræ bellum gesserit si quidem gestū fuerit inter maiores. xvi. annis pena statutaria contra delinquentes imponita quilibet puniat̄ si aut̄ inter minores dicta ætate in sol. x. quilibet puniatur.

¶ De pena aliquid donāns officiali uel cum eo comedens. Rub. LIIII.

Si quis submouerit uel submouere & subducere tenta uerit aliquem officialē uel aliquid instrumentū dicat uel faciat in lib. xxv. puniatur; & pena dupli officialis acceptans. Item si quis donauerit aliquid d̄cō eſculentū & poculentum alicui officiali forensi uel eius familiæ durante eius officio & ante tēpus scindicatus in libris decem; & ipse officialis acceptans in dupli dictæ penæ cōdemnetur. Et eadem pena puniat̄ habitator nostræ terræ comedens uel bibens cum ipso officiali forense durante eius officio sine p̄tisa Dominorum Priorū; & similit̄ ipse officialis pena dupli teneatur quod locum habere decernimus in edentibus & habentibus in hac nostra terra & eius territorio cum ipso officialibus.

¶ De pena faciētis aliquā in cursionem uel caualcatam. Rub. LV.

Si quis fecerit aut̄ fieri fecerit aliquam in cursionem seu corrieriam uel caualcatā contra hanc terram & eius uillas & districtum in florentis centum ultra penas sacrarum constitutionum a nostris superioribus infligendā puniatur. Si uero contra aliquam ciuitatē castrum uel terram hinc terræ propinquam p̄ter triginta miliaria sine licētia Priorū huius terræ uel nostrorū superiorū in lib. c. puniatur.

¶ De pena faciētis rumorē cōuenticulæ feditōnem accipientis uexillū. Rub. LVI.

Statuimus q̄ si quis malo animo & impetuose uociferauerit seu clamauerit ad ar-

ma ad stratum accurrentem moriaſ uel uiuatiopulus uel alium tumultum fecerit uel de gentiſ congregatio & conuersus ultra uiginti personas insurrexerit & hoc fecerit sine iusta euidētiā & legitima causa in libris quatuorcentis puniatur. Iusta autem causa esse intelligatur si quis iuste uel iniuste offenderet uel dorebatur seu alia uolentia sibi uel aliis infertur in persona uel rebus quo casu talis habens iustā causam auctoritate presentis statuti fit ipso iure absolutus. ¶ Si autem ex dicta uociferatione & clamatiōe congregatio & cōcurſus dictarum personarum non sequeretur in libris centum puniatur. ¶ Si quis autē dolo aliquā feditōnem fecerit uel puta dicendo. p̄ che non fo delli Priori o dello Consiglio como tu & his familia in libris quinq̄ puniatur. ¶ Faciens uero aliquam illicitam conuenticulam conuocationem septem uel congregans gentem seu receptans cōtra pacificum statum dictæ terræ in libris mille cōdemnetur. ¶ Non minans autem aliquā partem guerram uel guerrillam uel septā tacite uel expresse directe uel indirecte sine tumultu uel uociferatione in libris uiginti quinq̄ puniatur. ¶ Faciens iniuriōse sequelaſ alicui p̄ dictam terram uel districtum in libris decem pro quolibet puniatur nisi tempore uisitationis p̄fessorum fuerint uel quando iretur extra districtum uel tempore uel guerra. Et intelligatur sequelaſ in iuriola quando quinq̄ uel ultra sequerentur unum uel plures p̄ dictam terram cō armis uel sine ad emulationem alicuius sine honesta & legitima cā Reſtoris arbitrio relinquēda. ¶ Denuntiās aut̄ uel accusans nominatim aliquam partem uel septā etiam sine scriptis habeat quartam partem penæ & teneatur secret̄. ¶ Pulsans uero aliquam campnam ad arma impetuose et exinde aliquid delectum uel malum sequatur inter homines dictæ terræ in libris quatuorcentis puniatur; aliter non teneatur ad penam. ¶ Faciens autem aliquam feditōnem uel ipsam malitose ordinans in libris centum puniat̄. ¶ Impetuose uexillum cōmunis accipiens sine licētia Priorū uel castellan̄ paruum cōmunis uel sunt bulſe officioſ sine licētia ipsoſ Priorū & gñalis cōſiliū in lib. quingentis puniat̄ sine remissiōe.

¶ De pena delinquentis extra territorium. Rubrica. LVII.

Delinquentis extra territorium huius territorii si quidem contra terrigenam uel districtū uel dictæ terræ contra ipso� procedatur & puniatur perinde ac si delictum esset commissum intra territorium dictæ terræ. Et similit̄ puniatur ludens ad ludum prohibentem et̄ terri genā. ¶ Si autem contra forensē delictū extra territorii commissū fuerit uel iudex prohibitus factus fuerit in medietate dictæ penæ puniatur. Et in omnibus dictis casibz q̄ ad modum procedendi sententiam d̄ & executionē d̄ & penas imponendi p̄solumantur delicta predicta extra commissa in territorio dictæ terræ & auctoritate p̄tisi statuti fit ipsum pio iuris de iure iura q̄ nō admittat̄ p̄batio contrariū eōra p̄ cōſolationem. ¶ P̄teris uero toto delinquentis cōtra nōm terrigenā extra dictū territorii. Si quo t̄pore territorium uel districtū dictæ terræ introierit p̄ ipso introitu penā centum librarum incurrat.

¶ De pena impediētis locū pub. uel priuātū uel ipediētis aliis piscari. Rub. LVIII.

Statuimus q̄ si quis posuerit seu fecerit aliquid q̄ impediētis in loco pub. uel ip̄ſo ambulantis seu sibi cōi cō alio sine licentia officialis Priorū uel alius cuius est locus uel puta faciedo s̄ barrā uel apponendo fines trabes uel catenas uel his similia uel personaliter se opponendo siquidem malo aīo & tēpore suspecto in libris centum. Si autem malo fed t̄p̄ nō suspecto in lib. quinquaginta ultra penas aliar̄ iniuriarū quas quis occasiōe predictæ sustineret. Si aut̄ nec malo aīo nec suspecto t̄p̄e in solidis uiginti puniatur. ¶ Impediēs aut̄ piscari in flumine publico seu occupari in lib. y. puniatur d̄modo nō fit in loco pub. uel in secha impediētis. ¶ Piscans autem uel occupans in alieno contra D̄i uoluntatem in libris uiginti quinq̄ cōdemnetur.

¶ De pena extrahēs aues piscis & alia animalia syluestria de rebus & ingenis alienis. Rubrica. LIX.

Si quis extraxerit & accipiet uel eis portauerit piscis & aues capros uel sua animalia

fy luestra uel uolatilida de reub9 laqueistealeo
lis/cannato uel alis ingenis alienis uel de ore
alieni canis in libris quinq; puniatur. Et nihil
minus ad restitutionem eius qd' acceperit. Do
mino in duplum restituere compellat. ¶ Si
quis uero aliquod prædictorum uel fectum de
guastauerit in libris quinq; puniatur & nihil
minus ad damni emendationē similiter in du
plum Domino compellatur.

¶ De poena mutatis sibi nomen uel illud ne
gantis. Rub. LX.

ITEM statutum q. si quis accusatus de nō
iustis in quibus inuētus uel aliter quomo
do libet in iudicio uel extra interrogatus p. R. e
ctorem d. ete terræ uel aliquem ex officialib9
de proprio eius nomine mutauerit sibi propri
um nomē uel sui patris uel illud neque uel
exprimere noluerit ex hoc solo de facto & si
ne aliquo processu in libris quinq; puniatur si
ne diminutione de quo stetur dicto officialis
cum uno Teste si dedigno.

¶ Quod ultimo mense officii nō possint sen
tentia absolutoria ferri. Rubr. LXI.

Quia consueuerunt Rectores in fine of
ficii sui se gratiores oibus exhibere. Ideo
decernimus q. noster Potestas & quilibet ali
us officialis qui pro tempore fuerit non possit
ultimo mense sui officii in criminalibus causis
sue missis absolutorias sententias tam interlo
quorias qd' definitiuas ferre ne aliquē ab sol
uendum etiā pronuntiare. Et si cōtrariē sen
tentia fiat ipso iure nulla & habeatur penin
de ac si sententiam nō esset & nihilominus
Potestas seu officialis contrarietas penā qn
quaginta librarum incurrat de eis9 salario tem
pore sindicatus retinendam.

¶ De libris consignandis an finē. R. LXII.

Decernimus q. noster Rector per quat
tuor dies ante finem sui officii dominus
Prioribus Cancellario & Syndico: statuta in
tegra & incorrupta eidem consignata. Item li
bros suos & suorum præcessorum qui ad eius

manus deuenerunt & similes in filzas & alias
qualcunq; scripturas tempore sui officii & ei9
occasione factas & ad eorum manus peruen
tas cum inventario & annotatione processū
pendentium & numero cararum determina
to assignare debeat sub sigillo poena. xxy. li
brarum denario de suo salario retinendam.

De poenis malio9 nō remittētis. R. LXIII.

Quoniam delictio9 impunitas grauius
delinquentē materiam præbere foluit.
Ideo ne maleficia præterant impunita. Sta
tuimus q. in nostro generali Cōsilio seu Cre
dentia uel parlamento seu quacunq; alia con
tentione nemo audeat uel præsumat propone
re autem graue consuleri scribere uel reformare
sup aliq' graue remissioe fida seu termino uel
dilatioe dāda in totū uel in pte de poena ali9
maleficio criminis uel delicti p nros officiales
cogniti seu cognoscendi & quouis modo uel
causa cōmissi uel perpetrati præter qd' modo &
ordine infra scripto. Et quicunq; in aliquo præ
dictorum contraxerit poenā. c. lib. incurrat.

¶ Terminū itē ipsi delinquentes ad soluen dā
habeat hoc modo uidelicet q. si poena unius
delicti uel plurium eadem tamen taxa per eun
dem delinquentem commissorum seu cōden
natio depreparata uel serenda esset deductis
de uicibus duodecim librarum denariorum
ita duo decim libris infra tunc delinquentis in
fra decem dies a die latæ contra eum condem
nationis connumerandos poenam ipsam in
tegraliter soluere tenet. ¶ Vbi autem poe
na seu condemnatio excederet dictas duo de
cim libras tunc teneatur infra dictos decem
dies soluere libras duodecim. ¶ De resis9
duo autem soluat libras quatuor deñ. singulis
duobus mensibus uidelicet de duobus mensib9
in duos menses proxime subsequentes donec
de tota & integra poena fuerit nostro cōmuni
satisfacta. Volum9 et q. i Cōsiliis pdictis libe
re & impune & pponi consuli & reformari ua
leat & gra & remissio poenæ fieri de libris desi
gnatis tantum de condemnationis uoluntate ex ce
dentibus libras duodecim quātauncq; fuerit
quantitas & abinde infra pro rata iuxta cōsue
tudinē hactenus obseruatam & non ultra.

¶ Excedentes autem formā & metā prædi
ctam poena de qua supra prædictum & nihil
minus quod aliter ppositum & reformatum
extiterit nullius sit roboris uel momenti.

¶ De poena portantium frumenta ad alio
ca uigore nostræ bullæ uel bullætinor & nihil
minus tra dentium. Rub. LXIII.

Quia beneficium meret amittere qui
permissa sibi abuti potest. Statu
mus q. nullus audeat uel præsumat uigore
nostræ bullæ seu in dulti apē huius terræ cocē
si sup extracōne frumentis: portare aliqd' ce
nus frumenti ad alia loca qd' ab hac terrā & ei9
distritatū bullætinor nri cōis alibi cōfisi
trudere uel cū illis frumenta alio transporent.

¶ Qui autē contraxerit seu alē cōtra tenorē
dictæ bullæ quoquo mō uenerit poenā. c. lib.
incurrat & quomodo uel bullætinor ampli9
gaudere non ualeat.

¶ De poena ipedientis bayulos. R. LXV.

Statuimus q. opponens se Bayulo nostri
cōis & nō pmissis ei9 pignora capere seu
exequutioe sibi cōmissa facere poenā. xx. sol.
ipso facto soluere cōpellat. ¶ Qui uero ipso9
uel tenetur p ipsam Bayulā captā abstinere in
sol. xl. uice quilibet ipso facto puniat: & pi
gnora seu tenurā ablatā in continēti restituere
compellat. ¶ Qui autē uerbis tū se opposue
rit uel minidō ipsi Bayulo seu alē phibendo
poenā. x. sol. ipso facto incurrat. Et relatio
nis ipsius Bayuli in pmissis uolumen plenā fidē
adhibemini per opponentem seu prohiben
tem contrariam probatur.

¶ De poena etatis i auxiliis ali9. R. LXVI.

Ad cōpēdendū leuiti hoīum temeritate.
Statum9 q. nullus noster terrigena seu
eius incolā audeat uel psumat solus uel cū cō
muniā extra nrm territorii ire in auxilium uel su
cursum alicuius terræ castri uel uille aut alicui
us dñi capitanei cōteffabilis cōducterit uel
alicuius exercitus con gregatioe uel turbe ali
quas genti9 quouis note incupent in quib9

cia uel extra sine expresse licētia dñio9: Prio
& Cōsiliū crederet: salua tū semp auctoritate
nostro9: superio9: sub poena. l. lib. defi. p. quo
libet & uice quilibet & pro quolibet de comi
tū. xxy. lib. ¶ Si uero quis cū comitū uel
finē iret extra nostrum territorium cā currendi
caualcan di prædanti offē denūciariū di
uel damni in ferendi alicui9 cōtraciticiū tere
reica fallit: uel inuenit licentiū con gregatio
nē exercitū uel turbe cuiuscunq; dñi Capita
nei: Cōteffabilis Cōducterit uel alterius cui
iulcunq; sine licētia nri gñalis Cōsiliū: p. quo
libet & uice quilibet in lib. c. cōi cōdemetur.
Et si quod damni ex præmissis uel aliquo præ
missio9 nro cōi seu alicui9 particulari perfonæ
eiusdem cōtingerit subiciere talis uolens &
eius comitū illud tenentē resarcere de facto
& nihilominus ad oēm pdā quā fecerit factū
seu captioe quarcūq; res: relaxadā de facto
penitus cōpellant. Et comitū intelligat. put
supra in statuto de insulatu extitit declarati. Et
hoc casu nri Prās arbitriū hēat eis pēpēdi ne
uadant sup poena centum florenorum & pce
nam prædictam a quolibet contraxiente de
facto exigendi.

¶ De poena aliquid delentium uel cancellan
tium de statutis nostri cōis. Rub. LXVII.

VT statuta nri cōis in xsa & incorrupta
feruentur. Statuimus q. nemo audeat
uel psumat statuta in hoc uolumine conten
ta seu aliqd' ipso9 aut ipsum uolumen in totū
uel in pte deletere: cācellare: dilacerare: furare:
culturalere: cāssare: uel quouis mō uicere:
rare aut maculare. Cōtrarietas at p quolibet
& uice quilibet in lib. defi. quatingentis de scō
& sine remissioe puniat in quolibet pdictio9
casuum & omni cōmodo honore: pmissio9:
bñficio & officio dicti communis perpetuo fit
ipso facto priuatus & exclusus & in loco ab
hac terra distante per uiginti quinq; miliaria p
annos duos relegatur. ¶ Et ut officiales no
stri qui pro tempore fuerint ipsa statuta in xsa
habeant custodire uolumus q. ipsum uolumē
statuto9 p Syndico nri cōis in principio officii
nri Prās p inuentariū & numerationē cararū
integrum & in xsa cū rogatione nostri Cā.

cellarii ipsi Potestati & suae curiae consignatur. Quae custodienda facta idem Potestas ad eius custodiam teneat toto durate sui officii. Et in fine officii teneatur illud pro et receperit integrum & in laudem nostro communi una cum libris sui officii reassignare poena ipsi Potestati coherascienti quatinus generatur libray de facto tempore sui indicatus retinendarum & exigendarum & nostro communi applicandam. Et ad interesse nihilominus dicti nostri communitas teneatur & reficere copellat.

¶ De mitigatione poenarum ex certis causis Rubrica. LXXVIII.

DECET delicta per personam & factorem qualitate puniri. Ideo statimur quod mulieres cuiuscumque aetatis. Et masculi maiores duodecim annis & minores sexdecim annis de delictis per eos commissis in medietate eius poenae quae maiores sexdecim annis tenerentur puniantur dummodo non interuenierit citrix enormis seu signum uictuperabile perpetuo remanens in facie seu collo offit fraetura debilitatio seu abscissio alienius membris uel eius officii. ¶ Minores uero masculi uel feminae duodecim annis & maiores octo anni arbitrio nostri Rectoris puniantur.

¶ Minores autem octo ad nullam poenam teneantur. ¶ Maiores autem sexdecim annis masculi integra poena pecuniaria puniantur. ¶ Delicta autem non dolose sed lata culpa commissa in quarta parte minus quae puniuntur dolose commissa puniri decernimus. ¶ Si autem leui culpa committerentur ut puta si uolens unum offendere alium offendere in medietate poenae quae dolose delinquentes tenentur puniendus tali delinquentes condemnentur. ¶ Delicta uero commissa inter confanguineos & affines usque in secundum gradum secundum eius canonico copundantur aut inter familiares & domesticos ad officium habitantes ad unum panem & uinum in medietate poenarum in praesenti uolumine nostrorum statutorum contentarum puniri uolumus. ¶ Si quis uero deliquerit in personam aliquis minoris quatuordecim annis arbitrio nostri Rectoris & Dominorum Priorum

personam & delicti qualitate pensata puniantur. Item delicta in peraltes uel resensium commissa media poena puniantur & haberi per nostrum in colam suam.

¶ De poena prouocantis aliquem ad duelum. Rubr. LXXIX.

PACEM inter nostros incolas optantes Statuimus quod si in hac terra & eius districtu seu extra illum uel terrigena uel forensis ad bellum seu pugnam prouocauerit seu inuenerit aut per se uel alius requisierit adduci in libris uiginti quinque nostro communitate non condempnetur. ¶ Habeatq; noster Rector liberum arbitrium cogendi prouocantem & inuicentem ac etiam puocati & inuitatum ad pacem & tregam faciendam & recusantem multandam & ad confinia mittendam prout sibi expediens uidebitur.

¶ De dentitionibus malefactorum. R.LXX.

NE preteritum ignorantia delicta remaneant impunita. Statuimus in principio officii cuiuslibet nostri Rectoris domini Prioris quod pro tempore fuerint una cum ipso Rectoris teneantur & debeant deputate decem uel totius delicti duos pro qualibet contrarium pro terra & alium pro comitatu iuratos & secretos quod omnia malefactorum & delicta quae committerentur in eorum contrariis teneantur nostri Rectoris infra tertium diem ad eos missi delicti computandam referre & notificare sub poena quinque librarum denariorum pro quolibet uice qualibet de facto incurrendam. Et dicti Rector & Priores teneantur dictos decem deputatos secretos retinere & nemini manifestare poenam priuationis officii & beneficii nostri communis & librari uiginti quinque pro quolibet contrariante de facto exigendam. Et Potestas qui pro tempore fuerit uinculo iuramenti & poena uiginti quinque librarum de suo salario retinendam dictam deputatorem fieri faciat & dictos deputatos singulis mensibus monere debeat ut inquirent & deferant malefactorum in eorum contrariis commissa seua comittenda sub poena praedicta.

¶ De poenis malefactorum inter terrigenas & forenses committentium. Rubr. LXXI.

EQUALITATEM feruari cupientes. Statuimus quod pro malefactoribus criminibus & delictis iter forenses seu iurisdictioni nisi cois non suppositos. Et incolas nrae terrae committentes eatenus noster iocola de maleficio crimine uel delictio per eum commissio poenam condemnationis soluerit teneat quatenus forensis uel nostrae iurisdictioni non suppositus poenam condemnationis de delictio per eum commisso in persona nostrae iocolae soluerit uel exacti fuerit.

¶ De interceptioibus nrae. Ru. LXXII.

STATUIMUS etiam quod quicquid fuerit inceptor propter seu principium aliquis nrae dictio uel factio ex quo inter aliquos oritur uel inforgeret in iurisdictione salus pectus seu qualibet alia offensa cum sanguine uel sine in poena duplicata quae ex forma nostrorum statutorum imponitur condemnentur.

¶ De poena uulneris uel interuentis animalis alienum. Rubr. LXXIII.

ITEM statuimus & ordinamus quod uulneris alienum animal quod offusum cum sanguine pro quolibet uulnere in solidis quatuordecim. Si sine sanguine in solidis uiginti puniatur.

¶ Si autem interfectus in libris uiginti condemnentur. ¶ Si autem aliquod praedictorum interuenit in aliquo animali minuto habita praedicta distinctione media poena puniatur. ¶ Percutens uero aliud animal uoluntate alterius cum sanguine uel sine in solidis duobus interfectus autem in solidis decem puniatur.

¶ Si quis uero examen alienum in clusum in aliena arbore uel alueo interfectus fugauerit amouerit uel subtraxerit uel aliter degustauerit in libris uiginti condempnetur. Si quis autem in propria eius possessione uel conducta seu laborium recta uulnerauerit uel interfectus aliquod ex dictis animalibus inuentum damnum dare in medietate praedictarum poenarum puniatur & nihilominus in quolibet praedictorum casuum ad emendationem damni & interesse domino animalis teneatur.

¶ De poenis officialium non habentium manus mundas. Rubr. LXXIII.

RAIONI congruum est dignoscimus ut qui ex publico salario receipt suo debeat esse contentus stipendio. Ideo statuimus quod nemo ex nostris officialibus uel eorum famularibus uideatur per praesentem ultra salarium sibi ex forma suae electionis concessum aliquid accipere uel modo aliquo extorqueat quavis de causa aliter quae ex forma nostrorum statutorum foret sibi permittum & si fuerit eorum lenium uel poeculentum. Et qui contra fecerit pro quolibet & uice qualibet nostro communi condemnentur. ¶ Si quis uero familiariter seu domesticus cum aliquo ex incolis nostrae terrae conuersaretur bibendo & comedendo uel dormiendo seu cum ipsis ludendo poena praedicta puniatur. ¶ Si quis autem ex dictis officialibus corruptelam baratriarii seu fioniam aliquam fecerit in libris quinquaginta condempnetur & in duplum rei accepta teneatur. Et eadem baratriaria cum ipsis officialibus facientes poena puniatur. Et mediatores ipsi censeantur testes idonei & ad ipsam pbada admittuntur.

¶ De exactionibus condemnationum. Rubrica. LXXV.

STATUIMUS etiam quod noster Rector qui pro tempore fuerit teneatur exigere grans & sine mercede aliqua omnes & singulas poenas condemnationum & damnorum datorum tempore suo & suorum in officio praecessorum la tarum salis ipse poena condempnationum non exatate tempore indicatus in suo computen tarum salario.

¶ De poena immittentium calcem uel quid simile in fluminibus publicis uel priuatis seu riuis. Rubr. LXXVI.

ITEM Statuimus quod nemo immitat aut immitat in fluminibus publicis uel priuatis calcem uel quid aliud simile per quod priuatis foris marium exerceatur aliter defrauentur poena uiginti quinque librarum denariorum quolibet contrariante & uice qualibet incurrendam & communi applicanda cuius quatuor pars sit accusatoris & teneatur secretus.

¶ De premio concesso capienti furem & curiaz assignanti. Rub. LXXVII.

¶ De pena uendentes rem immobilem pro pe confines. Rubr. LXXX.

Siquis ceperit & curiaz nostri Rectoris assignauerit & in eius sortiam deduxerit furem qui furtum in dicta terra & eius territorio commiserit pro eius premio lucratur & cõ sequi debeat a nostro comuni lib. xxij. den.

Neminilicet uendere seu modo aliquo alienare alicui forensi seu non subiecto aliquam rem immobilem in territorio dictae nostrae terrae existentem in confinijs seu p. pe confines dictae terrae uersus districtum Ciuitatis Camerinae terrae Sancti Genesii Amadole & Castri Gualdi sine licentia nostri Generalis Consilij pena centum librarum & uē diuisi sit nulla & ipso facto res uēdiat communi applicetur ¶ Nemi etiam liceat uendere aliqua ligna pro aditu uel pro igne alicui forensi pena decem lib. sine diminutione.

¶ De pena conducentis decimas. Rubrica. LXXVIII.

¶ De pena impediētis reductionem fieri ad curiam de animalibus damnatum dicitur. Rub. LXXXI

¶ De pena retinendum pecudes seu alia aīa lia forensium in nro territorio, R. LXXXIX.

¶ De pena impediētis reductionem fieri ad curiam de animalibus damnatum dicitur. Rub. LXXXI

Statuimus q. nullus terrigena uel forensis audeat uel praesumat ducere uel retinere in territorio dictae terrae pecudes seu alia animalia forensium ad pasculandum. Cetero faciens autem pecnam decem lib. incurrit pro quolibet gregedamento seu turba ipsarum pecudum & animalium & quolibet die quo fuerit. Et possint a quolibet libere & impune in dicto territorio expelli. Et expellentes pro comune defendantur ubiq; & consequentur in demnes. Et ultra dictam pecnam retinētes in dicto territorio praedicta animalia pecudina soluto nostro communi forenses quatuor p quolibet centinario ipsarum pecudum.

Impediens aliquem reducere ad Curiam nostri Rectoris animalia aliena repta damnum dare in eius propria possessione uel conducta seu ad laborium retenta quorū animalium Dominum uel possessorem ipse reducens ignorare: si quidem per uim reuerendo ipsa animalia uel aliter facta se opponē do ipsi reduci in lib. decē ipso facto puniat. Si autē uerbis minatoris phibēdo ne reducantur medietate penaē p dicitur soluere cõpellatur.

Explicit Liber Tertius Maleficorum.

Item statuimus q. nullus terrigena uel forensis audeat uel praesumat ducere uel retinere in territorio dictae terrae pecudes seu alia animalia forensium ad pasculandum. Cetero faciens autem pecnam decem lib. incurrit pro quolibet gregedamento seu turba ipsarum pecudum & animalium & quolibet die quo fuerit. Et possint a quolibet libere & impune in dicto territorio expelli. Et expellentes pro comune defendantur ubiq; & consequentur in demnes. Et ultra dictam pecnam retinētes in dicto territorio praedicta animalia pecudina soluto nostro communi forenses quatuor p quolibet centinario ipsarum pecudum.

¶ Proemium Quarti Libri.

interesse nostri communis teneatur.

¶ De extraordinariis criminibus & modo & forma in eis procedendi. Rub. prima.

¶ De diebus festis collendis & pena cõtra facientium. Rubr. II.

POST ciuillium criminumq; iudicio: maior nunq; eart tractatus in quibus certis procedendi formam ordinemq; in superioribus libris tradidimus non ab re quae dam alia nō uultro se offerunt quae licet leuio: ranō si minus ad politico: mores & ad bene recepti uiuendi normam conferre uidentur. Haec nō immerito extraordinaria nuncupantur nam dum in eis de modico agatur praedicti extra ordinis xci solent omni abieciū distanti ordinis sollemnitate. ¶ Hic igi ter libri de extraordinariis delictis inscripsimus. In quibus quidem cognoscendis & puniendis Rectori dictae terrae & cuiuscunq; eius officiali in solidū iurisdictionem & potestatem cõcedimus etiā de facto & sine scriptis sumorie & de plano sine strepitū & figura iudicii uel facti ueritate inspecta diebus quibuscunq; in honore Dei feriatū iuris & iudicii sollemnitatibus praetermissis. ¶ Sup quibus et per in uentionē inquisitionē & accusationē seu denunciationē procedendi ei dē cõcedimus facultatē. Et de praedictis delictis officiali ipsi in uentionē uel uidenti aut uni testidoneo plenē decernim; si dem adhibendā perinde ac si p duos fidei diuos testes pbatū foret etiā si tali officiali inuentionē aliqua penaē portio ex forma alicuius statuti deberet. ¶ Decernētēs oēs huiusmodi penas extraordinario: per bullēctas seu apodictas manu ipsius officialis suas dēper nostri cõs gñalem camerarū scribendās dicto Camerario de facto & sine remissione aliqua persoluendas & nō aliter pena ipsi officiali cõtraueniēt. x. lib. ipso facto infligenda qualibet uice. ¶ Teneaturq; et dictus officialis de omnib; extraordinario: in uentionibus per eū factis in duos dies a die factae in uentionis numerando copiam ad Cameram nostri cõs mittere sub pena pmissa & nihilo minus in uentionē aliter nō ualeat & officialis ad

Inter cetera diuinae legis pcepta a quibus mortales obperare iubent hoc potissimū sancitū erat ut Sabbata sanctificarent & ibi se debit; deo exhiberet honos. ¶ Nos talē legē a summo re: opifice antiquis consitutā imitates & penā; a dictione uallantes hac nostra in praesentia municipalē lege decernimus q. oēs dies dñici. Dies tres natalis Dñi circuncisionis: Epiphania: ueneris sancti Resurrectionis Dñi cū duobus diebus sequentibus: Ascensionis Dñi cū uno sequente Penthecosten cū duobus sequentibus: Corporis xp̄i Põstificationis Beatae M. Virginis Conceptionis: Natiuitatis: Annunciationis: & Assumptionis eiusdem debet ei quae decet reuerētia celebrari & ab oibus custodiiri his q. diebus debet unusq; ab oi laboratorio & seruili ope abstinere. Cõtrafaciens autē personali ter laborado uel cū aialibus seu sup ipsi aialibus bati portando cum salma uel sine uel retinendo apotheca aperta uel aliq; aliud op; uel laborerit mechanicū seu seruile faciat in sol. xx. pania sine remissione. Et tale bastum igni publico in platea tradat & comburatur. ¶ Itē q. in festiuitatibus. xij. Apostolo: qua; tuor Euangeliarū & oīum sanctorū: nemini licet laborare uel seruile seu mechanicū aliq; opus facere psonat uel cū aialibus pena. x. sol. ¶ In alijs autē festiuitatibus uidelicet sanctae Crucis tū in uentionis q; exaltationis: Sancti Hieronymi: sancti Augustini: sancti Francis: sancti Georgii: sancti Bernardini: sancti Michaelis de mēse Maii & Septembris: sancti Bñi: cū sancti Syluestri: sancti Nicolai utriusq; sancti Antonij tam de Padua q. de Vienna: sancti Laurentij: sancti Sebastiani: sancti Blasij: sancti Gregorij: sancti Nicolae de Tolentino: sancti Marini episcopi: sanctae Catharinae: sanctae Lutiae. S. M. Magdaleon: in praemissis festiuitatib; & eas; quolibet pena sic cuiuslibet laboranti uel mechanicū seu seruile opus faciēti. y. sol. ¶ In oibus autē supra dictis festiuitatibus quilibet officialis pcedere ualeat u. supra

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ

dictū est exceptis casibus infra scriptis uideli
 cet in diuinis q̄ in hac celebrant in festo as-
 sumptionis Beate M. Virginis de mēse Au-
 gusti. In q̄b? liceat etiā in ipso festo ad inū-
 dinas quocunq; p̄nentes in aialibus apporta-
 re sp̄ne. Item lateres lapides fere calceam co-
 quentibus in fornace dimodo igne apponit
 in supra dictis diebus nō incipiūt. Itē redēti-
 bus extra dictā terrā & eius districtū cō salmis
 uel sine. Item portantibus aquā p̄sonar. p̄ ui-
 ctu necessariā. Item colligentibus & portanti-
 bus personaliter de fructibus vinear. uel horti
 p̄ quonidiano usu. Item trahentibus cū bob9
 p̄ quonidiano usu. Item trahentibus fr̄m
 ligna grossiora & lapides magnos. Item for-
 sibus uentibus ad hanc terrā & eius distri-
 ctū cō salmis uel sine uel in ea aliqui uendē-
 tibus. Item in casu quo cōiugerit aliq̄ p̄mis-
 sū festo9 esse in die loti uel inundat9 tunc li-
 ceat unicuiq; tenere apothecas apertas & uē-
 dere & res uenales portare cum salmis uel si-
 ne libere & impune. ¶ Licet etiā in p̄dictis
 festis mederi s̄ obotomari hostia ubi medica-
 na fuerint honeste tenere aperta & res medice-
 nales p̄o necessitatibus infirmo9 uendere. ¶
 Licet etiā in p̄missis festiuitatibus p̄ter q̄
 imp̄missis solenniōibus uias ap̄are & alia opa
 p̄ cōi uel p̄ aliqua Ecclesia fere aliqua instante
 necessitate facere impune petita in Rectoris
 seu iudicis licētia & optenta. ¶ Prohibemus
 autē apothecas tenere apertas eo tpe quo ro-
 gationes fiunt & p̄celliones per terrā uadant
 poena. v. sol. ¶ Dies autē festi intelligantur
 iugiti quattuor horarū numerū da9 a sero festi
 precedente usq; ad aliud festo stella solutē
 sūt in coeli appere. ¶ Licet et unicuiq; in di-
 ctis diebus festiuis uendere quocunq; fruct9
 oua/casum/maues/pullos agnos/edos/piscēs &
 alia aialia syluestria. ¶ Ad p̄missa autē poe-
 nā exactionem p̄cedi ualeat dummodo festi-
 uitates p̄dictae iuerint per loca p̄b. terra p̄
 dicta cōi uel die ipsū festū p̄cedente p̄coni-
 zate fere bannite de mādato d̄i R̄ctoris uel
 b̄nifici faciat poena. x. lib. p̄ qualibet uice qua
 cōtrafecerit. Exceptis dieb9 dominicis & aliis
 D̄ni nisi lesu xpi & ei9 glorio9e matris Marię
 Virgini9 & eius Apostolorū quos banniri nō
 oportere decernimus & abiq; procedentibus

bannimentis iugiter castro sub p̄missis poe-
 nis subueni9. ¶ Supradictas autē oīum poena
 rum quarta p̄ officiali inuenient uel alias quo
 modolibet p̄cedenti & facienti cō effectu poe-
 nas in cōi deuenire debeat. Nec per Petita-
 tem aut Priores aliqua cōcedi ualeat licētia in
 p̄missis festiuitatibus laborandi seu aliquod
 opus seruile facienti p̄ter q̄ in ultimis minori-
 bus & in illis non nisi ex rationabili causa.

¶ De poena eunium post tertium sonum cū
 panax uel reuentionem aliquem in hospio uel
 taberna. Rub. III.

¶ Quoniam scriptum est q̄. qui male agit
 odit lucem. Idcirco ad obuiā d̄m̄tibus
 criminibus quo nocturno potissimū tpe com-
 m̄ti consueuerunt. Statuimus q̄ si quis fue-
 rit inuitus fere de nocte p̄ dictā terrā Sarnani
 & ei9 burgos sine lumine accēso uel sine igne
 uel retinere hostiū aptū uel scalas de ligno ex-
 tra domos post tertium sonū cāpanā dicti cōis q̄
 pulsas de sero & an̄ sonū cāpanā alicui9 Ecclē-
 się q̄ pulsas de mane ad Aue Maria in. v. sol.
 p̄niet. Exceptis etibus & redētiōibus extra
 dictā terrā & eius districtibus de nocte. Et si talis
 finētibus fuit alius p̄sona malā cōditionis &
 famulatus fere de aliquo crimine suspecta cuius
 reitūditio ipsius R̄ctoris arbitrio remittit9
 possit ipse R̄ctor & eius officialis d̄i inuētū
 in palatio uel carcere detinere & p̄ totū diē se-
 quentem & demū p̄quirere & diligenter inue-
 stigare q̄ quomocūq; modū si melius uidebitur
 expediret an̄ nocte furtū uel aliud crime fue-
 rit cōmissū nisi q̄ cōpetit fuerit siturgens in
 districtū & iusticiens cōtra lateat sic iuentū super
 cōmissio crimine pensata semp̄ & cōsiderat9
 sonū loci p̄ti & criminis q̄ oīa in ipso R̄ctor
 s̄ prudentia renanēt. ¶ Si qs uero reuine-
 rit aliquem de dicta terra uel in ea habitem
 in hospio uel taberna denotente uel cōtra
 supra in uiginti solidis p̄niet nisi esset famu-
 lus uel domestici9 ipsius hospitatoris uel taber-
 nari uel nisi exurgente & euidente necessitate
 al faceret. Quorum quidem bannonem seu
 poenam quartā pars fit officialis inuenient
 uel aliter in cōi poenam uenire facientis.

¶ De poena ludentium receptantiū & cū lu-
 dentibus contrahentium. Ru. III.

¶ VDI crimen satis deo detestabile & ho-
 minibus pernitiosum fore arbitrat̄ ex
 quo iurācedes & blasfemie quotiē exorū
 tur. Decet im9 q̄ nemini in dicta terra & ei9
 districtū & et̄ extra licet ludere ad ludā Alex-
 Azari/Taxillo9/Tabalar9/Carar9 & cuiuscūq;
 aliter p̄tūsi ludū in quo pecunia uel res alie
 perdetur uel incertē cōtrafaciens aut poe-
 na. v. lib. def. p̄niet p̄ quolibet & uice quali-
 tate excepto ludo scachor9 pilā plastrellā/sal-
 tationis/accolationis: & aliis huiusmodi ludis q̄
 uirentis seu fortitudinis alicui9 oīden de gra-
 fuitur. In quibus usq; ad summā. x. bononi-
 norū p̄ quolibet ludente & qualibet die lude-
 re licet impune & nō ultra dictā summā sub
 poena p̄dicta. Excepto et̄ q̄ ad ludā Tabula-
 r9 & m̄phor9 licet aliq̄ d̄ portabile uel come-
 stibile q̄ octo bononiorū ualorem nō exce-
 dat impune ludere inter oēs cōiudentes quo-
 libet die i platea & i palatijs cōi t̄mō & si ali-
 bi cōstanti d̄taxat cā ita q̄ cōiter & socialit̄
 res p̄dictae inter eos cōsumēt alias sit locus
 poene p̄dictae. ¶ R̄ceptis autē uel retinens
 aliquem ex dictis ludis p̄hibitis scienter in ali-
 qua domo transfana/porticu/casina/uo posses-
 sione p̄pria uel conducta in lib. x. p̄nietur. ¶
 Mutatis uero uel aliter cōtra henc in dicto
 ludo p̄hibito uel tpe ipsius ludi cū aliquo lude-
 re simili poena qua ludens p̄nietur & nihilo-
 minus pecunia seu rem mutata amittat: &
 cōtra cui9 ipō iure sit nullus. ¶ R̄tinentis autē
 ludem uel custodiā faciens ad dictum ludem
 uel per alium ludens seu de ludo participant9 p̄
 inde acti ludere p̄niet. ¶ Et cū licet licet
 accusare p̄dictos delinquentes & denuntia-
 re in scriptis uel sine & habeat quartā partem
 poene & teneatur secretus. Et quarta etiā de-
 beat officiali inuenient uel exequenti & fa-
 cienti dictam poenam cum effectu in commu-
 ni deuenire. Et tales delinquentes ultra poenas
 supra expressas p̄ tres dies cōtinuus in carceri
 bus cōis reclusi detineatur poena r̄ctoris uel
 officiali p̄missa non obseruati. xxy. lib. ¶ Et
 ne comunicatis in quarta accusatoris detra-
 detur quom̄ plerunq; officialis in his & simili-

bus casibus sibi lib̄ p̄textu secreti accusato-
 ris applicare consueuerunt. Voluimus q̄ offi-
 cialis ipse ad requisitionem Priorum uel nostri
 Syndici teneatur propagare duobus de ipsis
 Prioribus quos alii ad hoc elegerūt & etiam
 Cancellario sub fide eo iuramētū de eo secre-
 to retinendo nomen ip̄s9 accusatoris a quo &
 ip̄si cum iuramento perquirant & intelligant
 an ip̄e accusauerit uel ne & quartam p̄dictā
 cōsequatur fuerit uel cōsequi intendant. Et si fe-
 rit non accusat fere medio iuramento restatus fue-
 rit officialis nil de ipsa poena consequatur sed
 tota denuntiat cōi & si quid receperit restituat
 re cōi compellat. ¶ Et si quidem reuerenti decer-
 nimus in omnibus aliis casibus in quibus per
 hunc nostrā statuta certa pars poene accusato-
 ri etiam secretio attribueretur.

¶ De poena portatū arma & fugientium
 an̄ familia & nō p̄nitentiū se rimari. R. V.

¶ ITEM ne ex frequentē armorū delatiōe
 homines ad scādala & rixas audaces &
 p̄p̄iores redant. Statuimus q̄ nullus quo-
 iuscunq; status qualitatis & cōditionis exiit
 iuxta tenorē breuis olim felicis recordationis
 Innocenti octauī Pōp̄is maximi defuncti
 nati & in hoc statu quo uolumine inserui aude-
 at uel p̄sumat arma portare ut offendit
 b̄lia q̄ defendit b̄lia in manu ad lat9 uel aliter
 quomodo cōp̄ p̄ terrā Sarnani & ei9 burgos
 uidelicet in plateis Ecclesijs uel suis stratis por-
 ticibus transfana logis palatijs nostri cōis uel
 in aliis locis publicis dictae terrae aut in aliquo
 p̄ceditorum locorum arma tenere. Si qs autē
 contrafecerit si quidem portatō arma offē-
 dit b̄lia in poena quocunq; p̄niet. Si autē defendit
 b̄lia in poena duarū lib. def. ip̄o facto iuratur
 p̄ qualibet uice & quolibet petio armoy. Ex-
 cepto nisi ea portare uel tenere ad uedēdum
 uel ad adaptādū lire uel redire ad dictā ter-
 ra & a illis uel locis eire uel ab alijs casibus extra
 eius territorij. Itē nisi eo tpe quo fuerit pulsata
 cāpana cōis ad arma aduocē cōstituerit p̄
 clū b̄nifici9 uel t̄mō arma nō portetur. Itē
 nisi talis differens seu detinens eēt cultus seu
 deputatus de armata q̄ ferret p̄ cō tpe nō d̄na
 tū seu quolibet alio tpe. Itē nisi per gale con-

filium fore eadem ex aliqua rationabili causa concessa licentia arma deferendi. ¶ Pro quo liber autem cultello ad panem incidendi apto uel de moderatio longioribus uo palma cōi & acutis in sol. quatragesima puniatur. ¶ Pro minoribus uero uno palma uel de mensura unius palmi tantum deferens nō tenetur ad poenam. ¶ Item q. auisus aut aliq. offitiale eius familiarum dum uadunt perquirent pro armis uel non permittes se rimari seu perquiri puniatur perinde ac si arma offendi bilia maiora portaret. ¶ Item deferens arma uenenata uel in eis ponens uenenum uel quo cunq. modo ueneno fa faciens poena quatuorpli puniatur. Et in quolibet pdictō: casu de nocte intellecta uel supra poenam debet duplicari p̄terquam in cultello & de moderatio p̄terdictas. Et licet uniuersiq. denuntiare & accusare & habeat quartam partem poenę & teneatur secretus. Et si officialis uel famulus fuerit in uentor etiam absq. alia apprehensione dummodo poenam cū effectu fecerit in cōi deueni quartam partem poenę consequatur. & arma in omnem casum deueniant in communi. Exceptis forensibus quibus impune licet dī sunt intransitu arma deferre. ¶ Voluntas uero omnes supra dictas poenas exigi de facto & sine aliqua remissione. cap. 1. §. 1. ubi dicitur de p̄terdictis. cap. 1. §. 1. ubi dicitur de p̄terdictis. cap. 1. §. 1. ubi dicitur de p̄terdictis.

¶ De p̄terdictis & mensuris. Rub. VI.

Item ad comprimendas quorundā fraudes in uendendis & emendis salis & nō iustis uentur ponderibus & mensuris. Decernimus q. pondus librae marchis & rubis sit ita quale habentur senatum fuit. Et libra intel ligatur duodecim uncias & uncia octo octa uarum. ¶ Rubbum uero uiginti octo libra. ¶ Mensura pannilanae fiat ad brachium cōmunis designatum in serro. existente in logia Dominorum Priorum. ¶ Canna cū qua mēsuratur panni lini sit trium brachiorum panni lini. ¶ Brachium autem lini sit maius brachio panni lanae in uno tertio. ¶ Canna autem cū qua mēsuratur terra sit decem pedis ad pedem communis designatum in serro dictae logiae. ¶ Modiolus cōstet ex duodecim stadiis. Et qualibet stadius sit octo cannarum &

unius tertii. ¶ Mensura bladi & aliorum fructus sit talis uel dicere q. salma cōstet ex octo butinellis. Butinellus autem ex sex coppis & Butinellus foris prout conueniunt lapide existente in platea cōis. ¶ Quartus cōstet ex duobus Butinellis. ¶ Sacchus autem ex quattuor Butinellis. ¶ Secumq. etiam & lupini curantur ad ea etiam legumina possint procurari ueniendi ad quicunq. mensuram. ¶ Mitrum olei cōstet ex octo pituris. Gal dapa autem ex duobus pituris. Pintus ex quatuor soglietis prout extant de p̄terdictis mensura Raminis nostri cōis. ¶ Salma uini cōstet ex triginta sex peticis. ¶ Forma autem & mensura laterum quattuorloq. planellarum & coppey fiat & sit prout designata apparet in muro Ecclesiae. S. M. de platea. ¶ Pondera autem quibus uēditur sint ita eadem cū quibus salis res uenduntur. ¶ Teneatur autem iustis remere dicta pōdera & mensuras ad quilibet & bulle classisigno nostri cōis singulis sex mensibus infra sex dies a die introitus noui R. e. cōis. poena. xx. sol. pro quolibet pōdere seu mensura. ¶ Venientes autem cum dīis ponderibus seu mensuris non iustis poenam p̄terdictā puniuntur quatuor poenam quartam partem debent decernimus officiali inueniēti & reliquis sint cōis & simili poena puniatur contra facientes in aliquo ex p̄terdictis. cap. 1. §. 1. ubi dicitur de p̄terdictis. cap. 1. §. 1. ubi dicitur de p̄terdictis.

¶ De nō faciēdo quid turpe in muro commūnis. Rub. VII.

Item nō cōpūnis. ¶ In circuitu dictae terrae nemo liceat habere discopertum uisum in introitu uel locam & his similia poena. xl. sol. & nihilominus ad eorum remotionem cōpellatur. ¶ Nemo in etiam liceat p̄ p̄terdictas cōis per unam cannā bructuram aliqui facere uel proicere poena. xx. sol. ¶ In muris autem & turribus dicti cōis nulli permittitur sit arcum facere uel ligna trahere uel alia quocunq. nō appodiare aut eos occupare seu in eis aliq. facere absq. expressa licentia generalis cōis q. fuerit operata p̄ quatuor p̄tes de quo poena. xxv. lib. deni. ¶ Proferri autē. s. uia pub. cuiuslibet liceat ipone dummo sit muratā & ultra tertis partem ipsius uiae se nō

protenat uel occupet sub dicta poena.

¶ De uis pub. & uicinalib; purgādis manu tenendis & non occupandis & ionibus cōmunis. Rub. VIII.

Item quū multi rei pub. iter est uias pub. p̄ q̄s cunq. ad res suas pateat accessus manuteneri & a nemine occupari. Statuimus q. uis uia & strata pub. tā ius terribi q̄ extra manuteneant & p̄seruent in eaq. debita latitudine & p̄t antiquis fuerint cōstituta & atter mineret & atterminatā manuteneant. ¶ Ne miniq. liceat aliqui ipsas occupare in totū uel in p̄tem aliquā aut aliq. in ea facere p̄ q̄s uis uis quoquoq. impeditur poena. x. lib. deni. & cū occupati relaxet & factū destruat & ipsi sinistat reponat sub dicta poena. ¶ Itē q. nō hūi uis cōi emdi ad aliqui eius possessionē teneat uicini? uel uicini uendere p̄ locū magis accommodatū & minus uendenti dānosum uisio p̄io declaratō p̄ duos bonos uis cōiter eligendos. ¶ Item q. domini uel laboratores possessionum extra dictam terram teneant uias per quas ipsi habent accessum ad eorum possessiones aptas manuteneri & t̄clare & fo uis iuxta ipsas facere p̄t expediens fuerit & aqua in eas nō deriuare sed tam p̄ rata p̄ eoq. possessiones supportare poena. xl. sol. ¶ Et dī domoq. intus terra exiit tenentes iuxta stratas pub. teneat eas sit apte mōdū t̄clare p̄t garem manuteneri & quatenus opus sit t̄clare sub dicta poena. xl. sol. saluo q. p̄ mōdatione & purgatione nō facta poena sit ḡncq. sol. ¶ Vbi autē p̄ uias cōis nō possit liceat uniuersiq. impune p̄sonaliter & cū aiabibus ire & trāsire p̄ possessionē uicini ipsi uis. ¶ Nemo in etiam liceat dās uias fodere laborandū ḡua stare et ip̄dere poena. x. lib. ¶ Item decernimus q. noster P̄as tpe x̄stiusi quolibet die Sabbati & et quolibet die p̄cedente festi Paschalis utriusq. uidelicet & resurrectionis q̄ Pentheosten: Ascensionis Corpis xpi alium p̄cis & natiuitatis Beate. M. V. publice bā niri q. oēs de dca terra & hircis in ea dēnt p̄ totū illū diē mōdasse purgasse & scopas iequā aut eius domū & oēm in munditiā & obfucalē remouisse poena. y. sol. ¶ Et similit̄ bōi nemo sit fieri faciat tpe hyemali de glaciēb; r̄p̄tēdis

an cuiuslibet domū sub poena pdicta p̄ quēta p̄te offitij inuenienti uel exequedi applicā dā. ¶ Item q. pontes communis manuteneantur & resici debeant per cōe dictae terrae.

¶ De poena facientis uel proitientis aliquam bructuram in stratis & uicis publicis uel plateis uel in personam alicuius. Rub. IX.

Item statuimus q. nemo bructurā aliquā faciat uel aliquam fecerit brodā uel cinera t̄clare & cauatiōi serquinali t̄clatam & his similia p̄ritā uel coria fetida extēdat in uis publicis uel uicinalibus portibus uel plateis intro terrā uel eas incōboret poena. x. sol. & nihilominus ad remotionem p̄iectō: de facto cōpelleat. Si autē ex tali inunda p̄iectioe fuerit facta p̄sona alicuius uel eius p̄ni. Si q̄dem p̄itiēs dī studiose & aio inuiniāsi fecerit i lib. x. puniat & ad dāni illati emendationē in dupli lafo teneat. ¶ Si autē nō studiose nec inuiniāsi fiesed i aduertēt & ioculati facti fuerit in sol. xx. p̄tis. Et eadē poena puniat p̄itiēs aquā uel aliquā inuiniāsi supra domū alteri? uel intus domum. Si quis uero aquam clarā uel niuem uel aliq. q̄ liquidā nō deturpās pie maculans in pannos seu personā alterius p̄icerit. Si inuiniāsi in sol. c. Si autē inaduertētē in sol. x. puniat. ¶ Si it̄ ioculati facti fuerit & ille contra quem fuerit p̄iecti ad inuiniāsi nō re uocauerit aut p̄niāsi nō teneat. Si autē reuocauerit in dimidiā dictae poenae puniatur. Et in quolibet dictō: casu officialis inuētor uel p̄notat faciens cum effectu deueni in cōi quartam partem dictae poenae lucret.

¶ De poena extrahenti ḡttas de possessione alienius. Rub. X.

Ḡttas extrahens de cāpo seu possessione alienius iuramentū incidat ip̄o scō. xx. sol. & de hoc t̄clare iuramento accusatoris seu dñi cum uno teste & nihilominus damnus sit q̄d ex tali extraxerit sequitur patienti re ferant & emendet.

¶ De cursu aquae pluuialis & antrone seu fonte purgādo. Rub. XI.

Vesum aquae pluuialis uel felleidioris seu alterius aquae cōsueti. x. annis erit

nemo in p̄dictis alterius mutet deniet uel de
formet p̄cna. x. lib. ¶ H̄is cursi aq̄ p̄ domi
uel possessione alteri in eo nō impediat nec ali
qs in eo bructurā seu aliud impedimentū faciat
uel p̄iurāt nec repleat p̄cna. xl. fol. Et si cōi
gent aliq̄e ad rōnā et fouet uel cuniculū cōem
esse in cōboratū uel p̄dictis possint h̄ntes p̄tes
in p̄dictis ad petitionem unius ipsos cōpelli p̄
Platē uel offilem ad purgādū matonandū
moran dum aptandum & disgombarandum
p̄tant ipsi Rectori uidebitur expedire.

¶ De artificibus & aliis fraudem committen
tibus in eorum arte. Rub. XIII.

Artifex uel alia p̄sona cōmittens fraudē
in aliqua re uenali ualoris duos flor. uel
abin de infra utputa miscendo aquā cū uino
uel fabū uel ordē cū grano & his similia q̄
dem res uenalis fraudata & res cū qua frauda
tur sunt cōmittentis dictā fraudem & nō esset
alienata p̄nata in fol. c. Vbi uero esset aliena
ta in lib. x. p̄nata & nihilominus p̄nt restitua
tur propter duplicatā & talis res alienata cōbu
rat & p̄natus dispergat si reperiet. Abin de
uero supra p̄natiur p̄cna ipsius supra in p̄
cedente libro in statuto de falsis.

¶ De panificulis tabernariis & hospitatori
bus. Rub. XIII.

Panis in dicta terra & eius districtu non
uendat nisi prius fuerit affectatū p̄ offi
les & affectatores cōis & nisi ad p̄dus p̄cna
quinq̄ sol. p̄ qualibet untiā panis & qualibet un
te q̄ affectatores singulis an. ingeneratū cōi
se deputari debeat. Exceptis tabernariis &
hospitatoribus q̄bus licet panē et nō affecta
tū ipone forenbis nō hitatibus l̄ dca terra uē
dere. ¶ Itē tabernarij hospitatores unum &
oleū uendētēs ad minutū tenent ip̄os uasa cū
q̄bus dicit unū & oleū uendit retinere ad iusta
ta & sigillata sigillo plūbeo nisi cōis & nō alia
uasa in loco ubi unū & oleū uendit nec in eis
debeat aquā retinere p̄cna. x. fol. in quolibet
p̄dictis ip̄os casus nisi essent uasa maiora duo
bus p̄natis uel flasschi amphiale crateres ut
cei seu alia massariarū de uitro quā p̄nari
quarta pars offali inueniētū & cōi est etia facie
tū in cōi deuenit ipsam p̄cnam debeat.

¶ De molariis furnariis purgatorib⁹ s̄ollato
ribus testonibus & cōiatorib⁹. R. XIII.

Item statimus q̄ molarii s̄ollatores: pur
gatores: extores: cōciatores: tenentes: s̄ollato
res: furnarij tenentē & debeat pri⁹ ep̄orib⁹
eoḡ: arant seu opam ipartiri: & alterius uicem
nō tollere p̄cna. v. sol. & uice qualibet. Ac et
h̄i fidei r̄ ad diligenter eoḡ: offiri exercere p̄c
na. xl. fol. cūlibet cōra facienti & nihilominus
dantū in dupli patienti reficere tenent. Et si
molarijs imisceret ad macinādū bladū alteri⁹
in mola nouiter b̄acta nō pri⁹ in ea molo
blado ipso molari in mense saltem triū cop
pogi p̄nata p̄cna. xl. fol. Et si cōi gerit aliq̄
dubius occidit aliq̄ p̄dictos exoriri steē
declarationi unius uel duoḡ: in arte illa peit
tū a p̄ibus cōter eligendos. ¶ Tenentior
p̄natiarū arites de custodia usq̄ ad duos
dies p̄xios u. molarii post q̄ farina fuerit mola
ta seu macinata s̄ollatores post q̄ p̄nati fuerit
latus. Purgatores post panis purgationē. Et
uitores post q̄ panis fuerit tū. P̄dictos post
q̄ panis tēxerit cōciatores post coramē cō
natiarū. Et sutores post q̄ uenit cōferit. ¶ Furo
riarij autē de custodia tenent per q̄no. heres
post panem debeat. ¶ Decernimus etia q̄
molarij tenentē farina p̄nati nō dimittit
tan restituer. Q̄ si reddiderit minus iusto
pōdere tenent. p̄ quolibet ultra unā librā p̄
quolibet centinano nō sōli ad emenda s̄ent
stitutionem sed etia ad p̄cna duoḡ: sol. p̄ q̄
libra de qua Notario p̄fca cōis rep̄nden
tanti plena adhibeat fides. Pro qua emenda
seu restitutiōe s̄ienda tēp̄nē cōiue re tē
re in p̄fca cōis saltem xv. lib. grani boni puri
& cribellati de quo satisfieri debeat his qui mi
nus debito pondere reportauerunt. Quod si
dictam gram quantitatem continue retine
rint p̄cna uiginti solidorum incurrant. p̄ quo
libet & uice qualibet cuius quarta pars offalia
inueniētū uel facienti cōi cōi cōi effectū
deuenire debeat. ¶ Decernentes etiam q̄
dicti molarij aliquam quantitatem bladū in mo
lendo receptare uel molere non debeat n̄
si p̄r̄ habita de eo bullecta manu Notarii p̄
fca & stampata signo nostri collectoris p̄cna
decem librarum dicto molario contrarien
ti & uice qualibet.

¶ Quod priuatis uel iniuriosum aliq̄ nō
fiat de ueratorio & cauate terram alienam
Rubrica. XV.

Statimus q̄ ueratorio priuatis uim
torij uel aliud site h̄nt iuxta s̄uū conuici
nū tenent quilibet ip̄os r̄fale ut q̄ exinde ali
cui luo uicino uel trāuenibus per uia uel ipsi
uis aliq̄e fetore bructurā imūditū uel nocu
mētū nō in ferat p̄cna. xl. fol. p̄ qualibet uice
¶ Et quilibet h̄nt aliq̄ incōboramentū sua
pra domū alici⁹ sui uicini tenent illud temo
uere p̄cna. xxy. lib. def. nisi aliud p̄ pactū cō
uentū fuerit. ¶ Et nemini licet in domo te
nere aliq̄d pp̄ q̄ uicino fetore uel turpidio
reddat p̄cna. xx. fol. ¶ Oburās uel p̄iurēs
aliquā imūditū in cuniculū fouet uel aliq̄e
locū p̄ quē aqua pluuialis uel alia aqua decur
rat in. x. fol. p̄nata & nihilominus p̄cna du
pli tenent e tenent in quolibet casū p̄dicos.

¶ Licet ut uicino fouet in dicta terra co
p̄erti & bene murati facere in uia in qua uer
satoria & priuata exitū habeat. Ita q̄ uicinis &
tranfuenibus fetor turpidio uel imūditū
nō reddat. ¶ Si uero aliqua domus capina
seu cassina culpa uicini uel alterius fuerit cōbu
sta uicino & patrono integrā damni p̄
ip̄um domino restituit. ¶ Si autem aliqua dom⁹
fuerit degualtata ne ignis trāseat ad alias do
mos d̄inum dicta domus declarandum per
Priores restituar per cōe infra duos mēses ni
si culpa e leuissima d̄ni uel habitatoris dom⁹
primo incēns ex qua tale incendium conti
gerit d̄inum secutum fuerit quo casu ille
teneatur & non commune.

¶ De lino blado calcinari & gurgite & strami
ne. Rub. XVI.

Item statimus q̄ nemini licet lino bla
dum canapū & his similia baptare uel tri
mularie ius dictā terrā Samani tē nō suspe
cto p̄cna. x. fol. ¶ Lauroti coriōri uel tu
raminis calcinare s̄ue gurgite nemo int⁹ dictā
terrā faciat sed factū destruat p̄cna. xl. solido
rum. ¶ Quilibet reponens stramen in dicta
terra teneatur ad petitionē cuiuscūq̄ uicini fa
stidare de d̄no in futurū contingēt dicto ui
cino restituendo occasione ignis qui forte cō

burneret dictū stramen & domū uicini. Quā
satisfactionem si nō p̄stiterit illud stramen re
mouere teneatur p̄cna decem librarū & nhi
lominus ad illud remouendū cōpellatur.

¶ De aucupatibus uenātib⁹ uin demātib⁹
& portūbus uuas de sua uinea. R. XVII.

Statimus etiā q̄ licet quilibet impune
Saucupari & uenari i quolibet blado a Ka
lendis Martij usq̄ ad mediū mensem Aprilis
& in aliis possessionibus p̄ter q̄ in hortis cā
tenis & uinis dum in eis sunt uux uel acretas
nisi p̄ prohibuit exierit per Dominū uel
laboratorem coputarium cōducitorem uel
usufructuarium. ¶ Nemini autem licet uin
demiare usq̄ ad Kalendas Octobris nisi per
Priores una cum consilio credente aliud fue
rit deliberatum uel licentia fibi cōcessa p̄cna
centi solidorum. ¶ Quilibet persona por
tās de uis suis uel illius in cuius domo stat uel
habitat ultra duos racemos p̄nata in quinq̄
solidis pro quolibet racemo excedente dictū
n̄tē. Et in p̄dictis q̄libet offālis possit p̄ uen
tionē p̄cedere & habeat quartā p̄tē p̄cna.

¶ De non faciendo bructurā iuxta Ecclesiā
uel picturā uel domos cōis. Rub. XVIII.

Item statimus q̄ nemo faciat uel p̄iurāt
bructuram immunditiam uel turpiditiam
aliquam in Ecclesiā uel pictura uel domibus
communis uel claustris etatundem uel iuxta
eas per unam cannam p̄cna uiginti solidorū
& nihilominus ad remouendū eādē cōpellat.

¶ De arboribus sepe & lama. Rub. XIX.

Arborē habens in possessione alteri⁹
teneatur Domino possessionis uenere
iusto precio declarado per duos bonos uiros
communiter eligēdos. ¶ Habens autem ali
quam arborem uel sepe iuxta possessionē
uel domum alterius cuius arboris rami protē
derunt supra dictam possessionem uel do
mum teneatur ipsam sepe ronchare & ramos
quatenus se protēdit incidere infra tres dies
a die requisitiōis etiam extrajudicialis p̄cna

uigini solidorum. Et nihilominus liceat domini possessio elapso dicto termino impune incidere & similiter sepe rōchare. Et in cidi & ronchari facere. ¶ Ad dentes etiam q̄ domini ipsius domus & possessionis supra quam dicti rami se protendunt liceat fructus in illis ramis existētes colligere & pro se habere libere & impune. ¶ Item nemini liceat plantare sepē nisi dimisso uno pede manus nec etiam alicui liceat plantare aliqui arborem iuxta domum alterius per quinque pedes: iuxta autem possessionem alterius per tres pedes & prope alterius vineam per decem pedes finibus pōnae quatrāginta solidorum & nihilominus ipsam arborem aliter q̄ ut presūsum est plantatam remouere compellatur ad instantiam ipsius uicini infra quinque annos a tempore ipsius plantationis numerandos quo tēpore elapso uicinus ulterius non audiat.

¶ De non laborando iuxta terminum & limitem alieni & de tribulis fossa celata & sic in suo ponenda. Rub. XX.

Decernimus q̄ iuxta terminum in cōfinio possit per mediu pedē ad pedē manus nemo labore pōna uigini solidorum. ¶ Limitem alienum nemo fodiat ligonizat uel aliter degualter pōna centum solidorum. ¶ Si quis autem foderit prope limitem alienum ita q̄ ex suo cautōe seu p̄ illo laborio limes alienus subleuatur uel deripetur soluat solidos quatrāginta. Et ad probatōnem subleuatiōnis seu deripatiōnis sufficiat aspectus loci. Et presūsumat limitem fossisse degualtasse seu subleuasse uel deripalle ille cuius fuerit terra a pēde ipsius limitis seu subis ipsū limitem. Et R. edtor possit illum cuius esset terra a pēde limitis laborati degualtati seu deripati ad solutionem pōnae de facto compellere cōstitutio per aspectum & presūmptionem predictam non obstantē q̄ aliter non probaretur. ¶ Decernimus etiam q̄ nemini liceat in suo uel alieno tribulos clauos & similia inimitere uel solium celatum facere nisi prius tribus bannimentis diuersis temporibus publice factis. In quibus notificetur talē in eius possessione predicta fecisse uel possisse pōna

quatrāginta solidorum & si occasione predicta alia alia persona seu animal aliquo lesio non pateatur puniatur penitē de ac si talis persona uel animal offensa fuisset cum armis a tali contrafaciente. ¶ Item si gallinæ & alii uel alieni damnū inferent in hortu uel in possessione alterius propria uel con ducta frus ad laboriū retenta: liceat eidem facta prius notificatiōe domino gallinarum seu pullo rum ponere & immittere in dicta uinea hortu seu possessione uolatum seu uitium & aliud si mile libere & impune & absq̄ aliqua dāni ex hoc foret euenientes emendatiōnem.

¶ De pōna faciētis animal suū ab alio cori contra domini uoluntatem uel in locis publicis. Rub. XXI.

Decernimus etiam a subitētis alieni animal contra Domini uoluntatem ut cum suo uel alieno cori. Si quidem prostūm in solidis centum. Si minuat in uiginti puniatur & nihilominus damnū domino animalis coe uenit in dupli refarcire uel stallatum in duplum dicto Domino solvere compellatur. ¶ Si quis autem fecerit unum animal cum alio in locis publicis dicta terra cori in solidis uiginti puniatur.

¶ De macellanis seu beccariis. R. XXII.

Statuimus q̄ Priori res qui p̄ tempore fuerit ante dicta terra tēporentur quindē dies dies ante festum Paschalis Resurrectionis Domini nostri Iesu Christi fieri facere bannimentū saltem tria diuersis tamen diebus per loca publica dicta terre & consueta de uolentibus macellum seu beccarium facere in dicta terra pro uno anno proxime sequente usque ad Carnispirium inde proxime sequitur comparant eorum ipsi Prioribus cum eorum paucis quoniam pro meliori foro & melioribus pro ipso communi pacis offerentibus dabitur. ¶ Quae beccaria demum tempore quo ipsi Dominis Prioribus & generali Consilio uidebitur magis expediens pro utilitate communis transactetur in dicto generali Consilio meliorem conditionem & meliora pacta

offerenti cum satisfactiōe. Et si contigerit in casu dubio disceptari qui meliores conditiones pacta uel capitula pro communi obus & licet libere Rectoris & Priorum declaratiōe fiant. Liceat tamen unicuique pacta & capitula sua dare corrigere declarare minuire: ad de remutare & emendare donec ipsa beccaria fuerit trasactata. ¶ At ubi nullus comparuerit ad offerendum ad bannimentū predicta tunc sit in declaratiōe Cōsilio Generalis an uel sit q̄ similiter banniat aut q̄ ponat omnibus facere uolentibus ipsas carnes aut mittere pro quolibet forensē q̄ ueniat ad macellandū in hac terra aut aliter prouideri pro sibi uisum fuerit. ¶ Nemini autem liceat postquam dicta beccaria fuerit trasactata carnes in dicta terra & eius districtu facere causa uendendi seu uendere pōna uigini librarum p̄ quolibet contrafaciente & qualibet uice. Exceptis carnis alioquin animalis insectiuel non sapidipari uel spallati & carnis marconog: quae fieri & uendi ualeant libere & impune in locis consuētis dicta terre praterquam in ipsa beccaria communis & similiter exceptis carnis hircinis pecudis & capris. De quibus quidem carnis exceptis nō minus sex libris pro quolibet bononio de argento dari debeat & plus & minus pro ut in Consilio creditur fuerit ordinatum pōna quinque solidorum pro quolibet uentia quam minus dederit pro quarta parte officiali applicanda: & prater carnes agnorum & capritorum. minoris pōdenis uigini librarum quae possint per quae libet uendi ad quartum. Et prater carnes cotas salatas & ficcas ac etiam q̄ omnibus liceat a Festo Paschalis Resurrectionis iudicium usque ad Festum Sancti Venantii & in Vigilia Natiuitatis Domini nostri Iesu Christi tribus sequentibus & uno precedente. Et in vigilia Assumptionis Beate Marie de Mense Augusti cum duobus diebus sequentibus carnes cuiuscunq̄ generis libere & impune facere & uendere iuxta consuētudinem hactenus obseruatam. ¶ Teneatur autem Macellator seu Beccarius communis in macello habere de carnis & sufficiētiam & dare & tendere omnibus petentibus in quocunq̄ stambo ibi existente & nulli reuocare pōna

decem solidorum pro quolibet & uice qualibet. ¶ Et q̄ petia carnis esset iam uendita non retineatur amplius in dicto macello uel alio loco eius pateat sub dicta pōna. ¶ Teneatur etiam dicti Beccarii cōpiosē tenere & habere de carnis bonis & fanis tam castratinis q̄ porcinis & agnibus non minoris pōdenis uigini librarum tempore tamen congruo uidelicet castratinos omni tēpore agnibus usque ad mensem Iulii pōdenis a Kalēdis Septembris usque ad Carnispirium: dummodo dicti agni retineant dentes lactarolos & non aliter. Quinimo agni non retinentes reputentur motoni uel pecudes. ¶ Vitellinas ad minus in uigiliis & festis Ascensionis Pentecostes Sanctae Marie de mense Augusti omnium Sanctorum & Natiuitatis Dominici in Kalēdis Ianuarii & in Carnispirio cum tribus diebus precedentibus & ultra dicta tēpora ad minus semel in quolibet mense. ¶ A festo autem Paschalis Resurrectionis usque ad festum omnium Sanctorum in diebus Iouis & in diebus precedentibus uigiliis & in die Carnispirii Beccarii post uesperas non commellantur aliquo animalis insectifere. ¶ Teneatur etiam dicti Beccarii omne animal an tequis occidant & uendunt ostendere alicui fitali dicti Rectoris sub dicta pōna pro quolibet animalis. ¶ Nec possint uendere de carnisibus castratinis uel porcinis antequam extiterint per dictum officinalem usque & sigillatim in quolibet tempore sub dicta pōna. Et omnes carnes occisiles habere debeant non cooper tas nec in aliquo reclusas sed apparatas & eis denter in macello ad usum cōspicuum omnium abstinentium pōna uigini solidorum. ¶ Nec aliquas carnes insectas uel non sanas in eorum macello habere uel uendere prater modum & maxime yrellosos post mortem castratos gyallos non relectos s̄ bronzolofos impenigosos uel habentes b̄ uisulam pōna centum solidorum pro quolibet animalis. ¶ Nec alia pōdena retinere in dicto macello aut eius uendere audeant q̄ cuius acquis & iustus sibi per nostrum commune assignandus sub pōna predicta. ¶ Bilances similiter quas & iustus debeant continere retinere sub dicta pōna centum solidorum pro quolibet uice.

¶ Iustitiam pondus dare debent unicuique sub pena viginti solidorum pro qualibet uncia quā minus dederint. Et emptori ad restitutionem eius quo minus dederint in quaruplum teneatur. ¶ Credatur officiali inuenienti vel ipsi emptori eam cum uno alio incontinenti reponderante cum iuramentoto.

¶ Interiora autem seu ventranima bestiarum videlicet epurpulmones comilitariora cotra vendantur ad pondus duobus denariis minus carides exteriores pro qualibet librā res et capite de usu ad genera et alia usque bona vendantur ad oculum iuxta consuetudinem emptoris & ueditoris pena viginti solidorum si aliter in aliquo prædictorum casu fuerit contractum. Exceptis capitibus porci nisi quæ postea pro iunctis carniū porcinoꝝ non imitentis sed conguis & honestis ad pondus vendi. ¶ Licet tamen dictis Bechariis lardi grossum sine ossibus & aliqua mistura uideri uoluerint p̄ duobus denariis quæ libras libras plusquam ueniant alix carnes potius pena quinqꝫ solidorum pro quolibet & uice qualibet. ¶ Nec licet dictis Bechariis emere retinere seu retinere facere aliquē nisi capram montonem uerem scrofauiel peducem durante tempore conductionis dictæ becharie pena quadraginta solidos pro quolibet dictorum animalium & uice qualibet.

¶ Teneantur etiam dicti Bechari bēcha domare & stangas ipsius becharie habere teneant apere & purgare eos expensis. ¶ Possint dicti Bechari uendere capritos minus pondens uiginti librarum alias iri repuratur ad quartū uel ad pondus pro uis librorum dummodo habeat de illis carniū supra nominatis nec in fient cum stamone replantent neqꝫ recognos pinguedine nec grassia aponeat. ¶ Nec becharia sterora casca cotruptas conuata uel sanguine facit uel proiiciat in plateis uel in uis publicis uel in bēca seu aliis locis becharie uel illis propinquis nec in eis coria spānt sub pena quinqꝫ solidorum & ad soccandandum & sciaquidum animalia teneantur & subponant uias aliquod conuatum ubi sanguis & alia putredo de usu & col ligatur ita qꝫ loca publica & becharia sanguine uel putredine non sedetur sub pena præ-

dicta. ¶ Permittitur autem in dictis locis dictis macellatoribus comburere & focciare ante & prope banchas eorum uel porcos depilare. ¶ Teneat et dicti Bechari quibus licet becharia exirent extracta perse & non per aliquem publicum macellare seu carnes uendere pena decem librarum denariis pro qualibet uice qua cotra fecerit nisi talis substitutus fuerit prius in generali Cōsilio approbatus. ¶ Nec præsumant uendere unam manerem carniū pro alia & unū genus carnis pro alio pena quadraginta solidorum pro qualibet uice. Et in quolibet prædictorum casuum peccatur p̄ inuentionem & accusationem & credat soli officiali inuenienti & accusatori cum uno tamen teste qui reuertat secrete & officiali inuentio habeat quantum pariter supradictam penarum. Et si in præmissis fuerit negligens decem lib. pena p̄missa.

¶ De pena facientium bechariam in fontibus uel eorum manibus uel conductis in p̄p̄. Rub. XXXIII.

¶ Item statuitur atqꝫ de crimine quoqꝫ nemini licet in mundis uel in fontibus quibusquam facere ut proiiciat in fontibus quibuscumqꝫ de consensu nostri cōmuniis & in altariis & puteis quorumcuqꝫ Ecclesiarum & parochialium personatum dictæ terræ uel in eis aliquid immittere uel prolicere pro quocunqꝫ corrupta seu aliter deturpe seu in p̄p̄is seu lanā in uel acis & quid simile lazare et in fontibus ubi equi & alia atalia bibere solent pena cuiuslibet contra selem & uice qualibet centes solidos & nihilominus ad prædictos mundationē & purgationem de facto cōpeltantur. Si quis autem repente fecerit uel aliter quo cunqꝫ de quatuor uisus dictorū fontū cōsensu cōmuniis & puteis uel aliquē ex eorū eadē actū aperuerit uel in eis aquā aurat in cidat ipso facto in p̄p̄is lib. & nihilominus ad restorationē & reformationē eius qꝫ fuerit factum ruptum seu de quatuor penitus & de facto aliter gatur.

¶ De pena extrahentis aliquod genus becharie uidentis forestis. Rub. XXXIII.

¶ Item ut non faciat & incola cuius maiorere uertate uiuere ualeant. Statuitur qꝫ nemo aduat uel præsumat frumenta seu blada cuiuscūqꝫ grāis uel legumina aut farinas extra nostrā terram eiusqꝫ territorium extractare uel exportare uolenti uēdere mouere uel quouis alio mō alienare. ¶ Qui autem contrafecerit p̄ libet salua se in carcerata in lib. quinqꝫ ginta puniatur sine remissione & bladam una cum animali super quo portatur ipso facto incidat in commissum & nostro cōmuni applicetur. ¶ Et ut de præmissis solentur fiat inquisitio decernitur quolibet de nostra terra & eius officialis possit de præmissis inquirere & repertos uendere portare uel alienare nostro R. ectorū denunciare. Portantes autem p̄terea & arretrare ualeant & salmas cum animalibus ad curiam nostram deducere & p̄ eas quibus & solent labore partem qꝫ sequitur de omni eo quod in communi eorum occasione deuenit. ¶ Et præsumat extrahere portare si fuerit inueniens per loca & itinera transuersan non autem per uia tendentem ad domum habitatoris talis inuēti uel ad nostra molendina nisi dictam domū uel ipsa molendina transuerent. Et qui prope postros consensu fuerit cum dictis rebus prohibitis inuentis. Et per huiusmodi & alias præsumptores quas R. ectoris arbitrio remittimus lociponere & facti qualitate penitus. ¶ Super quo de facto & sine aliquo processu fiscalitatem procedendi concedimus. ¶ Et prædicta nolimus sibi locum uendicare in scolariis & officialibus & aliis existentibus extra hanc terram ex aliqua iusta & rationabili causa si quisbus pro suo iure familiaritatis tantum extrahere impune liceat. Penam tamen prius licentiā a nostro R. ectorē & Prioribꝫ obtenta.

¶ De pena luctum facientium de defuncto extra domum. Rub. XXV.

¶ In Civilitem etiam parum naturalis rationi congruentem arbitantes in defunctis fueribus luctus uociferationes lamentationes & plangitibus publice fieri putat esse fieri solitum uisum. Ideo in huiusmodi in pbādam cōsuetudinem abrogare uolentes. Statuimus

qꝫ nullus tam masculus qꝫ femina audeat uel præsumat extra domum de morte aliquis luctus uociferationes & lamentationes facere. Et mulieres cadentes defuncti dum ad Ecclesiam deferunt nec ualeant nec luctus & lamentationes se prostratos in stratis plateis Ecclesiarum uel alibi extra domum facere quocunqꝫ tempore nō præsumant pena a quolibet contrafaciente centum solidorum ipso facto incurrenda & exigenda in quolibet prædicto non casu. ¶ Et præmissa similes obseruentur. Volumus qꝫ nosse R. ector in funere cuiuscunqꝫ morientis transiit letum nullum aut aliquem alium ex suis officialibus ad inquirendū an aliquis in præmissis contrafaciat. Et si quem cōtrafacientem inuenient ad solutio nem dictæ penæ de facto compellat. ¶ Et quolibet possit tales contrauenientes referre qꝫ tenentur fecerit. Et talis referens uel officialis inuenitor quærat partem penæ prædictæ cōsequatur. Et potest talis officialis in præmissis negligens fuerit penam decem lib. incurran pro quolibet & uice qualibet.

¶ De remensuratione terrarum in chartis contentarum. Rub. XXXVI.

¶ Tamen qꝫ si quis affereret se grauari suæ p̄ extemo aliquos ius possessionis quā diceret se minoris mensuræ qꝫ appareret in charta descripta & p̄terea illi remensurari debeat sup hoc audiā & remensuratio fieri & p̄ ipsi uisus p̄tētis & put in ueritate ex relatione mensuris cui iuramento relatum fuerit in casu deo debet & non aliter & sic p̄ mō mensuræ extimium fiat & persolui debeat.

¶ De pena ludēti i Ecclesiis. R. XXVII.

¶ VIA domus me domus orationis uocatur dicit Dominus. Ideo statuius qꝫ nemo aduat uel præsumat aliquem ludem prohibiunt seu licitum in aliqua Ecclesia seu ex claustro uel in circuitu ipsius Ecclesie facere uel exercere. Si quis autem contrafecerit siquidem ludo prohibito penam duplicatam a nostris iustis ordinatum soluere compellatur. Si autem in p̄missis in solidis decem

pro quolibet & uice qualibet puniatur. Minor autem contrasficientes non excedentes etiam ter duodecim annorum ferrula uel duorum solidorum poena plectantur.

¶ De non soluendis aliquid pro carceribus. Rubrica. XXVIII.

Statuimus quod nisi color qua uis de causa carcerati non teneatur ad aliquid foliendum ratione ipsius carcerationis aut custodiz. Et Potestas uel offitius quod contrafecerit poenam centum solidorum incurrat & ad restitutionem eius quod accepit teneatur. Forenses autem pro quolibet die pro dicta custodia carceris bononum unum pro quolibet solvere teneatur & non ultra & hoc locum sibi uideat in casu licite carcerationis pro iniuria aut carceratione nil solvere teneatur.

¶ De poena non remouentis lamas de uis. Rubrica. XXIX.

Item statuimus quod possessores seu laboratores terrarum teneantur quolibet anno & etiam quando ducunt opus fuerit remouere lamas existentes in uis que sunt iuxta eorum possessiones poena uiginti solidorum pro quolibet & uice quilibet. Et si talis lama forte ualde difficilis ad remouendum tunc circumstantes uicini operem ferre teneantur de quo stetur iudicio uicium. Et interim si per uiam transfiri non potest possit per possessionem uicinam unde lama cadent impune transfiri.

¶ De terrano pro uia seu foueo communis accipiendo. Rub. XXX.

Ordinamus quod si per nostrum commune aliqua uia uel foueo fieri oportet uel reformari cogentur possit per ipsum commune de terrano cuiuscumque propinquo uel conuicino & necessario tantum capi quod ad id sufficit. Cuius terrani sic accepti prout patrone pro uiuione perfoluatur seu exemptionem duorum annorum unum pro parte communis & alterum pro parte domini ipsius terrani deputandum.

¶ De foueis de nouo fideis. R. XXXI.

Item statuimus quod nullus faciat aliquem foueam iuxta fouem conuicium uel uis communis ubi esse non cōseruierit nisi tantum de suo proprio dimittat quata erit ipso fouei profunditas poena contrasficienti quatuaginta solidorum & si quod aliter fecerit remouere teneatur.

¶ De poena cauantium prope muros communis. Rub. XXXII.

Statuimus etiam quod nulli liceat fodere seu cauere prope muros communis per unam cannam. Contrasficiens poenam quatuaginta solidorum incurrat & nihilominus in pristinum statum quod fecerit reponere teneatur.

¶ De laborantibus seu claudentibus uis publicam uel uicinalem. Rub. XXXIII.

Deicimus quod si quis occupauerit uel laborauerit aliquam uiam publicam uel priuam aut introitum per quem aliquis habet retus eundi seu in possessione uel quasi iuris eundi folium saltem per duos annos sine uoluntate generalis Consilii seu ad quem tale ius pertinetur poenam decem librarum incurrat & tamen quod occupauerit uel laborauerit de facto relaxare compellatur.

¶ De domibus & possessionibus non habentibus uiam uel introitum. Rub. XXXIII.

Statuimus quod si quis habuerit domum uel partem domus seu possessionem que uis & introitum non habet per quem ire & redire ad ipsam possit tunc conuicini proximiores usque ad uiam publicam cogantur ad petitionem non habentibus uiam uel introitum uendere & tradere tantum de proprio quod ad ipsam uiam uel introitum sufficit usque in uias publicas pro praxio competente declarato pro duos probos uisus communiter uel unum pro quolibet parte eligendos. Super quo nosse & redire summario & de facto etiam extraiudicialiter procedere debeat & predicta obseruari faciat poena decem librarum.

¶ De non immittendo aquam in uias communis. Rub. XXXV.

Item statuimus quod nemo dirigat uel immittat aquam aliquam ex sua possessione uel alterius in uiam uel per uiam communis contrasficiens poenam xl. solidorum incurrat & immitti sine presumatur is ex cuius possessione aqua opere manu facto in uiam publicam defuit & nihilominus ad eius remotionem compellatur.

¶ De foro & poena ementium uictualia causa reuendendi. Rub. XXXVI.

Statuimus quod foris seu mercatum fiat in die louis in platea communis prout antiquis exini obseruatum de omnibus rebus preterquam de animalibus seu bestis quod fieri debent ad portam Brifortis prope muros communis ut mens est licet in dicto die fori alibi quod in dictis locis de rebus que ad ipsum mercatum portantur uel ducuntur emere uel uendere poena decem solidorum pro quolibet contrasficiente. Nec liceat aliquid uenale in dicto foro retinentibus filare uel aliquid aliud operare exercere poena quinq; solidorum. Nec possit aliquid in dicto die fori ante horam ueneris aliquod genus uictualium emere causa reuendendi de poena quatuaginta solidorum. Sed portans ipsa uictualia ea per se retinere & uendere teneatur emere uolentibus a diminutione seu diuisione & integraliter notante causa reuendendi. Et nemo offerat uel offerat faciat super aliqua re uenale presente alio emere uolente & prius offerente sub poena predicta nisi ille prior offerens a uenditore fuerit exclusus. Et officiales teneantur de premissis inclurare tam ex officio quam ex aliorum relatione & contrasficientes punire & uictualia aliunde emptam uel uictua contra formam presentis Statuti auferre & communi applicare & quartam partem predictarum poenarum luere. Et si in premissis fuerit negligens poenam decem librarum incurrat.

¶ De carnis morticinis uel infectis prohiendis. Rub. XXXVII.

Item statuimus quod nemo audeat uel presumat uendere in dicta terra & eius ter-

ritorio aliquas carnes morticinas uel infectas uidelicet que non fuerint approbate per forum Militum & deputatos per nostros Dominos Priores. Et qui contrasfecerit in solidis quatuaginta puniatur. Subdentes quod carnes & bestie morticinz que sunt prohiende prohibentur in locis remotis & distantibus a portis & muris huius terre per quindecim cannas ad canham communis. Et uis publicis per quibus cannas poena uiginti solidorum cuius poenae medietas sit accusatoris & tenetur secreta.

¶ De poena permittentis porcos ire per hanc terram. Rub. XXXVIII.

Statuimus quod nemo permittat suos porcos cuiuscumque generis ire uagando per hanc terram eiusque burgos stratas plateas & Ecclesias sub poena decem solidorum pro quolibet porco & uice qualibet cuius quarta pars debeatur officiali inuenienti & quatuor eiusdem poenam in communi deuenire.

¶ De poena totalium casuum uel lapides Rubrica. XXXIX.

Deccrimus etiam ad obuidandum futuris periculis quod nemini liceat in terra Sarum & eius burgis uidelicet in stratis & locis publicis & extra terra locis & itineribus ire quatuor & per que persona continue trahunt rotulare casum lapides ligna & aliud simile poena cuiuslibet contrasficienti & qualibet uicini uiginti solidorum communi applicanda pro tribus partibus & pro quarta officiali inuenienti & exequenti.

¶ De latitudine stratarum terrarum. Ru. XL.

Statuimus quod uis seu strata principales huius terre uidelicet per quas itur a platea usque ad portam Brumfortis ad portam castri ueneris & ad portam Podi recto tramite sine ueste debeant latitudinis septem pedum ad pedem Sieste Metre ad minus & ubi ampliores essent non coartent. In reliquis autem stratis seruetur latitudo antiquis constituta.

¶ De latitudine viarū extra terrā. Ru. XLI.

STatimus q. a pede mōis heri & mōis ragnoli cornicallimōis graffini alifano a podio. S. Cōstantii a quercu petri bonelli a fo legnano. S. Lutiā. S. Maria de collina siue de soprā carogno & a ganilla in ueruis Sarnanum oēs stratae & uiae gñales debēt esse amplae ad minus. x. pedū. ¶ Aliae uero uiae nō tā tum gñales sint latitudinis. y. pedū & ubi ampliores essent nō artēt. Aliae uero fenitae uae cāpiarū sint a deo amplae q. p. eas possit comode iri & rediri cū alialibus & falmis. ¶ Via autē quae usit a riuo Sali uersus Camuranti usq. ad schitum sit latitudinis octo pedum ad pedem Sanctae Mariae.

¶ De uolentibus edificare iuxta uias & bona communis. Rubr. XLII.

Quicunq. edificare intendit iuxta stratas uias & alia loca nisi cōsensus uel extra dictā terrā tenet a nō edificare incipiat require Rectorē Priores & Syndicū cōis glo cum ipsum inspicere & designare teneat: q. quatenus p. oēs fuerit declaratū & designatū ad iudicium debere extendi uersus ipsam stratum uisā seu bona ipsius cōsenteat: se extendat & nō ultra poena cuiuslibet cōtrafaciens i aliquo pñisilogo. xxy. lib. den. & nihilominus qd. aliter edificatum fuerit de facto demoliatū & degustetur.

¶ De habentibus possessiones iuxta uias cōmunes. Rubr. XLIII.

Decernimus etiā q. hñtes possessiones iuxta uias cōis teneant foueri facere ita q. aquae pluuiales seu aliae aquae p. uias nō curret ac se fepe sua fractas rōchare ita q. trāseñtus nō sint impedimēto cōtrafaciens aut poenā. xx. sol. incurrat: & nihilominus ad pñcā cōpellat & Notarius dāno: datorum teneat de pñcā dicit diligenter inquisitionem faceret & cōtrauenientes punire.

¶ De priuatio & sciaquartorio exedite in uias communis. Rubr. XLIII.

Nillus uideat facere priuatiōem iustitiae uel sciaquartoriū qd. exiit habere i uias cōis seu in domū uel casarenū alterius poena. xx. sol. & tñ remutare claudere & apere illud teneat: adeo q. uicinis & trāseñtus nullus fetor in ducaat & nulla turpido de eis deficiat in uias publicas seu uicinales.

¶ De poena cōtuitā aliena molendina & follas q. nostri communis. Rubr. XLV.

Statimus q. nemo uideat uel pñsumat ire ad aliena molendina uel follas ad molendinā blada uel follas dñ pānos q. ad molendina & follas nisi cōis poena. c. sol. p. quolibet & uice q. libet & unicuiq. liceat accusare & lucrēt dimidiā poenae pñdēt & teneat secretus.

¶ De uidentibus panem uinifical & olei Rubrica. XLVI.

Statimus q. uolētēs uēdere panem uinifical & olei uolētēs uēdere teneant fm modū & alfectū q. eis dabit a. y. bonis uiris in gñali cōsilio eligēdis. Qui aliq. debēt de fe mētib. in text mētes in ipō gñali cōsilio. ¶ Dicit q. uēdētēs retinere debēt pōdera & mēsuras iustas & sigillatas sigillo nisi cōis. ¶ Cōtrafaciēs itē in aliquo pñisilogo poenā. xx. sol. incurrat uice qualibet & unicuiq. liceat accusare & lucrēt dimidiā poenae pñdēt & teneat secretus. Et si offālis fuerit licent lucrēt quartā ptem poenae pñdēt: quā cū effectu fecerit in cōi deuenire. ¶ Exceptis uidentib. q. in uis uinea pñia uel cōducta recollecti qd. uendere uolent p. arbitrio absq. aliquo asseñtu dñm cū uasis sigillatis ut. s. alias si uenidēnt cū uasis nō sigillatis puniatur poena uiginti solidorum uice qualibet applicanda ut supra.

¶ De non uindemiando per octo dies ante R. s. octobris. Rubr. XLVII.

Statimus q. nemini liceat uindemiare p. octo dies ante Kalendas octobris siue ali cui uindemiati auxilium prabere poena centis sol. pro quolibet cōtrafaciente & unicuiq. liceat accusare & lucrēt dimidiā dicit poenae & teneat secretus.

¶ Proemium Quinti Libri.

¶ DAMNORVM DATORVM.

Duere est admodum ut ad alium hunc librum deuenimus quem de dānis dātis inscripsimus quem non minus necessarium q. utilem fore arbitratū sumus. Nisi enim poenae metu a dānis nostris incole se abstererent profecto omnia ruerent. Nulli nāq. fructus ex praediis susciperentur: unde agriculturam deseri necesse fore totumq. stultitia redderetur. Uice. n. agris colendis quoniam sudores & labores impenderent quos inanes & penit. inuitiles fore prospiceret. ¶ Et licet uisito quiritum iure per actionem legis acquiri de pauperie & de passu peccatis satis habundē a grorum possessioibus cōsulum fuerit tamē quia alius procedendi modus nostris modis temporibus inoleuit: qui & faciliore & magis aptus ad comprimēdos huiusmodi transgressus esse dignoscit. ¶ Ideo explorata prolixitate & nostrorum maiorum sectantē instituta nouissimum hunc librum aggregidimur in quo materiam ipsam damnorum datorum quoad poterimus breuiter & lucidius perstringemus eodem Deo opimus maximo fauore quo pñens statutarius sumpsit exordis.

¶ De generalibus accusationibus damnorum datorum. ubi dicitur de uasis. Rubr. I.

Imprimis. Statim. q. cuiuslibet liceat accusare uel denuntiare nominatim uel in genere omnes qui sibi dānum dederint personaliter uel cum animalibus seu eōs nominando propriis nominibus siue accusando omnes non nominandos a denuntiatū uel accusatū seu arteñtus per eos inductū. Et Rector possit condemnare omnes denuntiatos accusatos & alios ab eis uel a testibus nominandos non obstante q. nominatim accusati uel denū-

ciati non fuissent testatēq. receptio testium facta in ipsa accusationibus & denuntiationibus generalibus non nominatim factis etiam parte absente & non citatam: tamē postea citentur cum termino octo dierum ad se excusandum ab ipsa accusatione & denuntiatione in quo termino admittantur ad faciendū quāscunq. defensiones sibi competentes tam contra ipsam accusationem & denuntiationem q. contra personam ipsius accusatoris & denuntiatoris & contra personas & dicta ipsorum testium teneatur ipse Rector accusationes denuntiationes & inuentiones damnorum datorum expedire conuendendo uel absoluto uel inuentionum poenas exigendo & per collectam in manus Cammerarij uenire faciendū in illa eadem tēpora & sub eisdem poenis pro ut in criminalibus causis supra statutum est. ¶ Decernentes q. in dānis dātis pro accusationem seu denuntiationem post quattuor menses a die illi & facti dāni personaliter uel cum animalibus per Rectorem nostrae terrae & eius officiales procedi non ualeat. ¶ Exceptis in cistionibus arborum & uinearum de quatuor mētib. & combustionibus bladae personaliter & studio factis & aliis grauioribus dānis.

¶ De poena dānum dantium personaliter in uinea & horto aliter. Rubrica. II.

STATIMVS q. si quis dānum dederit personaliter in uinea & horto aliter colligendo uas seu alia poma & fructus in eis existentes puniatur poena quatuor libra rum pro quolibet & uice qualibet & licet unicuiq. liceat accusare & credat accusatori cum uolente usq. in summam praedictam sine Telles autem creditur soli accusatori cum iuramento ut quatenus quantitate duarum librarum cuius poenae quarta pars sit officiales inuenientes uel executionem facientis & reliquae sint nostri communis. ¶ Si quis autem dānum personaliter dederit in aliis possessionibus aliter: colligendo ficus & alia poma seu fructus si de nocte in solidis quarta q. si de die

in solidis quadraginta pro quolibet & uice quilibet puniatur & sufficiat probatio unius Testis. Et si testis non adesset sicut iuramento accusatoris usque ad summam decem solidorum. ¶ Si quis autem uineam uel hortum alterius intraverit & inde aliquid non accepit seu in eorum fructibus dampnum aliquid non dederit per se ipsi introitu soluat solidos decem pro qualibet uice. ¶ Si quis autem dampnum dederit in uinea alterius inde accipiendo paloscianis palanchas & uinos in solidis uiginti puniatur. ¶ Et credatur in hoc iuramento ipse accusatoris. ¶ Si quis uero dampnum dederit persona licet in terra bladi blado uel legumine uel delicti colligendo fabas cicera seu alia legumina uel metendo seu carpendo aliquid bladi soluat solidos uiginti. ¶ Si autem melius fuerit uel decerpent herba in terra bladis existentes in decem solidis puniatur. ¶ Si quis fuerit uel transuerit per possessionem alicuius contra uoluntatem eius cuius est possessio & non habere uis eundi soluat pro quolibet uice solidos quatuor. Sed si Dominus esset praesens & contradiceret & contra eius uoluntatem quis intraret soluat solidos quatuoraginta ultra praeter turbari possessionis. ¶ Si quis autem excluderet se per se fractam alterius uel spinam seu ligna de fracta alicuius extraxerit poena uiginti solidorum puniatur. ¶ Si uero quis dampnum dederit personaliter uel cum animalibus in possessionibus? communis poena duplicata tenetur. Et in quolibet praedictorum casuum emendet pati entidampnum illatum.

¶ De poena dampnum dantium cum animalibus. Rubr. III.

¶ Statuimus etiam quod si quis dampnum dederit cum animalibus? uidelicet equo uel asino uel capra uel crosala seu porco in horto alterius soluat pro quolibet dictorum animalium uice qualibet solidos tres. ¶ Si uero dampnum dederit in uinea & canneto a Kalendis Aprilis usque ad Kalendas Nouembris cum boue uel equo & asino in solidis tribus. ¶ Si autem cum capra porco uel crosala in solidis duobus pro quolibet dictorum animalium & uice qualibet puniatur. ¶ Si autem cum dictis animalibus

quis Dominus dederit in blado (stipula seu fructu) pia alterius soluat deni. duodecim pro quolibet animali & uice qualibet. ¶ Si autem pecude & asinere denarios sex. Si cum pullis denarios quatuor & in omnibus casibus praemissis dampnum emendet patienti & credatur iuramento accusatoris usque in quantum tenentur quinq; sol.

¶ De poena dampnum dantis persona licet in syluis. Rubr. III.

ITEM statuimus quod si quis dampnum dederit in sylua alicuius incidendo ligna in uia pro edificio soluat solidos decem pro quolibet uice. Et si in uia pro edificio soluat poenam prout in fra proximo statuto de incisione arborum continetur & dampnum emendet patienti.

¶ De poena incidentium arbores. Ru. V.

Arbores fructiferas si quis incidere de cepserit uel frangere uidelicet oliuam? rum? sicum & his similes poenam quatuoraginta solidorum incurrat. Si pirum? nucem? cerasum & his similes quae utiles essent pro aliquo edificio tempore incisionis soluat solidos quatuoraginta. ¶ Si autem non essent utiles pro edificio medietatem dictae poenae soluat copellatur. ¶ Si quis autem incidere aliquam arborem non fructiferam quae tempore incisionis utilis esset pro edificio soluat solidos uiginti. ¶ Si uero pro edificio fuerit in uia in solidis decem puniatur & nihilominus in quolibet dictorum casuum uolumus dampnum patienti emendari per inferentem. ¶ Incidens uero uel frangens aliquem tamum seu frascam ex dictis arboribus Receptoris arbitrio puniatur poenae & facti qualitate inspecta.

¶ De poena accipiens bladum uel legumen de meta alterius. Rubr. VI.

Si quis accipere bladum uel legumen seu linum de campo seu de meta archa uel muchia alius postquam mesium fuerit uel capium poenam uiginti librarum incurrat si de nocte. Si autem de die libras decem & dampnum emendet patienti.

¶ De poena metens herba de prato alterius. Rubrica. Rub. VII.

¶ Si quis alicui dampnum dedit in eius prato metendo herbas in eo existentes si cum fisco mansi soluat folia. si cum fisco tenaria folia. uice qualibet & dampnum patienti emendet.

¶ De habente arborem iuxta possessionem alterius. Rub. VIII.

¶ Habens arborem autem castaneam? quercus? Abidulli & aliam arborum? infructiferam supra iuxta uineam alterius excui? umbra seu radicibus uinea uicini deterior fieret seu dampnum subintraret. Et si cuius esset uinea uel lectipiam arborem emere tenetur Dominus arboris ipsam domino uice pro iusto pretio uendere eximando per duos homines communitate eligendos quae estimatione facta & solato pretio arbor ipsa excidatur ad petitionem domini uinea? & ad praemissa Receptoris compellatur. In alius autem arboribus? fructiferis praesens statutus nolumus locum sibi uendicare.

¶ De danno dato in silio emendendo pro uicinis. Rub. IX.

¶ Statuimus quod si alicui dampnum datum fuerit cum animalibus uel personis & non inuenitur persona quae dictum dampnum dedit? quinq; proximiores iuris habentes prope locum in quo dampnum datum fuerit tenentur dictis dampnum emendare usque in quantum uiginti si solidorum. A uiginti autem solidis supra usque in quatuoraginta tenentur decem conuincit habitanes modo praedicti dampnum emendare & sic de singulis usque in centum solidis.

¶ De poena dampnum datum in campo uel meta cum animalibus. Rubr. X.

¶ Si quis dampnum dederit in campo (messe) alterius non bladatis siquidem cum boue equo asino? porco? capra? soluat pro quolibet dictorum animalium & uice qualibet duodecim deni. Si cum pecude fice denarios & dampnum emendet patienti. ¶ Si quis autem praedictas possessiones intrauerit contra uoluntatem Domini possessionis post prohibitionem

factam puniatur uice qualibet in duobus solidis pro quolibet bestia.

¶ De poena portans de sua uinea ultra duos ramos. Rub. XI.

¶ Nulli liceat de uinea sua portare in dicta terram aut ad sanam domum quam habet in eis? districtu aut colligere de sua uinea ultra duos ramos uiam ubique licentia non stri Receptoris usque ad tempus uindictae deputatum exclusiue sui poena quinq; solidorum pro quolibet ramos. Et licet unicuique? ad causate & tenetur se creatus & habeat medietatem poenae praedictae.

¶ De poena portans uel retinens fructus non suos. Rub. XII.

¶ Statuimus quod si quis inuenit fuerit portare uel penes se seu alibi habere aliqua pomata? olea? uasus? quod cumque aliud & non potest ostendere locum unde legitime habuerit uel datorem in terminis per Receptoris statuentium ad praedicta probandum soluat solidos quatuoraginta qualibet uice.

¶ Quod credatur iuramento accusatoris usque in quinq; solidis. Rubr. XIII.

¶ Decretimus quod si quis aliquem de dampnum dantis personaliter uel cum animalibus accusauerit uel denuntiauerit coram Receptore iurando se uisidit dampnum dari per aliquem seu aliquos personaliter uel cum animalibus creditur eius iuramento usque in quinq; solidis & in dictis quinq; solidis puniatur.

¶ Si unus animal nocuerit animalis alterius. Rubrica. Rub. XIII.

¶ Animal seu bestia alicui? aliud animal seu bestiam alterius offenderit ita quod ex illa offensione moriatur uel inuitis facti? Dominus bestiae offenderis tenetur Dominus bestiae offensa ipsam bestiam laedam emendare iuxta estimationem de ea factam per duos homines communitate eligendos & hoc Receptoris tenetur obseruari uicino cuius iuramenti uel dare bestiam? dentem? bestia laesa.

¶ Quod canes teneant ligati. Ru. XV.

Habentes canes in dicta terra & eius districtu debeant ipsum tenere ligatum a Kalendis Serembris usque ad medium mensis Octobris pena quinque solidorum pro quolibet canes & uice quilibet. Exceptis canibus ad accupandum uel uenandum: qui ipsos canes secuti ducerent qui non teneant ad penam.

¶ Quod mulieres & maiores. x. annos admittant ad testimonium. Rub. XVI.

Item statimus q. in causis damnorum datorum admittantur ad testimonium ferendum mulieres & maiores decem annorum & eorum dictis fides adhibeatur non obstantes sexu uel minori aetate.

¶ Quod uero ferocia non incendant sine baculo. Rubica. XVII.

Statuimus etiam q. habentes ferocia facientes factus seu filios in terra Sarmani & eius districtu debeant ad eorum collum alioque baculum seu azachouem aduoc. q. sine eo non incendant pena duodecim denario. pro quolibet ferocia & uice quolibet & super hoc per accusationem cuiuslibet uel etiam per inuentionem officialium procedi ualeat.

¶ De capris non retinendis infra confines infra scriptos. Rub. XXIII.

Nellus terrigena seu forestis retineat uel retinere presumat ultra duas capras in territorio terre Sarmani infra infrascriptos confines scilicet ab Ecclesia Sancte Marie de supra. Ab Ecclesia Sancti Iohannis de Cardagnano. Ab Ecclesia Sancti Michaelis de faeis. Ab Ecclesia Sancti Petri de Canina. A pede fressonete. A trivio filiorum uicini gualterii. A Riustano. A Rocca brunza. A Rocca silue. A castina Iohannis bonacurii. A plano massarole. A podio Sancti Michaelis & a supradictis locis intus uersus Sarmani districtum traminibus. Contrafaciens autem penam. y. solidi iuratur q. libet capra & uice quibet.

¶ Quod stentur iuramento unius testis usque in quantitate decem solidos. Rub. XIX.

Statuimus q. in dānis datis ac etiā in quantitate cuius criminali uel extra ordinaria sit & iurari debeat deo unius testis idonei et iuramento usque in quantitate. x. sol. & a. x. sol. si non obte f maior fuerit quantitas pena sua delicti aut rei petita uel una seu plures personae accusate & q. ultra dictam quantitate. x. sol. de rī unius testis non sufficiens nisi in casibus in quibus alia nostra statuta aliud dispositū esset.

¶ De pena forestium incidentium arboribus. Rub. XX.

Statuimus q. si aliquis forestis incidit uel dequalitauerit aliquā arbore fructiferā alia cuius de terra Sarmani uidelicet ficulnolium nimum nec uires spiramala & alias arbores fructiferas uel fructiferas aptas tñ. p. ad fructum dāni fuerit. y. sol. uel abinde infra soluat sol. cēti. Si aut excederit sol. y. usque ad. x. soluat lib. decē. A. x. uero sol. c. in lib. xxy. puniat & dāni emendat patienti. ¶ Si aut incidit aliquā arbore fructiferā nō aptā. p. ad fructum soluat p. quilibet palma lignosus sol. xx. ¶ Si aut de aliena casta uel in officina clausura seu possessione exportauerit ligna incisa in solidis quatuordecim puniatur.

¶ De pena forestium exportationis bladum de p. alterius. Rub. XXI.

Insuper. Statuimus q. forestis exportans uel accipiens bladum alterius admittatur uel secatum existens in campo alicuius uel possessionis eius bladum tritulum quod iacet in area uel in facho seu possessione alterius. Si bladum acceptum uel exportatum esset ualoris quinque solidorum & abinde infra in solidis centum. ¶ Ab inde uero supra usque in decem solidis. in libris decē puniat. ¶ Si a decem solidis supra in libris quinquaginta condemnatur & damnum patienti emendet. ¶ In aliis autem casibus forestes damnum dantes personaliter uel cum animalibus penam dupli teneantur.

¶ De gualdani eligendis ad denuntiandum forestes. Rub. XXII.

Statuimus q. in quolibet contrata eligantur pro nostris Priores gualdani uidelicet duo pro quolibet contrata ad denuntiandum & referendū curie & officialibus dictae terrae oēs forestes quos uiderint uel inuenierint dānum dare personaliter uel cum animalibus in possessionibus & earum fructibus hominum terre Sarmani & ipsius cois. R. Relationi quoque de terra plena fides. Et R. ector tales forestes sic retatos uel denunciatos puniat secundum formā nostrorum statutorum.

¶ Quod per inuentionem peccati non ualeat contra habentes licentiam. Rub. XXIII.

Decernimus q. Rector & eius officiales per inquisitionem inuentionem accusationem uel denunciationem procedere non ualeat contra licentiam hntes a Dño possessionis in qua damnū dātū esset. Si legitime ei constabit de ipsa licentia per Testes uel in scriptis infra terminis dātis illi contra quem procederet ad defensionem faciendam. Et si aliter procederet processus & condemnatio ipso iure non ualeat.

¶ Decernentes etiā q. Notarius dānoz datorum per inuentionem procedere non ualeat contra aliquem de hac terra & eius districtu de damnis datis in stipulis seu stropialibus personaliter uel cum animalibus ubi non essent ardu sine seu mete uel in terris non giffatis seu guardatis nisi per accusationem tñ factā a Dño rei.

¶ De pena pernoctantium in alienis possessionibus. Rub. XXIII.

Ad obuiandum damnis & gualtis quae nocturno tempore in alienis possessionibus fieri solent. Statuimus q. a Kītis mensis Iunii usque ad mēsem nouembrius post pulsationem campanae de fero ad laudes usque ad aurum

ram de mane seu deluculum quilibet debeat personaliter & cum bestibus redire ad eius domum possessionem seu rem in qua moratur seu morari est solitus de nocte & dicto tempore non stare morari seu ambulare personaliter uel cum bestibus in possessione alterius in qua essent porca uel alii fructus qui auferri possent & subesse suspicio q. ubi alibi damnum inesse posset uel q. pro inferendo damnum adesse ferat solatione mansione seu deambulatione et si aliquid ibi non faceret seu aliquid inde non acciperet penam centum solidorum ipso facto incurrat. ¶ Et licet unicuique accusare & denunciare & medietatem dictae penae lucratus & alia dimidia sit dicti communis.

¶ Quod accusationes damnorum datorum retrahi possint infra octauā diē. Rub. XXV.

Statuimus q. accusationes denuntiationes & querelae damnorum datorum personaliter uel cum bestibus commissorum aboleri & retrahi possint infra octauam diem a die citationis factae ad excusandum super praedictis & q. facta dicta retractio quae fieri possit per ipsum accusatorem denuntiatorem uel querelatorem uel per alium uel maior em domus & soluto pro patrone uno solido in manibus nostri Cammerarii pro ipso communi recipienti Rector seu alius eius officialis pcedere ulterius non ualeat super ipsis damnis datis de quibus facta exit retractio & solutio praedicta. Et si procederet processus & condemnatio sit ipso iure nulla.

¶ De uinea & orto claudedo. Ru. XXVI.

Statuimus etiam q. habens uineam uel ortum iuxta ortum uel uineam sui conuicini teneatur ipsam uineam & ortum bene claudere & clausum retinere ita q. inde aliquod damnum ipsi conuicino non eueniat alias ad oēs dāni q. illi uicino inde sequeret renes.

IN Dei nomine Amen. Anno Dñi millesimo quingentesimo sexto: In ditione nona tempore Sanctissimi in Christo patris & Domini nostri Domini Iulii Divina Prudentia Patris Secundi & die uigesima tertia Mensis Augusti publico & generali Consilio communis & hominum terræ Sarnani: Hæc pro hodie habito per Marinum Nicolai publicum Praeconem & bñntorem dicti communis. De commissione & mandato. M. D. Potestatis & Priorum dictæ terræ: Ad sonum campanæ uocæq; Praconis: In Sala magna Palatii communis dictæ terræ in sufficienti numero more solito congregato & cohabitato præmissa Statuta in præfati Volumine contenta: Edita per Dominos Statuarios in principio dictorum Statutorum nominatos a cõmune dictæ ter-

ræ deputatos ad probata: remologata: & confirmata fuerit tamquam æqua & iusta: & ad bonum publicum tendentia per Fabas nonaginta fauorabiles in Bussula alba descriptas Fabas uiginti octo in Bussula nigra descriptas in contrarium repertis non obstantibus. Actum in supradicta Sala magna Palatii solite residentie: Potestatis dictæ terræ positi in dicta terra Sarnani in contrata Podiũ iuxta Platæanũ uias communis: & alios fides.

Ego Antonius Bartho. de Sarnano: publicus Apostolica & imperiali auctoritate Notarius & nunc Cancellarius dictæ terræ: supradictæ approbationemologatiõis & cõfirmationi dictorũ Stat. interui rogatusq; scribere scripsi & publicauim: eoq; solito Signo signauim.

A. Flores Archiepiscopus Auinionens.

Archic. ec.

Suber.

Quia antescrpta Statuta omnia & singula uiderimus legimus & diligenter examinauerimus: & ea iusta & honesta esse inuenimus cum additionibus seu modificationibus in marginibus manu nostri Auditoris: ex nostra commissione factis. Cõfirmamus approbamus & ualidamus. Ipsaq; inuiolabiliter obseruari mandamus. In contrarium facientibus uel obstantibus quibuscuq; in quorum &c. Datis, Maceratæ ultimo Nouëbris. M. D. LX.

REGISTRVM.

* A B C D E F omnes sunt quaterni præter E qui est duernus & F q est quinterius.

Impressum Anconæ per Magistrum Ianuarium de Fagnolis de Monte ferato. Anno Domini. M. D. XLIII. Die uero. XXXIII. Mensis Februarii.

24684

11833087

НАУКОВИ БИБЛИОТЕКА ОНУ им. І.І. МЕЧНИКОВА